

گه نجینه ی نایاب و بی عهیب

ته رجمه ی:

اعلام بالغیب

مندی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

دانراوی:

مامؤستا مه لا عه بدولکه ریمی موده پریس

وه رگیپراوی:

مامؤستا سه ییید (عبداللہ) ی حوسه ینی

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

پردي داتلود کتابهای مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

بۆدابهزاندنێ جۆرهها کتیب: سهردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتاب (کوردی ، عربی ، فارسی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گه نجینه‌ی نایاب و بی‌عیب
ته‌رجه‌مه‌ی «إعلام بالغیب»

سرشناسه	:	مدرس، عبدالکریم، ۱۲۸۳ -
عنوان و نام پدیدآور		گنجینه‌ی نایاب و بی‌عیب: ترجمه‌ی «اعلام بالغیب» / دانراوی عبدالوکه‌ریمی موده‌رریس : لیکدان‌هوه و ترجمه‌مه عه‌بدوللای حوسه‌بنی
مشخصات نشر		مربوان: امام ربانی، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری		۱ج(بدون شماره گذاری): ۱۷×۲۴س.م
وضعیت فهرست نویسی:		فیا
یادداشت		کتاب حاضر ترجمهٔ اعلام بالغیب نوشته‌ی عبدالکریم المدرس میباشد.
موضوع		محمد (ص). پیامبر اسلام. ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ق. --
موضوع		احادیث اهل سنت
شنامه افزوده		احادیث اهل سنت -- نقد و تفسیر حسینی، عبدالله، ۱۳۳۳، مترجم
رده بندی کنگره		BP/۱۲۷م/۹گ. ۱۳۸۹
رده بندی دیویی		۲۱۱/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی :		۲۳۳۷۲۰۲

گه زجینه ی
نایاب و بیّ عه یب
(ته رجه مه ی "إعلام بالغیب")

دانراوی:

مامؤستا مه لا عه بدولکه ریمی موده پریس

لیکدانه وه و ته رجه مه به پینووسی:
سه یید عه بدوللای حوسه ینی هه ورامی

انتشارات امام ربانی

مربوان

انتشارات امام ربانی

گنجینه‌ی نایاب و بی‌عیب

✓ ناوی کتیب (نام کتاب):	گنجینه‌ی نایاب و بی‌عیب
✓ نووسر (مؤلف):	مه‌لا عه‌بدو لکه‌ریمی موده‌ر ریس
✓ ترجمه (مترجم):	سه‌ید عه‌بدو لّای حوسه‌ینی هه‌ورامی
✓ که‌ره‌تی چاپ (نوبت چاپ):	یه‌که‌م (اول): ۱۳۹۰
✓ ژماره‌ی چاپ‌گراو (تیراژ):	۲۰۰۰ (به‌رگ) جلد
✓ ژماره‌ی لاپه‌ره و قه‌واره (تعداد صفحه و قطع):	۲۸۸ صفحه‌ی رقعی
✓ بلوک‌ره‌وه (ناشر):	انتشارات امام ربانی

نرخ‌ی: شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۴۹۹-۹-۸

۳۰۰۰ تمه‌نه ISBN: 978 - 600 - 90499 - 9 - 8

ناوهرپۆك

- ۷ پيشه كى وەرگىپر
- ۹ پيشه كى دانەر
- ۱۱ بوونى پەروردگار و پهيوەندى خالق و مەخلوق
- ۲۵ خۆشويستنى خواى گەورە چۆن دەس ئەدات
- ۳۵ زىكرو يادى خواى گەورە
- ۵۵ خۆشويستنى حەزرەتى پەسول ﷺ
- ۱۱۱ «جوامع الكلم»
- ۱۱۱ پىتى ئەلف
- ۱۴۱ پىتى بى
- ۱۴۳ پىتى تى
- ۱۴۵ پىتى «ث»ئ
- ۱۴۸ پىتى جىم
- ۱۵۰ پىتى حى
- ۱۵۴ پىتى خى
- ۱۵۷ پىتى دال
- ۱۶۲ پىتى «ذال»
- ۱۶۴ پىتى رى
- ۱۶۶ پىتى زى

۱۶۷	پیتی سین
۱۶۹	پیتی شین
۱۶۹	پیتی «صاد»
۱۷۱	پیتی «ضاد»
۱۷۲	پیتی «ط»ی
۱۷۳	پیتی «ظ»ی
۱۷۴	پیتی عهین
۱۷۶	پیتی غهین
۱۷۷	پیتی فی
۱۷۸	پیتی قاف
۱۸۱	پیتی کاف
۱۸۹	پیتی لام
۱۹۰	پیتی میم
۲۱۶	پیتی نون
۲۲۰	پیتی هنی
۲۲۱	پیتی واو
۲۲۴	پیتی لام و ئلف (لا)
۲۳۳	پیتی یی
۲۴۳	خوش ویستنی یاره‌به‌رزه‌کانی پیغمبه‌ری خوا <small>ﷺ</small>
۲۶۹	«خوش ویستنی پیشه‌وایان و تیکۆشه‌رانی به‌رزی ئاین»
۲۷۹	مه‌حه‌به‌تی پیاوچاکان و سألحان
۲۸۷	ئاگادارییه‌ك

پیشہ کی وہ رگیں

«بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ»

بہناوی خوی گہورہ و دلّوٹان، بہدینہری کہون و مہکان، خاوہنی
نہم جیہان و نہو جیہان، سلاو و رہحمہتی نہپراوہی خوی گہورہ بؤ
سہر رُوحی چاکترین نینسان، نوینہری خوی مہنان، بؤ سہر جنوکہ و
پہری و نینسان، وہ ہہروہا لہسہر ٹال و یارانہی پاکہی و پرواداران،
تاروڑی دواہی بی وچان و بی وہستان.

لہ پاش حمد و ستایشی خوی گہورہ و بہدہسہلاتی جیہان پہروہر،
دانہری نہم کائیناتہ لہ خوار و سہر، بہخشینہری ٹاوہز بہ کؤمہلی
بہشہر، ہہر ہہمووہکہی تیکرا بہ یہکسہر، دووبارہ سہلات و سہلام
بہرژیتہسہر، تاقانہ پہہبہری ہہمووی بوونہوہر، حہزرتی سہبیدی
سہروہر، وہ لہ سہر ٹال و یارانہی نہستیرانی پشنگ داری دہورانہی
پہرٹہختہر و بہرتہر.

لە كاتىكدا چاوم بە پەرتۆكى بەرز و مایەدارى مامۆستای ناودار و دیارى، ئەستىرەى گەشى بەرزى ئاسمانى كوردەوارى، مامۆستای ھىژا، مامۆستا مەلا «عبدالكریم» ناسراو بە (نامى) كەوت بەناو «إعلام بالغیب و إلهام بلا ریب» دلم ھەلى خست و لىیدا، ھەزم كرد ئەم پەرتۆكە، كە بە زاراوى عارەبىیە ھەلگىپمە سەر زاراوى كوردى سۆرانى، تا گەنجەكانى كوردزمان و ئایین پەروەر، سوود و كەلك لەم پەرتۆكەى مامۆستا ۋەرگرن و منیش خىرىكم دەسكەوتبى، ھەرچەن من خۆم بەشیاوى ئەم ئەركە گەورەىە نازانم، بەلام بەبۆنەى ئەووە كە وتراو: «ما لا یدرك كُله لا یترك كُله» واتە: ھەرشتى كە ھەمووەكەى نەزانرى و دەرك نەكرى ھەرھەمووەكەى تەرك ناكرى، بەو ھیواىە كە جىنگای سوود و كەلك بىت بۆ خویئەرانى خۆشەویست و ئایین پەروەر،

سەید عەبدوللای ھوسەینى ھەورامى

۱۳۸۹ مریوان.

پيشه كى دانەر

سو پاس و ستايش بۆ خوايه ك كه پينگه يينه رى ته واوى عالميانه،
ره حمه تى بى پايان و سلاوى نه براوه له سهر گه وره ي ئيمه حه زره تى
موحه ممد ﷺ، وه له سهر ناله پاكه كانى و ياره به رزه كانى هه موويان به
تينكرا، وه ههر وه ها له سهر شوين كه وتوانى به چا كه تاروژى په سه لان .

له پاش حه ممدو ستايش و سه لات و سه لام، ثم نووسراوه، كه له بهر
ده ستدايه، په رتوكينكه موباره ك، وه له ناوى خويدا جىي كردوو ته وه چه ن
باسيكي گرينگ بۆ موسولمانان، وه له نه ستوى خوى گرتوو چه ن
فه رمووده يه كى پينغه مبه رى خودا ﷻ، له وه حى و نيگاي په نامه كى
ره ببا نى، واته: «الهامات» وه هه روه ها شامله بۆ چه ن وشه ي به كه لك و
به سود بۆ به خته وه رى ئينسانه كان.

وه نه‌م په‌رتۆکه‌یه‌م ناوناوه به «اعلام بالغیب والهاتم بلا ریب» وه نه‌م په‌رتۆکه‌یه‌م له‌سه‌ر پیشه‌کیه‌ک و مه‌تله‌بیتک و پاشکۆیه‌ک ته‌رتیب داوه، وه‌له‌خودا داخوازیم نه‌وه‌یه که به‌م په‌رتۆکه‌یه سوود و قازانجی جوان بگه‌یی‌نی به‌من و باقی موسولمانان له هه‌ردوو دنیادا، چون نه‌و خواخوایه‌که که یاوه‌ر و کۆمه‌کی ئینسان نه‌کات له هه‌ردوو دنیادا!

به ناوی خوای گه وره و میهره بان

له و شتانه یه که رونه و له سهر ئینسانی عاقل و ژیر ون نییه، ئه مه که نهوعی ئینسان له دائیره ی حه لقه ی بوونه وهردا بانه رزشتترین مه وجوداته، وه له قورنانی پیرۆزدا خوای گه وره ته عریفی له ئینسان کردوو و ریزی بو دیاری کردوو.

چون خوا نهوعی ئینسانی کردوو به جیگه دار له سهر ئه رزدا، وه جیگای ته جه للیگای به رزی ره حمهت و ئیحسانه، که وابوو پتویسته له سهر ئینسان ته ماشای نهفسی خۆی بکات وه نهفسی خۆی بناسی، وه له سه ریه تی که تییینی بکات له پاکی و گه وره یی خۆی و تی بفری له بوونی نهفسی خۆی، تابۆی رون بیته وه که ئینسان سووده که ی ته نها بوون نییه و بهس، چون ئه گه ر وابی جیاوازی له بهین ئینسان و داروبه ردا نامینی، وه سوودیشی ته نها بوون نییه له گه ل گه وره بووندا، وه گه رنه له گه ل دار و درختا فه رقی نامینی، وه سوودیشی ته نها بوون نییه له گه ل گه وره بون و ئیحساسدا به ته نها، وه گه رنه له گه ل باقی گیانله بهرکانی تردا فه رق و جیاوازی نامینی.

كەوابوو لەمەو دەرتەكەوئى و ئەزانرى جياوازى ئىنسان لەگەل باقى شتەكانى تر بە ئاوەز و عەقلە، وە عەقل وەسفىكە سورشتى، وە زانست و ھونەرى ئىنسان شوين كەوتووئى ئەو وەسفىيە، چ بۆدەرك كردنى شتى ئاشكراو رون، وەكووو رۆشنایى و تارىكى ياگەرما و سەرما، وەيا وینەي ئەمانە، وە چ بۆ ئەو شتانەي پەنامەكين كە نیازيان بە تىفكرين و دىققەت ھەيە، وەكووو بىركردنەو و فكرکردن لە بەلگە و دەلیلەكاندا. كەوابوو بۆ ئىنسان ئاشكرا ئەبىت كە چۆن رۆژانە ئىوارە و بەيانى نیازى بە خۆراك ھەيە، وە ھەروا بۆ رۆژانى دوايش ئەو پىداوئىستیانە ئەبىت، وە ھەروا نیازى بەدەوا ھەيە بۆ چارە بىركردنى نەخۆشینەكانى وە نیازى بە كەسب و كار ھەيە بۆ ژيانى رۆژانەي، وە ھەم پىداوئىستى ھەيە بە ھىزو قودرەت بۆ بەرنگاربوون لەگەل درژمندا بۆ پاراستنى ئاو و خاك و شەرەفى ولاتەكەي وە...!

پاش بىركردنەو لەمانە، بۆي دەرتەكەوئى ئايا ئەم ئىنسانە خۆي بۆ خۆي بوو بە بىن ئەو خالىقتىك و دەبھىنەرىكى بووبىت؟ يا خالىقتىك و دروستكەرىكى زىندوو و زانا و بە دەسەلات و خاوەن وىست ئەوى دروست كردوو، لەمەو دەرتەكەوئى و بۆي ئاشكرائەبىت كە بە يەقىنى خۆي بۆ خۆي دروست نەبوو، بەلكوو بەدبھىنەرىكى زىندوو ئەوى دروست كردوو.

چون شتی بی‌گیان و دور له حیات هیچ شتیکی بۆ دروست نابیت،
 وه ئه‌و به‌دییه‌نهره زانایه، چون نه‌زان نازانی چی دروستکات، وه هه‌روا
 خاوهرن ویست و ئیراده‌یه، چون که‌سی بی‌ویست و ئیراده بیت و هه‌روا
 بی‌به‌سیرهت بیت شتی بۆ پیتک نایهت و دروست نابیت، وه ئه‌و
 به‌دییه‌نهره خاوهرن هیز و ئاسه‌واره.

که‌وابوو ئینسان به‌مانه ئه‌گا به‌و پله‌یه که ئه‌زاننی که‌سی ئه‌وی
 دروست کردووه، وه ئه‌زاننی ئه‌و به‌دییه‌نهره، وه‌کووو ئه‌و وه‌سفانه‌ی هه‌یه،
 به‌وه‌سفی گه‌وره‌یی و که‌مالیش رازاوه‌ته‌وه، وه له‌هه‌ر نه‌قس و که‌ج و
 کوریه‌ک پاکه و دوره، وه ئینسان کاتی ئه‌مانه‌ی زانی تیینی و زانستی
 زۆرئه‌بیت، وه هه‌م له‌مه‌وه بۆی ده‌رنه‌که‌وی و پروون ئه‌بیتته‌وه و ئه‌زاننی که
 به‌دییه‌نهر بۆ نه‌وعی ئینسان و دروستکه‌ری باقی هه‌موو مه‌وجووداته، که
 ئه‌و زاته‌ زاتیکه بوونه‌که‌ی واجبه و نه‌واوی وه‌سفی گه‌وره‌یی و که‌مال
 له‌وا مه‌وجووده و هه‌یه، وه پاکه له‌هه‌ر نه‌قس و ناته‌واویه‌ک، وه ئینسان
 کاتی که بۆی پروون بووه‌وه، که ئه‌و خوایه له‌هه‌موو شتیکی‌دا ته‌واوه و
 کامله، وه خاوهرن وه‌سفی که‌ماله، ئه‌و کاته‌یش ده‌زاننی، که ئه‌و خوایه له
 به‌دییه‌نانی ئه‌م که‌ونه‌دا بازه‌م ته‌نها دروستی کردووه، وه هیچ که‌سی
 له‌مه‌دا شه‌ریک و ده‌خیل نییه‌ جا ئه‌و کاته ئینسان زمانی ئاوه‌ز و عه‌قڵی
 دیته‌ وتار، وه ئه‌و شته‌ی ئه‌لیت که خوای گه‌وره له‌ زمانی ئیبراهیمی
 خه‌لیله‌وه‌علیه‌ له‌ سووره‌ی ئه‌نعام ئایه‌تی ژماره‌ حه‌فتاونه‌دا فه‌رمووویه:

﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ واته: «به راستی من پرووی خوّم له پهره‌ستشا کرده نه‌وزاته‌ی که نه‌م عالمه و ناسمانه‌کان و نه‌رزنی به‌تیکرا دروست کردوو، وه لا نه‌دهم له هموو نه‌و دینانه‌ی که به‌تالن، بو لای نه‌و دینه‌ی، که حه ققه و راسته، وه من لهو که‌سانه نیم که‌سی تر بکه‌م به‌هاوئل و شه‌ریکی خوا له پهره‌ستشا، وه هه‌روه‌ها ئینسان باوه‌پری دیته سه‌رنه‌وه که هیچ پهره‌ستراوی به حه‌ق غه‌پری خوا وجودی نییه که نه‌و خواجه‌ش ناوی پیروزی «الله»‌یه

وه ئینسان کاتنی گه‌ییشه نه‌و پله‌یه، وه نه‌و زانسته‌ی بو په‌یدابوو، توانایی و ناماده‌بوونی نه‌وه‌ی نه‌بیت، که بزانی نه‌و به‌دیهنه‌ره، که له هموو جه‌نبه‌یه‌که‌وه کامله و ته‌نهایه و نه‌م ناسما نانه و نه‌م زه‌ویشه، که به‌وه هموو عه‌جایاتانه‌وه، که هه‌یه به‌خو‌رایی وه بیه‌وده دروست نه‌کردوو، چون کاری بیه‌وده شی‌اوی حیکمه‌تی به‌دیهنه‌ری ته‌کمیل و ته‌واو زانا نییه، وه ئا له‌مه‌وه ئینسان نه‌زانی، که نه‌وه خواجه نه‌م بوونه‌وره‌ی دروست کردوو به‌تایبه‌ت نه‌وعی ئینسان تا نه‌م نیزامه گشتیه هه‌میشه‌یه به‌سووده، قه‌بوئل کات، وه پابه‌ندی بیت له‌رویشتنیدا به‌ره‌وه‌ده‌فی خو‌ی، وه له‌سه‌ر چاو‌روشنی بروات، که نه‌و نیزامه‌ش بریتیه له‌نیزامی خواناسی و پهره‌ستش، و مولا‌حزه‌کردنی هموو حه‌ق‌قه‌کان، وه دانه‌وه‌ی هموو حه‌ققیک به‌خاوه‌نی خو‌ی،

وه گهرنه نهوعی ئینسانه‌کان له‌نیوان سه‌رگه‌ردانیا ئه‌مینه‌وه وه‌ خوای گه‌وره‌یش له‌وه‌ به‌رزتره‌، که‌ کاره‌کانی بی‌ه‌وده‌ بن‌.

جا نه‌گه‌ر له‌سه‌وره‌ تیکدا گومان و‌خه‌ یال‌ بو‌ ئینسان په‌یدا بو‌، که‌ مومکینه‌ ئینسان سه‌ر په‌ره‌شتی کاروباری دونیایی خو‌ی بکات، به‌ی‌ن مولاچه‌زه‌ کردنی یاسای ئاسمانی، ئاوه‌زی سالمی ئینسانی ئه‌مه‌ ره‌د ئه‌کات هه‌رچه‌ن عه‌قل بو‌ کاروباری ماددی ره‌سا و‌ کافیه‌، به‌ هۆی هێزو ده‌سه‌لاتی لاشه‌ی خو‌ی به‌لام به‌ ئاوه‌ز و‌ عه‌قل ناتوانی کاروباری نه‌ینی، واته‌: مه‌عه‌نوی خو‌ی جی‌به‌جی بکات، مه‌سه‌له‌ن وه‌ کووو دانه‌وه‌ی سپارده‌کان وه‌ یا پاراستنی له‌ ئاره‌زوات، وه‌ مولاچه‌زه‌ کردنی هه‌موو حه‌قه‌کان و‌ دورکه‌وته‌وه‌ی له‌ ره‌زیله‌ی نه‌فسی و‌ غه‌یری ئه‌مانه‌ش.

که‌وابوو پیویسته‌ که‌ ئینسان باوه‌ری دامه‌زراوی ته‌واوی بی‌ت، که‌ ئه‌م نیزامه‌و به‌رنامه‌یه‌، به‌رنامه‌ی خواییه‌، وه‌ له‌ ته‌ره‌فی ئه‌وه‌وه‌ شه‌ره‌فی نوزوولی بووه‌، که‌ ناگاداره‌ به‌سه‌ر هه‌موو شته‌ په‌نامه‌کیه‌کاندا، وه‌ ئه‌و نیزامه‌ به‌سه‌ر دله‌کاندا و‌ جیگا حه‌سه‌سه‌کان و‌ له‌تیه‌کانی ئینساندا په‌خشان و‌ بلا‌ ده‌بی‌ت و‌ دایان‌ئه‌گریت، وه‌ ئینسان به‌نووری دل‌پروونی رازاوه‌ و‌ جوان ئه‌بی‌ت، وه‌ کارتیکردنی ئه‌م رۆشناییه‌ وای لێ ئه‌کات شاره‌زا بی‌ت بو‌ سه‌ر رینگای راست، که‌ ئه‌ویش ئه‌بی‌ته‌ مه‌نه‌ج و‌ یاسای نوینه‌رایه‌تی ئیسلامی، وه‌ نیگای نازل‌کراو له‌سه‌ر نوینه‌ران له‌ گه‌وره‌مانه‌وه‌ حه‌زرتی ئاده‌م تا ئاخیرین نوینه‌ری خوا، که‌ حه‌زرتی موحه‌مه‌ده صلی اللہ علیہ و آله و سلم

که‌وا‌ته: پتویسته بۆ نه‌وعی به‌شهر له جینسی خۆیان نوینهری خوایی
 بیت تا شاره‌زایان کات بۆ سهر ریگای سه‌عادهت و به‌خته‌وه‌ری
 همیشه‌یی، کورته‌ی باس ئه‌ویه ئینسانی ساغ و سالم به‌هۆی عه‌قلیه‌تی
 شاره‌زا ئه‌بیت بۆ ناسینی خوای پاک و گه‌وره، وه بۆ باوه‌ر هینان به‌و،
 وه به‌یاسای دینی نه‌ینی، وه بۆ باوه‌رکردن به‌نوینهرانی به‌رزی خوای گه‌وره
 هه‌روه‌کووو ئایه‌تی سی سووره‌ی رۆم ئه‌م مه‌وزووعه‌ پیشان ئه‌دات
 خوای گه‌وره‌ فه‌رموویه‌تی ﴿فَطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾ واته:
 خوای گه‌وره ئه‌م دینه‌ پاکه‌ی ناردووه، وه فه‌رمانی داوه که له سه‌ری بین،
 وه‌کووو یاسای خولقاندنی ئینسان، که له سه‌ر شتیکی پاک‌ی خولقاندووه،
 وه له کاتیکدا خوای گه‌وره پیغه‌مبه‌ری ﷺ نارد و په‌وانه‌ی کردووه بۆ
 سه‌ر ئینسانه‌کان، بۆ ئینسان ده‌رئه‌که‌وئ ئه‌و شتانه‌ی که‌سورشتی
 خیلقه‌تی ئینسانن داخوازیان ئه‌کات.

وه‌باوه‌ردینی به‌نوینهرایه‌تی ئه‌وپیغه‌مبه‌ره ﷺ وه به‌هه‌ر شتی که ئه‌و
 نوینهره له‌لایه‌ن زاتی خواوه هیناویه‌تی، که‌وابوو هاتنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ
 نوور له‌سه‌ر نووره بۆ کۆمه‌لی به‌شه‌ریه‌ت، وه ئه‌م پیغه‌مبه‌ره‌یش ﷺ
 هه‌لبژیراوی نه‌وعی ئینسانه له‌لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه، وه ته‌واوی وه‌سفه
 چاکه‌کان ئه‌وه‌ی په‌وشتی به‌رزبیت له‌وا جه‌م بووه، وه‌خواوه‌نی هیزی
 رۆشنایی دل و زاهیره، وه ئه‌و پیغه‌مبه‌ره و باقی نوینهره‌کانی تریشی
 ناردوون بۆ سه‌ر ئینسانه‌کان له‌کاتیکه‌وه که نه‌وعی ئاده‌می له‌م سه‌ر

کوره‌ی خاکیه‌دا دهرکه‌وتوون، وه‌کووو خوا له‌سوورته‌ی فاتر، ئایه‌تی ژماره بیست‌و‌چواردا شه‌فرمی: ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ واته: هیچ‌گه‌ئیک نه‌هاتووته‌سه‌ر شه‌م شه‌رزه‌ئیللا ترسینه‌ریکمان بۆ ناردوون، که‌وابوو خوای‌گه‌وره‌نگا شه‌کاته‌لای نوینه‌ره‌که‌ی به‌گویره‌ی نیازمه‌ندییه‌کانی ئینسان، وه‌شته‌نه‌ینیه‌کانی فیر شه‌کات، وه‌شه‌ویش شه‌م شتانه‌به‌ئینسانه‌عادییه‌کان رانه‌گه‌یینی به‌شیه‌یه‌کی ته‌واو جوان، وه‌شه‌و نگا و وه‌حه‌یه‌ش به‌شیه‌یه‌که‌سازگار و موافقی ئاوه‌زی سالمی ئینسانه، وه‌شه‌م دوو شته‌گرنکه‌هاوکاری یه‌کتر شه‌کن له‌شتیکدا، که‌ئاوه‌ز و عه‌قل به‌شداره‌تیایا و دهرکی شه‌کات، وه‌ئینسان شاره‌زاو ربه‌رو شه‌کات بۆ لای حه‌قیکی مه‌حکمه‌و پایه‌دار، که‌ئاوه‌زی ئینسان به‌ته‌نها شه‌و شته‌دهرک ناکات، وه‌کووو وه‌زعیه‌تی قیامته‌و باقی شته‌غه‌یبیه‌کان و شته‌نه‌ینیه‌کان له‌هه‌ردوو دونیادا.

وه‌هه‌ر کاتیک نوینه‌ریک له‌لایه‌نی خواوه‌نیرا و گه‌یشه‌ناو گه‌له‌که‌ی، وه‌له‌نیوانیاندا په‌یوه‌ندی دروست بوو، وه‌شه‌و گه‌له‌ره‌وشت و شه‌خلاقی شه‌و نوینه‌ره‌یان دهرک کرد، شه‌و کاته‌ئینسانه‌کان شه‌زانن شه‌و نوینه‌ره‌که‌هاتووته‌لایان له‌زانست و شه‌خلاقا له‌گه‌ل شه‌فرا‌دی عادی شه‌و کۆمه‌لگادا جیا‌وازه‌و په‌له‌یه‌کی به‌رزی هه‌یه، وه‌سورشتی شه‌و موافق و میزانه‌بۆ ئیداره‌کردنی ئینسانه‌کان، وه‌بۆ روشن‌کردنی دل و دهرونیان، وه‌بۆ شاره‌زاکردنیان بۆ خو‌شبه‌ختی دنیا و ئاخیره‌ت.

وه هاوکات ئەو گه‌له‌ش، که نوئنه‌ریان بۆلا ره‌وانه‌کراوه له‌ئاوه‌ز و عه‌قلدا له‌یه‌ک می‌زاندا نین وه ئاوه‌زیان له‌یه‌ک جیا‌وازه، مه‌سه‌له‌ن بۆ نمونه برێکیان به‌س به‌ته‌ماشاکردنی شه‌خسی نه‌نوئنه‌ره و سه‌یرکردنی ره‌وشتی جوان و دامه‌زراوی، وه برێکی‌تریان به‌وه‌رگرتن و باره‌یتان و فێرکردنیان له‌زانستا، و... با‌وه‌ر ئەه‌یتن و شوئنه‌که‌وتووی ئەبن، وه به‌شیک‌تریان له‌دلیاندا دوودلی دروست ئەبیت، وه بۆ با‌وه‌رکردنیان به‌و نوئنه‌ره، نیازیان به‌شیک‌ی تایه‌تی و جیا‌واز هه‌یه، که ئەشی له‌گه‌ل عاده‌ت و رسووماتی خه‌لکدا جیا‌بیت، که‌ئه‌وه‌یش پێ نه‌وتری «خارق‌العاده»، که ئەم «خارق‌العاده»‌یشه ئەبیتته هۆی داگیرکردن و پام‌کردنی ئاوه‌ز و فکریان، که‌واته ئەم به‌شه‌یانه نیازیان به‌ده‌رکه‌وتنی موعجیزه‌هه‌یه له‌لایه‌ن ئەو نوئنه‌ره‌وه و ئینسانه‌کان له‌کاتیکدا ئەو موعجیزانه ئەبینن له‌سه‌ر ده‌سی نوئنه‌ره‌کاندا، بۆیان ده‌رئه‌که‌وئ که ئەوانه نوئنه‌ری خوان و له‌لایه‌نی خواوه‌کراون به‌نوئنه‌ر و پشت‌گیری‌کراون جا ئەو کاته ئەو خه‌لکانه‌دلیان قه‌رار ئەگرئ، وه دامه‌زراو ئەبیت به‌حه‌ققانییه‌تی ئەو نوئنه‌رانه وه شوئنه‌که‌وتووی رینگه‌ و ریبازی‌ک، که بۆیان دیاری‌کراوه وه سابت و چه‌سپاوه له‌لایه‌نی نوئنه‌ره‌کانی خواوه، ئەکه‌ون.

وه‌به‌م جو‌ره ئینسانه‌کان ئەگه‌ن به‌به‌خته‌وه‌ری هه‌ردوو دونیا، وه له‌کاتیکدا دلی ئەو ئینسانانه‌به‌هۆی با‌وه‌رو ئیمان‌ه‌وه نوورانی بوو، وه چرای دلیان به‌غازی خواناسی داگیرسا وه دلی هه‌ریه‌کیکیان وه‌کو‌وو

تاقچه‌یه‌ك كه گلۆپینكى تیا داگیرسایین لیهات، به‌جۆری كه ئەم نووری گلۆپه رۆشنه نووری به‌ره‌به‌یانی دانه‌شاری، ئەو كاته هەر یه‌كه له‌و خاوه‌ن دلانه له‌عاستی خۆی‌اندا خۆی خۆش نه‌وێت، وه‌ نوێنه‌ری خوا و نه‌وه‌ی كه‌ نوێنه‌ری خوا هیناویه‌تی له‌لایه‌نی خواوه‌ خۆش نه‌وێت.

وه‌ تینكۆشانیان به‌و جۆره، كه‌ لازم و پێویسته‌ نه‌بێت، وه‌ ئایینی خوا به‌گوێره‌ی وسعت و تاقه‌تی خۆیان له‌ ناو خه‌لكدا بلاو ئه‌كه‌نه‌وه، وه‌ له‌ دوا‌ی سه‌په‌ری بوونی زه‌مانی ئه‌سحاب رضی اللہ عنہم زه‌مانی تابعین ئه‌وانه‌ی كه‌ شوین كه‌ وتوو‌ی ئه‌سحابی پێغه‌مبه‌ر صلی اللہ علیہ و آله و سلم بوون به‌چاكترین شوینكه‌وتن هاته‌ پێش هه‌ریه‌كه‌ به‌كارو بارێك كه‌ واجبی سه‌رشانیان بوو، عه‌مه‌لیان كرد، وه‌ به‌راستی خواو پێغه‌مبه‌ری خوا، وه‌ ئه‌وانه‌ی كه‌ ئه‌هلی قه‌رپنی پێش بوون به‌ ئه‌وپه‌ری خۆش‌ویستن خۆش‌ه‌ویست، ئه‌و پێشینه‌یه‌ی كه‌ له‌ خزمه‌ت دینا گیانی خۆیان كرده‌ قوربانی، وه‌ هه‌روا مالی خۆیان له‌ رینگه‌ی خوادا سه‌رف كرد، وه‌ له‌ كاتێكدا، كه‌ زانیان دامه‌زراندنی دین له‌ هه‌وه‌له‌وه‌ نیازی به‌ خزمه‌ت و به‌ نوسینی په‌رتوك و نووسراو و موهره‌تته‌ب كردن و ته‌وزیحدان و دامه‌زراندنی چه‌ن بنه‌مایه‌کی بنه‌ره‌تی هه‌یه، نه‌وه‌ی له‌سه‌رشانیان پێویست كرابوو له‌وانه‌ی كه‌ سود و كه‌لكی هه‌یه‌ بۆ ئیسلام و موسو‌لمانان به‌جی‌ان هینا، وه‌ خۆی گه‌وره‌ له‌سووره‌تی حه‌شردا له‌ئایه‌تی ژماره‌ ده‌ نه‌فه‌رمی: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾

واتە: ئەو كۆمەلە ئيماندارانەي كە لە دواي ئەسحابى پىغەمبەر ﷺ ھاتوون بە ناو تاييعىن دەرحەق بەو ئەسحابانە ئەلەين: پەروەردگارى ئىمە خۆشبە لەو برايانەي ئىمە كە لە پىش ئىمەدا بوون، وە باوەر و ئيمانان ھىناو، واتە ئەو تاييعىنانە ئەسحابيان زۆر خۆش وىستوو لەبەر ئەوئەي كە لەپىش ئەواندا داخلى دىنى ئىسلام بوون، چون لەناو تاييعىنا كەسانى بوون لە ئەخلاق و زانستا، وەكووو ئەسحاب و ابوون و لە ئەخلاقى پىغەمبەرىدا وەكووو ئەوان و ابوون وە بە زىكرى خواو تەبەئىيەت كردن لەپىغەمبەرى خوادا دلەيان نوورانى بوو، وە دلەي ئەھلى ئيمانان بەو ئەخلاقانە نوورانى كردو.

جا بەم بۆنەو پىويستە لەسەر تەواوي ئەوانەي كە لەدواي ئەوان ھاتوون مەحبەبەتى خوا و رەسوولى خوا و ئەھلى سەدەي يەكەم و دووھەميان ھەبىت، لە پىشەوايانى موسولمانان، وە لەسالخان و پياو چاكان وە... تارپۆزى قىامەت، كە ئەمانەيش شمولى ئەبىت بۆ كۆمەلەي زانايان و پياوھەرزەكان لە موسولمانان بەتەكرار، وە لە كاتىكدا پىغەمبەرى خوا ﷺ لەبوارى پاراستنى ئەم گەلە رەحم پىكراو، كە مەشھورە بە ئوممەتى مەرحومە تەفكرى بۆي مەعلوم بوو ئەم گەلە پىويستى بە سەرپەرەشتىكەرىك ھەيە، وە ئەو سەرپەرەشتىكەرانەيش ئەھلى دەسەلات و پياوھەتى بوون لە حاكامانى دادگەر و يارمەتى دەرانى ئەوانىش بۆ پاراستنى نەزم و ئىنتىزاماتىكى گشتى كە ئەوئەي پارىزەرى

نیجرا کردنی نه حکاماتی خواییه، پیوستی کرد له‌سه‌ر نه‌فسی خوئی له ره‌دیفی خوْشه‌ویستانا خوْشی بوون، جا نا له‌وکاته‌دا به‌واجبی زانی له‌سه‌رخوئی، وه‌ک له‌حه‌دیس‌تکدا که نه‌بو‌روقه‌بییه‌ی ته‌میمی ریوایه‌تی کردووه له‌پیغه‌مبه‌ری خواوه ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«الَّذِينَ اتَّصِحُّهُ قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ لِلَّهِ وَ لِكِتَابِهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَ عَامَّتِهِمْ»

واته: دین بریتیه له ره‌هنوماپی و خه‌یرخوازی، عه‌رزی پیغه‌مبه‌ری خویان کرد: بۆکئی نه‌ی نوینه‌ری خوا؟ له ولامدا فه‌رمووی: نه‌سیت‌حه‌ت له به‌ر ره‌زایه‌تی خوا و کتیبی خوا و نوینه‌ری خوا و بو پیشه‌وایانی موسولمانان و بو عاممه‌ی خه‌لک به‌گشتی. جا نا به‌م ره‌هنوماپه خه‌یرخوآزانه ئیسان نه‌چیتته‌ری نه‌و که‌سانه‌ی که فه‌رمانبه‌رداری خوان و داخلی نه‌و کۆمه‌لانه‌ی نه‌بیت که خوا له سووره‌تی نیسادا له‌نایه‌تی ژماره شه‌ست و نو وحه‌فتادا باسی کردوون، فه‌رموویه‌تی:

﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ذَلِكَ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾

واته: هه‌رکه‌سی فه‌رمانبه‌رداری خوی گه‌وره‌و پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌جئی بیئی، وه‌خوئی پاریزی له‌و شتانه‌ی که خوا و پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ مه‌نعیان کردوون نه‌وه نه‌و که‌سه له قیامه‌تا خوی گه‌وره

نه‌یخاته ناو مالی ره‌حمه‌تی خوئی له‌گه‌لّ نه‌و که‌سانه‌ی که پله و پایه‌یان به‌رزه لای خوا، وه‌کووو نوینه‌ره‌کانی خوا و راستان و شه‌هیدان و سالّحان، که نه‌مانه‌یش چه‌عه‌جایب ره‌فیعانی باش و چاکن، وه نه‌مه‌یشه که خوا نه‌یدا به‌وانه له‌ره‌حمه‌ت و نیعمه‌تی خوئی به‌مه‌حزی که‌رم و لوتفی خوئی‌تی، وه نه‌مه‌یشه به‌سه و کافیه که خوا پاداش و جه‌زای به‌وانه نه‌دات، که فه‌رمانه‌ردارن، وه نا‌گایه به‌که‌سانی که شی‌اوی فه‌زلّ و ره‌حمه‌تی خوان وه‌ دارای ئیکرامن له‌لایه‌نی خواوه.

لی‌ره‌دا نه‌و پی‌شه‌کییه و موقه‌ددیمه کۆتایه، دوایی دیت، که نه‌و موقه‌ددیمه و پی‌شه‌کییه بو نه‌و مه‌تله‌ب و مه‌سه‌ده‌ی که که‌مین‌گایه بو گه‌یشتن به‌سه‌ر به‌رزی هه‌میشه‌یی له‌دین و دونیا دا، وه بو کۆبوو نه‌وه له‌گه‌لّ نوینزان و راستاندا له‌قیامه‌تدا، وه نه‌و مه‌سه‌ده‌یش بریتیه له‌تیکۆشانی ته‌واو، ته‌لاشی بی‌وچانی پشت سه‌ره‌م له‌پاراستنی باوه‌رو عه‌قیده به‌خواو فریسته‌کان و کتیه ئاسمانیه‌کان و نوینه‌رانی خواو رۆژی ناخیره‌ت و باوه‌ر به‌قه‌زا و قه‌ده‌ر، وه جی به‌جی کردنی یاسای نیسلامی.

وه نه‌مه‌یش به‌خۆش‌ویستنی خوا نه‌بی‌ت نه‌و خۆش‌ویستنه‌ی که تیکه‌لّ له‌گه‌لّ ترس و ره‌جا و زیکری خوادا بی‌ت، وه له‌گه‌لّ ئیخلاس و په‌نابردنه لای خ‌وای گه‌وره‌ دروست نه‌بی‌ت، وه‌کووو خ‌وای گه‌وره له‌سووره‌تی «ره‌عدا» له‌نایه‌تی ژماره بیست و هه‌شتدا نه‌فه‌رمی: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ وا ته: نه‌ی ئینسان هۆشیاربه! به‌زیکرو یادی خ‌وای

گه‌وره دلان نارام ده‌گرن و دانه‌مرکین، وه هه‌روا نه‌و مه‌قسده به
خو‌ش‌ویستنی پی‌غهمبه‌ری خوا ﷺ نه‌بیت، نه‌و پی‌غهمبه‌ری که پله‌ی
به‌رزه و گه‌وره‌ی هه‌موو نو‌ینه‌ره‌کانی خوابه، خو‌ش‌ویستتیکی وا که
شموولی بیت بۆ ناله به‌رزه‌کانی و نه‌هل و خیزانی نه‌و، نه‌و مال و
خیزانه‌ی که مالی گه‌وره‌یی و راستی و خاوینی بوون، وه هه‌روا به
خو‌ش‌ویستنی یاره به‌رزه‌کانی نه‌بیت، نه‌و یارانه‌ی که یاری جیهاد و
تیک‌وشان بوون له دیندا نه‌وانه‌ی که به فرمیسکی پاکی چاوانیان دره‌ختی
ئیمان و ئیسلامه‌تیا ناشت و ئاودیریان کرد.

وه له یانه‌ی نه‌م جیهانه‌دا پاراستیان وه هه‌روا به مه‌حبه‌به‌تی پیشه‌وایان
و تیک‌وشه‌ران و زانایانی عامل پسه‌وانانی دین بۆ موسولمانان نه‌بیت، وه
هه‌م به‌خو‌ش‌ویستنی دۆسانی خوا نه‌بیت، نه‌و دۆسه سال‌حانه‌ی که
دلّیان به نووری ره‌حمه‌تی خوا نوورانی بووبوو، وه نه‌و نووره‌ی دلّیانه
پژایه‌ سهر دلّ و ده‌روونی نه‌و که‌سانه‌ی که تالبی هیدایه‌تن، وه به سهر
دلّی نه‌وانه‌یشدا که هاوکاری نه‌وانیان کردوو تا رۆژی قیامه‌ت.

خۆش ویستنی خوای گهوره چۆن دهس ئەدات

خۆش ویستنی خوای گهوره، به بارهیتان و ئولفەت دانی رۆحی ئینسانی له سەر زیکر و یادی خوای گهوره و تیفکرین له ئاسهواره کانی و نیعمه ته کانی خوای گهوره پهیدا ئەبیت، وه ههروهها به ئونس و ئولفەت گرتن و به مولاچهزه کردنی تهجهلیاتی خوا و نیعمه ته کانی به سەر مهخلوقاتدا ئەبیت، به تایبەت له سەر نوینه ره کانی و نیراوه کان و پیاوه به رزه کان له بهنده کانی تایبەتی خۆی، وه به پزاندنی پهحمەتی خۆی و نیعمەت و ئیحسانی خۆی به سهریاندا، وه ههروا به دیقەت کردن له وهسفی نهفسی خوای گهوره، وه کووو بوونی واجبی بۆ زاتی خوا، وه ههروهها له وهسفه سهلییه کان، وه کووو قه دیمییهت و تهنهایی و بی نیازی و جیاوازی له گهڵ ئەم بوونه وه ره دا، یا وه کووو به قا و مانه وهی هه تاهه تایی، یا به دیقەت کردن ئەبیت له وهسفه زاتییه کان، وه کووو زیندوویی و زانستی و ویستی و قودرەت و توانایی و بیستن و بینین بۆ تهواوی زه پراتی ئەم بوونه وه ره.

و به دیققت کردن له که لامی په‌روه‌ردگار ئه‌بیت، که خوای گه‌وره له‌گه‌ل نویت‌ره‌کان و نیراوه‌کانی، وه به‌نده ریزلی‌گیراوه‌کانی له فریشته‌کانی که هه‌میشه گفتوگوی کردووه له‌گه‌لیان، وه هه‌روا به بیر و دیققت کردن ئه‌بیت له هاویشتنی حه‌قیقه‌ته‌کان له دل و ده‌روونی که‌سانیکدا، که خوا ئاره‌زوو و مه‌یلی له‌سه‌ر بووه، وه یا له‌مه‌ودوا ئه‌بیت، ئه‌وانه‌ی که پرش‌ه‌ی به‌خششه‌کانی خوا شاملی حالیان بووه، وه یا له‌مه‌ودوا ئه‌بیت، وه نهم مه‌حه‌به‌ته‌ی خوا، بری کات بو ئینسان په‌یدا ئه‌بیت و ده‌س ئه‌دات به به‌خششی تایه‌تی خوا بو که‌سانی که خوا ویستی له‌سه‌ر بی، وه بری جاریش په‌یدا ئه‌بیت له ره‌فاقت و دانیشتن له‌گه‌ل پیاوه چاکه‌کاندا، ئه‌وانه‌ی که ئاگایان له ناوه‌کان و وه‌سفه‌کانی خوا هه‌یه.

وه هه‌روا به ره‌فیکی و تیکه‌لی سالحان، له‌و به‌ندانه‌ی که دلیان به نووری خوا روشن بووه‌ته‌وه، وه نووری خوا له دلپانه‌وه ئه‌پرژیتته ناو دلی که‌سانی، که له‌گه‌لیاندا به‌نیخلاس‌ه‌وه دائه‌نیشن، وه ئارزوو و مه‌یلیان هه‌یه بو ئه‌و به‌خششانه‌ی که خوای گه‌وره پتان عه‌تا ئه‌کات، وه هه‌روا بری کاتیش ئه‌و نووره په‌یدا ئه‌بیت به زیکر و یادی خوا که به دل و زمان وه یا به باقی ئه‌ندامه‌کانی ئینسان ئه‌کریت، ئه‌وانه‌ش که‌سانیکن که خوای گه‌وره له سووره‌تی ئالی عمران له ئایه‌تی ژماره سه‌دو نه‌وه‌دو یه‌کدا له باره‌یانه‌وه ئه‌فه‌رمی: ﴿الَّذِينَ يَذُكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا وَ عَلَي جُنُوبِهِمْ وَ يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ واته: ئه‌وانه‌ی که به

ده‌وام زی‌کر و یادی خوا‌ئه‌که‌ن که‌سان‌یک‌ن به‌ پی‌وه و به‌ دان‌ی‌ش‌تانه‌وه و به‌ راک‌شانه‌وه عی‌باده‌تی خوا‌ئه‌که‌ن و ته‌رکی ناکه‌ن، وه‌ بی‌ر ئه‌که‌نه‌وه له‌ دروست‌کردنی ناسمانه‌کان و سه‌رزه‌وی و باقی دروست‌کراوه‌کانی تری‌ش. وه‌ هه‌روا هه‌ندئ جار ئه‌و د‌ل‌ پ‌ر‌وش‌نی‌یه له‌ خو‌ین‌دنه‌وه‌ی قور‌ئان و بر‌ی‌ جار‌یش به‌ خو‌ین‌دنه‌وه‌ی په‌رت‌وکی خوا‌ناسان له‌ ج‌یی خه‌ل‌وه‌تدا و له‌ ج‌یی په‌نامه‌کیدا په‌یدا ئه‌بی‌ت و ده‌س ئه‌دات.

که‌وابو و پ‌ال‌فته‌ی ئه‌م باسه‌یه به‌ شی‌وه‌ی گ‌شتی ئه‌مه‌یه، فه‌رمان‌به‌رداری و تاعه‌تی خوا‌ی گه‌وره، به‌ گو‌یره‌ی نی‌یه‌ت و قه‌س‌دی ئینسان ئه‌سه‌ری هه‌یه له‌ د‌ل‌ و ده‌روونی ئاده‌میزاددا واته‌ چهن ده‌ره‌جه عی‌باده‌ت ب‌و خوا‌یه، به‌و ئه‌ندازه ته‌ئسیر دانه‌نی، وه‌ ئیعتیاری به‌گو‌یره‌ی ئیخلاس و نی‌یه‌تی خوا‌ونه‌که‌یه‌تی، وه‌ ئه‌مه‌یش ئه‌گه‌ر‌پ‌ته‌وه ب‌ولای زیاده‌ لوت‌ف‌وو به‌ره‌که‌تی خوا‌ی گه‌وره که‌ به‌ سه‌ر چ‌که‌سی‌کدا بی‌ر‌ژ‌ینی.

وه‌ گو‌مان‌یش نی‌یه له‌وه‌دا که‌ ئه‌م خو‌ش‌ویستنه‌ واجب و پی‌ویسته له‌گه‌ل‌ ترسان و خه‌وفی خوا‌دا بی‌ت، وه‌ ئه‌و ترسه‌یش حال‌تیکی نه‌فسییه و ئیش و ئازار‌ی‌کی قه‌لبییه، وه‌ یاسوتانیکی د‌لی و په‌نامه‌کیه به‌ه‌وی چاوه‌روانی کردنی ش‌تیکی ناله‌بار له‌به‌رده‌م و ر‌پ‌ره‌وی ئینساندا، چ‌ به‌ تیا‌چوونی که‌له‌پووری دونیایی یا مال‌ و مندال‌ و سه‌مه‌راتی باغ و باغات بی‌ت، وه‌ یا سزا و عه‌زایی خوا‌یی بی‌ت چ‌ له‌ دونیادا یا له‌ داهاتووی ر‌وژی په‌سه‌ل‌اندا، وه‌ حه‌قه‌ن له‌کاتی‌کدا، وه‌زی‌فه‌ی به‌نده‌کان به‌ندا‌یه‌تی و

دانه‌واندنی سه‌ری ته‌سلیم و زه‌لیلیه له به‌رابهر فه‌رمانه‌کانی خواوه له‌ته‌واوی ته‌مهن و ژیاندا، پتویسته له‌سه‌ریان هاوکاتی نه‌نجامدانی نه‌و عیاده‌ته‌یش مه‌ترسیان له‌نا‌ته‌واوییه‌کانیان له‌به‌جی هینانی نه‌و عیاده‌ته‌دا ببیت، وه‌یا خو‌یان له‌و شتانه‌ی که‌لئیان مه‌نع کراوه‌پاریزن، تاوه‌کووو نه‌م‌حالتانه‌بیانکیشی بۆ نه‌وه‌ی له‌باقی حاله‌ته‌کانی تریاندا ئیه‌تیمام بکه‌ن به‌کاره‌کانیان. که‌وابوو ترسان له‌خوا‌یه‌کینکه له‌هۆیه‌کانی به‌جی هینانی عیاده‌تی خوی‌گه‌وره، هه‌روه‌کووو به‌ته‌مابوون و ویست و ئاره‌زوو بۆ به‌خششه‌کانی خوی‌گه‌وره‌هۆیه‌کی‌تره له‌و هۆیانه، جا له‌به‌ر نه‌وه‌خوی‌گه‌وره له‌سووره‌تی سه‌جده له‌ئایه‌تی ژماره‌شازده‌دا فه‌رموویه‌تی:

﴿يَذْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ واته: نه‌و که‌سانه‌ی شه‌ونخوونیان هه‌یه‌داوا‌ه‌که‌ن له‌خوی‌خو‌یان، وه‌نه‌پارینه‌وه‌و مه‌ترسیان هه‌یه‌له‌سزای پاشه‌پوژ، ته‌مه‌ع و ئاره‌زوویشیان هه‌یه‌بۆ پاداش و جه‌زای کرده‌وه‌کانیان له‌قیامه‌تا.

که‌واته‌ترسان له‌خوا‌یه‌کینکه له‌واجباتی به‌نده‌کانی خوا، وه‌به‌شیکه له‌پیداویستی باوه‌به‌زاتی خوی‌گه‌وره، بۆیه‌خوی‌گه‌وره فه‌رمانی داوه‌به‌به‌نده‌کانی که‌ترسیان له‌خوا‌ه‌بیت، وه‌نه‌و ترسانه‌یشه‌ی به‌ستوه‌به‌باوه‌پرکردن به‌زاتی خوی‌گه‌وره، وه‌کووو نه‌م‌ئایه‌ته‌به‌رزه‌نیشانی نه‌دات، خوی‌گه‌وره له‌سووره‌تی ئالی عمراندا ئایه‌تی ژماره‌سه‌دو‌حه‌فتاو‌پنج‌نه‌فه‌رمی: ﴿وَخَافُونِي اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ واته: له‌من بترسن و فه‌رمانی من به‌جی‌بینن نه‌گه‌ر ئیوه‌خواه‌نی پر‌وایه‌کی راستن، وه‌

هه‌روا خوای گه‌وره، ترسانی به‌نده‌کانی کورت و خو‌لاسه کردوو‌ته‌وه له
 ترسان له خوای گه‌وره، واته: ئەشێ ئینسان به‌س له‌خوا ترسی بیست،
 وه‌کووو خوا خۆی له‌سووره‌تی به‌قه‌ره، ئایه‌تی ژماره چلدا ئەفه‌رمی: ﴿وَ
 اِتَّيَّ فَارْهَبُونَ﴾ واته: ئەهی کۆمه‌لی مرۆف به‌س له‌ من بترسن
 مه‌ترسیان له‌که‌س نه‌بیست، وه‌هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ته‌عریفی له‌و
 به‌ندانه کردوو که ئیخلاسیان هه‌یه و موخلیسانه عیاده‌تی خوا ئەنجام
 ئەده‌ن، خوای گه‌وره له‌ قورئاندا له‌سووره‌تی ئەحزاب ئایه‌تی ژماره بیست
 و نۆدا ئەفه‌رمی: ﴿وَ يَخْشَوْنَہُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللّٰهَ﴾ واته: ئەو
 به‌ندانە‌ی که فه‌رمانی خوای گه‌وره رانه‌گه‌یتن ترسیان له‌ خوا هه‌یه، وه‌ له
 غه‌یری خوا له‌ که‌ستر ناترسن، به‌لکوو زیاتر له‌مه‌یشه خوای گه‌وره له
 قورئاندا له‌ سووره‌تی ئەنفال له‌ ئایه‌تی ژماره دوودا فه‌رموویه‌تی: ﴿اِنَّمَّا
 الْمُؤْمِنُونَ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ﴾ واته: خاوه‌ن بر‌وای ته‌واو و
 موخلیس که‌سانێکن کاتی ناوی خوای گه‌وره هینرا و له‌سه‌ر زار و ترا
 دلێان بیته‌یه‌ک و له‌هه‌بیه‌تی ناوی خوادا بترسن، وه‌ له‌ راستیا ئەم ترسان له
 خوایشه به‌گۆڕه‌ی پله‌ی زانستیان فه‌رق ئەکات و جیاوازه، واته:
 ئەوانه‌ی پله‌ی زانیاریان له‌ ژوو‌رت‌ره زیاتر ترسان له‌ خوایان هه‌یه، وه
 ئەو ترسانه له‌ ریشه‌و ئەسلی زانسته‌وه سه‌رچاوه ئەگرێ، هه‌ر بۆیه خوای
 گه‌وره له‌ سووره‌تی فاتر، ئایه‌تی ژماره بیست و هه‌شتدا فه‌رموویه‌تی:
 ﴿اِنَّمَّا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ واته: به‌راستی ته‌نها زانیان ئەزانن به

چ‌شیه‌یه‌ك له خوای گه‌وره بترسن، وه به چ ئەندازه‌خوا شی‌اوی ئەوه‌یه که به‌نده‌کانی لیبی بترسن، وه ئەمه شتیکی سورشتی و ته‌بیعییه، وه له‌که‌س شار‌راوه نییه، خوای گه‌وره له سووره‌تی یوسف له نایه‌تی ژماره حه‌فتاو شه‌شدا ئەفه‌رمی: ﴿وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ واته: له ژووره‌وی هه‌موو خواهن زانستیکه‌وه که‌سێکی تر هه‌یه که زانستی زیاتر بیته، جا له‌به‌ر ئەوه‌یه که پیغه‌مبه‌ری خو‌مان حه‌زهره‌تی موحه‌مه‌د ﷺ له‌هه‌موو ئینسانه‌کان زیاتر له‌خوا تر‌ساوه و ترسی زۆرتر بووه، هه‌ر به‌م‌بۆنه‌وه‌یه پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌فه‌رموده‌یه‌کیا ئەفه‌رمی: «أَنَا أَخَوُكُمْ لِلَّهِ» واته: من له هه‌مووتان زیاتر ترسم له‌خوا هه‌یه، که‌واته: پیویسته و لازمه له‌سه‌ر ئینسانی خواهن بر‌پوا ئەمه که مه‌حه‌به‌ته و خو‌ش‌ویستی بیته وه ره‌غه‌ته و ئاره‌زووی بیته، وه مه‌ترسیشی بیته له‌خوایه‌ك که زیندووه و نگادارنده‌ی ئەم بوونه‌وه‌ره‌یه، وه هیچ شتیکی لی ون نابیته، زۆر بیته یا که‌م، وه خواهنی ئیمان و بر‌پوا نابن فه‌رمانبه‌رداری و ئیتاعه‌ی که‌سانی بکات، که غافلن له‌شتیکدا که ئەکیشنی بۆلای غه‌فلت و بی‌ئاگایی، وه له‌سه‌ر ئەم بنه‌ما و ئەساسه‌یه خوای گه‌وره خو‌شه‌ویسته‌که‌ی که حه‌زهره‌تی موحه‌مه‌ده ﷺ مه‌نع ئەکات له‌شوین که‌وتنی که‌سانی که غافلن له‌زیکرو یادی خوای گه‌وره، وه شوین که‌وتووی ئاره‌زوواتی خو‌یان که‌وتوون خوای گه‌وره له‌سووره‌تی که‌هفدا له‌نایه‌تی ژماره بیست و هه‌شت فه‌رموویه‌تی:

﴿وَلَا تَطْعَمَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ واته: شوین‌که‌وتووی که‌سیتک مه‌به که دلی بی‌ناگایه و غافلّه له زیکر و یادی نیّمه، وه شوین ثاره‌زواتی خوئی که‌وتووه، وه له‌گه‌ل بوونی نه‌و دوو وه‌سفه گه‌وره‌یه له‌نیسانی خاوه‌ن برودا پیویسته له‌سه‌ری به‌قه‌تعی که‌نومیدی به‌ره‌حمه‌تی خوای گه‌وره‌بیت و هم‌ترس و رجایشی بیت. واته: له‌نیوان ترس و ره‌جادا بیت، وه له‌ناو دائیره‌ی ئەم دوو شته‌دا، قه‌راربگریّت و بووه‌ستی به‌و مانا، نه‌ئەمین بیت له‌خوئی، وه‌نه‌مه‌ئیسیش بیت به‌لکوو له‌نیوان ئەم دوو شته‌دا به‌سه‌ر به‌ریت، چون هه‌ریه‌ک له‌ئەمین‌بوون و مه‌ئیس‌بوون خه‌ته‌رناکن بو‌نیسان، به‌جووری که‌هه‌رئان خه‌ته‌ری کافر‌بوون هه‌یه‌بو‌ئو که‌سه، په‌نا‌به‌خوای گه‌وره، وه‌ئەم‌حالتّه‌مام‌ناوه‌ندیه‌حالتّه‌تی ئیعتیداله‌و چاکه، وه‌هه‌روا نیسان هه‌ندی جار‌حالتّه‌تیکی بو‌په‌یدا‌نه‌بیت، که‌پای‌نه‌کیشتی بو‌زیاده‌ترس یا بو‌زیاتر ئومیدوار‌بوون که‌ئەم‌دوو‌حالتّه‌هه‌ردوو‌لاکه‌ی‌حه‌فقه‌و‌زیانی‌نییه، وه‌له‌ناو‌ئایه‌ته‌کانی‌قورئانی‌پیرۆزدا، که‌زۆرت‌ر ئومیده‌واری‌بدا، به‌نیسان‌ئایه‌تی‌ژماره‌په‌نجاو‌سینی‌سووره‌تی‌زومه‌ره‌که‌خوای‌گه‌وره‌ئەفه‌رمی:

﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾. واته: نه‌ی‌نوینه‌ری‌خو‌تو‌هه‌وال‌بده‌به‌بهنده‌کانی‌خو‌ئەوانه‌ی‌که‌خاوه‌ن‌بروان‌و‌به‌هۆی‌هه‌ئو

تاوانه‌وه زیاده‌په‌ویان کردووه له نه‌فسی خو‌یان مه‌ئیوس مه‌بن له ره‌حمه‌تی خ‌وای گه‌وره، خ‌وای گه‌وره هه‌موو تاوانه‌کان نه‌به‌خشی و چاوپۆشیان لی‌ئه‌کات بۆ که‌سانی که‌ ناره‌ز‌ووی لی‌ بیت، هه‌رچه‌ن تاوانه‌کانیش زۆربین، چون خ‌وا خ‌وایه‌که‌ چاوپۆشی ئه‌کات و ره‌حمی زۆره‌ ده‌رحه‌ق به‌و به‌ندانه‌ی که‌ خ‌اوه‌ن پروان.

وه هه‌روا له‌ هه‌دیه‌ی ق‌ودسیدا هاتووه خ‌وای گه‌وره فه‌رموویه‌تی: «أنا عِنْدَ ظَنِّ عِبْدِي بِي»^۱ واته‌: من له‌ گه‌ل گومان و نه‌زه‌ری به‌نده‌ی خ‌ۆمدام، ئه‌و چۆن گومانی بیت به‌ من، من وام له‌ گه‌لی. وه ئینسان هه‌رکاتی له‌ دلی خ‌ۆیدا له‌ نیوان خه‌وف و ره‌جادا خ‌ۆی قه‌راردا، ده‌رئه‌که‌وی که‌ له‌ راستی و حه‌قیقه‌ت نزیکتره‌، چون خ‌وای گه‌وره ئه‌م میله‌ته‌ی ئیسلامه‌ی به‌ گه‌لیکی مام‌ناوه‌ندی ناو بردووه و حیسابی کردوون، که‌ وابوو له‌ سه‌ری پتیوست کراوه‌ که‌ له‌ باوه‌ر و کرده‌وه‌دا میانه‌په‌و بیت، وه له‌ زیاده‌په‌وی خ‌ۆی پارزیت؛ چون زیاده‌په‌وی له‌ هه‌رکاریکدا و له‌ هه‌رشتیکدا وه‌سه‌فی نه‌زانکارانه‌، وه له‌و شتانه‌یه‌ که‌ پروون و ئا شکرایه‌ لای هه‌موان ئینسانی نه‌زان یا ئیفراتییه‌ یا ته‌فریتییه‌، که‌ هه‌یچ‌لایان بۆ ئینسان باش نین، وه هه‌روه‌ها له‌ پێداویستییه‌کانی خه‌وف و په‌جایه‌ که‌ ئه‌م دوو وه‌سه‌فه شوینکه‌وتووی مه‌حه‌به‌تن، وه مه‌حه‌به‌تیش ئاسه‌واری ئیمان و باوه‌ره‌،

۱. سحیح بخاری: (۲ / ۴۰۹).

که ئەمانە ئەبنە هۆی زیکرو یادی خواى گەوره، چون وتراوه و زانراوه که ئینسان کاتى هەرشتىكى زۆر خوۆش بویت زۆرتەر باسى ئەکات و ناوی ئەبات، هەروەکووو ئینسان ئەگەر زۆر لەشتى بترسى زۆرتەر باسى ئەکات و یادی ئەکات.

زیکرو یادی خوای گهوره

یادو زیکری خوای گهوره نه بیته هۆی هه لکردنی نوور له دلی ئینساندا، وه هه روا له سه زمانی و به سه ته واوی جیگا هه ساسه کانیدا، وه به سه ته وه نه نامانیدا که شتیان پی ده رک نه کات و نه بیسی یا نه بیسی و... وه به هۆی زیکرو یادی خواوه دلی ئینسان ئارام نه بیت وه نه نامه کانی دامه زراو نه بن، وه بریکات زیکرو یادی خوا زال نه بیت سه یته ره پهیدا نه کات به سه ره وجودی ئینساندا، به جۆرێک که ته واوی زهراتی به ده نی ئینسان داگیر نه کات، نه کاته ته واوی وجودی به نووری خوا نوورانی نه بیت، وه نه و ئینسانه به ته واوی وجودی مه شغول نه بیت، وه ته واوی نیرو و هیزه کانی وجودی ئینسان شرعه وه ره نه بن، وه نه م حاله ته ییش ته نه ا خواناسان و عارفان ده رکی نه کهن، وه نیشانه ی نه م حاله ته ییش نه وه یه که به نه ده ی خوا، به ته واوی وجود پروو له خوا نه کات، نیتر نه و کاته به سه ته نه ا له یادی خوادایه و به یادی خواوه زیکر نه کات و به یادی خواوه گۆی له شت نه گری و به یادی خواوه نه پوانیته شته کانی

ثَم بُوونَه‌وهره، خَواي گه‌وره له‌سورره‌تي ئيسراڊا له ئايه‌تي ژماره‌چل و چواردا ئه‌فه‌رمي: ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَقْتَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ واته: هيچ شتيك نيبه له‌م بُوونَه‌وهره‌دا ئيللا يادو زيكرى خَواي گه‌وره ئه‌كات به‌لام ئيوه نازان ته‌سبيحات و زيكرى ئه‌وانه چونه؛ چون ئه‌وانه هه‌ريه‌ك به‌ زمان و له‌هجه‌ي تايه‌تي خَويان زيكرى خوا ئه‌كن، كه ئيوه له‌و زيكره‌ زمانه‌تي ناگه‌ن، وه ئه‌م حاله‌ ته‌يش تايه‌تمه‌ندي هه‌يه به‌ عه‌بداني ديارى كراوى خواوه له‌م بُوونَه‌وهره‌دا.

وه هه‌روا خَواي گه‌وره زيكره و يادى خَوى باس كردوو و فه‌رماني به‌ بنده‌كاني داوه كه زيكرى خوا بكه‌ن، وه ئه‌و كه‌سانه كه زيكره يادى خوا ئه‌كه‌ن خَواي گه‌وره ته‌عريفى كردوون، وه ئينسانه‌كاني مه‌نع كردوو له‌وه كه غافل بن له زيكره يادى خوا، وه هه‌روا مه‌نعى كردون كه ره‌فيعى ئينساني غافل و دوور له خوا بكه‌ن ئه‌مه‌يشى له‌ چه‌ن ئايه‌تينكدا و له چه‌ن عيباره‌تينكدا به‌يان كردوو.

وه هه‌م ته‌عريفى ئه‌و ئينسانانه‌ي كردوو كه زيكرى خوا ئه‌كه‌ن و له هيچ حاله‌تينكدا له‌و زيكره‌ دوور ناكه‌ونه‌وه، چه‌ له‌ حاله‌تي راوه‌ستانا و، چه له‌ حاله‌تي دانيشتانا (پاكشانا) و، چه له‌ حاله‌تي په‌نامه‌كى و ئاشكرادا، چه له‌ حاله‌تي خَوشى و ناخَوشيدا.

جا خَوشبه‌ختى بۆ كه‌سانتيك كه به‌و وه‌سفانه‌ خَويان جوان و رازاوه كردوو، پاشان با بزانيه‌ن زيكره يادى خَواي گه‌وره هه‌روه‌كووو به‌ دل

ئه‌کریت به زمانیش ئه‌کریت، وه ئه‌و به‌شهی ئه‌ووه‌له، به‌چه‌ن شیوه و جور پینک دیت مه‌سه‌له‌ن به‌مولاحه‌زه‌کردنی زاتی خوا و، وه‌سفه‌کانی یا به‌تییینی و مولاحه‌زه‌کردنی ئاسه‌واره دروست‌کراوه‌کانی له‌م جیهانه به‌رینه‌دا، به‌شیوه‌ی گشتی، وه یا له‌ناو نه‌فسی ئینسانه‌کاندا به‌شیوه‌ی خسوسی و تاییه‌تی، وه یا به‌وه‌رگرتن و ده‌رک‌کردن بو‌شته سه‌رسورپه‌ینه‌ره‌کان له‌ناو نه‌فسه‌کاندا و... وه هه‌روا به‌مولاحه‌زه‌کردنی شه‌وی خوا دایناوه له‌ناو ئه‌م بو‌ونه‌وه‌رده‌له‌شته سه‌رسورپه‌ینه‌ره ودروست‌بووه‌کان، وه له‌شته مادیه‌کان و مه‌عنه‌ویه‌کان، به‌جۆریکی وا، که دلی ئینسان به‌وینه‌ی بۆلۆل هه‌ل ئه‌خوینی به‌م فه‌رمووده‌یه‌دا که‌خوا له‌سووره‌تی نه‌مل ئایه‌تی ژماره‌هه‌شتا و هه‌شتدا فه‌رموویه‌تی: ﴿صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ واته: ئا ئه‌و دروست‌کراوه‌ی سه‌رسورپه‌ینه‌ره‌ی خوایه سه‌نعه‌تیکه‌و دروست‌کراویکه مه‌حکه‌م و دامه‌زراوی کردووه له‌دروستبوونه‌که‌یدا، وه له‌نیوان ئه‌و شته دروست‌کراوانه‌دا شتی عه‌جیب و غه‌ریبی داناوه و دروستی کردووه.

وه هه‌روا ئه‌و زیکره پینک دیت به‌تیروانین له‌نیعمه‌ته هه‌میشه‌یه‌کانی خوای گه‌وره‌دا که داویه‌تی به‌سه‌ر دروست‌کراوه‌کانیدا له‌ئه‌رزو ئاسمانه‌کاندا، وه بری کاتیش ئه‌و زیکره پینک دیت به‌وتنی رسته‌و عیباراتیکی جوان و خاوه‌ن مه‌جد، یا به‌عیباراتی یه‌کتایی وتن، وه هه‌روا به‌عیباراتی سه‌ناو سوپاس و ته‌سبیحات وتن، به‌شیوه‌ی زاهירו

ناشکرا، یا به فکرکردن له و نیعمه‌تانه‌ی که داویره‌تی به سهربنده‌کانیا، به‌وه که ریگاکانی خیرو چاکه له فیبروونی زانست و فیژکردنی و به داهیتانی شته‌تازه‌کان و به‌داچوون له قولایی ئاسه‌واری ئهم که‌ونه و سوود و قازانجی گشتی که پیی به‌خشیون ئه‌بیئت.

وه هه‌روا بری جار ئه‌و زیکره پینک دیت و دروست ئه‌بیئت به وه‌عز و نه‌سیحعت و شاره‌زایی و راکیشانی به‌نده‌کانی خوای گه‌وره به هه‌ر شیوه بۆ لای خوا و بۆ به‌جی هینانی ئه‌و شتانه‌ی که حه‌ققی خوان، وه له سهر به‌ندن که به سۆزو باوه‌رو ئیخلاص به‌جیان بیئنج، وه هه‌روا ئه‌و زیکره دلییه بری کات دیتته‌جی به جاری کردنی وشه‌کانی زیکر به سهر دلدا، واته به‌رام کردن و فیژکردنی دل به‌و زیکره‌یه، وه کووو ئه‌مه که وشه‌ی موباره‌کی «الله» به‌زمان جاری بکات و زمانی به ملاًشوویه‌وه بچه‌سپینج وه مولا‌حه‌زه‌ی مانای ئه‌و له‌فزه گه‌وره‌یه بکات، که بریتیه له زاتی واجب‌الوجود، که به وه‌سفی گه‌وره‌یی و که‌مال پازاوه‌ته‌وه و پاکه له هه‌ر نه‌قس و ناته‌واوییه‌ک، وه له‌و کاته‌دا ئه‌و خاوه‌ن دلّه چاوه‌پروانی پزانی به‌ره‌که‌ت و په‌حمه‌ت ئه‌کات له‌زاتی خوا به‌بی دیاری کردنی جیهه‌تیک بۆ زاتی په‌روه‌ردگار.

جا ئه‌و خاوه‌ن دلّه ئه‌گه‌ر ده‌وامی کرد له‌سه‌ر ئه‌م زیکره‌و جاری کردنی ئه‌م له‌فزه‌یه به‌سه‌ر دلیدا، ئه‌وکاته فیژ ئه‌بیئت که چۆن زیکر بکات وه هه‌م دلّی نوورانی ئه‌بیئت و دلّی به‌و له‌فزه‌یه زا‌کر ئه‌بیئت به‌جۆری که

خاوون دلّه‌که ناگادار ته‌بیت و پیتی ته‌زانن، وه پتویسته که نه‌و دلّه‌یه له‌گه‌لّ نه‌و له‌فزه‌یه جاری کات له‌به‌ر نه‌وه‌ی که خوا ته‌نهایه شتی تاك و ته‌نهای پین‌خۆشه‌و جوانه‌چ له‌زیکرا، وه‌چ له‌کرده‌وه په‌سه‌نده‌کان بیت، وه‌نه‌م زیکره‌یه زیکریکه که خواناسان له‌کاتی فترکردنی شاگرده‌کانی‌اندا وه‌ها فتریان نه‌که‌ن و باریان نه‌هینن، وه‌له‌م زیکره‌ دلّیه‌وه به‌رزنه‌بنه‌وه بۆلای زیکری نه‌و له‌تيفانه‌ی که له‌پووی ناوه‌وه‌ی سینه‌ی ئینساندا جی‌گیر بوون که ناسراون به‌له‌تيفه‌ی رۆح، له‌تيفه‌ی سپرر، له‌تيفه‌ی خه‌فی، له‌تيفه‌ی نه‌خفا. وه‌له‌دوای زاگر بوونی نه‌م له‌تيفانه‌ به‌رز نه‌بنه‌وه بۆلای زیکرکردنی له‌تيفه‌ی نه‌فس، که له‌ناوچاوانی ئینساندایه، وه‌وه‌ختیکیش له‌تيفه‌ی نه‌فس نوورانی بوو، نووره‌که‌ی نه‌رژئ به‌سه‌ر باقی نه‌ندامه‌کانی به‌ده‌ندا، وه‌به‌م شیوه‌ ئینسان واردی نه‌وه‌لین پله‌ی پاکی ته‌بیت، وه‌نه‌م نه‌وعه‌ زیکره‌ لای خواناسان ناسراوه به‌زیکرو یادی قه‌لبی، یا زیکرو یادی له‌تائف، وه‌نه‌مه‌یشه شتیکي عادییه لای نه‌و پیاوه به‌رزانه له‌به‌نده‌کانی خوا، خوای گه‌وره بمانگی‌ری له‌زومرپی نه‌و پیاوه به‌رزانه. چون‌خوا خواجه‌که نه‌رحه‌مورپرا‌حیمینه، وه‌هه‌روه‌ها برئ جار زیکری خه‌فی و پنامه‌کی نه‌وتری و ئیتلاق نه‌کری به‌سه‌ر نه‌و زیکره‌یه‌دا که به‌هیتواش له‌سه‌ر زمان جاری ته‌بیت، وه‌ئینسان ناییسی که نه‌م به‌شه‌ساحیبه‌که‌ی نا‌کا به‌خاوون پاداش و نه‌جر، له‌و جیهه‌ته‌وه که زیکری له‌فزییه.

چون عیادەتی سەرزمانی کاتی خواوەنەکە ی ئەکا بە ساحیبی پاداش و ئەجر، کە خۆی بیبیسێ، بە لکۆو ئەم نەوعە زیکرە، کە خواوەنەکە ی ئەیکا لەو جیهە تەووە کە خواوەنەکە ی خەریکی ئەم زیکرە بوو، وە بوو تە هۆی ئەووە کە لە دڵا تێ فکری و فیری زیکری قەلبی بیت تا بۆی بیتە مەلە کە لە دلی جیا نە بیتەووە، وە ئەو ئینسانە بەم شیوە مە جوور ئە بیت کە ئەو زیکرە لە فزییە جاری کات، ئەووە خیری ئەگات و پاداشی هەیه، ئەووە ی کە بە شیوە ی گشتی مە شهوورە بە زیکری پە نامەکی، ئەووە یە کە ئەو زیکرە پە نامەکییە بە زمان بکری بە جووری بیت کە خواوەنەکە ی بۆ خۆی بیبیسێ و بەس، وە ئەگەر کە سنی لە لایا بوو، نە بیسێ.

زیکری ناشکرا ئەووە یە کە ساحیبە کە ی گوئی لی بیت، وە کە سنی لە لایا بوو ئەویش گوئی لیبیت، ئەم دوو بە شە زیکرە، هەردوکیان خواوەن ئەجر و پاداشن وە پلە ی پاداش و ئەجری ئەم زیکرانە بە گوێزە ی مە قام و قەسدی خواوەن زیکرە کان تە فاوت و جیاوازییان هەیه، وە ئەم زیکرە لە فزییە بری جار لە قالبی دوعا و پارانەووە دا ئە بیت، وە کوو و نایە تی ژمارە دوو سەدو یەکی سوورە تی بە قەرە بە روونی ئەمە دەر ئە خات کە خوای گەورە ئە فەرمن: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ واتە: بە رووە ردگاری ئیمە پیمان بە خەشە لە دنیا دا چاکە و خیر، وە لە ناخیرە تیشا، کە پۆزی پە سە لانه چاکە و خیرمان پی عە تاکە، وە بمان پارێزە لە سزای ئاوری جە هە نەم، وە هەروا بری جار ئەو زیکرە بە

شیوهی بانگ کردن له ذاتی پهروهردگار نهبیت بهم جوړه ئینسان نهئیت: «یاالله» که ئەم زیکره به ههردوو شیوهکه دروستن و رستهبهکی تهواون، چون بهشی دووههم که رستهی «یاالله» به ماناکهی بهم جوړه به واته: من بانگ نهکهم له ذاتی «الله» وه ئەمهیش رستهبهکی خه بهریه، به کارگیراوه له داخوازی به روو تیکردنی ذاتی خوا بو بهندهکهی که ئەمهیش نهبیته ئینشاو ماناکهی وای لی دیت: ئەی خوایا! به فەزلی خوت و پهحمهتی خۆت رووم تی بکه نهو فەزلی و پهحمهتهی که شمولی بو تهواوی بوونهوهر ههیه، وه ههروا بری جار زیکری خوا به له فزی جهلاله واته: وشه ی موبارهکی «الله» نهبیت به تنها بهم شیوه نهئیت «الله، الله، الله» وه بهم شیوه زیکره کراوه، وه بووه ته یاسایهکی سه رهکی له دائیرهکانی زیکرکردنا، به په نامهکی و له خه لوه تدا، چ له گوزه شته و حالدا، وه چ له ناینده دا.

وه زانایانی ئیسلام بهم جوړه زیکره پازی بوون، وه ئەم شیوه زیکرکردنه وای لیها تووه وه کووو به کدهنگی زانایان، واته ئیجماعی له سه ر بئ ئاوایه، وه په سولی خوا بولای ئەم نهوعه زیکره ئامازهی کردووه و فهرموو به تی:

«لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُقَالَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُ، اللَّهُ» ئیمام نهحمه د عليه السلام

له ئەنه سه وه ئەم فهرموو ده به له مه سنه دی خو یا ریوایه ت کردووه، واته: روژی قیامهت به رپا ناییت تا خه لکان له سه ر ئەم نه رزه دا وایان لی دیت

که سَنَ نَبِیْهِ وَشَهِی «اللَّهُ» بَلَّیْتُ، ئەم فەرمووده‌ی شە ناماژە بەو‌ه‌یه ئەم نەوعە زیکرە لە ئاخەر زەماندا نامێنێ. وە ئەم زیکرە تەکییە هەموو کات لەسەر ئەساسی ئەو داناوێ که شتێک لەو لەفزه لابراوه که بەو شتە چپراوه رسته‌که تەواو ئەبێت، لە ئاخرا ئاواى لى دیت که بەم جوړه نه‌خوینرێته‌وه «اللَّهُ رَبِّي» یا «اللَّهُ الْمَعْبُودُ» وە ئەم نەوعە رسته‌ی شە بەم جوړه سه‌حیحه و جوانه، وە کووو له‌نایه‌تی به‌قیمه‌تی ژماره‌سی و هه‌شتی سووره‌تی زومه‌ردا خواى گه‌وره‌ئه‌فهرمى ﴿وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ که تەقدیری ئەم که‌لام و رسته‌یه ئاوایه «خَلَقَهُنَّ اللَّهُ»، که رسته‌ی «خَلَقَهُنَّ» لابراوه، به‌لام ئە‌گەر له‌فزی «اللَّهُ» شتێکی بۆ تەقدیر نه‌که‌ین و شتە هه‌زف‌کراوه‌که له‌نیه‌تیشدا نه‌بێت ئەو نە وشه‌یه له‌رسته‌ی عورفی، که فائیده‌و سود بگه‌یه‌نی ئە‌چیته‌ دەر، به‌لام له‌وه‌خارج ناییت که شتێکه له‌سەر زمانى ئینسانى هاتوو‌ته‌ده‌ره‌وه، وە له‌وه‌خارج ناییت که ئە‌مه‌ زیکر نیه‌ و له‌زیکر خارجه، چون‌ته‌له‌فوز کراوه‌به‌ناوی که‌سێ که مه‌قسووده و پێ‌ویسته.

وه‌زی‌کریش به‌م مانایه‌ له‌زاتی خویدا‌خواه‌ن فائیده‌یه، وە فەر‌ه‌حو خوش‌حالی تیدا‌یه بۆ ئەو خوشه‌ویستانه‌ی که ئولغه‌تیا‌ن به‌م زیکره‌وه گرتوو، وە خواه‌ن به‌ره‌که‌ته و قووتی دلانه‌ بۆ که‌سانى که نه‌هلی زیکر و عیاده‌تن، وە تهنه‌ا بۆ خوایه‌چاکه‌ی ئەو که‌سه که ئەم تە‌ك شیعه‌یه‌ی وتوو:

أَعِدْ ذِكْرَ نِعْمَانِ لَنَا فَإِنَّ ذِكْرَهُ هُوَ الْمِسْكُ مَا كَرَّرْتَهُ يَتَضَوَّعُ

واته: دوباره بکهرهوه ناوبردنی نوعمانی کوری سابت بو نیمه چون ناوبردنی نه وه کووو میسکی بو خوش وایه، هه تا زورتر ناوی بهریت زیاتر بو خوشی نه که ویتته ناو مه جلیسی نیمه وه، جا له سووره تیکدا که دلان به ناوبردنی نوعمان خوشحال ببن نه ببن به ناوبردنی خالیق و به دیهینه ری دلان، که خویه چون بیت، جا زیاتر له وه کاتی که نینسان زاکیرو و یژهری له فزی «الله» به نه زانی که مانای له فزی «الله» زاتی «واجب الوجوده» و جامعی ته وای که مالاته، وه له دلی نه وه که سه دا داخوازییه په نامه کییه کان به نه ندازه ی نه جزا کانی نه وه مانایه له دلیدا حازر نه بن، وه له کاتیکشدا که نینسانی خاوه ن ناوه ز، ته ماشا و سهیری فرموده ی پیغه مه به ری خوی کرد ﷺ که فرموده تی: «إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةَ وَتِسْعِينَ إِسْمًا مِّنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ»^۱ واته: بو خوی گه وره نه وه دو نو ناو هه یه که سه ی بیان زانی و هه لیان ژمیری داخل ی به ههشت نه بیت، وه نه زانی که هه ژماردنی نه وه ناوه پیرو زانه بریتیه له وه، که نینسان دانه دانه هه لیان ژمیری به م جو ره، که بلیت: «الله، الرحمان، الرحیم» تا ناخر، نه وه کاته یه قین حاصل نه کات که ته له ففوز کردن به ناوه جوانه کانی خوا پاداش و سه وابی ته وایان هه یه، هه ووه کووو نه گهر که سه ی بیر بکاته وه

۱. سه حیح بوخاری (۲۶۱/۹).

له حال و وه‌زعی که‌سانئ که خالیسه‌ن زی‌کرو یادی خاونه‌که‌ن که دلّیان نوورانی بووه، نهو کاته نه‌زانی که دلّی نهو ئینسانه زاگیرانه وه‌کووو هه‌وری به‌هاری خاوه‌ن باران وایه، وه‌بارانی زی‌کری لئ نه‌بارئت، وه نهو له‌فزه‌ی جه‌لاله که وشه‌ی «الله» یه وه له‌سه‌ر زمانیا‌نا جاری نه‌بیت، وه‌کووو دانه دانه‌ی بارانی ره‌حمه‌ته، نهو ره‌حمه‌ته‌ی که له‌سه‌ردا دیته‌خوار لهو خاوه‌ن زی‌کرانه‌وه، وه به‌سه‌ر زمانیا‌نا جاری نه‌بیت، وه نه‌زانی که دلّه‌کان وه‌کووو هه‌وری ره‌حمه‌تی به‌هاریان لئ هاتووه.

وه ئاسه‌واری نهو ره‌حمه‌ته وه‌کووو پرشنگی خۆره‌تاو وایه بۆ سه‌رزه‌وی که چۆن بووژانه‌وه‌ی شته‌کان به‌هۆی نهو نوور و تیشه‌که نه‌بیت، نه‌میشه ئاوایه، وه ویژهری نهو له‌فزه‌یه نه‌بیته خاوه‌ن نه‌جر، وه‌کووو به‌بیرکردنه‌وه به دلّ نه‌بیته خاوه‌نی نه‌جر و پاداش چون نه‌وه‌ی له‌سه‌ر زمانه کرده‌وه‌ی زمانیه، وه نه‌وه‌ی له دلّدایه قه‌سدو نییه‌ته یا دامه‌زرانی دلّه که په‌یدا‌بووه وه نهو دامه‌زرانه به‌حوزور و موراقه‌به‌ی دلّ بۆ زاتی حه‌ق ته‌عالا نه‌بیت، وه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ»^۱ که‌مانای نه‌م فه‌رمووده‌یه، که جیا‌که‌ره‌وه‌ی دروسته له‌نادروست به‌م جوّره‌یه، واته: بوونی کرداری شه‌رعی و دامه‌زرانی به‌گویره‌ی نییه‌ت و قه‌سدی خاوه‌نه‌که‌یه‌تی، یا پله‌ی سه‌واب و

۱. سحیح بخاری: (۳/۱). هه‌روه‌ها «ابی داود و ترمذی و نسائی و ابن ماجه» ش ریوایه‌تیا‌ن کردوووه.

پاداشی کرداره‌کانی ئینسان به‌گویره‌ی قه‌سد و نییه‌ته‌که‌یه‌تی، یا ده‌رکه‌وتنی کرده‌وه‌کانی به‌گویره‌ی نییه‌تی خاوه‌نه‌که‌ی ده‌رئه‌که‌وئ و له‌سه‌ر نه‌م نه‌ساسه‌یه‌ مادام بوونی زیگری زمانی و ده‌رکه‌وتنی به‌هۆی قه‌سد و نییه‌ته، وه‌ قه‌سدو نییه‌تیش فه‌قه‌ت بو‌خوایه، که‌واته‌ له‌ کردنی قه‌سدو نییه‌تا و له‌ وتنی زیگری له‌فزو ته‌له‌ففوز کردن به‌و زیگره‌ جه‌زاو پاداشی زۆرو فراوان هه‌یه، به‌هه‌رحال ته‌له‌ففوز کردن به‌ناوی پیروزی «الله» به‌ تاك یا به‌تیکه‌ل خیر و ره‌حمه‌ته، وه‌نیشانه‌ی خوش‌ویستنی خوایه‌ له‌لایه‌ن نه‌وه‌که‌سه‌وه‌ که‌ زیگره‌که‌ نه‌کات، وه‌ نه‌مه‌یش له‌ژیر دائیره‌ی گشتی نه‌وه‌دا قه‌رار نه‌گرئ که‌ئه‌لی: هه‌رکه‌سه‌ی شتیکی خوش‌بویت به‌زۆری ناوی نه‌بات، وه‌ له‌ خوا داوامان نه‌وه‌یه‌ له‌ ره‌دیفی زاگیرنا بمان ژمیریت و حیسابمان بکات «آمین یارب‌ العالمین»

پاشان بابزانیی زیگری خوای گه‌وره‌ هۆی دامه‌زران و دامرکانی دلانه، وه‌ هه‌روا هۆی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی به‌ره‌که‌ت و ره‌حمه‌تی خوایه، نه‌و خوایه‌ی که‌ هه‌موو شته‌ غه‌یبیه‌کان و نه‌هینییه‌کان له‌لای رۆن و ناشکرایه، وه‌ به‌هۆی نه‌م زیگره‌وه‌ خاوه‌ن زیگر توانایی په‌یدا نه‌کات که‌ موباره‌ز و به‌ره‌رکانی له‌گه‌ل هه‌واو ئاره‌زواتی نه‌فسیدا بکات، وه‌ جیهاد له‌گه‌ل نه‌فسی نه‌مبارده‌ا بکات نه‌و کاته‌ نه‌گات به‌خوشبه‌ختی و سه‌عاده‌تی هه‌میشه‌یی، خوای گه‌وره‌ له‌ سووره‌تی نازعات له‌ئایه‌تی ژماره‌ چل‌ویه‌کدا فه‌رموویه‌تی:

﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾^۱ واته: که سنی بترسی له عهزمهت و گه‌وره‌یی خوا، وه یا بترسی له و کاته‌یه که له‌به‌ر ده‌ستی خوی گه‌وره‌دا قه‌رار نه‌گریت له‌کاتی حیساب و کیتاب‌دا، وه نه‌فسی خوی پاریزی له تاوان، وه له‌و شتانه‌ی که خوا مه‌نعی کردوون وه نه‌فسی خوی بگری له تاره‌زواتی که پای نه‌کیشن بۆ تیاردن و نابوودی، نه‌وه نه‌و که‌سه مه‌نزّل و جینگای به‌هسته.

وه نه‌م جیهاد و به‌ربه‌رکانی له‌گه‌ل هه‌وای نه‌فسه‌دا جیهادی گه‌وره‌یه و واجبه‌و پیویسته له‌سه‌ر هه‌موو خاوه‌ن عه‌قل و ئاوه‌زیک له ئینسانه‌کان. خه‌تیبی به‌غدادی له کتیبی خویدا ریوایه‌تی کردووه هه‌روه‌کووو له «جامع الصغیر» یشدا هاتوو، که نوینه‌ری خو احه‌زهره‌تی موحه‌مه‌د عليه السلام پیشوازی کرد له کۆمه‌لێک له جیهادگه‌ران، کاتی که له جیهاد گه‌رانه‌وه، فه‌رمووی:

«قَدِمْتُمْ خَيْرَ مَقْدَمٍ مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الْأَكْبَرِ مُجَاهِدَةَ الْعَبْدِ هَوَاهُ»^۱ واته: هاتنه‌وه به‌خیر بینه‌وه له جیهادی بچووک بۆ لای جیهادی گه‌وره، که نه‌م جیهادی گه‌وره‌یه بریتیه له به‌ربه‌رکانی کردنی به‌نده‌ی خوا له‌گه‌ل نه‌فس و هه‌وای نه‌فسدا، وه فه‌لسه‌فه‌ی نه‌مه که نه‌مه

۱. جامع الکبیر للسیوطی جلد ۱ باب حرف القاف. هه‌روه‌ها خه‌تیب به‌غدادیش له جابیره‌وه ریوایه‌تی کردووه.

جیهادی گه وره‌یه، نه‌وه‌ته جیهاد له‌گه‌ل کافراندا و به‌رگری له‌گه‌ل موعارزینی ئیسلامدا بۆ ئاماده بوونه بۆ فرمانبهررداری خالیس بۆ خوای گه‌وره، وه‌ ئه‌م تاعه‌ته خالیسه‌ ده‌س ناکه‌وئێ مه‌گه‌ر له‌ ئینسانینکی وادا که له‌ هه‌وای نه‌فس دووربیت، که‌وابوو جیهاد له‌گه‌ل کافراندا موقه‌ددیمه و هۆیه‌که‌ به‌لام جیهاد له‌گه‌ل نه‌فس و هه‌وادا بۆ غایه‌ت و ده‌سکه‌وتی ئینسانه، هه‌ر بۆیه پتویست کراوه و سابت بووه جیهاد له‌گه‌ل هه‌وای نه‌فسدا فه‌رزی عه‌ینه و واجبه له‌سه‌ر هه‌موو موسولمانێ چ ژنان و چ پیاوان، به‌لام جیهاد له‌گه‌ل کافراندا برئ‌جار واجبه و برئ‌جاریش واجب نییه.

پاشان بابزانی زیکر و یادی خوای گه‌وره هه‌روه‌کووو به‌ته‌کی و ئینفیرادی فه‌رمانی پتدراوه که ئینسانه‌کان به‌جینی بێنن هه‌روا به‌سووره‌تی کۆمه‌ل و ده‌سته‌جه‌معیش فه‌رمانی پتدراوه. ئیمام نه‌وه‌وی عليه السلام که شه‌خسیه‌تیکی ناگا و شه‌رع زانه، وه‌ ریوايه‌تی حه‌دییسی په‌سولی خواته‌کات ئه‌فه‌رمی:

«إِعْلَمُ أَنَّهُ كَمَا يُسْتَحَبُّ الذِّكْرُ يُسْتَحَبُّ الْجُلُوسُ فِي حَلْقِ أَهْلِهِ» واته‌: تۆ

بزانه‌و ناگاداره‌ نه‌ی خواهن برۆا، چۆن زیکرکردن خۆی سوننه‌ته هه‌روا به‌و شیوه له‌دائیره‌ی حه‌لقه‌ی ئه‌هلی زیکردا دا نیشن سوننه‌ته، وه‌ به‌لگه‌و ده‌لیله‌کان له‌سه‌ر ئه‌م بابه‌ته‌ ئاشکراو پروون و زۆرن، وه‌ ته‌نها به‌لگه‌ بۆ ئه‌م مه‌تله‌به‌ حه‌دییسی ئیبنو عومه‌ر رضي الله عنه به‌سه‌ و کافیه‌ که فه‌رموو یه‌تی:

«قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا، قَالُوا: وَ مَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ حَلَقُ الذَّكْرِ فَإِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى سَيَّارَاتٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَطْلُبُونَ حَلَقَ الذَّكْرِ فَإِذَا أَتَوْا عَلَيْهِمْ حَقَّوْا بِهِمْ»^۱ واته پیغمبر مبری خوار علیه السلام فہرموویہ تی: ہر زہمانی نیوہ رویشتن بہ لای باغی بہ ہشتا نیستیفادہ ی لئی بکہن وہ لیبی بخون، عہرزی نوینہری خویان کرد باغی بہ ہشت کامہیہ ئہی نوینہری خوا؟ لہ ولامدا فہرمووی: حہ لفقہ کان و دائیرہ کانی زیکر کردنہ، وہ خوی گہورہ چہن فریشتہ کی ہہیہ کہ سہ بیار و گہردشگہرن و ئہ گہرین لہدوای ئہو کہ سانہی کہ لہ کور و کومہ لئی زیگری خوادا کوبوونہ تہوہ، جاکاتی ئہو فریشتانہ ئہو کومہ لیانہ پہیدا کردن بہ بالئی رہ حمہ تی خویان دایان ئہ پوشن و دہوریان ئہ گرن تا لہو زیکرہ تہ بنہوہ.

وہ ہروا ریوایہت کراوہ لہ سہ حیجی موسلیم دا کہ حہ زرہ تی مہ عاوییہ علیہ السلام فہرموویہ تی:

«خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم عَلَى حَلَقَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: مَا أَجَلَسَكُم؟ قَالُوا أَجَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ تَعَالَى وَنُحَمِّدُهُ عَلَى مَا هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ عَلَيْنَا. قَالَ: اللَّهُ مَا أَجَلَسَكُم إِلَّا ذَاكَ، أَمَا أَنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تَهْمَةً لَكُمْ، وَ لَكِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ اللَّهَ يُبَاهِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةَ»

۱. موسندہ دی نبی یہ علای موسلی: (۴۵۲/۷).

واته: نوینه‌ری خوا ﷺ چوو به‌سه‌ر کۆرپۆ له یاره‌کانیا که دانیشتبوون له حه‌لقه‌ی زیکری خوادا ئیمه‌یش له ناو نه‌و کۆرپه‌دا بووین پاشان فه‌رمووی: چ شتیک بووه‌ته‌هۆی نه‌وه که ئیوه‌ی لیره‌دا کۆکردوووه‌ته‌وو و دانیشتوون؟ له ولامدا فه‌رموویان: دانیشتووین زیکری خوا نه‌که‌ین و ستایشی نه‌که‌ین له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که شاره‌زای کردووین و رینموونی کردووین بۆ سه‌ر دینی ئیسلام و به‌ره‌حمه‌تی خۆی مینه‌تی ناوته سه‌رشانمان. نوینه‌ری خوا ته‌ئیدی کردن فه‌رمووی: سویند به‌خوا ئیوه‌ی دانه‌نیشان‌دوو ئیلا بۆ زیکر کردن نه‌بیت واته: شتیکێ تر نه‌بووه‌ته‌هۆی دانیشتنی ئیوه‌ نه‌و زیکره‌ نه‌بیت، وریابن من داخوازی سوینتان لێ ناکه‌م بۆ ئه‌م کاره‌ تا ئیوه‌ تووشی گومان و دوودلی نه‌بن، به‌لام فریشته‌ی نگا هاتوووه‌ته‌لام و خه‌به‌ری پێداوم خوای گه‌وره‌ به‌یانی عه‌زه‌مه‌ت و گه‌وره‌یی خۆی ئه‌کات به‌و به‌ندانه‌ی به‌سه‌ر فریشته‌کاندا.

وه‌هه‌روا له‌سه‌حیحی موسلیمدا دوباره‌ رپوايه‌ت کراوه‌ له‌ ئه‌بی سه‌عیدی خدریه‌وه‌ ئه‌ویش له‌ ئه‌بی هوره‌یره‌وه رضی الله عنه که ئه‌م دوو شه‌خسه‌ له‌ خزمه‌تی پێغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ حازر بوون، نوینه‌ری خوا فه‌رموویه‌تی:

«لَا يَقَعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى إِلَّا غَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ» واته: کۆنابنه‌وه‌ گه‌لێک که زیکر و یادی خوای گه‌وره‌ بکه‌ن ئیلا فریشته‌کانی خوا بۆ ئیحتیرامی نه‌و

ئینسانانه ده‌وریان نه‌گرن، و به‌ره‌که‌ت و په‌رحمه‌تی خوا و فه‌زلی په‌روه‌ردگار ئاسه‌واری له‌واندا ده‌رنه‌که‌وئ، و نارامشی رۆحی نه‌باره‌پته سه‌ر دلّیان و نه‌فسیان دامه‌زراو نه‌بیت، وه‌ خوای گه‌وره له‌ په‌دیفی پیاوه‌گه‌وره‌کاندا حیساییان بۆ نه‌کات.

وه‌ هه‌روا حه‌سه‌نی کورپی سه‌فیان له‌ سه‌هله‌وه‌ په‌یویه‌تی کردووه، که نوینه‌ری خوا فه‌رموویه‌تی: «مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ عَلَىٰ ذِكْرِ فَتَفَرَّقُوا إِلَّا قَبْلَ لَهْمٍ قَوْمًا مَّغْفُورًا لَكُمْ»^۱ واته: هیچ گه‌لئیک و قه‌ومئیک دانانیشن و کۆ نابنه‌وه بۆ زیگری خوا، پاشان له‌و زیگره‌ بینه‌وه و بلا‌وه‌ی لی‌بکه‌ن ئیلا له‌لایه‌ن مه‌ئمووره‌کانی خوای گه‌وره‌وه پێیان نه‌وترئ هه‌سته‌وه ئیوه چاوپۆشی کراوه له‌ تاوانه‌کانتان، وه‌خوای گه‌وره له‌ ئیوه‌خۆش بووه.

وه‌ هه‌روا ئیمام نه‌حمه‌د عليه السلام له‌ مه‌سنه‌ده‌که‌ی خۆیدا، و زیاء له‌ نه‌سه‌وه په‌یویه‌تیان کردووه که پێغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَا جَلَسَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَىٰ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ قَوْمًا مَّغْفُورًا لَكُمْ» واته: هیچ قه‌ومئیک و گه‌لئیک دانانیشن بۆ زیگر و یادی خوا و مه‌شغوولی زیگری خوا بێن ئیلا له‌لایه‌نی مه‌ئمووره‌کانی خواوه له‌ ئاسمانه‌وه بانگه‌وازیان لی‌ نه‌کرئ هه‌ستن ئیوه له‌لایه‌نی خوای گه‌وره‌وه چاوپۆشی کراوه له‌ تاوانه‌کانتان و لیتان خۆش بووه.

۱. موسنه‌دی ئیمام نه‌حمه‌د و جامع الصغیر.

وهه‌روا ته‌به‌رانی و زیاء له سه‌هلی کورپی حه‌نزله به ئیسنادئیکی شیرین و جوان ربوایه‌تیا ن کردووه، که پیغه‌مبه‌ری خوا فه‌رموویه‌تی:

«مَاجَلَسَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى فَيَقُومُونَ حَتَّى يُقَالَ لَهُمْ قُومُوا فَقَدْ عَفِرتُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَ بَدَلْتُ سَيِّئَاتِكُمْ حَسَنَاتٍ»^۱ واته: دانه‌نیشتون گه‌لئیک که‌وا زی‌کری خوا بکه‌ن پاشان هه‌ستنه‌وه تا له‌لایه‌نی مأموره‌کانی خوی گه‌وره‌وه پیا ن ئه‌وتری هه‌ستن به‌حقیقه‌ت چاوپوشی کراوه له تاوانه‌کانی ئیوه و تاوان و هه‌له‌کانتان نال وگۆر کراون به‌چاکه‌ بۆتان.

وه هه‌روا ئیمام به‌یه‌قی ربوایه‌تی کردووه ئه‌فه‌رمی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«لأنَّ أَدُكْرَ اللَّهِ تَعَالَى مَعَ قَوْمٍ بَعْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَافِيهَا، وَ لَأنَّ أَدُكْرَ مَعَ قَوْمٍ بَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَافِيهَا» واته: نه‌گه‌ر من له‌گه‌ل قه‌ومئیکدا زی‌کری خوی گه‌وره‌ بکه‌م له‌ دوی نویژی به‌یانی تا وه‌ختی که‌ خۆره‌له‌دیت، خۆشتره‌ به‌لامه‌وه له‌ دنیا و ئه‌وه‌ی له‌ دنیا دا هه‌یه، وه‌ هه‌روا ئه‌گه‌ر له‌گه‌ل قه‌ومئیکدا زی‌کری خوی گه‌وره‌ بکه‌م له‌ دوی نویژی عه‌سر تا خۆرتاوا ئه‌بیت دوباره‌ به‌لامه‌وه‌ باشتره‌ له‌ دنیا و ئه‌وه‌ی وا له‌ دنیا دا.

۱. المعجم الكبير للطبراني : (۱۰/۶).

نهم فهرمووده‌یه نیمام به‌یه‌قی له نه‌سه‌وه ریوایه‌تی کردووه که نیسناده‌کیش جوانه، وه نهم ریوایه‌ته له «جامع الصغیر»ی شیخی سیوتیا هاتووه.

وه هه‌روا له هه‌دیی قودسیدا وارد بووه پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام له‌زاتی باری ته‌علاوه ریوایه‌ت نه‌کات و نه‌فه‌رمی: خوای گه‌وره‌فه‌رموویه‌تی:

«مَا ذَكَرْتَنِي فِي عَبْدِي فِي مَلَأٍ إِلَّا ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ خَيْرٌ مِنْ مَلَأَةٍ»^۱ واته: له ناو هیچ جه‌مع و کومه‌لیکدا نییه به‌نده‌ی من یادی من بکات ئیلا من یادی نه‌و به‌نده‌نه‌که‌م و پاداشی گه‌وره بو‌نه‌و دیاری نه‌که‌م له ناو کۆرو کومه‌لیکدا چاکتر له‌و کۆرو کومه‌له‌ی که یادی منی تیاکردووه.

وه له‌م بواره‌دا، فه‌رمووده‌ی خوای گه‌وره له سووره‌تی که هه‌ف ئایه‌تی ژماره بیست و هه‌شتدا به‌سه و کافیه که روو له خو‌شه‌ویسته‌که‌ی نه‌کات و نه‌فه‌رمی:

«وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ قُرْطًا»^۲ واته: نه‌ی موحه‌مه‌د عليه السلام تو فه‌رمانه‌رداری مه‌که بو‌که‌سینک که دلی نه‌ومان بی‌ناگا کردووه له زی‌کرو یادی خو‌مان وه شوین قسه‌ی نه‌وه مه‌که‌وه، که شوین ئاره‌زواتی هه‌وای نه‌فسی که‌وتوووه که له حائیکیشدا کاری نه‌و زایعه‌و تیاچوووه.

۱. موسه‌ده‌ی نیمام نه‌حه‌د: (۴۰۷/۲).

وهه‌روا به‌سه که زیگری خوا، سه‌مهری دلّی ئینسانه، وه به‌هۆی نه‌و زیگره دلان نارام نه‌گرن و نور و ره‌حمه‌تی خوا تیا یا جی‌گیر نه‌بیت و نارامی و بی‌وه‌یی له‌لایه‌نی خواوه نه‌رژیته ناوی، وه نه‌و خواوه‌ن دلّه به‌هۆی نه‌و زیگره‌وه خو‌شه‌ویستی خوا‌ی گه‌وره‌ی ده‌س نه‌که‌وئ، وه ئینسانی خواوه‌ن برّوا بو فه‌رمانه‌کانی خوا‌ی گه‌وره سه‌ری ته‌سلیمی کز نه‌کات، وه نه‌و شتانه‌ی که له‌لایه‌نی خوا‌ی گه‌وره‌وه لئ مه‌نع کراون ته‌رکیان نه‌کات، وه نه‌م شیوه‌یشه به‌م جوّره پاو په‌سمی که‌سانیکه که خوا‌یان خو‌ش نه‌وئیت.

با نه‌وه‌یشه بزانی و بزانی له کاتیکدا هه‌ده‌ف له زیگرکردن نزیگ بوونه‌وه‌یه له خوا‌ی گه‌وره و که‌سبی په‌زامه‌ندی خوا‌یه، پئویسته چه‌ن خالّیک دیاری بکرین بو نه‌وانه‌ی که نه‌هلی زیگرن:

یه‌که‌م خالّ، نه‌و که‌سانه‌ی که زیگر نه‌که‌ن نه‌شی پاك بن واته به ده‌سنوئیزۆبن و خاوین بن له پیسییه‌ك که له‌به‌دن و لیاسیاندا هه‌یه.

دووهم خالّ، نه‌وه‌یه نه‌و جینگایه که زیگری تیا نه‌که‌ن خاوین و پاك بیت.

سێهه‌م خالّ، نه‌وه‌یه کاتئ که نه‌و له‌فرانه له سه‌ر زماناندا جاری نه‌بیت نه‌بئ واژه‌کانی نه‌و زیگره به‌ره‌وانی و سه‌حیحی ته‌له‌فوزیان پئ بکری، وه له جه‌نه‌ی قه‌واعیدی ئیعراب و بیناوه جامیع بیت، وه هه‌روا قه‌واعیده‌کانی ته‌جویدی تیا مولاچه‌زه بکریت له قه‌سرو له مه‌ددو له

شەددەو و تەخفیف وە غەیرى ئەمانەش وەك رپوو كردن لە قىیلە، وەك نازام بوون و لەسەر خۆ، و خالى لەشتى لەغوو بى ھودە، وەك تىكەلى لە ژن و پیاوى بىگانەو نامەحرەم بەیەك.

خالى چوارەم، ئەو تانى بەو زىكرە موازحیمی كەس نەبیت، وەك ئىنسانى خەوتوو یا نەخۆش یا كەسى كە لە پىش ئەودا دەس بەكارى خویندنى قورئان و تەعلیم و تەدریس بوو بىت، یا مەشغولى عىبادەت، وەك وەعزو نەسىحەت و ئىرشادى موسولمانان بوو بىت، چون ھەر عىبادەت كاتىك ئەبىتە ھۆ و وەسىلە بۆ بەختە وەرى ئىنسان، كە بەرابەر بىت بۆ ئەساسى شەرىعەتى بەرزى خواى گەورە، وە لەسەر ئەم پىداوستانە بەلگەو دەلىلى قاتىع لە كىتیبە تايەتییە كاندا زىكر كراو، وە رەھنوما و رىگە پىشاندەرىش بەس خوایە بۆ بەندەكانى خۆى.

خۆش ویستنی حەزرەتی پەسول

هیچ گومان و دوودلی نییه له وهدا که ئینسانه ته کلێف لێکراوه کان به هۆی ته بلیغ و فهرمانی ئه و نوینه ره وه پوو له زاتی خوا ئه کهن، وه ته نها ئه و نوینه ره پینگه پيشانده ره بۆ ئینسانه کان له رینگه ی پاست و بێ خه وشدا، که واته با وه پهبینان به و نوینه ره ﷺ له پيش هه موو شتی کدا یله ی یه که مه بۆ پویشتن بۆلای زاتی خوا ی پهروه دگار، وه با وه پيش جینگیر نابیت و جی خۆی ناگرئ مه گه ره به جه زم نانی زانستی و عه مه لی، واته به گه ردن که چ کردنی نه فسی ئینسانی بۆ فه رمان به رداری نوینه ری خوا له و شتانه یدا که فه رمانی داوه ئه نجام بدرین، وه له خوگرتن له و شتانه ی که مه نعی کردون، وه ئه م مل کزکردنی نه فسه بۆ فه رمان به رداری ئه و نوینه ره ئه بیته هۆی مه حه به تی ئه و و گه وه بی ریزو ئیحتیرام و کۆمه ک و یا وه ری دینه که ی و بلا و بوونه وه ی له نیوان خه لکدا و کۆمه ک و ها و کاری له گه ل باقی موسو لماناندا له رینگه ی دیندا و نزیک

بوونه‌وه بۆ لای خوای عالهمیان، وه پیشه‌کی و پله‌ی ئه‌وه‌لی نزیك بوونه‌وه بۆ لای خوا، خوۆش‌ویستنی چه‌زه‌تی موحه‌مه‌ده ﷺ وه ئه‌و مه‌حه‌به‌ت و خوۆش‌ویستنه ئه‌بیته هۆی ته‌شویق و عیشق بۆ چاو پیکه‌وتن و زیاتر خوۆش‌ویستنی و ره‌فیقی ئه‌و خوۆشه‌ویسته و هۆی عه‌لاقه‌ په‌یداکردن به‌و له‌ حالێ چه‌یاتا و ره‌بت و عه‌لاقه‌ی رۆحی به‌ زیکرو یادی ئه‌و له‌ دوای وه‌فاتی ئه‌و نوینه‌ره، وه تیکۆشان و ته‌لاش له‌ به‌ ده‌س‌هینانی ئه‌وه‌ی که ئاره‌زوو و ویستی ئه‌وی له‌سه‌ره و ته‌رك کردنی ئه‌و شته‌ی که پیتی ناخۆشه و دووری لێ نه‌گری وه له‌سه‌ر ئه‌م ئه‌ساسه‌یه خوای گه‌وره و پاك له‌ هه‌رچی نه‌قسه، له‌ سووره‌تی ئه‌عرافدا له‌ ئایه‌تی ژماره سه‌دو چه‌فتاو پینجدا فه‌رموویه‌تی:

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَجِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا نُورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ واته: ئه‌و ئیماندارانه‌ی که په‌رحمه‌تی خوا شاملیان ئه‌بیته که‌سانیکن شوین که‌وتووی موحه‌مه‌دن ﷺ ئه‌و نوینه‌ره‌ی که نژادی عه‌ره‌بیکی نه‌خوینده‌وار، که‌سه‌وادی نووسین و خویندنه‌وه‌ی نه‌بووه، ئه‌و نوینه‌ره‌ی که له‌ ته‌ورات و ئینجیلا وه‌سفه‌کانی ئه‌ویان ده‌س ئه‌که‌وئێ که خوا ته‌عریفی گه‌وره‌یی ئه‌وی کردووه، وه زاناکانی ئه‌وان ئه‌و وه‌سفانه‌یان

زانپوه و دیویانه، وه سیفته تی نهو نوئنه ره وایه فرمان نه‌دا به چاکه و مه‌نعیان نه‌کات له خراپه، وه نه‌وشتانه‌ی که پاک و بی‌زیانن بۆیان جه‌لاّل نه‌کات و نهو شتانه‌ی که پیس و ناپه‌سه‌ندن لئیان منع نه‌کات، و جه‌رامیان نه‌کات له‌سه‌ریان، وه نهو شته سه‌ختانه‌ی که گران بوون له‌سه‌رشانیان لایان نه‌بات و لای بردوون و نهو شتانه‌ی که وه‌کووو زنجیر و ابوون له‌گه‌ردنیانا، و کوو کوشتنی نفس له‌جی ته‌وبه‌کردنیان، یا وه‌ک برینی لیباس له‌کاتیدا که پیس بوایه‌ت، یا وه‌کووو کوشتنه‌وه‌ی نفس له‌به‌رابه‌ر هه‌ر نه‌وعه کوشتنیکه‌وه هه‌ر هه‌مووه‌که‌ی لابر دوون، وه نهو که‌سانه‌ی که باوه‌ریان به‌جه‌زهره‌تی موحه‌مه‌د علیه‌السلام کردووه و به‌گه‌وره‌یان زانیوه و پریزیان بۆ دیاری کردووه و پشتگیری دینه‌که‌یان کردووه و په‌یره‌وی له‌و قورئانه‌ی نه‌که‌ن که وه‌کووو نوور وایه نهو نووره‌ی که نازل کراوه‌ته لای جه‌زهره‌تی موحه‌مه‌د علیه‌السلام نه‌وانه ره‌ستگارن و خو‌شبه‌ختی هه‌میشه‌بیان ده‌س نه‌که‌وئ.

وه له‌راستیا به‌گه‌وره‌دانانی پیغه‌مبه‌ر علیه‌السلام نه‌وه‌یه له‌گه‌ل نه‌وه‌دا سه‌ری ته‌سلیمی بۆ دانه‌وینی و فرمانه‌کانی به‌جی بینی، وه یارمه‌تیدانی دینه‌که‌ی نه‌وه‌یه به‌گویره‌ی تواناو ده‌سه‌لات به‌مال و به‌گیان و به‌نه‌ولاد جان‌فدایی بکه‌ی به‌هه‌رچی که له‌ژیر سه‌یته‌ره‌ی تو‌دایه، وه به‌رۆح قوربانی بکه‌ی له‌پریگه‌ی گه‌یشتن بۆ ره‌زایه‌تیک که نینسان نه‌گه‌یه‌نی به‌ره‌زایه‌تی خوی گه‌وره، وه نه‌م حال‌تیشه‌ پیک نایه‌ت مه‌گه‌ر

به مه‌حه‌بیه‌تینکی یه‌گجار ته‌واو پاک نه‌بیت.

وه له پیداو‌بستی ئه‌و مه‌حه‌بیه‌ته‌یه، په‌پره‌وی کردن له‌و دینه‌ی که پی‌غه‌مبه‌ری خوا^ﷺ هیناویه‌تی و هم به‌ته‌تبیق کردنی یاسا و سوننه‌ته‌کانی، وه هه‌روا به‌عه‌مه‌ل کردنی ره‌وشت و نه‌خلاق‌ی به‌رزنی به‌گویره‌ی توانا، وه به‌خۆ فیرکردن و خۆرازانده‌وه به‌نه‌خلاق‌ی به‌رزنی ئه‌و پی‌غه‌مبه‌ره^ﷺ نه‌بیت چ به‌ئاشکرا و چ به‌نه‌ینی، به‌جۆریکی وا خۆشبه‌ختی خۆی له‌غه‌یری ئه‌وه‌دا نه‌بینی، وه هه‌روا خۆش‌ویستن دروست نه‌بیت و پیک‌دیت به‌سه‌له‌وات دانی زۆر له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌رو ئال و یاران‌ی^ﷺ وه شوین‌که‌وتنی به‌جوانترین شوین‌که‌وتن، وه به‌بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی وه‌سفه‌ به‌رزنه‌کانی و موعجیزه‌کانی، وه به‌زیندوو‌کردنه‌وه‌ی یادو‌جیژنی له‌دایک بوونی و می‌عراج و سیره و غه‌زه‌واته‌کانی و به‌به‌یان‌کردنی ته‌واوی به‌سه‌ره‌اته‌کانی و باسی ئه‌وه‌ی ره‌بت و عه‌لاقه‌ی هه‌یه به‌نوینه‌رایه‌تی ئه‌و زاته‌ به‌رزنه‌وه، له‌بانگ کردن ئینسانه‌کان بۆ سه‌ر ریگه‌ی سه‌عه‌ده‌ت.

وه هه‌روه‌ها باسی خۆگرتن و کۆچ کردنی له‌مه‌که‌وه‌ بۆ مه‌دینه‌ی مونه‌ووهره و جیهاد و تیکۆشانی و راهنمایه‌کانی، وه به‌به‌یان‌کردنی فه‌رمووده‌کانی ئه‌و پی‌غه‌مبه‌ره^ﷺ نه‌وانه‌ی که خوا‌ی گه‌وره‌ پی‌ی‌ راگه‌یاندوو‌ه به‌هۆی زانستی غه‌یبی و به‌هۆی نگاهه‌ یا به‌هۆی ئیله‌هام، واته‌هاو‌یشتنی ئه‌و شتانه‌ بۆ دلی پی‌غه‌مبه‌ر^ﷺ به‌بی دوودلی و گومان،

وه به به‌یانکردنی وشه به‌نرخ و گشتیه‌کانی له‌گه‌ل خۆ‌پاگری و وه‌ستان له‌سه‌ر ئه‌م پێبازه دامه‌زراوه‌ پوونه تا کاتی کۆچی دوا‌یی کردن.

وه له پێشدا زانراوه و جیگیربووه که بر‌واو ئیمان جیگیر نابیت به‌بی ئه‌و خۆش‌ویسته، با‌وجودی ئه‌وه‌یش که ئینسان نا‌گاداری بیت به‌گه‌وره‌یی ئه‌و خۆشه‌ویسته‌ خ‌وای گه‌وره بو ئیسباتی ئه‌م مه‌تله‌به که‌ناسین به‌بی خۆش‌ویستن سوود و که‌لکی نییه و له‌حه‌قی ئینسانه پێ‌گه‌یشتووه‌ ک‌اندا له سووره‌تی به‌قه‌ره‌ ئایه‌تی ژماره سه‌دو چ‌ل و چواردا فه‌رموویه‌تی:

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ واته: ئه‌و کۆمه‌له‌ی له‌فه‌له‌کان و جووه‌کان، که کتیبی ناسمانیان بو نیر‌رابوو و پێان در‌ابوو، هه‌زرت موحه‌مه‌دیان ئه‌ناسی به‌ناسینیکی وا، که گومانی تیدا نه‌بوو، وه‌کووو چۆن هه‌ریه‌که له‌وانه به‌یه‌قینی مناله‌که‌ی خۆی ئه‌ناسی، وه‌ کۆمه‌لێک له‌وانه که بریتی بوون له‌ سه‌رۆکه‌کانیان و زانا‌کانیان ئه‌وه‌ی که حه‌قیقه‌ت بوو، ئه‌یانشارده‌وه و ئاشکرایان نه‌ئکرد. وه‌ وه‌سه‌فه‌گرنگه‌کانی هه‌زرتی موحه‌مه‌دیان ﷺ ئه‌شارده‌وه له‌ عاممه‌ی خه‌لک له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا به‌ چاکترین وه‌سف ته‌عریف کراوه و ناسراوه به‌لای ئه‌وانه‌وه.

وه هه‌روا خ‌وای گه‌وره له سووره‌تی نه‌مل له ئایه‌تی ژماره چوارده‌دا،

فه‌رموویه‌تی:

﴿وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ واته: له کاتیکدا که گه‌لی چه‌زره‌تی مووسا عليه السلام نینکاری موعجیزه‌ی چه‌زره‌تی مووسایان کرد و نه‌یشیان زانی که نه‌مه شتیکی حه‌ققه و له‌لایه‌ن زاتی خواوه‌یه و سیحرو تهرده‌سی نییه به نینکاریه که‌یان سته‌میان له نه‌فسی خو‌یان کرد و پشتیان له‌ح‌ق هه‌ل‌کرد، وه چ سته‌میک له‌وه گه‌وره‌تره که نینسان بزانی و باوه‌ری وابیت که نه‌وانه‌ی له‌سه‌ر ده‌سی چه‌زره‌تی مووسادا سادربوون و له‌لایه‌نی خواوه هیناویه‌تی نیشانه‌کانی خوان و حه‌ققن، به‌لام پاشان نینکاریان بکات و بلنی نه‌مانه سیحرن، جا نه‌ی خاوه‌ن بروا، بروانه و تی‌بینی بکه و نه‌ی خاوه‌ن گوی به دل تیفکروه بزانه چیه و چی نه‌بیت؟ عاقیبه‌ت و ناخوری کاری نه‌وانه‌ی که نه‌هلی فه‌سادن که بریتییه له‌سزای فراوان و عه‌زابی سه‌خت له‌دو‌نیا و ناخیره‌ت دا. نیینو که‌سیر نه‌فه‌رمی: له‌مانای نه‌م نایه‌ته پیروزه‌وه وه‌رنه‌گیری که مانای نه‌م نایه‌ته به‌شیوه‌ی «فحوی الخطاب» ناوایه: نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی که‌چه‌زره‌ت موحه‌ممه‌د عليه السلام به‌درو نه‌خه‌نه‌وه و مونکیرن به‌وه‌ی که‌چه‌زره‌ت موحه‌ممه‌د هیناویه‌تی خو‌تان پاریزن له‌وه‌ی، که‌پیتان بگات نه‌و به‌لاو چاره‌ه‌شییه‌ی که‌گه‌یشت به‌گه‌لی چه‌زره‌تی مووسا، به‌لکوو چاکتر و باشتر به‌نیوه‌نه‌گات، چون چه‌زره‌ت موحه‌ممه‌د عليه السلام گه‌وره‌تره و به‌پریزتره لای خوا له‌چه‌زره‌ت مووسا، وه به‌لگه‌کانی چاکتر و مه‌حکه‌مترن له‌به‌لگه‌کان و ده‌لیله‌کانی

حزرتی موسیٰ علیہ السلام.

خوای ته‌عالا لهم نایه‌ته پیشووه‌دا که‌تمان و شاردنه‌وی حه‌ققی کردووه به‌مه‌نشئه و ریشه‌ی فه‌سادو بی‌به‌ندوباری، وه‌ئه‌مه به‌لگه‌یه‌کی که‌تعی و راسته له‌سه‌ر نه‌وی که‌ ئیمان و باوهر پیکنایه‌ت و دروست نابیت به‌بی‌ناره‌زوو و مه‌حه‌به‌ت بو‌حزرتی موحه‌مه‌د عليه السلام. وه‌ پروونه و ناشکرایه‌ پله‌ی باوهر و ئیمان زیادو که‌م نه‌کات به‌گویره‌ی پله‌کانی نه‌و مه‌حه‌به‌ته، واته‌ دهره‌جه‌ی مه‌حه‌به‌ت و خو‌ش‌ویستن چهن دهره‌جه‌ بیت پله‌ی باوهریش به‌و گویره‌یه‌ ئه‌بیت، وه‌به‌لگه‌یش بو‌ئه‌م قسه‌یه‌ فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ری خواجه عليه السلام وه‌ ئه‌م فه‌رمووده‌ به‌سه‌ بو‌ ئیسیاتی نه‌م ده‌عوایه، نه‌فه‌رمی:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ
وَوَلَدِهِ وَوَالِدِهِ وَالتَّاسِ أَجْمَعِينَ» (رواهُ أحمدُ في مسندهِ والسُّنَدُ صحيحٌ) واته‌:
که‌سه‌م به‌و که‌سه‌ی که‌ نه‌فسی من واله‌ده‌ستی قودره‌تی نه‌ودا، هیچ‌یه‌ک له‌ ئیوه‌ باوهر و ئیمانی ته‌واو نابیت تا‌وا‌ی لی‌ نه‌بیت منی خو‌شتر بو‌یت و به‌لایه‌وه‌ خو‌شه‌ویستربم له‌ نه‌فسی خو‌ی و له‌ نه‌ولادی و له‌ باوک و دایکی و له‌ هه‌موو خه‌لکی به‌تیکرا.

وه‌ به‌لگه‌یش له‌سه‌ر خو‌ش‌ویستنی پیغه‌مبه‌ر عليه السلام له‌دلدا، شوین که‌وتنی یاساو ره‌وشتی به‌رزی پیغه‌مبه‌ره عليه السلام وه‌ خو‌را‌گری و پایه‌دارییه‌ له‌ سه‌ر عه‌مه‌ل کردن به‌ شه‌ریعه‌تی نه‌و پیغه‌مبه‌ره عليه السلام وه‌

ناو‌بردنیه‌تی به زۆری، وه تیکۆشان و ته‌لاشه له پشتیوانی کردنی دینه‌که‌ی خوا له نیوان خه‌لکدا، وه بلا‌و‌کردنه‌وه‌یه‌تی له نیوان نینسانه‌کاندا ئەمما به گه‌وره زانین و گه‌وره گرتنی قه‌درو مه‌نزله‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌به‌ر ئەوه‌یه خوای گه‌وره ئیمان و باوه‌رێ که هۆی رزگاری ئینسان بیت، خو‌لاسه‌ی کردووه‌ته‌وه له شوین‌که‌وتن و ته‌به‌عیه‌ت کردن له نوینه‌ری خوادا ﷺ و به‌جی هیتانی فه‌رمانه‌کانی و ته‌سلیم بوونه به دڵ و گیان بۆ به‌رنامه‌و یاساکه‌ی، وه پشتیوانی و کۆمه‌ک کردنیه‌تی به روونی، جا له‌به‌ر ئەوه له به‌شیک له نایه‌تیکدا خوای گه‌وره فه‌رموو‌یه‌تی ﴿وَعَزَّوْهُ وَنَصَّوْهُ﴾ واته: به‌گه‌وره‌ی بزانی و پشتیوانی دینه‌که‌ی بکه‌ن، له‌م به‌شه‌ی ئایه‌ته‌دا وشه‌ی ته‌عزیرشمول ئەکات بۆ به‌گه‌وره دانانی فه‌رمانه‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه دیق‌قه‌ت کردن و مولا‌حه‌زه کردنی فه‌رمانه‌کانی، وه هه‌روا شمول ئەکات بۆ گه‌وره دانان و ریزگرتن له مه‌قامی به‌رزی ئەو پیغه‌مبه‌ره ﷺ وه‌ستایش و به‌گه‌وره دانانی ئەو چه‌زره‌ته، که‌واته هه‌رکه‌سی باوه‌ر به‌ینی به‌ چه‌زره‌تی موحه‌مه‌د ﷺ وه خو‌شی بویت وه‌په‌یره‌وی بکات له دینه‌که‌ی و ریزدانی بۆ ئاین و یاساکه‌ی و پشتیوانی دینه‌که‌ی بکات به‌وه که یاساو سونه‌ته‌که‌ی زیندوو بکاته‌وه له نیوان خه‌لکدا و هه‌میشه زی‌کرو یادی ئەو دوپات بکاته‌وه و یادی گه‌وره‌بوونی و له دایک بوونی و ده‌ره‌جه‌و په‌له‌وپایه‌ی باس بکات وه

ئه‌مانه‌تداری باس بکات و باسی خه‌به‌ردان به ناردن و چلۆنه‌تی بانگه‌شهی ئه‌و نوینه‌ره بکات و دلّی هه‌موو چینه جوربه‌جۆره‌کان رابکیشی بۆ خویندنه‌وه‌ی چهن دیرپک له ژیان و به‌سه‌رهاتی گه‌وره‌یی ئه‌و پیغه‌مبه‌ره ﷺ به‌تایبه‌ت یادو و بیره‌ینانه‌وه‌ی به‌رزبوونه‌وه‌ی بۆ ژووره‌وه‌ی ئاسمانه‌کان، له رۆژانی پێویست و لازمدا، وه باسی شه‌وپره‌وی پێکردنی له به‌شیک له شه‌ودا له مه‌که‌که‌ی موکه‌رپه‌مه‌وه بۆ مزگه‌وتی قدوس واته: «بیت المقدس»!

چون به‌راستی ئه‌م فه‌رمانه‌گه‌وره که «خارق العاده» یکی نوورانی و گه‌وره‌و یه‌گجار موهیم سابت ئه‌کات و پیشان ئه‌دات خوای گه‌وره فه‌زل و په‌حمه‌تی یه‌گجار گه‌وره‌ی هه‌یه نیه‌به‌ت به‌م پیغه‌مبه‌ره ﷺ. وه له‌لای خوای گه‌وره پله‌ی زۆر به‌رز، وه‌خوای گه‌وره لوتف و میهره‌بانی هه‌یه له‌گه‌ل ئه‌و نوینه‌ردا به‌جۆری ته‌جه‌للای خۆی ئه‌رژینی به‌سه‌ریا به‌جه‌زب و راکیشانی مه‌عنه‌ویه‌ت و پاکی له ساتیکی که‌مدا، به‌وه که به‌رزى کرده‌وه بۆلای ژووره‌وه‌ی ئاسمانه‌کان، وه له‌ویشه‌وه بۆلای ئه‌وجن و مه‌قامه که خوا ویستی له‌سه‌ر بوو له پله‌ی هه‌ره‌به‌رز و له مه‌قامی گه‌وره، ئه‌وه ئه‌و که‌سه‌ خواونه‌ی باوه‌رپکی پاك و به‌حه‌قفه، وه ئه‌وانه وان له ریزی چاکان و هه‌لبێژیراوانی ئومه‌تی موحه‌مه‌دا ﷺ وه‌چاکترین ئومه‌تن.

ئه‌وانه‌ی که موسوڵمانان شانازیان پێوه ئه‌که‌ن، وه ئه‌و یاد و زیکره

پیرۆزانه له دلی تازه‌پینگه‌یشتوووه‌کاندا به‌عیباراتی شیرین و پاک و نوورانی جینگیر نه‌که‌ن، وه دامه‌زرانی تیا به وجود نه‌هینن و شوینه‌واری خویان له‌دلی نیمانداران و موسولماناندا دیاری نه‌که‌ن، به‌جۆریکی وا که نه‌سیحەت و ره‌هنومی و مه‌وعیزه‌یه‌ک که بۆ جوانان و پیران نه‌کرئ شه‌و ته‌ئسیره‌ی تیا په‌یدا ناکات، چون هه‌ر له قه‌دیمه‌وه و تراوه فیربوونی زانست له گه‌نجیا وه‌کووو نه‌قشی سه‌ر به‌رد وایه‌پاک نابیته‌وه و هه‌ر نه‌مینی، وه که‌سیکیش شه‌و زیکر و یادانه مه‌نع بکات شه‌و شه‌و که‌سه له‌وانه‌یه که شه‌ه‌مییه‌ت و شه‌رزشی به باره‌یتان و راه‌یتانی شه‌ولادی نیمانداران نه‌داوه، به‌لام شه‌وجیژن و حه‌فلانه، و شه‌ویادو زیکره‌یاته پتویه‌سته هه‌ریه‌که له جیتی خویدا به‌راه‌یه‌ی بۆ یاسای شه‌رعی ئیسلام، واته‌ بئ شه‌رعی تیا نه‌بیت! وه بۆ ره‌عایه‌ت کردنی شه‌ده‌ب و شه‌خلاقی شه‌واو په‌سه‌ندی ئیسلامی شه‌وانه‌ی که ره‌چاو شه‌کرین له‌حه‌فله ئیسلامیه‌کاندا له ناو موسولماناندا. وه هه‌روا له پشیتوانی کردنی پیغه‌مبه‌ری خوایه ﷺ. به‌رزکردنه‌وه‌ی زیکر و یادی شه‌و و بلاوه‌پیدانی فه‌رمانه‌کانی شه‌و، شه‌وه‌ش به به‌یانکردنی موعجیزاتی شه‌و پیغه‌مبه‌ره ﷺ شه‌ه‌بیت بۆخه‌لکان، تابزانن که‌مه‌ودا و قوناغی په‌له‌ی به‌رزی لای خوا چه‌ندیکه و باوه‌رپیشی پی بکه‌ن! موعجیزه‌ خو‌ی کاریکی «خارق العاده»یه، واته: دووره له هیتزو توانای ئینسانی عادی که به عاده‌ت بتوانی کاریکی وا بکات، وه هه‌موو عاده‌ته‌کان یه‌کالا شه‌کاته‌وه، وه شه‌یاندرپیتی

خوای گەورە ئەو موعجىزانە لەسەر دەستى نوینەرە بەرپزەکانى خوای
ئاشکرا ئەکات و پىشانى خەلکى ئەدات، بەبىن عەلاقەو رەبت دان بە
تەلاش و کۆشش، وە یا بەبىن فېربوون فەنتىک لە فەننەکانى زانست
لەلاین ئەو نوینەرەنەو، بەلکۆو بە مەحزى لوتفى خوا و خەلقى خوايه!
وە بېشزانين، کە موعجىزاتى حەزرەتى موحەممەد ﷺ زۆرن وە لە
ناو پەرتۆکە ئىسلامىيەکاندا کۆکراونەتەو و لە هەموویان گەورەتر و
ماندگارتر قورئانى پېرۆزە، کە لە دونیادا تا رۆژى قىامت واتە: رۆژى
پەسەلان ئەمىننەتەو و لە هەر چەرخ و خولیکدا موسولمانان عەمەل بەو
قورئانە بکەن پلەيان بەرزنەبىتەو، وە یا ئەبن بە خاوەن نەفسىکى پر بەها
و گران قىمەت.

وە لە هەر چەرخ و خولیکدا موسولمانان ئەگەر دوور کەونەو لە
عەمەلکردن بە قورئانى پېرۆز پلە و پایەى ئىنسانىيەتيان لای خوا کزو
لاواز ئەبىت، وە لە بەین ئەچن، کە ئەم قورئانە موعجىزەیه بۆ تەواوى
ئىنسانەکان و پەرىيەکان لەویدا کە بتوانن وینەى ئەم قورئانە، یا دە سورە
یا تاکە سوورەتى لە وینەى ئەو بىنن، کە وەکوو قورئان و ابىت لە پلەو
بەرزىيا، کە هۆى ئىعجاز بىت لەلایەن هەر فەردىکەو چ لە ئىنسانەکان
یا لە پەرىيەکان، نەخویندە بىت یا خویندەوار، یازۆر زانا بىت لەسەر
گۆشەى ئەم نەرزەدا!

کەوابوو لەمەدا بەلگەیهکى گەورەو دەلىلىکى بىگومان هەیه بۆ

موسولمانان به‌لکوو بۆ ته‌واوی خه‌لکی که ئەم په‌رتۆکه که‌لام و
 فه‌رموو‌ده‌ی خ‌واییکه که زانایه و ناگایه به سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا و غه‌یری
 خوا که‌ستر به حه‌قیقه‌ت له سیرپ‌ریاتی ئی‌عجازی قورئان نازانی و
 تی‌ناگات، هه‌ر چه‌ن زانایانی پایه به‌رزى قورئانی له سیرپ‌ری ئی‌عجازی
 قورئان شتی زۆریان باس کردوو که یه‌کتی له‌و شتانه ئەمه‌یه ئەم که‌لامی
 خوا ئوسلوب و شیوه‌ی د‌ارشتنی له‌گه‌ل باقی په‌رتۆکه‌کانی ئەه‌لی عه‌ره‌ب
 زماندا جیا‌وازی زۆره، له‌گه‌ل جۆرا‌وجۆری ئەو هه‌موو زمان و له‌ه‌جانه‌ی
 که هه‌یانه!

جائهم قورئانه که‌لام و نووسراویکه هاتوو‌ته خ‌واره‌وه بۆسه‌ر د‌لی
 شه‌خس‌یکى نه‌خ‌وینده‌وار که له‌ناو گه‌ل‌یکى نه‌خ‌وینده‌واردا ژیاوه و
 گه‌وره بووه، که ئەم گه‌له جیا‌وازی هه‌یه به ئەدبیتک و فه‌ره‌نگیتک که له
 عاله‌مدا تاک و به‌رز بووه.

وه یه‌کتی تر له‌و شتانه‌ی که قورئان شمولی هه‌یه به‌سه‌ریا به‌یان
 کردنی ئەو شته غه‌یبیانه‌یه له زه‌مانی ئیسته و داهاتو‌ودا. وه هه‌روا یه‌کتی
 له‌و شته عه‌جایانه که له ناو قورئاندا هه‌یه به‌یان‌کردنی چه‌ن شتیکی
 زانراوی ریزن له‌عاسمانه‌کانداو له‌زه‌ویدا و له‌باقی ئەم بوونه‌وه‌ردا، له
 به‌حره‌و له هه‌وا وه... وه هه‌روا باسی حه‌ره‌که‌ت و جوولانی ئەم که‌ونه‌و
 جیگه‌ خ‌ولانه‌وه‌ی ئەو کوراتانه‌یه، وه به‌راهه‌ری کردنیانه به یه‌کتی و
 چلۆنیه‌تی وه‌زعییه‌تی ده‌ریاکان و رووباره‌کانه، وه پ‌ندایه‌ک چونی شه‌و و

پروژه له یه کتردا و ساعات و ده‌قیقه‌کانی شه و پروژه برینکیان له‌ناو برینکی‌تریناندا، به‌خاتر زیادو کهم کردن یا به‌رابه‌رییان له شه و پروژدا. که نه‌مانیشه شتانینکن که ئاوه‌زی ئینسانی نه‌خوینده تیاپانا کۆله و برناکات به‌تایبته له و چه‌رخ و خوله‌دا که قورنانی پیروژ شه‌ره‌فی نزوولی بووه که تا ئه‌مرۆ چوارده سه‌ده به‌سه‌ریا تی‌په‌ربووه ئه‌ویش له ولاتینیکا که دووژ له زانستگا و جامیعه و دووژ له سه‌زاره‌ت و سه‌قافته و پینک‌هینانی مه‌جلیسه‌کان و کۆنگه‌ره‌کان بووه.

وه یه‌کئ‌تر له و شته‌عه‌جیب و غه‌ریبانه، شموولی قورنانه به‌سه‌ر نوکاتی به‌لاغیدا که بریتین له به‌رابه‌ری کردنی که‌لام به‌گویره‌ی حال و داخوازییه‌کانی حازرین له ژنان و پیاوان، وه هه‌روا به‌سه‌ر فه‌ساحته‌ت و بیخه‌وشی که‌لام له وشه‌تاکه‌کان و تینک رزاوه‌کاندا، وه به‌سه‌ر جوانترین دارپشتن جومله‌ له‌گه‌ل جومله‌ی تردا، وه‌سوورته‌ له‌گه‌ل سووره‌تدا به‌گویره‌ی ئه‌وه‌ی که پینداویستی ئاوه‌زی ئینسانه‌کانه ئه‌وانه‌ی که قورنان له‌چه‌رخ و خولی ئه‌واندا شه‌ره‌فی نزوولی بووه.

وه به‌شئ‌تر له و شتانه‌ی که قورنانی پیروژ شموولی هه‌یه به‌سه‌ریانا، خالی بوونی قورنانه له و شتانه‌ی که‌خیلافی واقع و حه‌قیقه‌تن، چ له زه‌مانی رابردوا، وه چ له زه‌مانی ئیسته‌و داهاتوودا، وه قورنان خالییه له و شتانه‌ی که زیاده‌په‌وی و ده‌س هه‌لبه‌ستوو و درۆن، وه به‌شپتر له و شتانه‌ی که قورنان شموولی هه‌یه به‌سه‌ریا ئه‌وه‌یه، قورنان له‌کاتی

تىلاۋەت و خوڭىندىنەۋەدا گىر بەرئەداتە دىل و دەروونى ئىنسانەكان و زۆر تەئسىر دائىنەنى بەتەئسىرىكى نایاب و بىن وىنە، كە ئەو تەئسىرە زۆر قەۋىترە لە تەئسىرى دەرزى و دوكتور لە نەخۆشدا، بە جۆرىكى وا كە دىلى گۆيگىران و بىسەران ۋە حىشەت و ترس پرووى تىن ئەكات و دای ئەگرى، ۋە ئەمەيشە لە كاتى خوڭىندىنەۋەى ئەو قورئانا ئەبىت، ۋە يا لە كاتىكدايە كە بخوڭىرنى و بگا بە دىلى ئەو كەسانەى لە ئىنسانەكان ئەۋانەى كە بە ۋەسفى ئەدەب و ئىنساڧ رازاۋنەتەۋە.

ۋە ھەرۋەھا يەككى تر لە ۋە شتانە كە قورئان شمولى ھەيە بەسەريا ئەۋەيە، پىتەكانى قورئان و وشەكانى و ئايەتەكانى بەتىك رىزاۋى و بە مورەتتەبى و بە رەدىڧ كىردن شموليان ھەيە بەسەر چەن رەمزو ئەسرايىكدا كە ھەر كەسىن ئاتەۋان و بىن دەسەلاتە لە دەرخستنى ئەو رەمزانەدا، مەگەر ئاۋەزى ئەو كەسانەى كە خوا تايەتمەندى پىداۋن، كە بتۋانن ئەو ئەسراڧ و رەمزانە دەرك كەن، ۋە غەيرى ئەمانىشە قورئان شمولى ھەيە بەسەر ئەو شتانەيدا كە لەمە و پىش يا لەمەودوا دەرنەكەۋن يا دەركەۋتۋون.

مەسەلەن ۋە كوو و ئاسوۋدە بوونى ئىنسان لە نەخۆشىنە جۆر بە جۆرەكان، يا كىردنەۋەى گىرى كۆپرەكان لە موشكىلات و ئەو جۆرەشتانەى كە لەئىنساندا پەيدا بوون كە بىرىك لەخۋاناسان ئاگادارى پەيدا نەكەن بەسەريانا، كە بەشنىك لەۋانە لەلاپەرەى پەرتۋكى پىشۋوۋەكان و پەرتۋكى

زانا یانی دوایدا نووسراوه و سهبت کراون، وه هه‌روا له پشتیوانیکردنی نهو نوینه‌ره‌یه تیکۆشان و ته‌لاشی ئینسانه‌کان له‌رینگه‌ی فیرکردن و فیربوونی زانسته‌کانه که به‌زمانی عاره‌بی دانراون، نه‌وانه‌ی که ره‌سم و یاسای ولات په‌رتۆکه ئیسلامیه‌کانی له‌سه‌ر نوقته‌ی دائیره‌ی نه‌وان نویسه‌، وه له‌سه‌ر نه‌و نوقته‌یه نه‌خولینه‌وه، وه کووو سه‌رف، نه‌حو، به‌لاغه، ریزمان، «اصول الفقه»، ئوسولی دین، وه... وه نه‌مه‌یشه‌پوون و سابه‌ته، چون ده‌وامی ناسینی دین به‌ناسینی قورئان و هه‌دیه‌سه‌ به‌رزه‌کانی ره‌سوولی خوایه ﷺ وه ناسینی نه‌م دوو سه‌رچاوه به‌رزه‌گرنگانه عاده‌ته‌ن به‌بی ناسینی علوومی عه‌ره‌بی مه‌حاله، وه هه‌رشتی له‌سه‌ر خیلاف و پیچه‌وانه‌ی نه‌م په‌وشته‌بخولیته‌وه نه‌وه ته‌لاش و زه‌حمه‌ت کیشانه‌ بو تیا بردنی دینی خواهنی میعراج. وه نه‌مه‌یشه‌ به‌ زۆری تاقی کراوه‌ته‌وه، وه چهن رۆژنیک ئیمه‌یش له‌سه‌ر نه‌م تاقی کردنه‌وه رۆیشتووین وه هه‌ر رینگه‌یی موخالیف بی بو نه‌م مه‌نه‌ج و یاسایه‌ نه‌وه موسولمانان به‌ره‌و تیاچوون رانه‌کیشی وه نه‌یانبات.

وه هه‌روه‌ها له‌ پشتیوانی کردنی نوینه‌ری خوایه دانانی نامیلکه‌ی ئاسان و سووک، نه‌و نامیلکه‌یه‌ی که مندالانی موسولمانان فیری ئوسول و فرووعی دین نه‌که‌ن، وه هه‌روه‌ها فیری ژیاننامه‌ی ره‌سوولی خوا و جی‌نشینه‌کانی و زانا یانی پیشه‌وا - نه‌وانه‌ی که تیکۆشانی بی وچانیان بوو له‌چهن سه‌ده‌ی نه‌وه‌لدا - نه‌کات نه‌و سه‌دانه‌ی که نوینه‌ری خوا

شاهیدی له‌سه‌ر چاکیان داوه‌ه‌رموو‌یه‌تی:

«خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ»^۱ واته: چاکترین خەلکی زەمان، خەلکی زەمانی چەرخ و خولی منه‌واته: ئەو قەرنە‌ی که پی‌غه‌مبەری خۆ‌ای تیا ژیاوه ﷺ پاش ئەو قەرنە‌یه‌ قەرنی ئە‌سحابه، وه له‌پاش ئە‌وانیش چەرخ و خولی زەمانی تاب‌یعینی ئە‌سحابه.

چون نینسانه‌ بر‌واداره‌کانی ئەو دە‌ورو زەمانه‌ ده‌رک و فه‌میان و هه‌ئینجان و کاری شیرین و جوانی وایان بوه، به‌جۆریک که ئاوه‌زی ئینسانانی رۆشنیرو ژیر سه‌رگه‌ردان ئە‌کات، وه هه‌روه‌ها به‌سه‌رهات و ژیا‌نامه‌ی دۆستانی خوا، وه پیاوه‌ چاکه‌کانی به‌رز و تیکۆشه‌ر له‌ ریگه‌ی دنیا و دینا، که شاره‌زایی و ئیرشادیان بۆ‌خه‌لک وه‌کو‌وو چرایه‌که‌ دلی موسولمانان رۆشن ئە‌کات و فی‌رئه‌کات، وه هه‌روه‌ها له‌ پشتیوانی ئە‌و پی‌غه‌مبەره ﷺ دائه‌نری، ته‌ریبه‌ت و باره‌ینانی مندالانی بچووک و تازه‌پینگه‌یشتوو به‌ هه‌رشێوه‌یه‌ جۆریت و بگونجی بۆ‌حالی کردنیان به‌ره‌و لای دینی پی‌رۆزی ئیسلام، ئە‌وه‌ش به‌ دروست کردنی کۆنگه‌ره‌ی دینی و مونا‌سه‌باتی دینی، وه‌ حازرکردنی ئە‌و مندالانه‌ و ئە‌ده‌ب دادانیان له‌ سه‌رخۆش‌ویستنی خوا و پی‌غه‌مبەری خوا ئە‌بیت.

وه هه‌روه‌ها له‌سه‌ر خۆش‌ویستنی یارانی به‌رزی ئە‌و نو‌ینه‌ره‌ و له‌سه‌ر

۱. سحیح بخاری: (۱۳۲/۹). سحیح مسلم له‌ هه‌زره‌تی عایشه‌وه.

خۆش‌ویستنی پیشه‌وایانی دین و سالدانی ئوممه‌تی پیغه‌مبه‌ر ﷺ و
 ئه‌ده‌ب‌فیژکردنی ئه‌و مندالانه‌و په‌روه‌رده‌کردنیان و دامه‌زراندنی
 بیروبروای نوینه‌ری خوا و یاره‌کانی له‌دلایندا، چون به‌راستی مندالانی
 له‌سه‌ر ئه‌و عه‌قیده‌و باوه‌ره‌تهریبیه‌ت بکرین ئه‌وانه‌ئه‌بئه‌کۆمه‌ل و
 فیرقه‌ی ناجیه‌ی ئه‌و کۆمه‌له‌ی که‌نوینه‌ری خوا دیاری و ئاماژه‌ی بو
 لاکردوون و فه‌رموویه‌تی: ئه‌وانه‌که‌سانیکن له‌سه‌ر نه‌ه‌ج و به‌رنامه‌یک
 که‌من و یاره‌کانم له‌سه‌ری بووین ئه‌رۆن، وه‌هه‌رشتی به‌کارگیری
 له‌ریگه‌ی ئه‌وه‌دا ئه‌وه‌وا له‌خزمه‌ت ئیسلام و موسولماناندا.

وه‌هه‌روه‌ها له‌پشتیوانی کردنی نوینه‌ری خوایه‌ی ﷺ حالی کردنی
 کۆمه‌لی موسولمانان بو‌یه‌کگرتویی و یه‌کگرتن. وه‌خۆپاراستن له
 ته‌فره‌قه‌که‌ئه‌وه‌ش ئه‌بیته‌هۆی جیایی و دووربوون له‌یه‌کتر، چون‌خوا‌ی
 گه‌وره‌له‌سووره‌تی ئالی عمران له‌ئایه‌تی ژماره‌سه‌دو سیدا فه‌رموویه‌تی:
 ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ واته: هه‌مووتان ده‌س بگرن
 به‌دینی خواوه‌و له‌یه‌ک‌جیامه‌بنه‌وه، چون‌ته‌فره‌قه‌و جیایی ئه‌بیته‌هۆی
 تیاچوون و له‌به‌ین‌چوونتان. وه‌هه‌روا له‌سووره‌تی ئه‌نبیا له‌ئایه‌تی ژماره
 نه‌وه‌دو دوودا فه‌رموویه‌تی:

﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون﴾ واته: به‌راستی ئه‌ی
 ئینسانه‌کان نا ئه‌مه‌دینی ئیویه‌که‌واجبه‌و پیویسته‌له‌سه‌ری بن‌دینیکی
 ته‌نهایه‌هیچ‌گۆنه‌جیاوازییه‌کی تیا نییه، که‌ئو دینه‌ش بریتیه‌له‌دینی

ئیسلام، وه ئه‌مه ره‌وشتی گه‌لی ئیسلامه که ناسراون به ئه‌هلی سونه‌ت و جه‌ماعه‌ت، وه له راستیشدا ته‌ن‌ها پرۆگرام و نایینتیک که سوود و قازانج بگه‌ینی به ئاده‌میزاده‌کان نایینی پاکی ئیسلامه، وه کووو خوای گه‌وره له سووره‌تی ئالی عمران نایه‌تی ژماره نۆزده‌دا فه‌رموبه‌تی:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ واته: ته‌ن‌ها شه‌ریعه‌ت و نایینتیک که به دهرد بخور بیت بریتیه له شه‌ریعه‌ت و نایینی به‌رزی ئیسلام وه غه‌یری دینی ئیسلام خوا به‌هیچ دینتیک‌تری رازی نییه بۆ ئیمانداران. وه وشه‌ی ئیسلام له یاسای گشتیدا به دوو مانا هاتوه: مانایه‌کی گشتی و مانایه‌کی تایه‌تی، مانا گشتیه‌که‌ی به‌م شیویه واته: دینی ته‌سلیم بوون به‌خوای گه‌وره و یه‌ک‌تاپه‌ره‌ستی و قه‌بول کردنی ریساله‌تی نوینه‌رانی خوا به‌گویره‌ی هاتنه‌خواره‌وه‌ی له هه‌ر عه‌سر و کاتیکدا. وه مانا تایه‌تیه‌که‌ی بریتیه له و یاسا ئیسلامیه‌ی که چه‌زره‌تی موحه‌مه‌دی موسته‌فا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هیناویه‌تی، که ناخرین نوینه‌رانی خواجه له‌م سه‌ره‌ره‌زه‌دا، وه ئه‌وه‌یش که ئه‌و پیغه‌مبه‌ره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هیناویه‌تی باوه‌پرکردنه به زاتی خوای گه‌وره و فریشته‌کانی و کتیه ئاسمانیه‌کان و نوینه‌ره‌کان و به‌رپۆزی ناخیره‌ت و قه‌زاو قه‌ده‌ری ئیلاهی له خیره‌ له شه‌ر.

وه ئه‌و خواجه به‌دییه‌نه‌ر و دروستکه‌ری هه‌رچی شته له‌م که‌ونه‌دا و ئه‌و خواجه به‌سه‌ر هه‌موو شتیکدا حازر و نازره، وه وتنی دوو پرسته‌ی شه‌هاده‌ته‌ینه، وه ئه‌نجام دانی پینج فه‌زه‌ی نویره له هه‌موو شه‌و و

رؤژیکدا و گرتنی مانگی موباره‌کی ره‌مه‌زانه له هه‌موو سالی‌کدا و عه‌تاگردنی زه‌کاته به‌کۆمه‌لی موسته‌حه‌ققان و نیازمه‌ندان و نه‌نجامدانی حه‌ججی فه‌رزه له مه‌ککه‌ی موکه‌پره‌مه‌دا له بۆ که‌سه‌ی توانای به‌ده‌نی و مالی ببيت، وه‌ نه‌و نوینه‌ره به‌رپزه‌یه که دینی ئیسلامی هیناوه، به‌م مانا دوه‌مه‌ینه، خوا ناردوو به‌تی بۆ سه‌رئینس و جنن به‌تیکرا، نه‌و نوینه‌ره‌ی که‌هه‌م مرگینی نه‌دا به‌گه‌له‌که‌ی، وه‌ هه‌م ترسینه‌ریشه. وه‌خوا‌ی گه‌وره‌له‌سووره‌تی نه‌نیادا ئایه‌تی ژماره سه‌دو حه‌وت فه‌رموو به‌تی:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ واته: ئیمه تو‌مان نه‌ناردوو به‌ بۆ سه‌ر خه‌لکی مه‌گه‌ر به‌ په‌حمه‌ت نه‌بیت بۆ گشت بوونه‌وه‌ر، وه‌ نه‌رکان و پایه‌کانی باوه‌رو ئیسلامیه‌ت موشته‌ره‌کن له‌ناو ته‌واوی خوا‌ون بر‌واکاندا به‌تیکرا.

که‌واته: خوا‌خوا‌یه‌که که ته‌نهایه و شه‌ریکی نییه و که‌لامی، که بریتیه له قورنان یه‌کیکه و نوینه‌ری خوا، که حه‌زره‌تی موحه‌مه‌ده ﷺ یه‌کیکه و قیبله یه‌کیکه و به‌ره‌می نوینه‌رایه‌تی بریتیه له پووتیکردنی به‌نده‌کانی خوا بۆلای خوا‌یه‌ک، که ته‌نهایه و شه‌ریکی نییه له بوونی واجبیدا، وه‌ له به‌ده‌یتانی ئه‌م عاله‌مه‌دا و له په‌ره‌ستش و عیباده‌ت دا و فه‌رق و جیاوازی له نیوان زه‌یدو عه‌مرا، که کامیان گه‌وره‌یه له نه‌رکان و بنه‌مای باوه‌ری ئیسلامیدا نییه، که‌وابوو چون ئوسول یه‌کیکه، یه‌ک گرتووی به‌ره‌که‌ت و په‌حمه‌ته و ته‌فه‌رقه و جیاوازی سزاو عه‌زابه، وه

قودرەت و دەسەلاتى خىوايسى و لەگەل كۆمەل و جەماعەتدا،
 وەپىغەمبەرى خىوا^ﷺ ھەمووكات كۆمەل و گەلەكەي پاراستوۋە و
 ترساندوۋىيە لە تەفرەقە و كىشەي ناوخۆيى و ئىختىلاف بە ھەرشىئە و
 ھۆيەك بىت، جا لەسەر ئەم ئەساسەيە لازمە و پىويستە لەھەر كوئىدا
 ئىختىلاف و جىياوازيان دى لەنىوان گەل و كۆمەلدا، لەسەريان لازم و
 پىويستە ھەول بەدن بۆ بەرگرى و تىكۆشن بۆ يەكگرتىيان، جا ئەگەر
 بۆيان جۆر نەبوو لەسەريانە شوئىن كەوتوۋى زۆرىيە خەلك بەكون.
 چون ئەمە شىتتىكى سەرەكئىيە ھەركاتى موسولمانان يەك گرتوبون و
 يەكئىيەتى خۆيان پاراست ئەوئەنەفسى خۆيان بىمەكردوۋە و سەربەستىن، وە
 ئەگەر ئىختىلاف و جىياوازيان بوو ئەو لەبەين ئەچن، چون لە ھەوۋەلى
 زەمانەو تا ئەم كاتەيە كە ئىمەي تىا ئەژىن، ھىچ دەردىكى گەزىندە و
 نابارتەر نەبوۋە كە پەيكەرەو قەوارەي موسولمانان بگەزى خرابتر بووبىت
 لەتەفرەقە و جىيايى، وە ھىچ دەوا و دكتورىك بەكەلك و بەسودتر نەبوۋە
 بۆ قەوارەي موسولمانان لەو كە موسولمانان لەسەر يەك ھىل و يەك
 كەلىمە ھاودەنگىن، چون بەپراستى تەنھا دىن و رىبازىك، كە بەكەلك
 بىت لاي خىواي گەورە بەس تەنھا رىبازى ئىسلامە. وە زەعفى و لاوازي
 ئەمروى ئىمەي موسولمان تەفرەقە و جىياوازيانە بە چەن تىرە، وە شوئىن
 كەوتىمانە بۆ رەوشتى نەفامى گەرى و عەسەبىيەت كە ئەمەش بوۋەتە
 ھۆي تىشكانى موسولمانان و ئەوقەوم و گەلانە.

وه هه روا له پشتیوانی کردن و خوش‌ویستی پیغهمبهری خواجه علیه السلام
 هه‌دیه‌کردن و سه‌له‌وات دان بو رۆحی پاکی نه‌و پیغهمبهره
 خۆشه‌ویسته علیه السلام خوی گه‌وره له‌م بواره‌دا به‌یانی کردووه و فه‌رموویه‌تی:
 ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ
 وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ واته: به‌پراستی خوی گه‌وره ره‌حمه‌تی خوی نه‌پرژینی
 به‌سه‌ر پیغهمبهردا علیه السلام وه فریشته‌کانی خوایش داخوازی ره‌حمه‌تی خوا
 نه‌که‌ن بو سه‌ر پیغهمبهر علیه السلام ئیوه‌ش ئه‌ی کۆمه‌لی ئیمانداران داخوازی
 پرزانی ره‌حمه‌تی خوا بکه‌ن بو سه‌ر رۆحی پیغهمبهری خوا علیه السلام. وه نا
 شکرایه سه‌له‌وات دان له‌سه‌ر پیغهمبهری خوا علیه السلام له ته‌حیاتی ناخری
 هه‌موو نوێژیکدا چ فه‌رز بی‌ت و چ سوننه‌ت واجبه‌ بدرئ له‌سه‌ر
 پیغهمبهری خوا علیه السلام وه نه‌و نوێزه سوننه‌ته چ سوننه‌تی موئه‌که‌ده بی‌ت یا
 غه‌یره موئه‌که‌ده، که‌واته نوێژ به‌بی نه‌و سه‌له‌واته به‌تاله وه به‌که‌لک
 نایه‌ت، وه زانایانی موخته‌هیدی شهرع هه‌موویان له‌سه‌ر ئه‌مه هاوده‌نگن و
 یه‌ک ران. وه ئیمام ترمزی رحمه الله له‌ئه‌نه‌سه‌وه علیه السلام ریوایه‌تی کردووه، وه ئه‌م
 فه‌رمووده‌یشه سه‌حیحه، که پیغهمبهری خوا علیه السلام فه‌رموویه‌تی:
 «مَنْ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ فَلْيُصَلِّ عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ»

عَشْرَ مَرَّةً^۱

واته: له‌لای هه‌رکه‌سیکدا نیوی من هینرا باداوا‌ی پ‌زانی ره‌حمه‌تم بۆبکات لای خوا چون هه‌رکه‌سی تاکه سه‌له‌واتیک بۆ من داوا بکات لای خوای گه‌وره، خوای ته‌عالی ده‌دانه له‌ره‌حمه‌تی خو‌ی شه‌رژینی به‌سه‌ریا، وه‌هه‌روا له‌و سونه‌تانه‌یه که پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی داوه که شه‌نجام بدرین، سه‌له‌واتدان له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌دوا‌ی هه‌موو بانگیک بۆ نو‌یژ، وه... پی‌غه‌مبه‌ری خوا فه‌رمویه‌تی:

«إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ يُؤَذِّنُ قُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ وَسَلُّوا اللّٰهَ لِي الْوَسِيْلَةَ»^۲ واته: هه‌رکاتێ بیستان بانگو‌یژ بانگی وت: شه‌و بانگ و‌یژه چی شه‌لێت له‌بانگه‌که‌یا ئیوه‌ش وه‌کووو شه‌و دووپاتی بکه‌نه‌وه. پاشان سه‌له‌وات بدن له‌سه‌ر من و داخوازی وه‌سیله‌م بۆ بکه‌ن لای خوای گه‌وره، که خوا شه‌و مه‌قام و پله‌یه‌م پی‌به‌خشی. وه‌هه‌روا ئیبنو‌حبه‌یان ریوایه‌تی کردوو له‌شه‌بی هوره‌یره‌وه ﷺ فه‌رمویه‌تی: پی‌غه‌مبه‌ری خوا شه‌فه‌رمی:

«الْوَسِيْلَةُ دَرَجَةٌ عِنْدَ اللّٰهِ لَيْسَ فَوْقَهَا دَرَجَةٌ فَسَلُّوا اللّٰهَ اَنْ يُؤْتِيَنِي زُوْرَهُ وَهِيَ شَوْءٌ بَلَّوْهُ وَهِيَ مَهَامِيْكِيْتَرُ بَهْرَزْتَرُ نِيْهَ بُوْ نِيْسَانَهْ كَانُ، ئِيْوَهْ

۱. سونه‌نی تیرمیزی: (۴۵۶/۱۱).

۲. موسنده‌ی ئیمام شه‌حمه‌د و سونه‌نی تیرمیزی: (۶۰/۱۱).

۳. موسنده‌ی ئیمام شه‌حمه‌د.

پله و مه‌قامیکتر به‌رزتر نیبه بؤ نینسانه‌کان، ئیوه داخوازی بکه‌ن له خوای گه‌وره ئه‌و پله و مه‌قامه‌م پی بیخشی. ئیمام نه‌حمه‌د رحمه‌الله‌علیه ئه‌م فه‌رمووده‌یه له ئه‌بی سه‌عیده‌وه ریوایه‌ت کردووه، وه‌ه‌روا بزانه‌ ئه‌ی ئینسان سه‌لات و سه‌لام داواکردن بؤ رۆحی پیغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌علیه‌و‌آله‌وس‌لم به‌شێوه‌ی گشتی فه‌رمانی پندراوه‌ واته: نه‌بسراوه به‌ه‌ددو ه‌ددو ژماره‌وه چ به‌سووره‌تی ئاشکراو روالتی بیت، وه‌ یا به‌سووره‌تی په‌نامه‌کی و نه‌یتی، وه‌ قانونیش وایه ه‌هر شتیک به‌شێوه‌ی گشتی وارد بووبیت جوانه‌و په‌سه‌نده مه‌گه‌ر ئه‌مه به‌رگری لێوه‌کراییت.

جا له‌سه‌ر ئه‌م ئه‌ساسه ئه‌گه‌ر شه‌خسێک سه‌لواتی دا له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌علیه‌و‌آله‌وس‌لم له‌مالی خو‌یا، یا له‌ ده‌ره‌وه‌ی مالی خو‌یدا یا له‌ مزگه‌وتا، وه‌... به‌ ده‌نگیکی ه‌یواش و له‌سه‌رخۆ یا به‌ده‌نگیکی به‌رز، یه‌ك جار، یا چه‌ن جارێك ئه‌وه ئه‌وه‌که‌سه سونه‌تی پیغه‌مبه‌ری به‌جێ ه‌یناوه مه‌گه‌ر ئه‌مه شتیک به‌رنگاری ئه‌م سونه‌ته‌ بیت، به‌و مانا نه‌هی لێ کراییت. مه‌سه‌له‌ن که‌سێک له‌ مزگه‌وتا خه‌وتبی به‌خه‌وتنیکی شه‌رعی، یا نه‌خوشیک له‌ویادا بیت یا کۆمه‌لێک خه‌ریکی ته‌دریس و فیرکردن، یا خه‌ریکی وه‌عزو نه‌سه‌یحه‌تیکی واجب یا سونه‌ت بن، ئه‌وه له‌و کاته‌دا به‌ سونه‌ت بؤی ناژمیریت، وه‌ ه‌ه‌روه‌ها سه‌له‌وات دان له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌علیه‌و‌آله‌وس‌لم له‌دوای وتنی بانگ، سێ جار فه‌رمانی پندراوه، وه‌ له‌ ولاتانی ئیسلامیدا بووه به‌ یاسا و عاده‌ت ه‌هر له‌ ده‌وران حاکی ئیسلام حاکی سالح و

شاره‌زای ریگه‌ی راست سه‌لاحددینی ئه‌ییژی ﷺ وه موسولمانان له‌سه‌ر ئه‌مه‌هاوده‌نگن، وه هه‌رکاتیک ئیجماع بوو له‌سه‌ر حوکمیکی شه‌رعی ئه‌وه‌خزی ئه‌بیته‌به‌لگه‌و حوججه‌ت، وه درکه‌وتنی خیلافی ئه‌و حوکمه‌له‌دوای دامه‌زرانی ئیجماعه‌که‌زیانی بۆ حوکمه‌که‌نییه، وه قسه‌و نه‌قدی ئه‌و که‌سانه‌ش که‌ئه‌لین به‌م سه‌لوات دانه، گه‌وره‌یی و فه‌زیله‌تی ئه‌وه‌ولی وه‌خت له‌ده‌س ده‌رئه‌چی بۆ نوێژه فه‌رزه‌کان، ئه‌وه‌نه‌قدی بینه‌جیگه‌یه‌و غه‌یره‌سه‌حیحه؛ چون پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی دا به‌بیلالی بانگوێژ، که‌له‌دوای بانگ عه‌جه‌له‌بۆ قامه‌ت وتن نه‌کات، به‌لکوو له‌دوای وتنی بانگه‌که‌پشوویی بدات، وه هۆکه‌یشی ئه‌وه‌تانی تا ئه‌و که‌سانه‌که‌نوێژخوێن و به‌جه‌ماعه‌ت کردن ئولفه‌تیان گرتوو ه‌حازری ئه‌و جه‌ماعه‌ته‌بین.

هه‌ر به‌م بۆنه‌وه، به‌لای زانایانی فیه‌هوه‌سابته‌و ئیسباتیان کردوو که‌سوننه‌ته‌چهن ده‌قیقه‌یه‌ک دواخستنی قامه‌ت له‌دوای وتنی بانگ وه ئه‌مه‌یشه‌له‌کتیبه‌شه‌رعیه‌کاندا نوسراوه‌به‌لام ئه‌وقسه‌یه‌که‌وتوویانه‌ئو سه‌لواته‌له‌دوای بانگ وتن بیده‌ته‌و شتیکی په‌یداوو و تازه‌یه‌و له‌عه‌سرو زه‌مانی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ نه‌بووه‌و هه‌روا له‌زه‌مان و کاتی جی‌نشینه‌کانیدا واته: خوله‌فای راشیدیندا ﷺ نه‌بووه، ئه‌لین ئه‌و که‌سه‌ئه‌گه‌ر مورادی به‌بیده‌ی لوغه‌وییه‌ئووه‌موسه‌لله‌مه، به‌لام بابزانی هه‌موو بیده‌یه‌ک و تازه‌په‌یداووویه‌ک ناپه‌سه‌ندو خیلاف نییه‌چون

برپښك له و شتانه‌ی كه له ده‌ورانی په‌سوله‌لادا ﷺ نه‌بوون به‌لام ئیسته واجبه و لازمه‌ بڼ و دایر بکړین، بؤ نمونه‌ وه‌کووو دایر کردن و کؤکردنه‌وی قورنآن، وه‌هه‌روا وه‌کووو نوسینې فه‌رموده‌کانې پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه‌هه‌روا برپښك له و شتانه‌ كه ئه‌شې دایر بکړین سوننه‌ت و موسته‌حه‌بڼ بؤ نمونه‌، وه‌کووو دیاری کردنی میحراب له ناو مزگه‌وته‌کاندا بؤ دیاری کردنی جیهه‌تی قبيله‌ تا جیهه‌تی قبيله‌ ده‌رکه‌وئ؛ به‌لام ئه‌و ویزه‌ره ئه‌گر قه‌سدو نیازی به‌ بیده‌ه، بیده‌ی شه‌رعی بیت واته: موخالیفی قورنآن و سوننه‌ت و یه‌کده‌نگی زانایانه‌و خاریجه‌ له‌مانه‌ ئه‌وه‌ قسه‌یه‌کی ره‌دد و مه‌منوعه‌ و ئی وهرناگیرئ له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا توی خاوه‌ن برپا زانیوته‌ كه‌ سه‌له‌وات دان له‌دوای بانگ فه‌رمانی پندراوه‌و فه‌رمان به‌و سه‌له‌واته‌ به‌ شیوه‌ی موته‌لق و عومومه‌ كه‌ ئه‌گونجې بؤ چه‌ن شتیکی جیا‌جیا.

وه‌ له‌ولایشه‌وه‌ ئه‌زانین زوړئ له‌ واجباتی ئیسلامی هه‌ن، كه‌ له‌ عه‌ده‌و زه‌مانی نوینه‌ری خوا‌دا وه‌هه‌روا له‌ زه‌مانی جیگه‌نشینه‌ به‌رپزه‌کانیدا نه‌بوون، كه‌چی ئیسته‌ هه‌ن و پتویستیشه‌ كه‌ بڼ مه‌سه‌له‌ن، وه‌کووو نووسین و جه‌م کردنی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه‌هه‌روا وه‌کووو دانانی علومه‌ بنه‌ره‌تیه‌کان، وه‌کووو نه‌حو، سه‌رف، فقه‌، به‌لاغه‌ «اصول الفقه‌»، «اصول الدین» وه‌غه‌یری ئه‌مانیشه‌ له‌ واجباتی تر، وه‌هه‌روه‌ها، وه‌کووو ده‌رکه‌وتنی زانسته‌ سه‌نه‌تیه‌کانې روژ له‌ ناو موسولماناندا.

كه‌ه‌ابوو ده‌رکه‌وت بیده‌یه‌ك و تازه‌په‌یدا‌بوویه‌ك گومراییه‌ و

سه‌ریشنیوانه که بیدعه بیت له روانگهی عورف و یاسای شهرعا، واته: موخالیف بیت و نه‌ساز بیت له‌گه‌ل موقته‌زای کیتاب و سوننه‌ت و نیجماعدا، وه زور جینگای نه‌سه‌فه نه‌زانکاری بریک له موسولمانان به نوسولی دین و فروعی دین به جوریکه که حق له به‌تال جیا ناکه‌نه‌وه، وه به نه‌زانکاری خویمان نینسانه نه‌زانه‌کان و بی‌ناگاگان نه‌خله‌تینن، وه نیددیعا نه‌که‌ن نه‌لین ههرشتی له عه‌هدو ده‌ورانی ره‌سولی خوادا ﷺ نه‌بویبت بیدعه‌ته و گومراییه، په‌نا نه‌گرین به‌خوا له جه‌هاله‌تی نه‌زانکاران. وه هه‌روه‌ها له پشتیوانیکردنی پیغه‌مبه‌ری خواجه ﷺ به‌شارت دان به‌موسولمانان به‌وه که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پله‌و مه‌قامی شه‌فاعه‌ت و تکاکردنی بو‌ه‌یه لای خوا، بو‌تاوانبارانی نوممه‌تی پیغه‌مبه‌ر ﷺ وه به یه‌قینی نیمام نه‌حمده ﷺ له مه‌سنهدی خویدا ریویه‌تی کردووه له نینو عومه‌روه ﷺ که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«خَيْرُ ثَبَّانٍ الشَّفَاعَةِ وَ بَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ شَطْرَ أُمَّتِي الْجَنَّةَ فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ فَإِنَّهَا أَعْمٌ، أَتَرَوْنَهَا لِلْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ؟ وَلِكِنَّهَا لِلْمُذْنِبِينَ الْمُتَوَلِّينَ الْخَاطِئِينَ»

واته: له‌لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه نیختیارم پی‌دراوه له نیوان دوو شتا: یه‌که‌م نه‌وه له رورزی قیامه‌تا لای خوای گه‌وره‌تکا بکه‌م بو‌گه‌له‌که‌م. دووه‌م که نیوه‌ی نوممه‌ته‌که‌م بچه‌به‌ه‌شت، من تکا کردن و شه‌فاعه‌تم هه‌لبژارد، چون شه‌فاعه‌ت‌کردنه‌که‌م عامتره و زورتر نه‌گریتته‌وه، نایا نیوه‌وا ده‌زانن، وه‌وا ده‌بینن شه‌فاعه‌تم بو‌پر‌واداران‌ه‌و خو‌پار‌تیره‌رانه‌ له‌دونیا‌دا؟

نه وانیه به لکوره شه فاعه تم بۆ کۆری تاوانبارانه، نه وانیه تی که ل و نالوده بوون به تاوان و خه تاکاری، وه نه م فهرمودیه سه حیحه.

وه ههروهه ئیمام نه حمه عَلَيْهِ السَّلَام له مه سنه دی خویدا ریوایه تی کردوه پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فهرموویه تی: «شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكِبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي» واته: تکای من بۆ گه له که م لای خوا، له رۆژی قیامه تدا بۆ که سانی که که تووشی تاوانی نابار و خه تای گه وره بوون، وه ههروهه نه بووه وره پره ریوایه ت نه کات و نه فه رمی: پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فهرموویه تی:

«سَأَلْتُ اللَّهَ الشَّفَاعَةَ لِأُمَّتِي فَقَالَ: لَكَ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَلَا عَذَابٍ، قُلْتُ رَبِّي زِدْنِي فَحَسَا لِي بِيَدِهِ مَرَّتَيْنِ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ» واته: داخوازی تکا و پارانه وه م کرد له خوا بۆ ئوممه ته که م پاشان خوای گه وره فه رمووی: به خاتر تو حه فتا هه زار نه فه ره نه چنه ناو به هه شت به بی حیساب و عه زاب، پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام نه فه رمی: عه رزی خوای گه وره م کرد: بۆم زیاد که، نه فه رمی: خوای گه وره به عه زمه ت و گه وره بی خو ی بۆی زیاد کردم.

نه م فهرمووده یه له سه ره نه و نه سه سه یه، عاده ته ن ئینسانی سه خی کاتی شتی به خشی و داوای زیاتری لی بکری، به م دهس و به و دهس به لای راست و چه پا شته که ی نه به خشی و بهرچاو ته نگ نییه. که واته لی ره دا مه قسوود نه وه یه که خوای گه وره به زوری و لامی پیغه مبهری داوه ته وه و له به خشی نی گه له که یا بۆی زیاد کرد به و نه ندازه یه که پازی

بیت، وه‌کووو ئه‌مه له فه‌رمووده‌ی تردا ده‌رئه‌که‌وئ، وه هه‌روه‌ها ئیبنوعومەر ریوایه‌تی کردوو هه‌رموو یه‌تی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو یه‌تی: «إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ يُؤَدِّنُ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَن صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ لَا يَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ وَ أَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَتَاهُو، فَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ عَلَيْهِ الشَّفَاعَةُ» رواه أحمد في مسنده و السنند صحيح. واته:

هه‌رکات گویتان لئ بوو بانگویتز بانگیدا، ئیوه‌ش به ویتنه‌ی له‌فزه‌کانی ئه‌و بانگویتزه‌ بلیننه‌وه، واته: ئه‌و چی ئه‌لئت ئیوه‌یش بیلئین ئه‌م‌جار له‌ پاش بانگه‌که سه‌له‌وات بدن له‌ سه‌ر من چوون هه‌رکه‌سی یه‌ک سه‌له‌وات بدات له‌ سه‌ر من خوای گه‌وره ده‌ دانه ره‌حمه‌تی خوئی ئه‌رژئینی به‌سه‌ر ئه‌و که‌سه‌دا، پاش ئه‌وه‌لای خوا، داخوازی وه‌سیله‌م بو‌یکه‌ن، که‌خوا له‌ رۆژی قیامه‌تدا پیم‌عه‌تا بکات، چون وه‌سیله‌مه‌نزله‌تیکه له‌ به‌هه‌شتدا شیاو و شایانی که‌س نییه‌مه‌گه‌ر بو‌ به‌نده‌یه‌ک له‌ به‌نده‌کانی خوای گه‌وره، وه‌ من دلنیام و ئومئدم هه‌یه که‌ ئه‌و به‌نده‌ من بم، جا هه‌رکه‌سی داخوازی ئه‌و په‌له‌و پایه‌م بو‌ بکات له‌ ده‌رگانه‌ی خوادا تکاو شه‌فاعه‌تی من لای خوا له‌ رۆژی قیامه‌تدا شاملی‌ حالی ئه‌بیت.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو یه‌تی: «مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ

لَهُ شَفَاعَتِي»^۱ واته: هه‌رکەسێ له برواداران بێته سه‌رگۆری من بۆ زیاره‌تم، شه‌فاعه‌ت و پارانه‌وه‌ی من له‌رۆژی قیامه‌تدا بۆ ئه‌و واجب ئه‌بێت که بۆی بکه‌م. ئه‌م فه‌رمووده‌یه‌ ئیمام به‌یهه‌قی له‌ئیننو عومه‌ره‌وه رېوایه‌تی کردووه.

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «مَنْ زَارَنِي بِالْمَدِينَةِ مُحْتَسِبًا كُنْتُ لَهُ شَهِيدًا وَ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ» واته: هه‌رکەسێ بێت بۆ زیاره‌تی گۆری من له شاری مەدینه‌ی پیروژدا، وه باوه‌ری و ابیت که خوای گه‌وره‌ پاداشی بۆ دیاری ئه‌تات له‌قیامه‌تدا ئه‌وه من ئه‌بم به‌ شاهیندو تکاکاری له‌ورۆژدا، ئه‌م فه‌رمووده‌یه‌ ئیمام ته‌به‌رانی له‌ ئه‌نه‌سه‌وه رېوایه‌تی کردووه.

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «الْوَسِيلَةُ دَرَجَةٌ عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ فَوْقَهَا دَرَجَةٌ فَسَلُوا اللَّهَ أَنْ يُوتِنِي الْوَسِيلَةَ» ئیمام نه‌حه‌مه‌د ﷺ ئه‌م فه‌رمووده‌یه له‌مه‌سه‌ندی خۆیا رېوایه‌ت کردووه، وه حه‌دیه‌سه‌که‌یش سه‌حینه، واته: وه‌سیله‌ په‌له‌یه‌کی به‌رزه‌ لای خوای گه‌وره، وه له‌وه بانتر په‌له‌ی به‌رزتر نییه، که‌وابوو داخوای بکه‌ن له‌ خوای گه‌وره که له‌ قیامه‌تدا ئه‌و په‌لو پایه‌مه‌ پێ‌به‌خشی.

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الشَّفَاعَةُ» واته: مه‌قامه‌لمه‌حموود تکاو پارانه‌وه‌ی منه له‌ به‌رابه‌ر مه‌حزه‌ری باری ته‌عالی دا، بۆ کۆمه‌لی خه‌تاباران، وه ئه‌م فه‌رموودیه

۱. به‌یهه‌قی له‌ شوعه‌بولئیماندا له‌ ئیننو عومه‌ره‌وه.

ئیمام به بهه‌قی به سه‌نه‌دیکی سه‌حیح ریواہیتی کردووہ.

وہ ہرورہا پیغہمبہری خواجہ رضی اللہ عنہ فہرمووبہتی: «لَا تَمَسَّ النَّارَ مَنْ رَآيَ أَوْ رَأَى مَنْ رَأَى» ئیمام ترمزی و زیاء لہ جابروہ وہ ئہم فہرموودہ یانہ ریواہت کردووہ حدیسه‌کیش سه‌حیحہ، واتہ: ناگر ناگا بہ لاشہو بہدہنی کہ سینک چاوی بہمن کہوتبئ لہ گہل ئیمان و باوہردا، یا چاوی بہ کہ سینک کہوتبئ کہ ئہو چاوی بہ من کہوتووہ واتہ ئہسحابی منی چاو پئی کہوتبئ.

شہفاعت و تکای نوینہری خوا لای ذاتی حق تہعالا چہن بہشینک و چہن پلہیہ کہ:

یہ کہم: شہفاعت تی گہورہیہ بو پزگاربوونی بہندہکان لہ سه‌ختی و نارہحتی حہشرگای قیامت، وہ بہرپیوونیانہ بو حساب و دادگایی و بہراورد کردنی کردہوہکانیان بہ ترازو میزان،

دووہم: شہفاعت کردنی پیغہمبہری خواجہ رضی اللہ عنہ بو چاویوشی کردن لہ برئک لہ تاونباران، کہ شیاری چونہ ناو ئاگری جہہننہمن پاش تکاو پارانہوہ ئیتر ناچنہ ناوی،

بہشی سیہم: شہفاعت و پارانہوہیہ بو سووک کردنی ماوہی سزای برئک لہ تاونباران،

بہشیکی تر لہ شہفاعت: پارانہوہی حہزرتی موحممہدہ رضی اللہ عنہ بو بہرز بوونہوہی پلہی برئک لہو کہسانہ کہ فہرمانبہرداران و ئیتاعہی خواپان لہ دونیادابووہ.

کورت و کُوتا، شفاعتی پیغمبهری ﷺ حه‌ققه و سابته هیچ که‌سئی ئینکاری نه‌وه ناکات مه‌گه‌ر که‌سئی که مه‌حروم بیت له‌ش‌شفاعت، ئیننو مه‌نیع له زه‌یدی کورپی نه‌رقه‌م، به‌ح‌ق ریوایه‌تی کردوو و هه‌روه‌ها کۆمه‌لئی زیاتر له ده‌نه‌فه‌ر له ئه‌سحابی پیغمبهری ﷺ ریوایه‌تیان کردوو که پیغمبهری ﷺ خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَقٌّ فَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهَا لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِهَا» وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: شفاعت و تکای من لای خوای گه‌وره له رۆژی قیامه‌تدا حه‌ققه‌و سابته، وه جینگای گومان نییه، که‌سئی باوه‌ری به‌م شفاعت و نکا کردنه نه‌بیت نه‌وه نه‌و که‌سه نه‌هلی نه‌وه نییه و به‌ر شفاعت و تکای پیغمبهر ناکه‌وئی له‌و رۆژه‌دا، وه ئه‌م فه‌رمووده‌یشه سه‌حیحه. جا هه‌ر وه‌کووو شفاعت بۆ پیغمبهری ﷺ خوا ﷺ سابته‌هه‌روا، به‌و جوره‌یش بۆ باقی نوینه‌ره‌کانی خوا پاش کرانه‌وه‌ی ده‌رکی شفاعت بۆ گه‌وره‌ی ئیمه‌ حه‌زهرتی موحه‌مه‌د ﷺ سابته.

وه‌هه‌رواپاش نه‌وانیش بۆ کۆری شه‌هیدان و پیاوچاکان و ئه‌سحاب و تابعینی ئه‌سحاب، سابته‌و حه‌ققه‌و جینگای گومانیش نییه، ئیمام ئه‌حمه‌د ﷺ له مه‌سه‌ندی خویا له‌عه‌بدوللای کورپی نه‌بی جه‌دعانه‌وه ریوایه‌تی کردوو، که پیغمبهری ﷺ خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَكْثَرَ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ» واته: به‌راستی داخلئ به‌هه‌شتی خوا نه‌بن به‌ تکاو پارانه‌وه‌ی یه‌ك نه‌فه‌ر له ئوممه‌تی من زیاتر له ژماره‌ی هۆزی به‌نی ته‌میم، وه هه‌روه‌ها پیغمبهری

خواجه رحمته الله علیه فرموده‌ی تی:

«سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ أُوَيْسُ الْقُرْنِيِّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَنْ شَفَاعَتَهُ فِي أُمَّتِي مِثْلُ رَبِيعَةَ وَمَضْرُ»^۱

واته: له‌مه‌ودوا پیاوئیک له ئوممه‌تی من په‌یدا نه‌بیت پینی نه‌وترئ ئووه‌یسولقه‌ره‌ن کوړی عه‌بدوللا، تکاو پارانه‌وه‌ی له روژئ قیامه‌تا بو ئوممه‌تی من شمولى نه‌بیت بو ژماره‌یه‌ک که به نه‌ندازه‌ی ژماره‌ی هؤزو به‌ره‌ی ربه‌یعه و موزه‌ر نه‌بن.

وه هه‌روه‌ها له پشتیوانی کردنی پیغه‌مبه‌ری خواجه رحمته الله علیه و به‌گه‌وره دانانی نه‌وه به‌یانکردنی نه‌وه که ئه‌م پیغه‌مبه‌ره‌گه‌وره‌ی هه‌موو نوینه‌ره‌کانی زاتی حه‌ققه له‌لای خوای گه‌وره، وه‌گه‌وره‌ی هه‌موو نیراوه‌کانی خوای گه‌وره‌یه، ئیمام موسلیم و ترمزی رپویه‌تیان کردووه له ئه‌بی هورپه‌روه رحمته الله علیه که پیغه‌مبه‌ری خواجه‌رموویه‌تی:

«فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتِّ، أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ، وَ نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَ أُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ، وَ جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ طَهُورًا وَ مَسْجِدًا، وَ أُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ كَافَّةً وَ خْتِمَ بِي النَّبِيُّونَ» والحديث صحيح. واته: گه‌وره‌کراوم و به‌رته‌ریم هه‌یه به‌سه‌ر باقی نوینه‌ره‌کاندا به‌شه‌ش شت: پیم عه‌تاکراوه له‌لایه‌نی خوای گه‌وره‌وه وشه‌ی جامیع، واته که‌لامیکم پنی خه‌لات کراوه هه‌موو

پیداویتسه‌کانی به‌شهریه‌تی تیدایه، وه بۆ هه‌موو کات و سات ولامی نیازه‌کانی نیسان به‌راوه‌رده نه‌کات، وه خوای گه‌وره پشتیوانی و یارمه‌تی داوم به‌وه که ترس و وه‌حشه‌تی خستوو‌ته دلی دوزمه‌نه‌کانمه‌وه، وه نه‌و شته‌ی له‌که‌له‌پورو ماله‌که له‌شهر و تی‌هه‌لچوونی کافراندانه‌بیتته ده‌سکه‌وتی ئیمانداران بۆی حه‌لال کردوم، وه ته‌واوی سه‌رزه‌وی بۆمان پاکه و خاوینه‌ته‌توانین عیبادت و سوجه‌ی تیا به‌جی بینین، وه نیراوم بۆ لای خه‌لکی به‌تیکرایی نه‌ک بۆلای کورپک و هۆزیککی تایبه‌تی، وه‌به‌هاتنی من کۆتایی به‌نوینه‌رانی خوا هاتوه، وه به‌رنامه‌ی نوینه‌رایه‌تی به‌من خه‌تم و مۆرکراوه.

ئهم فەرمووده‌یشه ئیمام تیرمزی له‌ئەبی هوریره‌وه رضی اللہ عنہ رپوايه‌تی کردوووه، وه ئهم فەرمووده‌یشه سه‌حیحه، وه هه‌روا خالیکی تر به‌سه‌ر ئهم شەش خالانه‌دا زیادکراوه، که قورئانی پیروژه خه‌لاتی پیغه‌مبەری خوا کراوه، موعجیزه‌یه‌که تا رۆژی قیامت هه‌یه‌و نه‌میتته‌وه، وه هه‌روا دووباره خالیکی تر زیادکراوه به‌سه‌ر ئهم حه‌وت خالانه‌ی پیشدا، که ئه‌ویش بریتیه له‌وه که ئوممه‌ت و گه‌لی ئه‌و پیغه‌مبەره‌چاکترین ئوممه‌تن له‌نیوان ئینسانه‌کاندا، چون فەرمان ئه‌ده‌ن به‌چاکه‌و به‌رگری ئه‌که‌ن له‌خرابه‌و شتی نابارو ناره‌وا. وه هه‌روه‌ها له‌پشتیوانی کردنی پیغه‌مبەری خوايه صلی اللہ علیہ و آله و سلم به‌گه‌وره دانانی ئه‌و زاته به‌رزیه، ئه‌مه که خوای گه‌وره شاره‌زای کردوووه و فیری کردوووه به‌زۆری له‌شته غیبیه‌کان و

شته نه‌ینیه‌کان، ئەوانه‌ی که له‌مه‌و دوا رووئەده‌ن و په‌یدا ئەبن به‌جۆری
که‌ خ‌وای گه‌وره‌ ئەو شتانه‌ی هاو‌یشتوو‌ه‌ته‌ دل‌ی پاک‌ی پ‌ینغه‌مبه‌ر ﷺ
مه‌سه‌له‌ن پ‌ینغه‌مبه‌ری خوا فه‌رموو‌یه‌تی:

«لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَكُونَ عَشْرُ آيَاتٍ: الدُّخَانُ، والدَّجَالُ، والدَّابَّةُ، وَ طُلُوعُ
الشمسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَ ثَلَاثُ حُسُوفٍ: حَسْفٌ بِالمَشْرِقِ وَ حَسْفٌ بِالمَغْرِبِ وَ حَسْفٌ
بِجَزِيرَةِ العَرَبِ، وَ نُزُولُ عيسى عليه السلام، وَ فَتْحُ يَأجُوجَ وَ مَاجُوجَ وَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنْ عَدْنٍ
تَسُوقُ النَّاسَ إِلَى المَحْشَرِ تَبَيَّتْ مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا وَ تُقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا»، (زواه
الإمام أحمد في مسنده عن حذيفة اليماني والحديث صحيح). واتە: قیامەت روو
ناداو به‌ریا ناییت تاده‌دانه‌نیشانه‌و عه‌لامەت په‌یدا ئەبن له‌م سه‌ر عه‌رزەدا:

یه‌که‌م په‌یدابونی دوو‌که‌ئیکه‌ که‌ دونیا دانه‌گریت، دوو‌هەم هاتنی
دج‌جاله‌، س‌ینهم په‌یدابونی «دابة‌ الأرض»ه‌، چ‌وارەم هه‌لگه‌رانه‌وه‌ی ر‌ۆژه
به‌ره‌و لای خ‌ۆر‌ه‌ل‌ات که‌ تا نیوه‌ی عاسمان د‌یت، پ‌اشان ئە‌گه‌ر‌یت‌ه‌وه
به‌ره‌و لای خ‌ۆرن‌شین و خ‌ۆر‌ناوا، پ‌ینج‌ه‌م ر‌ۆچ‌وونی زه‌وییه‌ له‌ س‌ی ول‌ات
و شو‌ت‌ندا: یه‌که‌م له‌ خ‌ۆر‌ه‌ل‌ات، دوو‌هەم له‌ خ‌ۆرن‌شین، س‌ینهم له
«جزیره‌العرب»، شه‌شه‌م هاتنه‌خ‌واره‌وه‌ی ه‌ه‌رزەتی ع‌یسا‌یه‌عليه السلام ب‌ۆ
سه‌رزەوی، ه‌ه‌وته‌م هاتنی ک‌ۆمه‌لی یه‌نج‌وج و مه‌نج‌وجه‌، هه‌شته‌م
په‌یدابوونی ناگر‌یکه‌ له‌ خ‌اکی عه‌ده‌ن خه‌ل‌کان ک‌ۆئه‌کاته‌وه‌ ب‌ۆ ه‌ش‌رگا
وه‌ ئەو ناگره‌ له‌گه‌ل‌یانه‌ ل‌ییان ج‌یا نای‌ت‌ه‌وه‌ له‌ هه‌رک‌وئ‌ی شه‌ویان به‌سه‌ردا
ب‌یت ها له‌گه‌ل‌یانا، وه‌ له‌ هه‌رک‌وئ‌ی نیوه‌ر‌ۆ ن‌یس‌راحت که‌ن وا له‌گه‌ل‌یانا.

ئەم فەرمووده‌یه ئیمام ئەحمەد رضی اللہ عنہ له مەسنەدی خۆیدا رپوایەتی کردوووە له حوزە یفەهی کورپی یەمان وە هەدیسە کەیش سەحیحە.

و هەر و هەر ها پێغەمبەری خوا فەرموویەتی: «إِنَّ الْإِسْلَامَ بَدَأَ غَرِيبًا وَ سَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ فَطُوبَىٰ لِلْغُرَبَاءِ» رُويَ عَن سَلْمَانَ وَسَهْلِ بْنِ سَاعِدَةَ وَ أَبِي عَبَّاسٍ وَ الْخَدِيثِ صَحِيحٍ. واتە: بەراستی دینی ئیسلام بە غەریبی و بێکەسی دەستی پێکردوووە و پەرەیی سەندوووە، وە لە دواییشدا لە ناخەری زەماندا ئەگەر یتەووە بە غەریب و کەمتر ئینسانیک پشتیوانی ئێوە ئەکات، وە کووو لە ئەو و ئەو و هەبوو، جا خۆش بەختی بۆ کەسانیک کە لە ئاخردا دەس بە دینی خوا ئەگرن و پشتیوانی لە دین ئەکەن. ئەم فەرمووده‌یه له سەلمان و له سەهل کورپی ساعده و له ئیبنو عەباسە و هەر یوایەت کراوە و ئەم فەرمووده‌یه سەحیحە!

و هەر و هەر ها پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ كَذَّابِينَ فَاحْذَرُوهُمْ» رَوَاهُ أَحْمَدُ فِي مَسْنَدِهِ وَ الْخَدِيثِ صَحِيحٍ. واتە: بەر لە هاتنی رۆژی قیامەت کۆمەڵێک له ئینسانەکانی درۆزن و عەقیدە بەتال پەیدا ئەبن کە ئێد دیعای زانیاری وە... ئەکەن بۆ خۆیان، خۆتان لەوانە پارێزن و بترسن لە شەڕی فیتنەیی ئەوانە، وە خۆتان ئامادە بکەن بۆ دەرخستنی عەیب و عاریان و سووک کردنی نەتیییەکانیان و بۆ پوچەڵ کردنەوێ و تەکانیان و ناشیرین پێشاندانی کردنەوێ کانیان تا ئینسانەکانی تر خۆیان لەوانە پارێزن،

و هه‌روه‌ها پی‌نغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی:

«إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ لَأَيَّامًا يَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ وَ يَرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَ يَكْتُمُ فِيهَا الْهَرَجُ» رواه أحمد عليه السلام فِي مَسْنَدِهِ عَنْ إِبْنِ مَسْعُودٍ وَ أَبِي مُوسَى وَ الْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: له پیش هاتنی رۆژی قیامه‌تدا رۆژانیک دیتنه پیش نه‌زانی له‌و رۆژانه‌دا زۆر ئه‌بیت، وه‌کووسپیش بۆ فی‌ربونی زانست زۆر ئه‌بن و زانست نامیننی چون زانا گه‌وره‌کان فه‌وت ئه‌که‌ن و به‌و ئه‌ندازه پله‌ی زانست دیتنه‌خواره‌وه قه‌تل و قه‌تل زۆر ئه‌بیت، وه‌ له‌ ری‌وایه‌تیکه‌ی تریشدا هه‌ر له‌ ریزمانی ئه‌هلی حه‌به‌شه‌دا، وشه‌ی «ه‌رج» به‌مانا کوشت و کوشتاره. ئیمام ئه‌حمه‌د له‌ مه‌سنه‌دی خو‌یا ئه‌م حه‌دیه‌سی له‌ ئیبنو مه‌سه‌عوودو له‌ ئه‌بی موساوه‌ ری‌وایه‌ت کردووه‌و حه‌دیه‌سه‌که‌یش سه‌حیحه‌!

و هه‌روا پی‌نغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ إِنْزَاعاً يَنْزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ لَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمٌ، اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤَسَاءً جَهْلًا فَسَلُّوا فَاسْتَلُّوا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَ أَضَلُّوا» رواه أحمد فِي مَسْنَدِهِ وَ الْحَدِيثُ صَحِيحٌ!. واته: خ‌وای گه‌وره‌ زانست هه‌ل‌ناگرئ و لای نابا به‌و جو‌ره‌ له‌ ناو ئی‌نسانه‌کاندا نه‌مینی بۆ ناسینی خواو باوه‌ر به‌ خوا به‌و مانا له‌ دل‌ی به‌نده‌کانیا لای بات، به‌ل‌کوو خ‌وای گه‌وره‌ زانست لائه‌با و نایه‌تلی به‌ تیاچوون و فه‌وتانی زانا به‌رزه‌کان زانست ئه‌پنجیته‌وه، واته: زانا‌کان له‌ گه‌ل زانسته‌که‌یانا پیکه‌وه نامینن تا زمان وای لی‌دیت زانایه‌ک نامیننی رینوما‌ی ئی‌نسانه‌کان بکات ئه‌و کاته‌ خه‌ل‌کان بۆ خ‌ویان

سه‌رپه‌ره‌ستی نه‌زان و نه‌خوینده‌وار شه‌که‌ن به‌گه‌وره‌ی خو‌یان و پرس‌یاریان لی‌ شه‌که‌ن، وه‌ شه‌وانیش حوکم‌ ده‌رپرئه‌که‌ن به‌بی‌ زانیاری و زانست به‌لکوو به‌را و نه‌زهری خو‌یان فه‌توا‌ ده‌رپرئه‌که‌ن، وه‌ له‌به‌ر هه‌وای نه‌فس ناتوانن بلئن نازانین، سه‌ر شه‌نجام خو‌یان گومرائه‌بن، وه‌ خه‌لکیش گومرا‌ شه‌که‌ن، وه‌ له‌رئنگه‌ی راست دووریان شه‌که‌نه‌وه. ئیمام شه‌حمه‌د شه‌م حه‌دسه‌ی ریوایه‌ت کردووه له‌ مه‌سنه‌دی خو‌یدا و حه‌دسه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مه‌بری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ مَرَجَتْ عُهُودُهُمْ وَحَفَّتْ أَمَانَاتُهُمْ وَكَانُوا هَكَذَا، وَشَبَّكَ بَيْنَ أُنَامِلِهِ فَأَلْزِمَ بَيْتَكَ وَ أَمْلِكَ عَلَيْكَ لِسَانَكَ وَحُدَّ مَا تَعْرِفُ وَ دَعَّ مَا تُكْرَهُ وَ عَلَيْنِكَ بِخَاصَّةٍ أَمْرٍ نَفْسِكَ، وَ دَعَّ عَنكَ أَمْرَ الْعَامَّةِ»، رَوَاهُ الْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ عُصَمَرَ وَابْنِ الْعَاصِ وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ وَ أَقْرَهُ الذَّهَبِيُّ وَ قَالَ الْمَنْذَرِيُّ وَالْعِرَاقِيُّ سَنَدُهُ حَسَنٌ. واته:

هه‌رکاتێ دیتت که خه‌لکان عه‌هدو په‌یمان‌ه‌کانیان تیکه‌ل به‌یه‌ک بووه، وه‌ شه‌مانه‌ت داری له‌لایان زایع بووه، وه‌ شه‌مانه‌ت داری کزو لاوازیبووه و تیک‌نالان و به‌رنامه‌ی دینه‌که‌یان شتیا به‌یه‌کدا، به‌جو‌رئ که ئینسانی شه‌مین و خه‌یانه‌ت کار له‌یه‌ک جیا نه‌ئه‌کرانه‌وه، شه‌و کاته له‌مالی خو‌ت وه‌ده‌رمه‌که‌وه مه‌گه‌ر بو‌ زه‌رووره‌تیک نه‌بیت، وه‌ زمانی خو‌ت پارێزه‌و شتی خراب و بی‌جینگه‌و بی‌که‌لکی پی‌مه‌لئ، وه‌ له‌کارو باری دین شه‌وه‌ی که شه‌یزانی حه‌قعه‌ بیگره‌ و شه‌وه‌ی موخالیفی شه‌رعه‌ دووری لی

بگره، نه و کاته سه‌یرکه بزانه خوا چیان لی نه‌کات وه... وه موازیبی کارو باری خوٚت به، شوینی خه‌لک مه‌که‌وه و کارو باری گشتی که به تو چاره‌سهر ناکرئ و چاک نایب و یل کهو له سه‌ری مه‌رؤ. نیمام حاکم ثم فه‌رمووده‌یه ریوایه‌ت کردوو له ئینو عومهر و ئینو لعاسه‌وه، وه نیمام زه‌ه‌بیش ته‌سه‌بیتی کردوو و مه‌نزری عه‌راقیش فه‌رموویانه سه‌نده‌که‌ی جوانه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «إِذَا ظَهَرَ الْبِدْعُ وَ لَعَنَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوْلَهَا فَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ عِلْمٌ فَلْيُنْشُرْهُ فَإِنَّ كَاتِمَ الْعِلْمِ يَوْمَئِذٍ كَكَاتِمِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ» رواه ابن عساکر عن معاذ. واته: هه‌رکاتی بیدعه و شتی ناله‌بار له‌ناو خه‌لکاندا ده‌رکه‌وت، وه‌کوو قسه و تن به نه‌سحابی کرام، یا وه‌کوو ته‌عن لئدان له سه‌له‌فی سألح و له‌ئاسه‌واریان و نه‌فرین کردنی ئاخری ثم ئوممه‌ته بو نه‌وو له‌کانیان، نه‌وکاته هه‌رکه‌سی زانستی له‌لایه‌ ده‌رحق به سه‌له‌فی سألح و ئاسه‌واره جوانه‌که‌یان و وه‌سفی چاکه‌یان وه... با به‌یانی کات له نیو گشتی خه‌لکدا به‌جوری تا ئینسانی جاهل و نه‌زان ئاگادار ببیت له حال و وه‌زعی نه‌وانه‌ی که له گوزه‌شته‌دا ژیاون، چون به‌راستی که‌سی له‌و کاتانه‌دا زانیاری خو‌ی بشاریته‌وه وه‌کوو نه‌وه وایه که‌تمانی نه‌وه‌ی کردبی که نازل کراوه‌ته سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام ثم فه‌رمووده‌یه ئینوعه‌ساگر له مه‌عازه‌وه ریوایه‌تی کردوو.

و هه‌روا ئه‌بی هورپه‌یره (ﷺ) ریوایه‌تی کردوو ه پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموو یه‌تی: «إِذَا وَصَدَّ الْأُمْرُ إِلَىٰ غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ» وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: هه‌رکاتئ کاروباری دینی موسولمانان وه‌کوو خه‌لافه‌ت و جیگه‌نشینی یا قه‌زاوه‌ت و فه‌توادان درایه ده‌ستی که‌سائیک که‌ شیاوی ئه‌و کاره‌ نین وه‌ ئه‌هله‌یه‌تی نه‌ویانه‌ نییه، ئه‌و کاته‌ چاوه‌پروانی هاتنی قیامه‌ت بکه، چون ئه‌مه‌به‌ شیکه‌له‌نیشانه‌کانی قیامه‌ت.

وه‌هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموو یه‌تی: «بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ يُضِيحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا وَيُمْسِي الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَ يُضِيحُ كَافِرًا يُبَيِّعُ أَحَدُهُمْ دِينَهُ بَعْرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا» رَوَاهُ أَحْمَدُ فِي مَسْنَدِهِ وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: عه‌جه‌له‌ بکه‌ن بۆ به‌جئ هینانی کرده‌وه‌ی چاک‌ به‌ر له‌وه‌ی تاقی کردنه‌وه‌تان تووش بیت، یا به‌ر له‌وه‌ی که‌ تووشی به‌لاو موسیبه‌ت ببن، که‌ ئه‌و به‌لاو موسیبه‌ته، وه‌کوو به‌شیک له‌تاریکی شه‌و وایه، واته: به‌ر له‌وه‌ی موشکیله‌ی قیامه‌ت دامانگیرتان بیت، ته‌لاش بکه‌ن بۆ ئه‌نجامدانی کرده‌وه‌ی چاک، چون زه‌مان وای لی‌دیت ئینسان سه‌رله‌به‌یانی خاوه‌نی ئیمان و برپوایه، که‌چی بۆ ئیواره‌ی ئه‌و پرۆژه‌ کافر ئه‌بیت، یاخه‌یر ئیواره‌ ئه‌کاته‌وه‌ به‌ئیمان و برپوایه‌کی چاک به‌لام سبه‌ینی که‌ هه‌له‌سه‌ی به‌کافری هه‌له‌سه‌ی، ئه‌مه‌ش له‌به‌ر گه‌وره‌یی و ئالۆزی فیتنه‌یه، که‌ ئینسان له‌یه‌ک رۆژدا چه‌ن جار وه‌زعی عه‌قیده‌و باوه‌ری گۆرانکاری به‌سه‌ردا دیت، په‌نابه‌خوا. وه‌هه‌روا ئه‌ونده‌ فیتنه‌ زۆر ئه‌بیت برپیک له‌ ناو

نفسانه‌کانا باوهری دینی خوی به که مینک له سه‌روه‌تی دنیا نه‌فروشی.
 که نه‌م فه‌رموده و چه‌نهما فه‌رموده‌ی تر له‌م بابته به‌لگه و ده‌لین
 له‌سه‌ر موعجزاتی چه‌زره‌تی موحه‌مه‌د علیه‌السلام وه له‌ریزی شته
 غه‌بیبه‌کان نه‌ژمیترین نه‌م فه‌رموده‌یه ئیمام نه‌حمه‌د علیه‌السلام له‌مه‌سنه‌دی
 خویا له‌ئیمام نه‌بی هورپه‌روه ریوایه‌تی کردووه، وه چه‌دیه‌سه‌کیش
 سه‌حیحه، وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا فه‌رمویه‌تی:

«بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ فَتَنُ كَطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ» رَوَاهُ الْحَاكِمُ عَنْ أَنَسٍ وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ.
 واته: نزیك به‌هاتنی قیامت شه‌رو شو‌رو فه‌ساد له‌ئاره‌زوات دا و له‌باوهر
 و عه‌قیده‌دا و له‌مه‌زه‌هب و مه‌قامدا په‌یدا نه‌بی، که وه‌کوو به‌شیک له
 تاریکی شه‌و وانه. نه‌م فه‌رموده‌یه حاکم له‌نه‌سه‌وه ریوایه‌تی کردووه.
 وه هه‌روا له‌م باسه‌دا پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رمویه‌تی: «سَتَكُونُ
 فَتَنُ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ»^۱ واته: له‌مه‌ودوا فیتنه‌یه‌ک په‌یدا نه‌بیت
 ئینسانیک که دانیشتی له‌و کاته‌دا چاکتره‌و ئاسوده‌تره‌ تا نه‌و که‌سه‌ی که
 به‌سه‌رپاوه‌راوه‌ستاوه، چون نه‌وه‌ی که‌راوه‌ستاوه ئاماده‌گی هه‌یه و
 نزیکتره‌ که تووشی به‌لاو فیتنه‌ بییت زیاتر له‌و که‌سه‌ی که دانیشتووه.

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام نه‌فه‌رمی: «سَتَكُونُ فَتَنُ حَمَاءٍ بُكْمَاءِ
 عَمِيَاءٍ مَنْ أَشْرَفَ لَهَا اسْتَشْرَفَتْ لَهُ وَ إِشْرَافُ اللِّسَانِ فِيهَا كَوْفَعِ السَّيْفِ» رَوَاهُ

۱ بوخاری و موسلیم و ئیمام نه‌حمه‌د ریوایه‌تیاں کردووه.

أبو هريرة رضي الله عنه واته: له مهو دوا فیتنه یهك په یدا نه بیت، خه لكان كویر
 نه كات حق نابین، كه ړیان نه كات حق نابین، لالیان نه كات حق
 نالین، هه ركه سې ناگاداری په یدا بكات به سه ریا و لیوه ی نريك بېته وه
 رایته كیشی بؤ ناوی خوئی، زمان در یژی له و كاته دا وه كوو شمشیری
 ږنده وایه كار نه كات وه كوو شمشیر، نه بو هو ږیره هم فه رموده یه
 روایه ت كړدوه.

وه له فه رموده یه كي تر دا پتغه مبه ری خوا رضي الله عنه فه رمویه تی:

«سَتَكُونُ فِتْنٌ يُضِيحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَ يُمَسِي كَافِرًا إِلَّا مَنْ أَحْيَاهُ اللَّهُ
 بِالْعِلْمِ» رواه الطبراني عن أبي أمامة و سنده حسن. واته: له مهو دوا
 فیتنه یهك په یدا نه بیت ښسانی خاوه ن ږوا ږوژی تیا نه كاته وه به ښمان و
 ږوا، به لام ښواره كه ی تیا نه كاته وه به كافر ی، مه گه ر كه سې خوی گه و ره
 به نووری زانست دلی نكاداری كړد بیت، وه ږوا ی جوان بیت، چون
 به هوی نه و زانسته یه چاوانی دلی روونكه و خوئی نه پاریزی له و
 مه لېنده یه كه فیتنه ی تیا ږو نه دات. ښمان ته به ږانی له نه بی نه مامه وه هم
 فه رموده یه روایه ت كړدوه، وه سه نه ده كه یشی جوانه.

وه هه روا پتغه مبه ری خوا رضي الله عنه فه رمویه تی: «سَتَكُونُ فِتْنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا

خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ، وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي، وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي
 مَنْ يَشْرَفُ لَهَا تَشْتَرِفُهُ وَ مَنْ وَجَدَ مُلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيُعِذْ بِهِ» رواه أحمد في
 مسنده عن أبي هريرة والحديث صحيح. واته: له مه و دوا له نیاوان موسولماناندا

ئیختیلاف دروست نه‌بیت ئینسانی دانیشتوو له‌و کاته‌دا که خۆی ناگیرینه‌شت باشتره تا ئه‌و که‌سه‌ی که خۆی نه‌گیرینه‌شت و راه‌ستاوه. واته: ئینسانی دانیشتوو بیوه‌یتره له‌و فیتنه‌یه تا ئه‌و که‌سه‌ی که راه‌ستاوه، وه ئینسانی راه‌ستاو له‌و کاته‌دا باشتره تا ئینسانی که به‌ره‌و رووی ئه‌و فیتنه‌یه ئه‌روا، وه ئینسانی که به‌ره‌و رووی ئه‌و فیتنه‌یه ئه‌روا باشتره و بیوه‌یتره له‌و که‌سه‌ی که ته‌لاش و کوششی بو ئه‌کات، وه هه‌رکه‌سی ئاگاداری په‌یدا کرد به‌سه‌ریا و رووبه‌رووی چوو ئه‌که‌ویته ناو ئه‌و فیتنه‌یه و ئه‌یکیشی بو ناو خۆی، جا هه‌رکه‌سی له‌و کاته‌دا په‌ناگایه‌کی بو په‌یدا بوو یاجیگای خۆپاراستینیکی ده‌س کهوت با بره‌وا په‌نای بو ببات و خۆی به‌پاریزی.

ئهمه ئیشه‌ره و نامازه‌یه بو جیاوازی و گۆرانکاری ئه‌و فیتنه‌یه که ئینسان خۆی لی پاریزی و دووری لی بگری. ئیمام نه‌حمه‌د رحمه‌الله‌ علیه‌ له مه‌سنه‌ده‌که‌یا ئهم حه‌دیشه‌ی له ئه‌بی هوره‌یره‌وه ریوایه‌ت کردووه، وه حه‌دیشه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله‌ علیه‌ و آله‌ و سلم فه‌رمویه‌تی: «سَتَكُونُ بَعْدِي هَنَاتٌ وَهَنَاتٌ فَمَنْ رَأَيْتُمُوهُ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ أَوْ يُرِيدُ أَنْ يُفَرِّقَ أَمْرًا مِمَّا مُحَمَّدٌ صلی الله‌ علیه‌ و آله‌ و سلم كَانُوا مِنْهَا فَاقْتُلُوهُ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ، وَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ مَنْ فَرَقَ الْجَمَاعَةَ يَرْكُضُ» رَوَاهُ ابْنُ حَبَّانَ عَنْ عَرَجَةَ وَالحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: له‌مه‌و دوا له پاش من چهن شتی ناشیرین و نابار و ناپه‌سه‌ند په‌یدا ئه‌بن و

دروست نه‌بیت و پروو نه‌دات، جا ئیوه هەر که سینکتان دی که جیا نه‌بیته‌وه له خه‌تتی نه‌سحاب و سه‌له‌فی سالح و جه‌معی موسولمانان، نه‌وه به شمشیر بدهن له گهردنی و بیکوژن چون قودره‌تی خوا هه‌موو کاتی له‌گه‌ل جه‌ماعه‌تدایه، واته: حه‌ق وا له‌گه‌ل نه‌وانه‌دا که په‌یره‌وی له به‌رنامه‌ی خواوه نه‌که‌ن با به‌سووره‌تی زاهیریش که‌م بن، وه شه‌یتان وا له‌گه‌ل نه‌وانه‌دا که له‌کوژمه‌لگا جیا نه‌بنه‌وه و شوینی حه‌ق ناکه‌ون و هه‌له‌په‌رکی نه‌کات و خو‌شحاله. نه‌م فه‌رمووده‌یه ئیسنو حه‌بیان له عه‌رفه‌جه‌ته‌وه ریوایه‌تی کردووه، وه حه‌دیسه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خو افه‌رموویه‌تی: «سَيَكُونُ أَمْرًا تُعْرِفُونَ وَ تُنْكِرُونَ، فَصَنْ نَابِدَهُمْ نَجًا، وَمَنْ اعْتَزَلَهُمْ سَلِمَ، وَمَنْ خَالَطَهُمْ هَلَكَ» رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: له‌مه‌و دوا چه‌ن حاکمیک و کاربه‌ده‌ستیک په‌یدا نه‌بن ئیوه رازی نه‌بن به‌بریک له وتارو کرداریان، چون تا حه‌ددیک موافق و به‌راه‌ر به شه‌ریعه‌تی خوان، به‌لام بریکی ترتان به‌لاوه ناخوش و ناپه‌سه‌نده، چون موخالیفی شه‌ریعه‌تن، هه‌رکه‌سینک به زمان به‌رنگاریان ببیت په‌ستگار نه‌بیت له نیفاق و زمان چه‌وری، وه هه‌رکه‌سی دووریان لی بگری و به‌دل ناخوشی بوون بیوه‌ی نه‌بیت له سزا و توله‌ی له‌سه‌ر ته‌رکی مونکه‌ر، وه هه‌رکه‌سی تیکه‌لیان بکات و به‌دل پیان رازی بیت نه‌وه تیا نه‌چیت و نابوود نه‌بیت، وه نه‌که‌ویته‌ ناو به‌د به‌ختی ناخیره‌ته‌وه چون رازی بووه به کرداریان، و چووته‌ ناو ریزی

نه‌وان نهم فەرمووده‌یه ئیمام ته‌به‌رانی له ئیبنو عه‌بباسه‌وه رپوایه‌تی کردووه وه هه‌دیه‌سه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فەرموویه‌تی: «سَيَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يُحَدِّثُونَكُمْ بِمَا لَمْ تَسْمَعُوا بِهِ أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ فَأَيَّاكُمْ وَ إِيَّاهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. واته: له‌مه‌و دوا له ئاخ‌ری زه‌ماندا برێک له ئینسانه‌کان له ئومه‌تی من په‌یدا ئه‌بن قسه‌ ئه‌که‌ن ئیوه‌ وا گو‌مان ئه‌بن، وه‌ وا ئه‌زانن که‌ ئه‌وانه‌ زانان قسه‌تان بو‌ ئه‌که‌ن به‌لام جو‌ره قسه‌یه‌ک ئه‌که‌ن که‌ ئیوه‌ خو‌تان نه‌تان بیستووه، باوک و باپیریشتان نه‌یان بیستووه، چون‌ ئه‌و قسانه‌ درۆن و ئه‌حکامی دروست کراو و باوه‌ری پو‌چه‌لن، جا له‌سه‌ر ئیوه‌یه‌ دوریان لی‌ بگرن و نه‌فسی خو‌تان له‌وانه‌ دوورکه‌نه‌وه. نهم فەرمووده‌یه ئیمام موس‌لیم له‌ نه‌بی هو‌ره‌یره‌وه رپوایه‌تی کردووه.

هه‌روا پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فەرموویه‌تی: «سَيَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ دِيْدَانُ الْفَرَاءِ، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَلْيَتَّعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُمْ» رَوَاهُ أَبُو نَعِيمٍ فِي الْخُلَيْةِ وَالسَّنَدُ ضَعِيفٌ. واته له ئاخ‌ر زماندا ئینسانه‌یه‌یه‌که‌ په‌یدا ئه‌بن وه‌کو‌و کرمی ناو پی‌سته‌ وانه‌ به‌ زۆر خو‌یان ئه‌به‌نه‌ سه‌ر سووره‌ت و سیمای پی‌او‌چاکان که‌چی له‌ راستیا له‌ چاکه‌ دوورن هه‌رکه‌سه‌ی له‌زه‌مان و کاتی نه‌واندا ژیا با په‌نا بگرنی له‌خوای گه‌وره‌ له‌شه‌ری نه‌وان.

وه له‌ شه‌رحی مه‌ناویدا به‌ سه‌ر «فه‌یزولقه‌دیر» وه‌ له‌سه‌ر نهم فەرمووده‌یه‌ زۆری له‌ وه‌سه‌فه‌کانی ئه‌و کو‌مه‌ل و تاقمه‌ی باس کردوون

که ژماره‌ی هه‌دیه‌که نه‌بیته چوار هه‌زار و هه‌وت سه‌دو هه‌فتاو نو، جا هه‌رکه‌سێ پێی خو‌شه زیاتر نه‌و تا‌قمانه بناسی با بروا له‌و کتیبه‌دا سه‌یری نه‌و هه‌دیه‌سه بکات، وشه‌ی دیدان له‌ هه‌دیه‌سه‌که‌دا به‌ مانا کرمه‌کانه، چون نه‌م وشه‌یه جه‌معی «دود»ه که به‌ مانا کرمه، وه وشه‌ی «الفراء» به‌ مانا پیسته‌کانه، چون جه‌معی «فروة»ه که به‌ مانا پیسته‌یه، مه‌قسوودیش له‌و تا‌قم و کو‌مه‌له‌ ئینسانانه، نه‌وانه‌ن که فاسدو دوور له‌ دینن له‌ ناو هۆز و به‌ بی‌ خو‌یاندا.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «سَيَاتِي عَلَى أُمَّتِي زَمَانٌ يُخَيِّرُ فِيهِ الرَّجُلُ بَيْنَ الْعِجْزِ وَالْفُجُورِ فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الرَّمَانَ فَلْيُخْتَرْ الْعِجْزَ عَلَى الْفُجُورِ» رواه الحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه والحديث صحيح.

واته: دیت به‌سه‌ر ئوممه‌تی مندا زه‌مانیک و کاتیک که ئینسانه‌کان ئازاد نه‌کرین له‌ نیوان دوو شت دا، یه‌که‌م عیباده‌ت بکات و ناته‌وان بیت بۆ بره‌کاریک، که سه‌خته نه‌نجامدانی، دوهمه‌ نه‌مه‌ که له‌ فه‌رمانی خوا به‌جیته‌ده‌ر به‌هۆی فیسق و فجور و مه‌شغو‌ل به‌ نافه‌رمانی بیت، جا هه‌رکه‌سێ گه‌یشته‌نه‌و زه‌مانه‌ واجبه‌ له‌ سه‌ری ناته‌وانی هه‌لبێژیری به‌ خاتری پاراستنی دینه‌که‌ی، وه نه‌و که‌سانیشه‌ که نه‌م فه‌رمانی هه‌لبێژاردنه‌ ده‌رته‌که‌ن بۆ خه‌لك حاکمانی وه‌ختن.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خو‌ا فه‌رموو‌یه‌تی: «سَيَاتِي عَلَى أُمَّتِي زَمَانٌ يَكْتُرُ فِيهِ الْقِرَاءَ وَيَقِلُّ الْفُقَهَاءَ وَ يُقْبَضُ الْعِلْمُ وَ يَكْتُرُ الْهَرَجُ (الْقَتْلُ) ثُمَّ يَأْتِي

بَعْدَ ذَلِكَ زَمَانٌ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ رِجَالٌ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيهِمْ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ زَمَانٌ يُجَادِلُ الْمُشْرِكُ بِاللَّهِ الْمُؤْمِنَ فِي مِثْلِ مَا يَقُولُ» رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ!

واته: له‌مه‌و دوا دیت به‌سهر ئوممه‌تی مندا زه‌مانیک قورئان خوین له‌و زه‌مانه‌دا زور ئه‌بن واته له‌به‌ری ئه‌که‌ن به‌لام له‌ماناکی تی‌ناگه‌ن، وه ئه‌وکه‌سانه که زانای ئه‌حکامی شهرعن که‌م ده‌بنه‌وه و نامینن و زانست به‌تیاچوون و مردنی زاناکان نامینن و گوشت و گوشتار زور ئه‌بن پاش ئه‌وه زه‌مانیک دیت پیاوانی له‌ئوممه‌تی من هه‌ن قورئان ئه‌خوینن، که ئه‌و قورئانه له‌قورگیانا ناچیتته خواره‌وه. واته: فه‌قته به‌زمان جاری ئه‌که‌ن دلئی پیناده‌ن، پاش ئه‌وه‌یش زه‌مانیک دیتته‌پیش که‌سی که‌موشریکه به‌خوا، کیشه‌و موجداه‌له ئه‌کات له‌گه‌ل خواه‌ن بروادا به‌و به‌لگه‌و ده‌لیلانه که‌خواه‌ن برواکه‌پیشانیان ئه‌دات، وه به‌رانبه‌ری ئه‌کات له‌گه‌ل ئه‌و خواه‌ن بروانه‌دا به‌و به‌لگانه، وه زال ئه‌بیت به‌سه‌ریانا، به‌لام به‌لگه‌کانی ئه‌و موشریکه‌یه به‌تالئ و به‌لگه‌کانی خواه‌ن برواکه‌پاست و سه‌حیحن. ئیمام ته‌به‌رانی ئه‌م حه‌دیه‌سی له‌ئه‌بی‌ه‌وره‌یره‌وه رپوایه‌ت کردووه، وه حه‌دیه‌سه‌حیحه.

وه‌ه‌رواپیغه‌مه‌بری خوالله‌علیه‌السلام فه‌رمویه‌تی: «سَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ رِجَالٌ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمُرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمُرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَةِ» رَوَاهُ الْأَرْبَعَةُ عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: که‌ئوممه‌لنیک له‌پیاوان

لهمه و دوا پیدا نه‌بن، قورئان نه‌خوینن، به‌لام له قورگیانا ناچیتته خواره‌وه. نیمام نه‌وه‌وی نه‌فهرمی: مه‌قسوود نه‌وه‌یه نه‌وانه به‌شیکیان له‌جه‌زاول پاداش، که له دلایاندا ته‌ئسیر دانئیی، مه‌گهر نه‌وه‌نه‌بیت که به‌سه‌ر زمانیاندا نه‌پروا و جاری نه‌بیت، نه‌وانه له هیلئلی دین نه‌چنده‌ره‌وه‌و خارج نه‌بن له به‌رنامه‌ی دین، وه‌کوو تیر له که‌وان نه‌چیتته‌ده‌ر، نه‌م فهرمووده‌یه چواریار له‌ه‌زه‌رتی عایشه‌وه رضی‌الله‌عنہا ریوایه‌تیان کردووه، وه‌ه‌دیسه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه‌ه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا رضی‌الله‌عنہ فهرموویه‌تی: «كَيْفَ بِكُمْ إِذَا كُنْتُمْ مِنْ دِينِكُمْ كُرُؤِيَّةَ الْهَلَالِ» رواه ابنُ العساکر عن أبي هريرة والحديث ضعيف. واته: چۆنه وه‌زع و حالی ئیوه له‌کاتیکدا که نه‌حکامی دینه‌که‌تان له ئیوه په‌نهان بووه له‌به‌ر جه‌هل و نه‌زانی نایبینن، وه‌په‌رده هاتووه به‌سه‌ر دلتانا، که‌چی وه‌کوو مانگی شه‌وی چوارده‌رۆشن و روونه. ئیبنوعه‌ساکر نه‌م فهرمووده‌یه ریوایه‌ت کردووه له‌ئهبی هورپه‌ره‌وه به‌لام نه‌م فهرمووده‌یه لاوازه.

وه‌ه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا رضی‌الله‌عنہ فهرموویه‌تی: «كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ إِنْ مَرَّ بِكُمْ وَ إِمَامُكُمْ مِنْكُمْ» رواه ابنُ عساکر عن أبي هريرة. واته: چۆنه حال و وه‌زعی ئیوه له‌کاتیکدا که‌ه‌زه‌رتی عیسا‌ئیلای دیتته‌خواره‌وه بو‌ناو ئیوه که ئیوه نه‌و ئیفتیخارتانه هه‌یه له‌پشت سه‌ر ئیوه‌وه نوپژ نه‌کات و نه‌بیتته مه‌ئمومی ئیوه، یا ئیوه له‌پشت سه‌ر نه‌و پیغه‌مبه‌ره نوپژ نه‌که‌ن، که

ئهمه خوئی جینگای شانازییه بو ئوممه تیک که چاکترین ئوممه تن.

هه هه روا پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: «لَتَتَّبِعَنَّ سُنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شَبْرًا بِشَبْرٍ وَ ذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّىٰ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ دَخَلَ جُحْرَ ضَبٍّ لَدَخَلْتُمْ وَ حَتَّىٰ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ جَامَعَ زَوْجَتَهُ بِالطَّرِيقِ لَفَعَلْتُمْ» رواه الحاکم عن ابن عباس والحديث صحيح. واته: ئیوهی ئوممه تی پیغه مبهر ﷺ شوین ریگه و ره وشتی که سانئ ئه که ون که له پیش ئیوه دا بوون و ژیاون، عه رزی چه زه تیان کرد قوربان فه له و جووه کانن؟ فه رمووی ئه ی کتن. به لئ فه له کان و جووه کانن ئیوه له یاساو ره وشتا شوئکه و توویان ئه بن، واته: شوئکه و تنی ئیوه له کردار و ئه نجمادانی تاوان و موخاله فه ی یاسای خواییدا وه جهب به وه جهب و گهز به گهز ئه بیته، به و مانا بن چه ددو مه رز له دوای ئه وان ئه پرۆن، واته ئه گهر ئه وان له و شتانه یدا که دایریان کردوو هه ر جور برۆن ئیوه یش و ئه پرۆن موو به موو شوئنیان ئه که ون، بو نمونه ئه گهر یه کئ له وان بچیتته ناو لانه ی سوسمار ئیوه یش شوئکه و تووی ئه بن، وه هه روه ها ئه گهر یه کئ له وان هه له گه ل هاوسه ره که یدا له ریگای عموومیدا ره فیقی هاوسه ره که ی بکات ئیوه یش شوین ئه و کاریانه ئه که ون.

ئهمه به و مانایه که ئیوه له ئه و په ری هیزو توانادا شوئنیان ئه که ون که ناشوکری نه بیته ئیسته وای لی ها تووه ئیمام حاکم له ئینو عه بیاس ئهم چه دیسه ی ریوایهت کردوو، وه چه دیسه که یش سه حیه.

وهه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا‌فهرموویه‌تی: «لَسْتَجِلْنَ طَائِفَةً مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ بِاسْمِ يُسْمُونَهَا إِتَاءً» رَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ رضی‌الله‌عنه. واته: به‌راستی کومه‌لن له ئوممه‌تی من شه‌راب به‌حله‌لال ده‌زانن وه‌بیان وایه‌ئه‌و عه‌رق و شه‌رابه‌ی که‌خوا‌منه‌عی کردووه له‌موسولمانان به‌هؤی گۆرینی ناوه‌که‌یه‌وه له‌لاین ئینسانه‌کانه‌وه‌حله‌لاله‌و منه‌ع نییه، ئه‌مه‌یشه‌هه‌ره‌شه‌یه له‌و که‌سانه‌که‌ئه‌و کاره‌ئه‌که‌ن و شتی حه‌رام به‌حله‌لال ده‌زانن، ئه‌م فه‌رمووده‌یشه‌ئیمام ئه‌حمه‌د رضی‌الله‌عنه له‌مه‌سنده‌ی خو‌یا له‌عووباده‌ی کوری صامته‌وه‌ری‌وايه‌تی کردووه.

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا رضی‌الله‌عنه فه‌رموویه‌تی: «لَيْتَقَضَّنَّ عُرَى الْإِسْلَامِ عُرْوَةً عُرْوَةً فَكَلَّمْنَا انْتَقَضَ عُرْوَةٌ تَشَبَّتَ النَّاسُ بِالنَّبِيِّ تَلِيهَا فَأَوْلَاهُنَّ نَقْضًا الْحُكْمُ وَ آخِرُهُنَّ الصَّلَاةُ» رَوَاهُ أَحْمَدُ فِي مَسْنَدِهِ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ!

واته: تیک ئه‌ده‌ن و هه‌لده‌وه‌شیننه‌وه له‌به‌رنامه‌کانی دین وه له‌به‌شه‌کانی دین به‌ش له‌دوای به‌ش، وه‌جیگا ده‌س له‌دوای جیگا ده‌س، وه‌هه‌رکاتی جیگا ده‌سیکیان تیکداو هه‌لوه‌شاندوه‌خو‌یان هه‌لده‌سپیرن به‌یه‌کی‌تردا بو ئه‌وه‌ی تیکی بده‌ن و ئه‌وووه‌ل شتیک که‌تیکي ئه‌ده‌ن حوکم کردنه، واته‌حوکمی خوا‌جی به‌جی نا‌کریت، وه‌دووهم شت که‌نامینی نوێژکردنه، واته: نوێژ کردن هه‌لده‌گیرئ و خه‌لکان له‌نوێژکردن دوور ئه‌که‌ونه‌وه، ئه‌گه‌ربیشیکه‌ن به‌ریاو ته‌زویر ئه‌نجامی ئه‌ده‌ن. ئه‌م فه‌رمووده‌یه‌ئیمام ئه‌حمه‌د رضی‌الله‌عنه له‌مه‌سنده‌که‌ی خو‌یا له‌ئهبی ئه‌مامه‌وه

ریوایه‌تی کردوو!

وه هه‌روها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی «مِنَ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ
الْفُحْشُ وَالْتَفَحُّشُ وَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ وَ تَخْوِينُ الْأَمِينِ وَائْتِمَانُ الْخَائِنِ» رَوَاهُ
الطَّبْرَانِيُّ عَنْ أَنَسٍ وَالْحَدِيثُ حَسَنٌ. واته: له نیشانه‌و علامه‌ته‌کانی قیامه‌ته،
به‌دگژیی کردن و به‌دگژیی وتن له ناو خه‌لکدا په‌یدانه‌بیت، وه خه‌لکان
قه‌تعی سیله‌ی ره‌حم نه‌که‌ن سه‌ر له‌خزمانی خو‌یان ناده‌ن، وه ئینسانی
نه‌مین به‌خه‌یانه‌تکار نه‌دریته‌قه‌له‌م، وه ئینسانی خائن به‌نه‌مین
نه‌ناسریت. ئیمام ته‌به‌رانی نه‌م فه‌رمووده‌یه له نه‌سه‌وه ریوایه‌ت کردوو
وه حه‌دیسه‌که‌یش جوانه.

وه‌هه‌رواپیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «لَيْهَبُطَنَ عَيْسَى ابْنُ
مَرِيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَكْمًا وَ إِمَامًا مُقْسِطًا وَ لَيْسَلُكَنَّ فَجًّا فَجًّا حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا وَ لِيَأْتِيَنَّ
قَبْرِي حَتَّى يُسَلِّمَ عَلَيَّ وَ لَا رُدَّنَّ عَلَيَّ» رَوَاهُ الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَ الْحَدِيثُ
صَحِيحٌ! واته: نزیکه که حه‌زره‌تی عیسای کوری مه‌ریه‌م عليه السلام بیته‌خوار
که حاکمیکی عادل و پیشه‌وایه‌کی دادگه‌ر بیت له نیوان نیوه‌دا و حوکم
بکات به‌و شه‌ریعه‌ته‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام نه‌که به‌و شه‌ریعه‌ته‌ی که
خوی له ده‌ورانی خو‌یدا بوی هاتبوو، وه ریگه‌کان نه‌پیوی دیت حه‌جج
و عه‌مره به‌جی نه‌هیننی و دیته سه‌ر گوری من و سلّوم لی نه‌کات و
منیش ولامی سلّوه‌که‌ی نه‌ده‌مه‌وه.

ئیمام قور‌تووی فه‌رموویه‌تی: ژن نه‌هیننی وه مندالیشی نه‌بیت له دوا‌ی

ثووه فهوت ئەکات و له په‌وله‌ی پیروژدا ده‌فنی ئەکەن. حاکم له ئەبی هورپه‌په‌وه ئەم فه‌رمووده‌یه ریوا‌یه‌ت کردووه، وه هه‌دیه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه هه‌روا‌په‌یغه‌مبه‌ری خوا. دزه‌رموویه‌تی: «مِنْ أَشْرَاطِ الشَّاعَةِ أَنْ يَمُرَّ الرَّجُلُ فِي الْمَسْجِدِ وَ لَا يُصَلِّيَ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ وَأَنْ لَا يُسَلِّمَ الرَّجُلُ إِلَّا عَلَى مَنْ يَعْرِفُ وَأَنْ يَبْرُدَ الصَّبِيُّ الشَّيْخَ» رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَالْحَدِيثُ ضَعِيفٌ. واته: له نیشانه‌کانی رۆژی قیامه‌ته ئەمه که ئینسانه‌کان ئەچنه ناو مزگه‌وت دوو ره‌کات نوێزی سه‌وقات و دیاری مزگه‌وت ناخوینن، وه هه‌روا له نیشانه‌کانی قیامه‌ته که ئینسانه‌کان له نێوان خو‌یاندا سل‌او نا‌کەن له یه‌کتر مه‌گه‌ر له که‌سه‌یک که بیناسن، واته که‌سه‌ی نه‌یناسن سل‌اوی لێ نا‌کەن، وه هه‌روا له نیشانه‌کانی قیامه‌ته که مندال و بی‌ته‌مه‌ن ئینسانی پیر ئەنیرێ به‌شوین نیازمه‌ندیه‌کانیا و بو‌کارو باره‌کانی خو‌ی. ئیمام ته‌به‌رانی ئەم فه‌رمووده‌یه له ئیبنو مه‌سه‌عووه‌یه ریوا‌یه‌ت کردووه، وه هه‌دیه‌که‌یش زه‌عیفه.

وه هه‌روا په‌یغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ» رَوَاهُ الْحَاكِمُ عَنْ عُمَرَ رضي الله عنه والحديث حسن! واته: کۆمه‌ئێک له ئوممه‌تی من له‌سه‌ر حه‌ق ئەمینه‌وه‌وه زال ئەبن و کۆمه‌کیان ئەکری و لانادن له‌سه‌ر ئەو به‌رنامه‌تا فه‌رمانی خوا بو‌به‌رپابونی رۆژی قیامه‌ت دێته‌به‌ره‌وه و قیامه‌ت هه‌ل‌ده‌ستی. ئەم

فهرموده‌یہ ٹیمام حاکم له‌حزرتی عومره و رضی اللہ عنہ ریوایه تی کردووہ و سه‌نده‌کیشی جوانه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا رضی اللہ عنہ فهرموویه تی: «لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّىٰ تَكُونَ لِلْكَعْبِ بْنِ الْكَعْبِ»، رَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَالْحَدِيثُ حَسَنٌ. واته: دنیا کۆتایی پی نایت و ته‌واو نایت تا هه‌مووه‌کهی نه‌بیته به‌شی که‌سانی، که به‌خیلی کوری به‌خیلن یا کافری کوری کافرن. نه‌م فهرمووده‌یہ ٹیمام نه‌حمد له‌ئهبی هورپه‌یره‌وه ریوایه تی کردووہ و حه‌دیسه‌کیش جوانه.

وه‌هه‌روا پیغه‌مبهری خوا رضی اللہ عنہ فهرموویه تی: «لَا تَبْكُوا عَلَى الدِّينِ إِذَا وَلِيَهُ أَهْلُهُ وَلَكِنْ أَبْكُوا عَلَيْهِ إِذَا وَلِيَهُ غَيْرُ أَهْلِهِ» رَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي أَيُّوبٍ وَ الْحَدِيثُ صَحِيحٌ! واته: کاتنی دین و یاساکهی له‌ده‌ستی نه‌هلی دینابوو، وه‌پاریزگاریان لیوه‌کرد، بوی مه‌گرین به‌لام کاتنی که‌وته ده‌ستی که‌سانی که‌شیاوی دین نین و عه‌مه‌لی پی‌ناکه‌ن نه‌و وه‌خته بوی بگرین. نه‌م فهرمووده‌یہ ٹیمام نه‌حمد رضی اللہ عنہ له‌ئهبی نه‌یبوه‌وه ریوایه تی کردووہ و حه‌دیسه‌کیش سه‌حیحه.

وه‌هه‌روا پیغه‌مبهری خوا رضی اللہ عنہ فهرموویه تی: «لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّىٰ يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ أَخِيهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَكَانَهُ» رَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ! واته: قیامت به‌رپا نایت تا زه‌مانه‌وای لی دیت نینسان نه‌چی به‌لای گۆری برای موسولمانیا، نه‌لی: خۆزگایه‌من له‌جی تۆدا بوایم، نه‌مه‌مانای نه‌وه‌یه‌خه‌لکی زه‌مانه‌خراب نه‌بن و نینسان تۆزی

خاوهن دین بیت ثاوتی مردن نه‌خوازی که خوا زوو به زوو بیکوژی
 ئیمام نه‌حمه علیه السلام، ثم فەرموده‌یه له ئه‌بی هوره‌یره وه ریوایه‌ت کردووه.
 وه حه‌دیسه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه السلام فەرموویه‌تی: «لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى
 يَخْرُجَ سَبْعُونَ كَذَابًا» رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ عَنْ ابْنِ عَمَرَ رضي الله عنه والحديث صحيح!
 واته: قیامه‌ت هه‌لئاسی و به‌رپانابیت تا حه‌فتا نه‌فه‌ر په‌یدا ئه‌بن که
 ئیددیعی پیغه‌مبه‌رایه‌تی ئه‌که‌ن و واگومان ئه‌به‌ن که نوینه‌ری خوان،
 که‌چی له‌پراستیدا درۆ ئه‌که‌ن، ثم فەرموده‌یه ئیمام ته‌به‌رانی له‌ کوری
 حه‌زیه‌تی عومه‌روه‌ه ریوایه‌تی کردووه، وه‌حده‌یسه‌که‌یش سه‌حیح و جوانه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا فەرموویه‌تی: «يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ
 الصَّابِرُ فِيهِمْ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجُمْرَةِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَنَسِ
 وَالسَّنَدُ صَحِيحٌ، واته: له‌ ئاخه‌ر زه‌ماندا ئه‌که‌ونه‌ ناو چه‌رخ و خولیکه‌وه
 کاتیک دیت به‌سه‌ریانا هه‌رکه‌سه‌ن له‌ناو ئه‌واندا خۆی بگری له‌سه‌ر
 دینکه‌ی و رای بگری، وه‌کوو ئه‌وه‌ که‌ه‌پشکوویه‌کی له‌ئاور هه‌لگرتیی وایه، واته:
 هه‌لگرتنی پشکووی ئاور چه‌نده‌ سه‌خته‌و گرانه، راگرتنی دینیش به‌و ئه‌ندازه
 سه‌خت و گران نه‌بیت له‌و زه‌مانه‌دا. ئیمام ترمزی ئه‌م فەرموده‌یه‌ی له
 ئه‌سه‌وه‌ه ریوایه‌ت کردووه‌و سه‌نه‌دی حه‌دیسه‌که‌یش سه‌حیحه و جوانه.

وه هه‌روه‌ها حه‌زه‌ه‌تی موحه‌مه‌د صلی الله علیه و آله فەرموویه‌تی: «يَذْهَبُ الصَّالِحُونَ
 الْأَوَّلُ فَلْأَوَّلُ وَيَبْقَى خُثَالَةٌ كَخُثَالَةِ الشَّعِيرِ أَوْ التَّمْرِ لَا يُبَالِهُمُ اللَّهُ بِالْهَلِّ» رَوَاهُ

أحمد رضی الله عنه في مسنده عن مرداس الأسلمي والحديث صحيح.

واته: چین له دواى چین پیاوه سألحه کان نه پرون و فهوت نه کهن نه میننه وه پیاوه خرابه کان، وه کوو بنه خاله‌ی جو و خورما نه وانه‌ی به دهردی خواردن ناخون، خواى گه وره هیچ وه زن و قیمة تیک بو نه وانه دانانیت، وه گوئیان پین نادات. نه م فرموده‌یه نیمام نه حمه د له مه سنه دی خویا له مه رداسی نه سله میه وه ریوايه تی کردوه، وه حه دیسه که یش سه حیحه. وه ههروه هایغه مبهری خواد. فرمودیه تی: «يَقْتُلُ ابْنُ مَرْيَمَ الدَّجَالَ بِنَابٍ لُدٍّ» رواه الترمذی عن مجمل بن جابر والحديث صحيح. واته: حه زره تی عیساى کورپی مه ریهم عليه السلام ده ججال نه کوژیته له «باب لد» دا، کیونیکه له شامدا یا له فه له ستیندا، نه مه یش له دواى نازل بوونی حه زره تی عیسا له ناسمانه وه بو سه ر زه وی روو نه دات، نه م فرموده‌یه نیمام ترمزی له مه جمه عی کورپی جابره وه ریوايه تی کردوه، وه حه دیسه که یش سه حیحه.

وه ههروا پیغه مبهری خوا عليه السلام فرمودیه تی: «يَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ مَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ شَرْقِي دِمَشْقٍ» رواه الطبراني عن أوس بن أوس والحديث صحيح. واته: له ئاخو زه ماندا حه زره تی عیساى کورپی مه ریهم عليه السلام له عاسمانه وه دیته خوار بو سه ر زه وی له شه رقی شاری دیمیشقا له خاکی سوریه له پال مه نارهی سپیدا، که نه م مه ناره له شه رقی شاری دیمیشقا قهراری گرتوه.

وه حیكمت له نازلبوونی چهزرتی عيساداعلیه عليه السلام بۆ ره‌دده له‌سه‌ر به‌هوودیه‌کان که ئەلێن له وه‌ختی خۆیدا چهزرتی عيسا له دار دراوه و کوژراوه، ئەم فه‌رمووده‌یه ئیمام ته‌به‌رانی له نه‌وسی کورپی نه‌وسه‌وه ریوایه‌تی کردووه، وه چه‌دیه‌سه‌که‌یش سه‌حیحه.

وه هه‌روه‌ها چهزرت موحه‌ممهد عليه السلام فه‌رمویه‌تی: «يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ عُبَادٌ جُهَالٌ وَقُرَاءٌ فَسَقَةٌ»، رَوَاهُ ابْنُ حَبَّانٍ وَالْحَاكِمُ عَنْ أَنَسٍ وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ. واته: له ئاخ‌ر زه‌ماندا ئینسانانێک په‌یدا ئەبن که خۆیان زۆر به‌عابیدو زاهید ئەزانن، به‌لام له‌راستیدا جاهیل و نه‌زانن، وه هه‌روا قورئانخوێن زۆر ئەبن به‌لام فاسق و تاوانبارن قورئانه‌که‌یان له‌ دلێاندا نه‌سه‌ری دانه‌ناوه فه‌قەت ر‌واله‌تییه، ئەم فه‌رمووده‌یه ئیبنوخه‌ببان و حاکم له‌ نه‌سه‌وه ریوایه‌تیان کردووه، وه چه‌دیه‌سه‌که‌یش سه‌حیحه!

وه هه‌روه‌ها له‌ گه‌وره‌یی پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام ئەژمێریت به‌یانکردنی ئەوه که بزانی‌ت ئەو پی‌غه‌مبه‌ره عليه السلام له‌ هه‌موو عه‌ره‌ب زمانیک قسه‌ره‌وان و فه‌سیح‌ترو به‌لیغ‌تر بووه، وه وشه‌ی کامل و گشتی و ته‌واو به‌و عه‌تا‌کراوه و به‌خ‌ش‌راوه، له‌ بواری باره‌تینان و ئەده‌ب و پال‌فته‌کردنی دل و ده‌روونه‌کاندا، وه به‌یانکردنی ئەمانه‌ش بۆ خه‌ل‌کان بۆ که‌لک وه‌رگرتن و را‌هنمایی و شاره‌زا‌کردنه، چون به‌شیکن له‌حیکمه‌تی خوایی که حیکمه‌تی خوایی بۆ هه‌ر خاوه‌ن بر‌وایه به‌تایبه‌ت که له‌ سه‌رچاوه‌ی مه‌عه‌نی ئەده‌به‌وه که ره‌سووله‌ل‌لایه وه‌ر‌ب‌گیرئ، وه‌جه‌نابی

شیخ یووسفی نەبھانی باسی خوۆشەویستی و خوۆشویستی لە کتیبی
شەمائلدا، کۆ کردوووەتەووە منیش لەویۆه لەسەر شتیوازی ئەلف بای عەربی
نەقلم کردوووە و وەرم گرتوووە تا ئیۆهیش کەئک و سوودی لئۆه رەبگرن،
بە یارمەتی خوا.

«جوامع الكلم»

پیتی ئەلف

پینغمبەری خوا ﷺ فەرموو یەتی: «أُوتِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ»^۱ واتە: بە من عەتاکراوە و بەخشاوە لە لایینی زاتی خواوە بە یانێک و کەلامێک، کە خێرو قازانجی بۆ هەردوو دونیای ئینسانەکان تێدا یە، و هەروەها ئەفەرمی: «اتَّقِ اللَّهَ فِي عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ»^۲ واتە: لە خوا بترسە و تەقوا و خۆپارێزیت ببیت لە کاتی تەنگی و چەلەمەداو لە کاتی خووشی و ئاسایشدا. کەواتە ئینسان نابێ لەهیچ کاتێکدا غافل و بێ موبالات بێت لەبەرانبەر فەرمان و یاسای خواداوە، و هەروەها ئەفەرمی: «اتَّقُوا مَوَاضِعَ التُّهْمِ»^۳ واتە: خۆتان پارێزن و دووری بگرن لەو جیگانهیدا کە ئینسان مەترسی هەیه تۆمەت و قسە ناپەرەوای لێ بدرێ هەروەها فەرموو یەتی: «أَتَمَّكُمْ عَقْلًا أَشَدُّكُمْ

۱. موسنەدی ئیمام ئەحمەد: (۱۷۳/۱۵).

۲. جامع الکبیر: (۱/ رقم الحدیث: ۷۴۴).

۳. البخاری.

حَوْفًا»^۱ واته: عاقلترینی ئیوه که‌سینکه زورتر مه‌ترسی و خه‌وفی خوای له دَلِّدَا بَیْت. که‌واته هه‌رکه‌سی ترسانی له‌خوا زیاتر بیت له باقی ئینسانه‌کان ئه‌وه زور به‌عاقلتر دانه‌نری و له‌پیزی عاقلاندا ئه‌ژمی‌ریت.

وه هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی: «اجْتَنِبُوا الْخَمْرَ فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ»^۲ واته: خۆتان بپاریژن و دور که‌ونو له‌هه‌رشتی که‌سه‌رخۆشکه‌رو مه‌سته‌که‌ره له‌هه‌ر نه‌وعیکی بیت، له‌دروست کردنی، یا فروشتنی یا هه‌لگرتنی به‌لگرو هه‌لگرتن و ته‌ماشاکردنیشی وه... چون به‌پاستی شه‌راب کیلی و هه‌لگری هه‌موو شته‌خرابه‌کانه، وه هه‌لگری هه‌موو به‌دبه‌ختیه‌که بو ئینسانه‌کان!

وه هه‌روا فه‌رموویه‌تی: «الْأَجْرُ عَلَى قَدْرِ النَّصَبِ»^۳ واته: جه‌زاو پاداشی هه‌رئینسانیک له‌قیامه‌تدا به‌گویره‌ی سه‌هم و تیکۆشانیه‌تی له‌دونیا‌دا، که‌واته: سه‌هم و ته‌لاشی له‌دونیا‌دا چۆن بووبیت پاداش و جه‌زاکه‌ی به‌و ئه‌ندازه‌یه ئه‌بیت له‌پۆژی په‌سلاندا.

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «اجْمَلُوا فِي طَلَبِ الدُّنْيَا فَإِنَّ كَلًّا مُبْسِتًّا لِمَا خُلِقَ لَهُ»^۴ واته: ئیوه بگه‌پژن به‌شوین پزق و پزویا

۱. بغية الحارث: (۲۵۶/۱).

۲. المستدرک علی الصحیحین للحاکم عن عثمان بن عفان.

۳. بخاری.

۴. سونه‌نی ئیننو ماجه: (۳۶۰/۶). وه سونه‌نی به‌یهه‌قی: (۴۶۶/۵).

ئه‌وه‌ی که حه‌لآله و پاکه، وه ته‌لاشی بۆ بکه‌ن چون به‌راستی هه‌ریه‌که له مه‌خلوقی خوا ئاماده‌کراوه بۆی ئه‌وه‌ی که بۆی نووسراوه و بۆی دیاری کراوه له رزق و رۆزی، خوای گه‌وره رزق و رۆزی هه‌ر گیانله‌به‌ریکی له شه‌له‌دا دیاری کردووه به‌رودوا، یا زیادوکه‌م ناکات، چۆن له عیلم و ئیراده‌ی خوای گه‌وردا گوزه‌رابیت وائه‌بیت وه له وه‌ختی خویدا دیته‌جئ، وه هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی: «الْأَحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ»^۱ واته: کاری چاک و په‌سه‌ند ئه‌وه‌یه کاتئ که تو عیباده‌تی خوای گه‌وره ئه‌نجام ئه‌ده‌یت و نیایشی ئه‌که‌یت وابزانی که تو له‌و کاته‌دا خوای گه‌وره ئه‌بینیت و له‌به‌ر چاوت دایه، جا ئه‌گه‌ر تو توانای ئه‌وته نییه خوای گه‌وره ببینیت له‌به‌ر ئه‌وه، که دیتنی خوای گه‌وره له دونیادا بۆ که‌س جۆرنه‌بووه، غه‌یری هه‌زه‌رت موحه‌مه‌د نه‌بیت ﷺ خو خوا تو ئه‌بینیت وه چاوی له تو‌یه، وه به‌سه‌ر وه‌زه‌عی تۆدا ناگاداره.

وه هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی: «إِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ»^۲ واته: جیاوازی راو نه‌زه‌ری موخته‌هیدانی ئوممه‌تی من له مه‌سائلی ئیجتیهادی و فروعیدا له وانه‌ی که جینگای راو نه‌زه‌ری موخته‌هیدینه، خپرو ره‌حمه‌ته بۆ

۱. بوخاری: (۱۶/۱). و موسلیم: (۱۷/۱).

۲. به‌یه‌قی له ریساله‌ی نه‌شمه‌ریبه‌دا و جامع الکبیر: (۱/ رقم الحدیث: ۱۱۶۴).

موسولمانانی نوممه‌تی پیغه‌مبه‌ر عليه السلام تا ئینسانه‌کان نه‌که‌ونه‌ ناو‌ته‌نگی و نار‌ه‌حه‌تی.

وه‌هه‌روا‌فه‌رموویه‌تی: «أَحْزَنُ لِسَانِكَ الْإِمْنُ حَيْرٌ»^۱ واته: زمانت بگه‌رو بیپاریزه‌له‌وتارو‌وشه‌ی‌ناپه‌سه‌ند، مه‌گه‌ر‌له‌شتی‌چاکا‌نه‌بیت، نه‌وه‌ی‌که‌فازانج‌و‌نه‌فعی‌شه‌خسی‌یا‌گشتی‌تندایه‌قه‌سی‌پن‌بکه!

وه‌هه‌روا‌فه‌رموویه‌تی «أَخْلِصِ الْعَمَلَ يُجْزِكَ مِنْهُ الْقَلِيلُ»^۲ واته: با‌کرده‌وه‌کانت‌بی‌ریا‌و‌پاک‌بیت‌له‌ناره‌زواتی‌نه‌فسی، وه‌له‌به‌ر‌زاتی‌خوا‌بیت‌نه‌و‌کاته‌پاداشتیکی‌که‌م‌کیفایه‌تی‌تو‌نه‌کات‌که‌واته‌نه‌گه‌ر‌پاداشتیکی‌که‌م‌له‌به‌راه‌ر‌کرده‌وه‌کانتا‌که‌ریایی‌تیا‌نه‌بوو‌بیت‌باشتره‌و‌چاکتره‌بو‌تو‌تا‌کرده‌وه‌یه‌کی‌زور‌و‌نه‌عمالیکی‌وا، که‌ریای‌تیکه‌ل‌بیت، چون‌کرداری، که‌ریا‌و‌ته‌زویری‌تیکه‌ل‌بیت‌نه‌زور‌و‌نه‌که‌م‌جه‌زاو‌پاداشی‌نییه، وه‌هه‌روه‌ها‌پیغه‌مبه‌ری‌خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ ائْتَمَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ»^۳ واته‌جی‌به‌جی‌بکه‌نه‌وه‌ی، که‌له‌سه‌ر‌شانت‌پیویسته‌نه‌دای‌بکه‌ی، وه‌موحافه‌زه‌ی‌له‌سه‌ر‌بکه‌ی‌بو

۱. جامع‌الکبیر: (۱/ رقم‌الحدیث: ۲۰۷). و‌له‌«غریب‌الحدیث»‌دا‌له‌باتی‌«احزن»‌«احفظ»‌هاتووه.

۲. جامع‌الکبیر: (۱/ رقم‌الحدیث: ۱۲۱۵).

۳. سنن‌ابو‌داود: (۹). و‌سنن‌ترمذی: (۴۱۴) له‌نه‌بوو‌سه‌عیدی‌خیدرییه‌وه.

که‌سینکه تۆی کردووہ به ئەمیندارو موحافیزی ئەو شتە واتە ئەو کەسە ی
 کە تۆی به ئەمیندار ناسیوہ، وە شتێکی لەلا دانای بەرێک و پێکی پێی
 بدەرەوہ، وە خەیانەت مەکە لەگەڵ کەسێکدا، کە خەیانەتی به تۆ کردووہ
 چون ئەگەر تۆیش وەکوو ئەو خەیانەتکار بیت فەرقتان نامێنێ، بەلکوو
 لەگەڵ کەسێکدا کە خەیانەتی لەگەڵ تۆدا کردووہ لیبوردنت هەبێ و
 چاکە بکە، هەرچەن زانیانی شەرع لەمانای ئەم فەرموودەدا را و نەزەری
 جیاوازیان هەبێ، کە کاکلە ی هەر هەموو کەیان ئەو یە ئەگەر ئینسان
 حەقێکی مائی لەسەر کەسێ بوو ئەتوانی بە ئەندازە ی حەقە کە ی خۆی
 لێ وەربگری ئە زیاتر!

وہەر واپێغە مەبەری خوا ﷺ فەرموو یە تی: «أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ
 تَأْدِيبِي»^۱ واتە: خۆای من، منی فیری ریا زە ی نەفس و ئەخلاق ی شیرین
 کردووہ چ بەشی ناشکرایی و چ بەشی نەهێنە کە ی وە شارەزای کردم کە
 چۆن بانگەواز بکەم لە ئینسانەکان بۆلای کردەوہ ی چاک و بە نەرزش وە
 بەباشترین فیرکردن منی فیرکردووہ، وە رەحمەتی خۆی رزاندووہ بەسەر
 مندا بە جۆرێ کە تانیستە بۆ هیچ کەسێک رەحمەتی خۆی بەو شیوہ
 نەبە خشیوہ.

۱. جامع الکبیر: (۱/ رقم الحدیث: ۱۲۴۹).

وه هه‌روا فه‌رموو به‌تی: «إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا زَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَ بَصَّرَهُ بِغُيُوبِ نَفْسِهِ وَ فَفَّقَهُ فِي الدِّينِ»^۱ واته: هه‌رکاتی خوا ویستی له‌سه‌ر خیره‌و قازانجی که‌سیتک بیت شاره‌زای نه‌کات له‌دینا و دلّی نه‌بزوینتی بو نه‌وه که‌ ناسینی بو زاتی خوا وه... زورتررو زیاتریتت، وه نه‌یکا به‌ ئینسانیکی زاهدو خواناس وه ئیراد و عه‌به‌کانی نه‌خاته پیش چاوی تا خوی له‌وانه لابدات و خوی بیاریزی!

وه هه‌روا فه‌رموو به‌تی: «إِذَا أَسْتَأْتَفَ فَأَحْسِنُ»^۲ واته: هه‌رکاتی کرده‌وه به‌کی خرابت نه‌نجام دا پاش نه‌وه کاریکی جوان و په‌سه‌ند نه‌نجام بده، مه‌سه‌له‌ن له‌پاش خشوونه‌ت و توندی نه‌رمی و ئارامی، وه له‌پاش رق و تووره‌یی چاوپوشی و نه‌رمی، وه... بیتت!

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموو به‌تی: «إِذَا لَمْ تَسْتَحْ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ»^۳ واته: هه‌رکاتی تو شهرم و حه‌یات نه‌بوو له‌و خواهه‌ی که‌ تو‌ی دروست کردوو پاش نه‌وه هه‌رکاری مه‌یل و ئاره‌زووت له‌سه‌ریه‌تی نه‌نجامی بده.

۱. ئینو سه‌معان له‌ نه‌ده‌بولئیملادا له‌ ئینو مه‌سه‌عووده‌وه.

۲. المستدرک علی الصحیحین للحاکم.

۳. مسند امام احمد (۳۲۷/۵). و معجم الکبیر للطبرانی (۱۸۵/۱۲).

وه هه‌روا فه‌رموو یه‌تی: «إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ عَمَى الْبَصَرُ»^۱ واته: هه‌رکاتی
خوای گه‌وره دیاری کردبی که شتی له و شتانه‌ی که خوی دیاری
کردوون له نه‌زه‌لدا بینه‌ی ری ئینسانیک به قه‌تعی له و کاته‌دا چاوانی
ئینسان له عاستی نه‌و شته‌دا ناینا نه‌بیت و شت نایینت.

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو یه‌تی: «ارْحَمُوا تُرْحَمُوا»^۲ واته:
ئیه‌وه به‌زه‌یتان بیه‌وه به‌خه‌لکدا، چون ره‌حم و به‌زه‌یی گه‌وره‌ترین
وه‌سفیکه که ئینسان به‌و وه‌سفه رازاوه‌ته‌وه و پیوه جوانه، بویه خوا
به‌پیوستی داناوه که ئینسان خاوه‌ن به‌زه‌یی بیت له هه‌موو کاریکدا هه‌تتا
له‌گه‌ل کافراند، وه له‌گه‌ل گیانله‌به‌ره‌کاندا له‌کاتی سه‌ربریناندا، تا خوای
گه‌وره به‌زه‌یی بیه‌وه به‌ئیه‌دا، هه‌م له‌دونیادا و هه‌م له‌روژی په‌سلاندا.

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوافه‌رموو یه‌تی: «إِذْهَدُ فِي الدُّنْيَا يُحِبُّكَ اللَّهُ
وَإِذْهَدُ مَا فِي أَيْدِ النَّاسِ يُحِبُّكَ النَّاسُ»^۳ واته: پشت هه‌لکه له‌دونیا، مه‌گه‌ر
به‌نه‌دازه‌ی نیازمه‌ندیه‌کانت نه‌بی، چون نه‌وه‌ی له‌دونیادایه‌لای خوا
بی‌بایخه و نه‌رزشی نیه‌که‌وابوو توی خاوه‌ن ئیمان و برپوایش به‌که‌می
بزانه و به‌که‌می بگه‌ر، نه‌گه‌ر وات کرد خوای گه‌وره توی خوش نه‌ویت،

۱. الحاکم عن ابن مسعود . و جامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۳۲۱۸).

۲. مستد امام احمد (۲۹۳/۱۳).

۳. المستدرک علی الصحیحین (۲۴۴/۱۸). و المعجم الكبير للطبرانی (۴۸۶/۵).

چون پشتت هه‌لکردوو له دونیایه‌ك كه خوای گه‌وره نایه‌وئیت، جا نه‌م
 فه‌رموو‌ده‌یه ئه‌وه ئه‌سه‌لمئینی ئه‌گه‌ر تو دونیات بوئیت خوا له تو خوشی
 نایت وه ئه‌گه‌ر دونیات نه‌وئ و دونیا نه‌ویست بیت ئه‌و کاته خوای
 گه‌وره توئی خوش ئه‌وئیت، كه‌واته مه‌حببه‌تی دونیا‌په‌ره‌ستی و
 مه‌حببه‌تی خوای گه‌وره له‌یه‌ك دلدا كۆنابنه‌وه وه پشت هه‌لكه له‌وه‌ی له
 ده‌ستی خه‌لك‌دایه ئه‌و کاته خه‌لكان تو‌یان خوش ئه‌وئیت!

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «إِسْتَعِينُوا عَلَى الْخَاجَاتِ
 بِالْكَثْمَانِ فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُورٌ»^۱ واته: داخوازی نیازمه‌ندییه‌کانتان
 بکه‌ن له خوا به په‌نامه‌کی چون خوا خوئی ناگاداره به‌سه‌ر
 نیازمه‌ندییه‌کانی ئیوه‌دا، وه دلئی ئینسان به‌وه پارێزراو نه‌بیت، وه ئه‌گه‌ر
 ئیوه نیازمه‌ندییه‌کانتان بو خه‌لكان باس بکه‌ن به‌رنگارتان ئه‌بن له
 گه‌یشتن به مه‌تله‌به‌کانتان، چون هه‌ر خاوه‌ن نیعمه‌تیک له‌لایه‌نی
 خه‌لكه‌وه به‌خاله‌ت و چه‌سودی پئ ئه‌برئ.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «إِسْتَعِينُوا عَلَى كُلِّ
 صَنْعَةٍ بِأَهْلِهَا»^۲ واته: دا خوازی نیاز مه‌ندییه‌کانتان بکه‌ن بو هه‌ر ئیش و
 کارێک و پیشه‌یه‌ك، به كه‌سیك، كه شیاوی ئه‌و کاره‌یه، به‌و مانا له هه‌ر

۱. المعجم الكبير للطبراني (۳/۴).

۲. الدرر المنتثرة في الأحاديث للسيوطي (۵/۱).

كەسنىڭ ھەر فەرمان و ئىشنىڭ جۇرنايىت، مەسەلەن ئىنساننىڭ بەننايە فەقەت لەو ئىشەدا شارەزايە قەت داواي فەتواي شەرىعى لى ئاكرىت، ھەر بەوجۆرە كارەكانىترىش ھەتەد...

و ھەر وہا پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويەتى: «اسْتَفْتِ قَلْبَكَ وَإِنْ أَفْتَوْكَ»^۱ واتە: پىرس و را بكة بە نەفسى دامەزراوى خۆت ئەو نەفسەي كە بەنوورى خواي گەورە رازاوتەو، وە فەرق و جياوازي ئەخاتە نىوان حەق و باتلەو ھەر چەن بە زاھىر كەسانىكىش فەتوايان بۇ داىبىت، چۈن ئەوان ئاگادارىيان بەس بەسەر رواللەتى كارەكەدا ھەيە، وە ئەم فەرموودەيشە تايبەتمەندى بە بىرئىك لە ئىنسانەكان ھەيە و بۇ ھەمووكەس نىيە، وە ئەگەر بە سوورەتى گىشتى سەيرىش بكةين بۇ كەسنىكە دللى نوورانى بىت بەنوورى يەقىن.

و ھەر وہا فەرموويەتى: «أَسْلِمَ تَسْلِيمًا»^۲ واتە: بەرئىك و بىكى خۆت داخلى بەرنامەي ئىسلام بكةو ھەلس و كەوتت بەو بەرنامەيە بىت لە دونيادا ئەو كاتە تۇ پارىزراو ئەبىت ھەم لە دونيادا و ھەم لە سەراي بازارى قىامەتىشدا!!

۱. مسند امام احمد (۳/۳۰).

۲. متفق عليه.

ھەر وہا پىغەمبەرى خوا ﷺ ھەر موویە تى: «اسْمُحْ يُسْمَحُ لَكَ»^۱ واتە: لە بەندەکانى خوادا ئەوانەى كە پىيان ئەوترى «عیالُ اللّٰه». واتە: عائىلەى خوان، لىبوردن و چاوپۆشى بکە خواى ئەوانىش لە تۆ چاوپۆشى ئەكات، وه لە ھەلەكانت ئەگوزەرى و چاوپۆشيان لى ئەكات،

وه ھەر وہا پىغەمبەرى خوا ﷺ ھەر موویە تى: «أَصْحَابِي كَالْتُجُومِ بِأَيْهِمْ اِقْتَدَيْتُمْ اِهْتَدَيْتُمْ»^۲ واتە: یارەکانى من وه کوو ئەستىرەکانى عاسمان وانە شوین رىبازى ھەر کامیان بکەون بەرىك و پىكى شارەزاتان ئەكەن بۆ سەر رىگەى چاکەو خىر، چون ئەوان لە زانستگای رەسوولى خوادا چاکتر لە مانای قورئان و ھەدىس تیگەیشتون و ھالى بوون، وه ھەر وہا پىغەمبەرى خوا ﷺ ھەر موویە تى: «أَعْجَلُ الْأَشْيَاءِ عُقُوبَةٌ الْبُغْيِ»^۳ واتە: تەنھا شتى كە خواى گەورە زووبەزوو تۆلەكەى ئەسىنى ستم كردنە لە كەسىك كە شىاوى ستم لىكردن نىه. واتە: تۆلەى ستم كردن كەمتر ئەكەوتتە رۆژى قىامەت، بەلكو خواى گەورە ھەر لە دۇنيادا تۆلەى ئەو ستمە ئەسىنى لەو ستمگەرە، وه ھەر وہا ناسزایى وتن بە داىك و باوك خواى گەورە كەمتر سزاكەى بخاتە رۆژى قىامەت، ئەكسەرەن ھەر لە دۇنيادا ھەقیان ئەسىنى.

۱. مسند امام احمد (۱۵۴/۵)

۲. الابانة الكبرى لابن بطة (۲۲۰/۲).

۳. وسائل الوصول الى شمائل الرسول (۱۹۴).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ»^۱ واته سه‌ر سه‌ختترین دوشمنی تو که دوشمنایه‌تی له‌گه‌ل تو‌دا هه‌بیت نه‌فس و ئاره‌زواتیکه که له‌نیوان دووته‌نشته‌ی قه‌واره‌ی تو‌دا قه‌راری گرتووه، که له‌هه‌موو دوشمنتیک به‌تووّه نزیکتره.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «أَكْثَرُ النَّاسِ خَطَايَا أَكْثَرَهُمْ خَوْضًا بِالْبَاطِلِ»^۲ واته: هه‌رکه‌سی زۆرت‌ر بچیتته‌ ناو شتی به‌تاله‌و نابار و بۆی دابچن ئه‌وه له‌هه‌موو که‌س تاوانی زۆرت‌ره و گه‌وره‌تره، که‌واته ئه‌گه‌ر ئینسانی کوتوپر تووشی هه‌له‌یه‌کی بچووک بیت له‌گه‌ل ئه‌و که‌سه‌دا که به‌ریشه‌یی دابچیت‌ه‌ فرق و جیاوازییان زۆره، ئه‌له‌به‌ته هه‌ردوکیان هه‌له‌ن لای خوا به‌لام سزای ئه‌و زۆرت‌رو سه‌خت‌ره.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام ئه‌فه‌رمی: «أَعْظَمُ النَّاسِ خَطَايَا اللِّسَانُ الْكَذُوبُ»^۳ واته: له‌هه‌موو که‌سی خه‌تابارت‌ر له‌ئینسانه‌کان که‌سیکه به‌دروزی عاده‌تی کردبن وه‌هیچ هه‌له‌و تاوانیک نیه که‌پروو بدات ئیلا زمانی ئینسان له‌و تاوانه‌دا شه‌ریکه‌و به‌شداره، که‌واته ئینسان له‌شه‌پرو زیانی زمان‌پزگارنابیت مه‌گه‌رئه‌مه که به‌له‌غاوی شه‌ریعت له‌غاوی کات و شتی ناشه‌ری پێ نه‌ئیت!

۱. الجامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۱۷۳).

۲. المعجم الكبير للطبراني (۲۰/۸).

۳. مسند شهاب القضاعي (۲۴/۵).

هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «أَعْمَى الْعَمَى الضَّلَالَةَ بَعْدَ الْهُدَى»^۱ واته: له هه‌موو گومرایه‌ك گه‌وره‌تر رۆیشتنه به شوین ریگه‌ی زه‌لاله‌تا له پاش وه‌رگرتنی ریگه‌ی هیدایه‌ت، كه‌واته قه‌بول كردنی ریگه‌ی گومرایی له پاش وه‌رگرتنی ریگه‌ی هیدایه‌ت له هه‌موو شتی ناپه‌سه‌ندتر و نابارتره بۆئینسان.

وه‌هه‌روا پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «إِعْمَلْ لِرِجَالِكِ الْوُجُوهُ كُلَّهَا»^۲ واته: تۆ له‌بهر زاتی خوا كرده‌وه‌كانت ئه‌نجام بده به‌س هه‌ده‌فت زاتی خوابیت و ره‌زامه‌ندی خوات مه‌نزور بیت خوی گه‌وره هه‌موو نیازمه‌ندیه‌كانت بۆ جیبه‌جی ئه‌كات.

وه هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «أَفْضَلُ الْجِهَادِ أَنْ تُجَاهِدَ نَفْسَكَ وَهَوَاكَ فِي ذَاتِ اللَّهِ»^۳ واته: گه‌وره‌ترین جیهادو موباره‌زه ئه‌وه‌یه تۆ له‌گه‌ل نه‌فس و ئاره‌زواتی خۆندا جیهادو به‌ره‌ره‌كانی بکه‌یت، وه نه‌یلی به مه‌یل و ویستی خویان به‌ره‌و ریگه‌ی چه‌وت و هه‌له‌ت بیانبا و برون، وه‌پامیان بکه‌یت له‌سه‌ر كرداری چاك و په‌سه‌ند چون به‌گوێره‌ی فهرمووده‌ی سه‌زه‌رت عليه السلام كه فهرموویه‌تی: وا له‌جیهادی بچووك

۱. مسند شهاب القضاعی (۲۳/۵)

۲. جامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۴۱۳۷).

۳. جامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۴۱۳۷). و صحيح كنز السنة (۱/ ۱۴۱).

نه‌جاتمان بوو باجیهادی گه‌وره‌پش ئه‌نجام بده‌ین عه‌رزى نوینه‌رى
خوایان کرد: بۆچی جیهاد له‌مه‌ گه‌وره‌تر هه‌یه؟ فه‌رمووی: به‌ئى موباره‌زه
له‌ گه‌ل هه‌واو نه‌فسدا!

وه هه‌روه‌ها حه‌زره‌ت عليه السلام فه‌رموویه‌تى: «اِفْتَضِحُوا فَاصْطَلِحُوا»^۱ واته:
ئیه‌ عه‌یب و عاره‌ کانتان و تاوانه‌ کانتان به‌رره‌سى بکه‌ن و به‌یه‌ینه‌ پش
چاوتان، پاش ئه‌وه‌ چاره‌سه‌ریان بکه‌ن و ته‌وبه‌یان لى بکه‌ن!

هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌رى خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تى: «أَفْضَلُ الدِّينِ الْوَزْعُ»^۲
واته: به‌رزترین پله‌ی دینداری لای خوی گه‌وره‌ خو‌پاراسته‌ له‌و شتانه‌ی
که‌ مه‌نع‌ کراون له‌سه‌ر ئومه‌ته‌ی موحه‌مه‌د عليه السلام وه‌ له‌و شتانه‌ی که‌
حه‌رامن له‌ هه‌له‌و تاوان چ گه‌وره‌ و چ بچوک وه‌..

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌رى خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تى: «أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ جُهْدُ
الْمَقْلِ، وَابْدَاءُ بِمَنْ تَعُولُ»^۳ واته: له‌ریزی گه‌وره‌ترین به‌خشینی ئینسان
ئه‌زمیریت، به‌خشین و سه‌رف کردن له‌رى خوادا به‌و که‌سه‌ی که‌ کم
ده‌رنامه‌ده. واته‌ هه‌ژاره‌ له‌ مالدا، به‌لام دلیکی به‌رفراوانی هه‌یه. که‌واته:
ئهی ئینسانى که‌دل و ده‌روونىکی چاک و پر له‌ سه‌خواه‌ت هه‌یه، به‌ر له‌

۱. سیر اعلام النبلاء لامام الذهبی (۴۶۱/۱۵).

۲. معجم الکبیر للطبرانی (۱۱۳/۱۱).

۳. سنن ابی داود (۴۹۳/۴). و مسند امام احمد (۳۹۰/۱۷).

هەموو کەسێ نە فەقەو خەر جی منالە کانی خۆت و ئەوانە ی نزیکن بەتۆ.

بکێشەو دەس پێ بکە پاش ئەوان بگە بە هەزارانی دەورو بەری خۆتدا!

و هەروەها پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «أَفْضَلُ النَّاسِ أَتْفَاهُمْ

وَ أَوْصَلُهُمْ لِلرَّحِمِ»^۱ واتە: بەرێزترین ئینسان لای خوا کە سێکە کە

پاریزگاری زۆربیت و ئەهلی تەقوایت، وە قەتعی سیلە ی پەحم

نە کات بە لکوو سیلە ی پەحم بە جی بیتی، واتە سەر لە خزمان بدات بە

تایبەت ئەوانە یان کە زۆر نزیکن وە پێویستە سەریان لێ بدەیت.

و هەروەها پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «أَفْلَحَ مَنْ رَزَقَ لُبًّا»^۲

واتە: سەربەرزەو پەستگارە کە سێک کە خوی گەورە عەقل و ئاوەزی

جوانی پێ بەخشیو، کە بەو عەقلە ی رێگە ی شارەزایی بۆ لای دینی ئیسلام

پەیدائە کات، وە کاری چاک و پەسەند ئەنجام ئەدات و خۆی لە شتی

ناپەسەند پزگار ئەکات و دوور ئەخاتەو، وە هەرکات و زەمان وەسفی

عەقل لە ئینساندا زیاتر بیت حالی بوون و دوور بوونی لە گومرایی

زۆرترو زیاتر ئەبیت بۆیە ئەگەر یارە بەرزە کانی پێغەمبەر ﷺ

کە سێکیان بە عیبادەت و تیکۆشان باس بکردایی، پێغەمبەری خوا ﷺ

ئەیفەرموو: ئاوەزی تاقی بکەنەو، چون ئاوەزی هەر ئینسان سەرچاوە ی

پەستگارییە بۆ مرؤف لە دنیا دا!

۱. مصنف ابن ابی شیبە (۹۸/۶).

۲. المعجم الكبير للطبراني (۳۶۳/۱۳).

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: (الْأَقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ وَ التَّوَدُّدُ نِصْفُ الْعَقْلِ وَ حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ) ۱ واته: شاره‌زایی له سه‌رف کردنی مالدا که چۆن سه‌رف بکریت و له‌کویندا سه‌رف بکری و که‌ی سه‌رف بکری نیوه‌ی ژبانی ئاده‌میزاده، وه مه‌حه‌به‌ت نیشان‌دان و نزیك بوونه‌وه له خه‌لك به‌ئه‌نجامدانی کرده‌وه‌ی چاك و مولا‌حه‌زه‌کردنی نیازمه‌ندان و به‌جی‌هینانی ره‌فتاری په‌سه‌ند نیوه‌ی ئاوه‌زه بو‌ئینسان، چون به‌هۆی ئاوه‌ز ئه‌م کارانه جی به‌جی ئه‌بن، وه پرسپاری جوان که‌ئینسان چۆن پرسپار بکات له‌گه‌وره‌تر و زان‌تر له‌خۆی نیوه‌ی زانست و عیلمه بو‌ئینسان!

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا دَامَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ» واته: خودا یاریده‌ده‌ری بنده‌یه ئه‌گه‌ر بنده له‌فیکری یاریده‌دانی برای موسولمانی خۆیدا بی‌ت.

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «أَمِثْ أَمْرَ الْجَاهِلِيَّةِ الْإِمَامَةَ الْإِسْلَامَ» ۲ واته: ته‌رك بکه ره‌وشتی جاهیلیه‌ت نه‌وانه‌ی که نه‌فامه‌کانی به‌ر له‌ئیسلام نه‌نجامیان ئه‌دان و ئه‌بوونه هۆی تیا‌چونوی نه‌وان و ده‌ورو به‌ریان، مه‌گه‌ر نه‌وانه‌ی که دینی ئیسلام ته‌ئید و په‌سه‌ندی کردوون، وه به‌جوانی ژماردوون.

۱. المعجم الكبير للطبراني (۲۶۱/۱۱) . و شعب الايمان للبيهقي (۸۶/۱۴).

۲. وسائل الوصول الى شمائل الرسول للامام النهائي (۱۹۵/۱).

وهه‌رواپیغهمبهری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: (أَمْرُنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ)^۱ واته: له‌لایه‌نی زاتی خواوه‌فهرمانمان پی‌دراوه‌کاتی که له‌گه‌ل ئینسانه‌کاندا پروبه‌پوو ئه‌بین و باس ئه‌که‌ین له‌گه‌لیاندا به‌گویره‌ی وه‌رگرتنی ئاوه‌زیان قسه‌یان له‌گه‌ل بکه‌ین، واته: شتی له‌توانا و حالی بوونی ئه‌واندا نییه له‌گه‌لیان باس نه‌که‌ین وه...

وه‌هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي رَحْمَةً مُهْدَاةً»^۲ واته: به‌راستی خوی گه‌وره‌منی کردوو به‌نوینه‌ر و په‌وانه‌ی کردووم، که په‌حمه‌ت و خیریم بو‌خواه‌ن بر‌واکان به‌وه که ریگه‌ی به‌خته‌وه‌ری و سه‌ربه‌رزبان پی‌نیشان بده‌م، و بو‌کافره‌کانیش، که له‌دونیا‌دا عه‌زاب و سزای سه‌خت نه‌یینه‌ ریگه‌یان تا روژی قیامه‌ت، وه‌منی ناردوو که په‌حمه‌ت بم و ئینسانه‌کان شاره‌زا بکه‌م به‌ریگه‌ی هیدایه‌ت که ریگه‌ی دینی ئیسلامه.

وه‌هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «بُعِثْتُ بِرَفْعِ قَوْمٍ وَخَفْضِ آخَرِينَ»^۳ واته: خوی گه‌وره‌منی کردوو به‌نوینه‌رو په‌وانه‌ی کردووم تا بریک له‌ئینسانه‌کان به‌هوی باوه‌ر هینانه‌وه و داخل بوونیان له

۱. جامع‌الکبیر (۱/ رقم‌الحدیث: ۵۷۲۷).

۲. جامع‌الکبیر (۱/ رقم‌الحدیث: ۸۳۹۲).

۳. جامع‌الکبیر (۱/ رقم‌الحدیث: ۸۳۹۳).

دائیره‌ی دینی ئیسلامدا به‌رزوه بکهم و پله‌یان لای خوا به‌رزو دیاری بیت، وه بریکیشیان به‌هوی سه‌رینچی و پشت هه‌لکردن له یاساو به‌نامه‌ی ئیسلام و بی‌باوه‌ری خوار و رسوا بکهم .

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَنِ النَّسِيَانِ وَمَا أُكْرِهُوا عَلَيْهِ»^۱ واته: به‌راستی خوی گه‌وره چاوپوشی و گوزه‌شتی هه‌یه بو گه‌ل و ئوممه‌تی من له‌شتیکدا که دیت به‌خه‌یالیانا، وه به‌زمان ناشکرای ناکهن، وه هه‌روا له‌شتیکیش که له‌بیریان نه‌بیت نه‌نجامی بدن چ به‌کرده‌وه و چ به‌وتارو قسه، وه له‌شتیکیش که به‌زور بیسه‌پیتن به‌سه‌ریاندا، و زوریان لئ بکری که‌واته هه‌رشتی، که به‌خه‌یال و فیکری ئینسانا نه‌گوزه‌ری یا له‌سه‌ر خوی نیه، که کارئک نه‌نجام نه‌دات یا به‌زوری زورداریک نه‌نجامی نه‌دات خوی گه‌وره عیتاب و عه‌زایی بو دیاری ناکات به‌خاتر ئیحتیرام و پریزی پیغه‌مبه‌ر ﷺ !

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَ قَلْبِهِ»^۲ واته: به‌راستی خوی گه‌وره حه‌ققی له‌سه‌ر زمانی هه‌زرتی عومه‌ر رضی الله عنه ده‌ربرو ناشکرا کردوه، چون زمانی نه‌و به‌پریزه، وه‌کوو شمشیری بو‌په‌نده وابووه، وه هه‌روا حه‌ققیش له‌سه‌ر دل و

۱. المعجم الكبير (۳۳۰/۹).

۲. سنن ترمذی (۱۴۲/۱۲).

ده‌روونی‌ی‌ئو جاری‌کردبوو، به‌و مانا‌حق‌له‌سه‌ر دلی‌ئو‌ئو‌جوشا‌تا
 فه‌رمانی‌خوای‌گه‌وره‌ئه‌هاته‌خواره‌وه‌بۆلای‌پیتغه‌مبه‌بری‌خوای علیه‌السلام‌وه
 فه‌رمانه‌که‌ی‌جیبه‌جی‌ئه‌بوو‌به‌وتاری‌ئو‌یا‌حال‌وه‌زعی‌ئو.

هه‌روا‌پیتغه‌مبه‌ری‌خوای علیه‌السلام‌فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ أَجْسَامِكُمْ
 وَلَا إِلَىٰ صُورِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ»^۱‌وه‌له‌ری‌بویه‌تیک‌ی‌تردا‌ئه‌فه‌رمی
 «وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ»‌واته:‌خوای‌گه‌وره‌جه‌زاو‌پاداشی‌ئیه
 ناداته‌وه‌به‌هۆی‌شکل‌و‌شیه‌وه‌قه‌واره‌تانه‌وه،‌که‌چۆنه‌و‌چۆن‌نبیه،‌وه
 هه‌روا‌سه‌یری‌مالی،‌که‌له‌رپی‌خه‌یرو‌خه‌یراتا‌سه‌رف‌نه‌کرئ‌ناکاو،‌وه
 جه‌زاو‌پاداشی‌نیه،‌به‌لام‌خوای‌گه‌وره‌سه‌یری‌دلی‌ئیه‌ئه‌کات،‌که
 جی‌گای‌ته‌قواو‌خۆ‌پاراستنه،‌وه‌خه‌زانه‌ی‌خوای‌ناسینه،‌وه‌سه‌یری
 کرده‌وه‌کانی‌ئیه‌ئه‌کات‌و‌جه‌زای‌کرده‌وه‌کانی‌ئیه‌ئه‌داته‌وه‌به‌خیرو‌به
 ره‌حمه‌ت!

وه‌هه‌روه‌ها‌پیتغه‌مبه‌ری‌خوای علیه‌السلام‌فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِ
 الْأُمُورِ وَيُكْرَهُ سَفْسَافِهَا»‌واته‌به‌راستی‌خوای‌گه‌وره‌پی‌خۆشه‌ئه‌خلاق‌ی
 که‌به‌رزو‌موافقی‌یاسای‌شه‌ریعه‌تی‌ئیسلام‌بیت،‌وه‌به‌لایه‌وه‌نابارو
 ناپه‌سه‌نده‌ئو‌ئه‌خلاق‌یه‌ته‌ی‌که‌ناشیرین‌و‌نابارن،‌که‌واته‌هه‌ر‌به‌نده‌یه‌که
 له‌به‌نده‌کانی‌خوای‌پازاوه‌به‌ئه‌خلاق‌ی‌شیرین‌و‌جوان‌بیت‌خوای‌گه‌وره

۱. متفق علیه.

خوشی شه‌ویت، وه هه‌ر كه‌سه‌ی له به‌نده‌كانی خوا، خاوه‌نی وه‌سفی ناله‌بارو ناشیرین بیت خوای گه‌وره نایه‌ویت.

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا»^۱ واته: به‌راستی خوای گه‌وره پتی خوشه‌نهرم و نیانی له کرده‌وهو و تاردا، وه له‌هه‌ر کاریکی په‌سه‌ندا چ کاری دینی و چ کاری دونیایی وه‌چ کارو باری فه‌ردی یا کومه‌لایه‌تی وه... بیت، وه له هه‌ر موعامه‌له‌و ره‌ددو به‌ده‌ئیکدا بیت. زانایانی به‌رزی ئیسلام وشه‌ی «رفق» یان به‌گه‌ردنکه‌چی بو به‌جی هینانی کاری په‌سه‌ندو جوان مانا لیداوه‌ته‌وه

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ الرِّزْقَ عَلَى قَدَرِ الْمُؤْنَةِ»^۲ واته: به‌راستی خوای گه‌وره رزق و رۆزی به‌گویره‌ی خه‌رج و ئینفاق شه‌نیرئ بو به‌نده‌کانی.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ أَحْسَرَ النَّاسِ صَفْقَةً مَنْ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ»^۳ واته: به‌راستی زیانمه‌ندترین ئیسان له پاداش و سه‌وابدا كه له هه‌موو كه‌س هه‌سره‌ت و داخی زیاتر بیت له قیامه‌تدا، له‌جه‌نبه‌ی عه‌قدو موعامه‌له‌وه، واته: زیانی موعامه‌له‌یی

۱. مسند امام احمد (۱۱۷/۹).

۲. الجامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۹۰۰۴).

۳. الجامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۱۲۰۰۹).

قورستر بیت که سئ تووشی ئه‌بیت، که عاقیبه‌ت و ئاخیره‌تی خوئی لانه‌بات به‌هوی دونیای که سئکی تره‌وه‌ واته: قیامه‌تی بفروشی به‌ دونیای که سئکی تر خه‌یانه‌تی بئ بکات وه‌یا ستم و زولمی لب‌بکات.

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا^ﷺ فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ»^۱ واته: به‌راستی به‌رنامه‌کانی دینی ئیسلام نیسه‌ت به‌دینه پیشووه‌کان ئاسان وسووکن، چون سه‌ختیه‌ک و توندیه‌ک که له‌ناو ئایینه پیشووه‌کاندا بووه له‌ناو ئایینی ئیسلامدا نییه، وه‌هیچ که سئک نییه بیه‌وه‌ئ له‌به‌راه‌ر دینه‌وه‌ بوه‌ستی و زور تیاداچی ئیللا دین زال ئه‌بیت به‌سه‌ریا، که‌واته ئه‌وه‌یش مه‌نزور نییه که ئینسان نه‌چی به‌شوین ته‌کمیل کردنی دینه‌که‌یا، به‌لکوو مه‌قسوود ئه‌وه‌یه ئینسان نابئ زیاده‌ره‌وی بکات به‌ جوړنیک ببیته هوی په‌ژاره‌و ماندوبوونی بئ جینگه‌و زیاد له‌حه‌دد،

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا^ﷺ فه‌رموویه‌تی: «إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى»^۲ واته: به‌راستی خوړاگریه‌ک په‌سنده و ته‌واوه، که خاوه‌نه‌که‌ی له‌کاتی په‌یدا بونی موسیبه‌ته‌که‌دا له‌ئه‌وه‌له‌وه‌ خوگر بیت، واته له‌کاتی توندی موسیبه‌ته‌که‌دا خوړاگرتن قیمه‌ت و بایه‌خی هه‌یه، وه‌گهرنه به‌مرور ئینسان ئه‌بیته‌خواه‌ن سه‌برو خواه‌ن حیلیم و حه‌سه‌له‌.

۱. صحیح بخاری (۶۹/۱).

۲. صحیح بخاری (۲۹/۵).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «إِنَّكَ لَمْ تَدَعِ لِلَّهِ شَيْئاً إِلَّا عَوَّضَكَ اللَّهُ خَيْراً مِنْهَا»^۱ واته: به‌راستی تو نه‌ی نینسان نه‌ی خاوه‌ن بروا و خاوه‌ن عه‌قل، هیچ شتیک ته‌رك ناکه‌ی له‌به‌ر په‌زامه‌ندی خوا‌ی گه‌وره نیللا خوا‌ی میه‌ره‌بان له‌بری نه‌وشته پاداش و عه‌وه‌زیکت پی نه‌دات زور چاکتر له‌وه‌ی که تو ته‌رکت کردوه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَتَسْعَوْهُمْ بِأَخْلَاقِكُمْ»^۲ واته: ئیوه ناتوانن بگه‌ن به‌خه‌لك به‌هوی سه‌روه‌ت و که‌له‌پووریکه‌وه که هه‌تانه، چون شتی وا غه‌یره مومکینه که ئینسان به‌هوی سه‌روه‌ت و سامانه‌وه بگا به ته‌واوی خه‌لكیدا، به‌لكوو بگه‌ن به ئینسانه‌کاندا به‌هوی نه‌خلاق و په‌وشتی جوانتانه‌وه، واته: ئیوه به نه‌خلاق‌ی جوانتان نه‌توانن بگه‌ن به ئینسانه‌کاندا به‌و مانا ئینسان به نه‌خلاق شیرینی نه‌توانی خه‌لكان رام بکات و بیانکیشی بو سه‌ر ریگه‌ی حه‌قق نه‌ک به‌سه‌روه‌ت و که‌له‌پووری نه‌م دونیا‌یه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «إِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالاً»^۳ واته: به‌راستی بو هه‌ر ساحیب دینیک و حه‌ققیک هه‌یه داخوازی به‌لگه‌ی له‌سه‌ر وه‌رگرتنی حه‌قق‌ی خو‌ی،

۱. شعب الایمان للبيهقي (۲۳۷/۱۲).

۲. مصنف ابن ابي شيبة (۹۰/۶).

۳. صحيح بخاري (۹۵/۸).

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ»^۱ واته: ته‌واوی کرده‌وه‌کانی ئینسان بو دامه‌زراندن و بو نه‌وه پاداشی بپیت لای خوی گه‌وره، به‌گوێره‌ی نییه‌ت و ئیخلاسی نه‌و شه‌خسه‌یه، واته: چه‌ن ده‌رس‌د کرده‌وه‌کانی ئینسان بو خوان نه‌و نه‌ندازه‌یش جه‌زاو پاداشیان لای خوا هه‌یه!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «إِنَّمَا الْبَيْعُ عَنْ تَرَاضٍ»^۲ واته: به‌راستی دامه‌زران و سیححه‌تی ئال و وێر له‌ شته‌کاندا له‌ واقع و راستیدا به‌ستراوه به‌ ره‌زامه‌ندی هه‌ردوولای کرپار و فرۆشپاره! وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ وَالْحِلْمُ بِالتَّحَلُّمِ»^۳ واته زانستی که‌ بایه‌خداربیت ده‌سکه‌وتنه‌که‌ی به‌ زه‌حمه‌ت و ته‌لاش کردن له‌لای خواهن زانسته‌کان و خواهن عیلمه‌کان ئه‌بیت، وه‌ حیلیم و خوێراگری نه‌فس له‌ تووێه‌یی و له‌ غه‌زه‌ب به‌ خوێش‌حال کردنی نه‌فسه‌ بو لای خوێگرتن له‌ به‌جێ هێنانی ئاره‌زواته‌کانی نه‌فس ده‌س ته‌که‌وێت!

۱. صحیح بخاری (۳/۱).

۲. سنن ابن ماجه (۴۱۹/۶). و مصنف ابن ابی شیبه (۵/۵).

۳. معجم الکبیر للطبرانی (۲۵۸/۲۰).

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «إِنَّمَا الْمَرْأُ بِخَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرِ الْمَرْأُ مَنْ يُخَالِلُ»^۱ واته: هه‌ر ئینسانیک له‌باره‌ی شه‌خسییه‌ت و پیاوه‌تییه‌وه به‌دۆستان و خو‌شه‌ویستانیه‌وه ئه‌ناسریت، جا مادام وه‌هایه‌ با هه‌رکه‌سه‌ی سه‌یری ده‌ورویه‌ری خو‌ی بکات و چاوی وردکاته‌وه بزانی کئی ئه‌کات به‌ره‌فیتق و دۆسی خو‌ی، که‌واته‌ ره‌فیتق بۆ ئینسان ترازوو و باسکوئن یاسه‌نگی مه‌حه‌ککن بۆ هه‌سه‌نگاندنی وه‌زنه‌ی ئینسان و پالفته‌کردنی، که‌وابوو با هه‌رخاوه‌ن ئاوه‌زیک تییینی بکات و بزانی کئی ئه‌کا به‌ره‌فیتق و هاوه‌لی خو‌ی!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «إِنَّ مِنَ الْبَيْنَانِ لَسِحْرًا»^۲ واته: بریک له‌قسه‌کان و خوتبه‌کان وه‌کوو سیحرا وانه هه‌روه‌کوو دلئی ئینسان له‌سیحرا مه‌یل ئه‌کات بۆ لای ئه‌وه که ئینسان وائه‌زانی راسته‌وه‌ حه‌قیقه‌ته‌، بریک له‌وتارو قسه‌کانیش وانه، دلئی ئینسان مه‌یل ئه‌کات بۆ لای ئه‌وه که ئینسان وائه‌زانی حه‌ققن چون ئه‌وه‌ وئزه‌ره ئه‌وه‌ قسانه‌ی که ئه‌یانکات با وجوودی ئه‌وه‌یش که به‌تالئ پروکه‌شیان ئه‌کات به‌شتیک که زۆر له‌حەقق ئه‌چن و وه‌کوو حه‌قق وانه، که‌چی له‌راستیا وانین.

۱. جامع الکبیر (۱/ رقم الحدیث: ۹۱۷۴).

۲. موطاً امام مالک (۱۱۸/۶). و صحیح بخاری (۱۱۴/۱۶).

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا^(ع) فه‌رموویه‌تی: «أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيُّ بَابُهَا»^۱ واته: من شارو خه‌زانه‌ی زانستم، وه حه‌زرتی عه‌لیش^(ع) وه‌کوو ده‌رکی نه‌و شاره‌ وایه، به‌و مانا حه‌زرتی موحه‌مه‌د^(ع) وه‌کوو شاریکه‌ مانای ته‌واوی دینه‌کان نه‌زانئی و ناگای بووه به‌سه‌ریانا، وه حه‌زرتی عه‌لیش^(ع) وه‌کوو ده‌رکی نه‌و شارهی ناساندوه و دیاری کردووه، به‌و مانا هه‌رکه‌سی له‌ ریگه‌ی حه‌زرت عه‌لی و باقی خه‌لیفه‌کانه‌وه^(ع) واردی نه‌و بازارو شاره‌ بیئت نه‌وه ره‌ستگاره و ریگه‌ی هیدایه‌تی دوزیوه‌ته‌وه، وه هه‌ر که‌سی له‌ ریگه‌ی نه‌وانه‌وه نه‌روات نه‌وه ریگه‌ی ون کردووه و سه‌ر لی‌شیاووه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا^(ع) فه‌رموویه‌تی: «أَنْتَ وَ مَالِكٌ لِأَبِيكَ»^۲ واته: تو نه‌ی که‌سی که‌ نه‌لیت باوکم ویستی نه‌وه‌یه ماله‌که‌م بیات، خویشت و ماله‌که‌یشت هه‌ره‌مووه‌که‌ی هی باوکتته، چون باوکت هوی په‌یدا بونی تویش و مالکه‌ی تویشه، که‌واته: نه‌و شیاوتره‌ به‌ تویش و ماله‌که‌یشت، وه هه‌رکاتی ویستیوو نه‌توانئی له‌ ماله‌که‌ی تو که‌ نه‌لیی هی منه، هه‌لبگرئی بو نیازمه‌ندیه‌کانی خوئی!

۱. مستدرک علی الصحیحین للحاکم (۴۴۳/۱۰).

۲. سنن ابن ماجه (۷/۷). و مسند امام احمد (۱۴۲/۱۴).

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «إِنْ تَفَعَّلِ الْخَيْرَ خَيْرٌ لَّكَ»^۱ واته: نه‌گه‌ر تو له شه‌رتیکدا کرده‌وی چاک نه‌نجام بده‌یت وه هه‌دفت په‌زامه‌ندی خوای گه‌وره بی‌ت، نه‌وه خیره بو دنیاو بو شاخیره‌ت، وه به‌و خیره و قازانجه سه‌ره‌رزنی به‌ده‌س نه‌هینیت لای خوای گه‌وره!

هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ»^۲ واته نگاداری بکه‌ن و بپاریزن پیزو حورمه‌تی هه‌ر ئینسانیک به‌نه‌دازه‌ی پیزو حورمه‌تی خو‌ی، وه له‌گه‌لیا بجوولینه‌وه به‌جو‌ری که مونسبی حالی نه‌وه، وه هه‌ر ئینسانی نه‌شی وه‌فا به‌پیزو حقوقی بکری، وه هه‌ر شه‌خسیه‌تی له‌عاستی خویدا پیزی پاریزراوه، مه‌سه‌له‌ن زانای دینی له‌جینی خویدا نه‌ولیا‌ی خوا له‌جینی خویدا، وه‌شه‌خسی خاوه‌ن شکو هه‌ر به‌و جو‌ره هتد...!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «أَنْظُرِي فَإِنَّمَا هُوَ جَنَّتِكِ وَ نَارُكَ»^۳ واته: نه‌ی نه‌و ئافره‌ته‌ی، که خاوه‌ن میردی سه‌یرکه تو وای له‌چه‌پله‌یه‌ک و مه‌رحه‌له‌یه‌کدا، واته: خو‌شه‌ویستنی تو بو

۱. سنن ابی داود (۴۸۱/۴) . و مسند امام احمد (۱۳۴/۳۲).

۲. سنن ابی داود (۴۷۲/۱۲).

۳. معجم الکبیر للطبرانی (۳۵۷/۱۸)

میرده‌کەت چۆنه؟ وه یا چاوی ئاوه‌زت بخه‌ره‌کار ئایا دووری و له
میرده‌کەت بیتزاری؟، ئایا میرده‌کەت له تو‌ر‌پ‌ازییه تا بیتته‌هۆی چوونه
به‌ه‌شتت یا نار‌پ‌ازییه و قه‌لسه‌ لیث و تو‌یش رووت گرژه له‌و تا بیتته‌هۆی
چوونه ناو دۆزه‌خ و هه‌زاران سزای سه‌ختی جه‌ه‌نمه‌ت وه...!

وه هه‌روه‌ها پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «أَنْهَيْكُمْ عَنْ قِبَلٍ وَ
قَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ»^۱ واته: من ئیوه مه‌نع نه‌که‌م له قسه‌کردنی که وتنی بی
با‌ی‌خه‌و بی نه‌تیجه‌یه. وه هه‌ر وه‌ها ئیوه مه‌نع نه‌که‌م له پرس‌یاری زۆری
بی ج‌ی‌گه، که نیاز به‌وانه نه‌بیت، چون هۆی تیاچوونی بر‌یک له‌گه‌له
پ‌یش‌وه‌کان له پ‌یش هاتنی ئیسلامدا ئیختیلاف و ک‌یش‌ه‌ی ئه‌وانه‌بوو له
کتیبه‌که یاندا، ئه‌و ک‌تیبه‌ی که نو‌ینه‌ره‌که‌یان لای زاتی په‌روه‌رد‌گار
ه‌یتا‌بووی که‌واته: ئه‌ی گه‌لی ئوممه‌تی موحه‌مه‌د ﷺ ئیوه له‌و جۆره
ش‌تانه خۆتان پار‌یزن وه له‌و کاره‌ساتانه ده‌رس و عیبه‌ت ب‌گرن!

وه هه‌روه‌ها پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي
مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ»^۲ واته: ئه‌ی گه‌لی موسو‌لمان ب‌ن‌دارو‌بن و ناگادار‌بن! ه‌یچ
کات دروست نییه بۆ به‌ج‌ئ‌ه‌یتانی فه‌رمانی گه‌وره‌و سه‌ره‌رشتی که‌ری
ئهم‌ری خۆی، ئینسان ناه‌رمانی خوا نه‌نجام بدات، واته نه‌گه‌ر حاکمان و

۱. صحیح بخاری (۱۱۳/۲۰).

۲. سنن ترمذی (۲۹۹/۶).

فهرمانبهرداران دستووریان دا به کردنی تاوان و گوناھ بۆ هر مه‌قسه‌د و مه‌رامتیک، وه یا هر نه‌وعه تاوان و گوناھتیک، نابیی فهرمانبهرداریان به‌جی بیئن چون وه‌لی ئەمرن، نا ناییت، وه دروست نییه ئینسان به‌هۆی فهرمانی ئەوانه‌وه خۆی تووشی هه‌له‌و تاوان بکات لای خوا شه‌رمه‌سار بیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو یه‌تی: «الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ»^۱ واته: دینی ئیسلام، که بریتیه له سه‌ردانه‌واندن بۆ فهرمانی خوا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ عه‌ینی ئەخلاق شیرینی و په‌فتاری جوان و په‌سه‌نده، که‌واته: خوو و په‌وشتی جوان له به‌رنامه و یاسای دین به‌ده‌ر نییه و زیاتر نییه! وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو یه‌تی: «الْإِسْلَامُ يَجِبُ مَقَابَلَهُ وَالْهَجْرَةُ تَجِبُ مَقَابَلَهَا»^۲ واته: ئیسلام هیتنانی ئینسانتیکی بی بر‌وا و داخل بوونی بۆ دینی ئیسلام قه‌تعه‌کات و لائه‌بات ئەوه‌ی نافه‌رمانی و نارپه‌وایی بیت، که به‌ر له‌وه‌ی کردوو یه‌تی له حه‌قی خوا‌دا، به‌لام حه‌قی خه‌لکان ساق‌ت ناییت و نافه‌وتی، وه هه‌روه‌ها به‌جی هیتنتی ولات به‌خاتری پاراستنی دین و له‌به‌ر په‌زامه‌ندی خ‌وای گه‌وره‌ئویش قه‌تعه‌کات و لائه‌بات ئەوه‌ی که هه‌له‌ و نافه‌رمانیه له حه‌قی خوا‌دا، به‌لام حه‌قی خه‌لکان واته: «حق الناس» هه‌رئه‌مینی و نافه‌وتی!

۱. جامع الکبیر (۱/ رقم الحدیث: ۱۶۹).

۲. السیره النبویه للصلابی (۲/ ۲۶۲).

وہ ہر وہا پیغہمبہری خوا ﷺ فرمویتی: «الْإِسْلَامُ يَغْلُو وَلَا يُغْلَى عَلَيْهِ»^۱ واتہ: ئەگەر لەدایک و باوکتیکی کافر یەکتیکیان بە دینی ئیسلام موشەرپەف بوون مندائیکی نابالغ کە هەیانە ئیسلامیەت بوو ئەو سابت ئەبێت، وە چاری لە ئاداب و رەوشتی ئیسلامیەتدا لەو دایکە یە یا چاری لەو باوکە یە، کە موسولمان بوون، (ئەمەیشە بە خیلافی یاسا و قەواعیدی مەنتیقە کە ئەلی نەتیجە تابعی ئەخەسسی موقەددیمە تەینە).

وہ ہر وہا پیغہمبہری خوا ﷺ فرمویتی: «إِيَّاكَ وَدَعْوَةَ الْمُظْلُومِ»^۲ واتہ: لەسەر تۆیە خۆت بپاریزی لە نزاو پارانەوہی ئینسانی کە ستمی لیکراوە و خۆتی لێ دوربخەرەوہ، چون لە نیوان وەرگرتنی نزاو پارانەوہی ئینسانی ستم لیکراو و خوای گەرەدا پەردەیک نییە بە لکوو بەزووترین کات نزاکی لێ وەرئەگیرئ!

وہ ہر وہا پیغہمبہری خوا ﷺ فرمویتی: «إِيَّاكَ وَ قَرِيبَ الشُّؤْمِ فَإِنَّكَ بِهِ تُعْرِفُ»^۳ واتہ: لە سەر تۆ پێویستە خۆت دوور بکەیتەوہ لە کەسی کە رەفیق و هاوئەتە، بەلام رەفتاری ناپەسەندو نابارە، چون تۆ بە رەفتارەکانی ئەودا ئەناسرئیت، کەواتە خۆتی لێ پارێزە و خۆتی لێ

۱. صحیح بخاری (۱۳۹/۵).

۲. مصنف ابن ابی شیبە (۵۸/۷). و شعب الایمان للبیہقی (۱۳/۱۶).

۳. مسند ابی یعلی الموصلی (۳۶۸/۱۲).

دووربکهره‌وه، وه خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی: که‌سی شه‌یتان نزیک و یاری بیت، شه‌یتان خراب هاو‌هل و جیرانیکه بو ئینسان!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «إِيَّاكُمْ وَالْخِيَانَةَ فَإِنَّهَا بِمُسْتِ الْبِطَانَةِ»^۱ واته: له‌سه‌ر تو‌یه خۆت دوور خه‌يته‌وه و خۆت بپاریزی له‌خه‌یانه‌ت کردن به هه‌موو جووره‌کانیه‌وه، چوون به‌راستی وه‌سفی سته‌م و خه‌یانه‌ت کردن خراب‌ترین به‌رگ و لیباسیکه هه‌رکه‌سی له‌به‌ری کات ئه‌بیته هۆی تیشکانی ئه‌و که‌سه، وه له‌به‌ین ئه‌چیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «إِيَّاكَ وَمَا يَسُوهُ الْأُدُنَّ»^۲ واته: له‌سه‌ر تو‌یه خۆت بپاریزی له‌وتارو گو‌فتارنیک، که ئینسانه‌کان ناشیرین ئه‌کات، به‌کورتی له‌سه‌ر ئینسانی خاوه‌ن بر‌وا پئویسته خۆی پاریزی له‌غه‌یبه‌ت کردن هه‌ر که‌سینک، که شیایوی غه‌یبه‌ت کردن نییه چون ئه‌گه‌ر ئه‌و غه‌یبه‌ت کردنه له‌زمانی تو‌وه بیسریت ئه‌بیته هۆی نه‌فرت و کینه‌و دوو به‌ره‌کایه‌تی، که ئه‌مانه‌ش له‌کو‌مه‌لگادا ناپه‌سه‌ندو ناشیرینه!

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویتی: «إِيَّاكُمْ وَخَضِرَاءَ الدِّمَنِ، قِيلَ: وَ مَاخَضِرَاءَ الدِّمَنِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْمَرْثَةُ الْحَسَنَاءُ فِي الْمَتَبَتِ

۱. المعجم الكبير (۷۶/۱۶)

۲. مسند امام احمد (۳۹/۳۴). و جامع الكبير للطبراني (۱/ رقم الحديث: ۱۰۰۵۶).

السُّوءِ»^۱ واتە: لەسەر ئێتووبە و پێتووستە خۆتان بپارێزن لە سەوزەبەك كە بۆگەنە، عەرزى رەسولى خوايان كرد ئەى نوێنەرى خو اسەوزەى بۆگەنە كامەبە؟ نوێنەرى خوا لە ولامدا فەرمووى: ئافرتى كە پروالەت و دیمەنى جوانى هەبە ئەو مەحەلل و جینگای سەوز بوونى خراپەبە، كەواتە لازمە لەسەر ئافرت بەتایبەت خواوەن جەمال خۆى پارێزى وە ئىنسانەكان تووشى گوناھ و تاوان نەكات!

وە هەر وەها پێنەمبەرى خوا ﷺ فەرمووبەتە: «الْإِيمَانُ نِصْفَانِ نِصْفٌ فِي الصَّبْرِ وَ نِصْفٌ فِي الشُّكْرِ»^۲ واتە: باوەر و ئیمانى خواوەن بپروا، بە دووبەش دابەش نەكەیت بەشێكى لە ژێر شوكر نە بژێرى خواى گەورەدا لەسەر نێعمەتەكانى دەس نەكەوئ، واتە خواوەن بپروا ئەشێ شوكرانە بژێربیت، وە بەشێكى تریشى لە ژێر خۆگرتن و سەبردادەس ئەكەوئ واتە ئەشێ خاوەن بپروا خۆگرو سەبوو ریبیت، كەواتە ئیمان دارى كامل و تەواو ئەشێ خواوەنى ئەو دوو وەسفەبیت.

۱. مسند شهاب قضاعى (۴۶۸/۳).

۲. شعب الایمان للبيهقي (۱۹۹/۲۰).

پیتی بی

پیغهمبهری خوا ﷺ فرمویه تی: «الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِيمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَ كَرِهَتْ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ»^۱ واته: پیغهمبهری خوا ﷺ له وهلامی نهواسی کورپی سه معاندا فرموی: چاکه بریتیه له نه خلاق شیرینی و رهفتاری جوان و په سهند، وه گونا هیش ئه وه یه له دلئی توی نهوعی ئینسانیدا نارام و قهرارناگری، وه پیټ ناخوښه، که خه لکان ناگادارین به سهر ئه و کرداره یدا که تو ئه نجامت داوه!

وه ههروهها پیغهمبهری خوا ﷺ فرمویه تی «بُرُّوا آبَائَكُمْ تَبَرُّكُمْ أَبْنَائُكُمْ وَعَفْوًا تَغْفُ نِسَائُكُمْ»^۲ واته: چاکه بکهن له گهل باوکان و دایکانتان بهو مانا رهفتاری ئیسلامیان له گهلدا بکهن چون ئه گهر ئیوه رهفتارتان و ابیت ئه ولاده کانی ئیوهش له گهل ئیوهدا چاکه بن و رهفتاریان باش ئه بیټ، وه ئیوه له خه یانهت کردن به ناموس و شهرفی ئینسانه کانی تر خوټان بپاریزن، دهس درټییان بو مه کهن ئه گهر ئیوه رهفتارتان و ابیت نه ولاده کانی ئیوهش شهرفی ئیوه نه پاریزن و هیچ کهس دهس درټییان بو ناکات!

۱. صحیح مسلم (۴۰۳/۱۲).

۲. المستدرک علی الصحیحین للحاکم (۹۸/۱۴).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «بُعِثْتُ بِمَدَارَاةِ النَّاسِ»^۱ واته: خوی گه‌وره منی په‌وانه کردووه به‌نویته‌رایه‌تی تا له‌گه‌ل ئینسانه‌کاندا، به‌نهرم و نیانی و له‌سه‌رخۆ به‌رخورد بکه‌م، وه‌بالی نه‌وازش و میهره‌بانی بۆ ئه‌وان رابخه‌م و توندوتیز نه‌بم له‌گه‌لیان، چون ئه‌م وه‌سفانه ئه‌بنه هۆی یه‌ك گرتن و یه‌کیه‌تی گه‌ل و نه‌ته‌وه، وه‌ ئه‌بنه هۆی راکیشانی سه‌رنجی ئینسانه‌کان!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «الْبَلَاءُ مُوَكَّلٌ بِالْمَنْطِقِ»^۲ واته: سه‌لامه‌تی ئینسانه‌کان به‌سه‌راوه به‌وتارو قسه‌ی ئینسانه‌وه، به‌و مانا هه‌ر ده‌ردی سه‌ریک که بۆ ئینسان دروست ئه‌بیت چ له‌دونیادا، و چ له‌قیامه‌تیشدا، به‌هۆی وتاری نابارو قسه‌ی ناشیرینی ئینسانه، که‌واته بی‌وه‌یی ئینسان و له‌بیده‌نگی و سه‌کووتی ئینساندا، وه‌کوو له‌فرمووده‌ی ترده‌یه‌یه که بیده‌نگی به‌گه‌وره‌ترین ئه‌خلاقی ئینسان ئه‌ژمیریت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «الْبَيْتَةُ عَلَى الْمُدْعِي وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ»^۳ واته: شاهید بۆ ئیسه‌باتی مه‌تله‌یتک هه‌میشه له‌سه‌ر

۱. شعب الایمان للبيهقي (۲/۱۸).

۲. دلائل النبوة للبيهقي (۲/۲۹۷).

۳. صحيح بخاري (۱۹۰/۹). و سنن ترمذی (۱۸۳/۵).

که‌سیکه، که ئیددیعیای هه‌یه و داخوازی شت نه‌کات، وه سوئندخواردن بو ئیسباتی هه‌ر مه‌تله‌بینک له‌سه‌ر که‌سیکه که‌ئینکاری شت نه‌کات و داخوازی شتی لی نه‌کریت، مه‌گه‌ر له‌بابی قه‌سامه‌ت دا نه‌بیت له‌وی سوئنده‌کان هه‌ره‌مه‌موه‌که‌ی له‌سه‌ر مودده‌عین!

پیتی تی

پیتغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «تَرَكَ الشَّرَّ صَدَقَةً»^۱ واته: ته‌رکی شه‌رو ئاژاوه‌گێری، وه‌کوو به‌خشین و شت دان به‌خه‌لکی هه‌ژارو فه‌قیر وایه له‌ریگه‌ی خوادا، به‌و مانا هه‌ر که‌س ئینسانیک له‌هۆکانی ئاژاوه‌گێری دوور بکاته‌وه، وه‌کوو خه‌یری کردبی له‌ریگه‌ی خوا دا وایه!

وه هه‌روه‌ها پیتغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «تَعَرَّفَ إِلَى اللَّهِ فِي الرِّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَةِ وَأَعْلَمَ أَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ وَإِنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ وَإِنَّ الْفَرْجَ مَعَ الْكَرْبِ وَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا»^۲ واته: نزیک به‌روه‌ه له‌خوا به‌جی هینانی فه‌رمانه‌کانی خوی گه‌وره و به‌سوپاس گوژاری نبعمه‌ته‌کانی خوا، وه به‌خۆراگری له‌ژیر دایره‌ی قه‌زاو قه‌ده‌ری خواییدا، وه به‌

۱. اعلام النبوة للماوردی (۲۵۴/۱).

۲. المستدرک علی الصحیحین للحاکم (۴۰۷/۱۴).

به‌نابردن بۆلای خوا به‌راستی، وه‌ خوی گه‌وره‌ هه‌موو گری کۆله‌کانی ژیانته‌ بۆ نه‌کاته‌وه، وه‌ ساغی و سه‌لامه‌تیت بۆ دیاری نه‌کات، وه‌ له‌ ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ی رۆژگار نه‌تپاریزیت، وه‌ به‌ لوتفی خوی ره‌حمت پی نه‌کات، وه‌ بزانه‌ به‌ راستی نه‌و شته‌ی که‌ له‌ تۆ لادراوه‌ و پیته‌ ناگات ته‌قدیری خوی و ابووه‌ که‌ به‌ تۆ نه‌گات، وه‌ نه‌وه‌یش به‌ تۆ گه‌یشته‌وه‌ ته‌قدیری خوی و ابووه‌ که‌ له‌ تۆ لانه‌دات و پیته‌ بگات، وه‌ بزانه‌سه‌ر که‌وتنی ئینسان و له‌ ژیر چه‌له‌قه‌و دایره‌ی خوگری و سه‌بردا، وه‌ له‌ گه‌ل هه‌موو سه‌ختیه‌ک و ناره‌حه‌تیه‌کدا له‌ ژيانا ره‌حه‌تیه‌ک و ئاسانیه‌ک بۆ ئینسان هه‌یه!

وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «تَمَسَّكُوا بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^۱ واته‌: ده‌ستی خۆتان توند بکه‌ن و بی ئالینه‌ جینگه‌ ده‌ستی نه‌پساو و مه‌حکه‌م که‌ وشه‌ی «لااله‌ الاالله»یه، واته‌ شوینی که‌ون و عه‌مه‌ل به‌ مه‌فه‌وم و مانای نه‌م له‌فزه‌یه‌ بکه‌ن، وه‌ له‌ دایره‌ی ماناو مه‌فه‌وم و نه‌م له‌فزه‌ مه‌چه‌نده‌ر نه‌گه‌ر و بکه‌ن ده‌سته‌تان ئالاندووه‌ته‌ جینگا ده‌سته‌تکی مه‌حکه‌م و نه‌پساو، وه‌ به‌مه‌تله‌بتان نه‌گه‌ینی!

۱. وسائل الوصول الى شمائل الرسول للنبهاني (۲۰۳).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی «تَهَادُوا تَخَابُوا»^۱ واته ئیویه‌ی خاوه‌ن بر‌وا دیاری و هه‌دیه‌ بۆ یه‌کتر ببه‌ن تا مه‌حه‌به‌ت و ئولفه‌تتان بۆ یه‌کتر زیاتر بکات و یه‌کترتان خۆش بوئ، وه‌ له‌ که‌ناری مانای ئەم فه‌رمووده‌یه‌دا ئەشی‌ بزاینین دیاری بردن و هه‌دیه‌بردن نابن به‌و شیوه‌ بیت ئەو که‌سه‌ که‌ دیاریه‌که‌ی بردوه‌ چاوه‌روانی پر‌کردنه‌وه‌ی ئەوشته‌ی بیت که‌ بردوویه‌تی بۆ ئەو ته‌ره‌فه‌، وه‌ به‌ ته‌ما‌بیت شتی پی‌بده‌نه‌وه‌، نا ئەمه‌ دروست نییه‌!

پیتی «ث»ی

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ خَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُ وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ. وَأَنْ يُكْرَهُ أَنْ يَعُودَ إِلَى الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يُكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ»^۲ واته: سئ خه‌سله‌ت هه‌ن له‌ هه‌ر که‌سێکدا بن و ده‌س که‌ون له‌ هه‌ر ئینسانێکدا له‌ ززه‌ت و شیرینی ئیمان و باوه‌ر نه‌گات به‌و ئینسانه‌، چون ئەم ئینسانه‌ خو‌گ‌ربووه‌ له‌ سه‌ر شته‌ سه‌خته‌کان و

۱. سنن الکبری للبيهقي (۱۶۹/۶)

۲. صحيح بخاري (۲۶/۱). و صحيح مسلم (۱۵۲/۱).

شته نارہ حہ تہ کان، بہ مہ کہ بہ رنگاریان بووہ و بہم خوځرگیبہ رہ زامہندی
 خوای گہ ورہ و پیغہ مہبری خوای بہ دەس ہی ناوہ، وہ ئہ و سئی
 خہ سلئہ تہ یش دەس ناکہ ون مہ گہر ئہ مہ خواو پیغہ مہبری خوای لہ
 ہہ موو شتی زیاتر خوشتہر بوین، واتہ: مہ حہ بیہ تی بو خواو نوینہ رہ کہی
 لہ مال و ئہ ولاد و ہہ موو شتی زیاتر بیت، وہ ہہر ئینسانیکی
 خوشتہ ویست لہ بہر رہ زامہندی خوا بیت، وہ پی ناخوشتہ بیت بہرہ و
 بہرنامہ ی کوفر بروات و بگہریتہ وہ بو ناوی پاش ئہ وہی کہ خوا بہ
 لوتفی خوئی لہ کوفر پاراستوویہ تی، بہ ہوئی نیسلام ہیٹان و داخل بوون
 لہ ناو بہرنامہ ی نیسلامدا، وہ کوو پی ناخوشتہ کہ داخل بہ ئاور جہ ہہ نہ م
 بیت پاش ئہ وہی، کہ لہ بہ ہہ شتہ کہی خوا دا قہراری گرت و دامہ زرا!

وہ ہہر وہا پیغہ مہبری خوا ﷺ فہر موویہ تی: «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ
 حَاسِبُهُ اللَّهُ حِسَابًا يَسِيرًا وَ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ، تُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ، وَ تَعْفُو
 عَمَّنْ ظَلَمَكَ، وَ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ»^۱ واتہ: سئی خہ سلئہ تہ ہن کؤببنہ وہ لہ
 ہہر کہ سینکدا خوای گہ ورہ لہ قیامہ تدا بہ سووک و سہ ہل مو حاسہ بہی
 ئہ و ئینسانہ ئہ کات و زور بہ سہخت لئی ناگرتی لہ بازاری مہ حشہ ردا،
 بہو مانا زور راناوہستی و بہ رہ حمہ تی خوئی ئہ یخاتہ ناو بہ ہہ شتہ کہی
 خوئی ہہر چہ ن کردہ وہ کانیشی نہ گہ نہ ئہ و ئہ ندازہ یہ کہ شیاو ی بہ ہہ شتی

۱. سنن الکبری للبیہقی (۲۳۵/۱۰).

بەيت، يەكەم: لەو خەسلەتە تانە ئەو يەكەم كە تۆ بەخشىن و دەس گروپىت
 كەسەيت كە ئەو بەخشىن و مەحەببەتى خۆى لەتۆ مەنع
 كەسەيت كە ئەو سەتمى لە تۆ كەسەيت ئەو يەكەم كە تۆ چاوپۆشى بەكەى لە
 ھتە... سەتھەم: لەو خەسلەتە تانە بەجى ھەتەنى سەيلەى رەحمە لەگەل
 كەسەيت كە ئەو قەتەى سەيلەى رەحمى لەتۆ و لەخزمان و نەزىكانى
 خۆى كەسەيت!

و ھەر ھەھا پەنجە سەرى خوا ﷺ فەرموويەتى: «ثَلَاثٌ مُّجِيبَاتٌ:
 حَسْبِيَ اللَّهُ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ، وَالْعَدْلُ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَالْقَصْدُ فِي الْفَقْرِ
 وَالْغِنَى! ثَلَاثٌ مُّهِلِكَاتٌ، هَوَى مُتَّبِعٌ. وَشُحٌّ مُّطَاعٌ. وَإِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ!»^۱
 واتە: سە شت ھەن ھۆى رەزگار بوونى ئىنسانن لە سزاو عەزابى خواى
 گەورە لە قىامەت دا، يەكەم ترسانە لە خواى گەورە لە پەنامەكى و
 ئاشكرادا، دووھەم ميانە رەوى و دادگەريە لە كاتى ئاسايش و كاتى
 تۆرەبيدا، سەتھەم مام ناوھەندى و ميانە رەوى ئىنسانە لە ھالەتى فەقرو
 نەبوونى و لە ھالەتى دەوڵەمەندى و بووندا، و ھەر وا سە شتەش ھەن
 خاوەنە كەيان تيا ئەبەن و ئەيفەوتەنن: يەكەم شوپن كەوتنى ئارەزوواتى
 نەفسە، دووھەم بەجى نەھەتەنى ئەو شتەنى كە خوا واجبى كەردون

له‌سەر ئینسان و مەنعیان‌کات، واتە: ئینسان بە‌گوێی هه‌وای نه‌فسی بکات و حقوقاتی خوایی به‌جی نه‌هێنیت. سیه‌م، ئینسان نه‌فسی خۆی به‌کامل و ته‌واو بزانی، و منه‌تی خوای له‌بیر به‌جیت و خۆی به‌ زل بزانی که‌چی له‌ راستیشدا وانیه‌!

پیتی جیم

ب‌یغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «أَلْجَاؤُ قَبْلَ الدَّارِ وَالرُّفِيقُ قَبْلَ الطَّرِيقِ»^۱ واتە: ئینسان به‌رله‌وه‌ی سکوونه‌ت بکات له‌ جی‌گایه‌کدا یا له‌ مالتیکدا و ب‌یته‌خواوه‌نی ئه‌و ماله‌ ئه‌ب‌ی ته‌حقیق بکات له‌ هاوسیکانی بزانی چ‌ جووره‌ هاوسیه‌کن و ره‌فتاریان چۆنه‌، وه‌ هه‌روا به‌ر له‌وه‌ی ب‌یته‌ ره‌فیقی ئینسانیک له‌ سه‌فه‌ریکدا یا له‌ کاریک و سه‌نه‌تیکدا یا له‌ پ‌یشه‌یه‌کی خسووسی یا عموومیدا ئه‌ب‌ی بزانی ئه‌و شه‌خسه‌ کییه‌ و نه‌خلاق و ره‌فتارو سروشتی هه‌له‌سه‌نگینی بزانی چۆنه‌، ئه‌و کاته‌ ره‌فیقی بکات وه‌ ب‌یته‌ شه‌ریکی.

وه‌ هه‌روه‌ها ب‌یغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یتی: «جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لَاقٍ»^۲ واتە: قه‌له‌م و پ‌ینووسی ته‌زله‌ی خوای گه‌وره‌ له‌ باره‌ی ئه‌و شتانه‌وه‌،

۱. المعجم الكبير للطبراني. (۳۶۱/۴).

۲. صحيح بخاري (۱۱/۱۶).

که تۆ پێیان ئەگەیت لە ژبانتا وشکەوه بووه. بەو مانا هەرچی لە ئەزەلدا دیاری کرابێ لە سەرت ئەبێ هەر هەموو کەمی بێتە جێ بەبێ زیادو کەم. وه هەر وه هاپێغه مبه‌ری خوا ﷺ فەرموویەتی: «الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفِرْقَةُ عَذَابٌ»^۱ واتە: پێداویستی بۆ یەک‌گرتنی کۆمەلگای موسوڵمانان لازمە و زەرورە، چون ئەو یەک‌گرتنە بەرەو ڕەحمەتی خوای گەورە ئەیانبات، لە راستیدا خوای گەورە ئیماندارانی لەسەر یەک ئایین و لەسەر یەک شەریعت کۆکردوووە، تا بڕێکیان بڕێکی تریان دەرك بکەن و بناسن، وه لەبەر ایه‌ر دوژمنانی دینه‌وه وه‌کوو یه‌ك كه‌س و ابن و تەفرەقە و جیاوازی لە ئاداب و ڕەوشتی دارو دەستەیی شەیتانە، که لە ئاکامدا ئەیان کیشێن بۆ ناو سزاو ئاوری سەختی جەهننەم.

وه هەر وه هاپێغه مبه‌ری خوا ﷺ فەرموویەتی: «الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ»^۲ واتە: خۆبە کەم نیشان دان و بە دەس هێنانی ڕەزامەندی دایکان هۆی چوونە ناو بەهەشتی خوای گەورەیه، که وایوو خزمەت کردنی دایک و باوک بە تاییه‌ت دایک، که له‌گه‌ڵ مندالدا زه‌حمه‌تی زۆرت‌ره ئەبێتە هۆی چوونە ناو نازو نێعمەتی خوای گەورە، که به‌هه‌شته‌که‌یه‌تی له‌و دونه‌دا!

۱. الابانة الكبرى لابن بطه (۱/۱۲۷).

۲. مسند الشهاب القضاعي (۱/۱۸۹).

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ»^۱ واته: کیشانی شمشیر له‌ ریگه‌ی خوادا ئه‌بیته هۆی چوونه ناو به‌هه‌شتی خوای گه‌وره، یاجیه‌هاد کردن له‌ ریگه‌ی خوادا و به‌ده‌س هینانی شه‌اهدت ئه‌بیته‌هۆی چوونه ناو به‌هه‌شتی خوای گه‌وره، یا سیبه‌ری شمشیر و لیدان له‌ دوژمن به‌هۆی شمشیر ئه‌بیته هۆی چوونه ناو سیبه‌ری باغه‌کانی به‌هه‌شت!

پیتی حی

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ»^۲ واته: زۆر خو‌ش‌ویستی دنیا زیاده له‌ ئه‌ندازه‌ی خو‌ی ئینسان رائه‌کیشنی بۆ ئه‌نجامدانی تاوان به‌ ئاشکراو به‌ نه‌ینی، به‌لکوو ته‌واوی ئه‌و نوینه‌رانه‌ی که له‌ لایه‌نی بێ‌باوره‌کانه‌وه به‌ درۆ خراونه‌ته‌وه و توپانه ئیوه درۆ ئه‌که‌ن له‌ لایه‌نی خواوه‌ نه‌هاتون، هه‌مووه‌که‌ی به‌هۆی خو‌ش‌ویستی دنیاوه بووه، نه‌ک ته‌نها ئه‌وه به‌لکوو ته‌واوی تاوانه‌کان له‌ دنیا‌دا ریشه‌که‌ی له‌ ئه‌سلدا خو‌ش‌ویستی دنیا‌یه و ئه‌گه‌ر پته‌وه بۆ خو‌ش‌ویستی ئه‌و!

۱. صحیح بخاری (۳۹۸/۹).

۲. جامع‌الاصول للاحدیث الرسول (۲۰۶/۴).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ مِنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ»^۱ واته: خو‌ش‌ویستی ئینسان بۆ‌ها و نه‌وعه‌کانی خو‌ی یا رقی ئینسان هه‌روا له‌ها و نه‌وعه‌کانی خو‌ی هه‌ردوولا ئه‌بی له‌به‌ر زاتی خوا بی‌ت و ره‌زامه‌ندی خوا‌ی تیا مه‌نزور بی‌ت نه‌ک شتی تر که ئه‌مه‌یش له‌گه‌وره‌ترین کرده‌وه‌کانی ئینسان ئه‌ژمیرریت و حساب ئه‌کریت! هه‌ر وه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «حُبُّكَ الشَّيْءُ يُغْمِي وَيَصُمُّ»^۲ واته: خو‌شه‌ویستی تو بۆ شتی‌ک ئه‌بیته‌ه‌وی ئه‌وه که عیب و نات‌ه‌واوی خو‌شه‌ویسته‌که‌ت به‌چاو نه‌بینیت، به‌ل‌کوو هه‌له‌کانی‌شی به‌راست ئه‌زانی، که‌واته خو‌ش‌ویستی هه‌رشتی کاتی که زال بوو به‌سه‌ر دَل و ده‌روونا ئه‌و دَله‌ وه‌سفه‌کانی خو‌ی له‌ده‌س ئه‌دات!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْحَرْبُ خِدْعَةٌ»^۳ واته: شه‌رکردن له‌گه‌ل دوژمندا بریتی نییه‌ ته‌نها له‌مواجه‌هه‌ و رووبه‌روو بوون له‌گه‌ل دوژمندا، به‌ل‌کوو زال بوون له‌شه‌ردا بریتییه‌ له‌ تاکتیک و لی‌زانین له‌ نه‌قشه‌کانی شه‌ر، بۆ به‌ده‌س هینانی سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ر دوژمندا!

۱. سنن ابی داود (۲۰۰/۱۲).

۲. سنن ابی داود (۳۳۸/۱۳).

۳. صحیح بخاری (۲۲۷/۱۰).

وه هه‌روه‌ها پی‌نغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْحَسْبُ الْمَالُ وَالْكَرْمُ
الْتَّقْوَى»^۱ واته: ته‌ن‌ها شتی که ئینسان له‌لای خه‌ل‌کان به‌رز شه‌کاته‌وه
سه‌روه‌ت و که‌له‌پووری دونیایه، وه ته‌ن‌ها شتی که ئینسان لای خوا، به‌رز
شه‌کاته‌وه، وه ریزی بۆ دیاری شه‌کات ته‌قوا و خو‌پاراستنه، که‌واته
سه‌خواه‌تدار، به‌که‌سیک شه‌لین که ته‌قواو خو‌پاراستنی زور بیت نه‌ک
ته‌ن‌ها به‌خشینى مالی زور بیت!

وه هه‌روه‌ها پی‌نغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «حَسْبُكَ بِالصَّحَّةِ
وَالسَّلَامَةُ دَاءٌ» واته: به‌سن بۆ تو و کیفایه‌تت شه‌کن ساغی و بیوه‌یی و
دوور بوونت له‌ناره‌حه‌تی و نه‌خۆشین، که شه‌مه‌خۆی ده‌ردو نه‌خۆشین
بن، که‌وابوو ساغی و سه‌لامه‌تی به‌ده‌وام که ئینسان بی‌هی هه‌ر شه‌مه‌خۆی
ده‌ردو نه‌خۆشینه بۆخواه‌ن برۆ!

هه‌روه‌ها پی‌نغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رمه‌یه‌تی: «حُقَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ
وَحُقَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ»^۲ واته: به‌ه‌شته‌که‌ی خوا داپۆشراوه و ده‌وره‌دراوه
به‌و شتانه‌ی که سه‌خت و قورسن له‌سه‌ر ئینسان، وه‌کوو خو‌گری له
به‌رابه‌ر موشکیلاته‌وه، هه‌روه‌ها وه‌کوو خو‌گری له‌سه‌ر شه‌نجامدانی
تاعه‌ت و عیباده‌تی خوای گه‌وره‌وه... که‌واته ئینسان ناچیتته ناو شه‌و

۱. سنن ترمذی (۷۴/۱۱). و سنن ابن‌ماجه (۳۶۴/۱۲).

۲. صحیح مسلم (۴۴۸۵/۱۳).

بەھەشتەى خوا، مەگەر بە برىن و تىپەركردن لەو موشكىلاتەى كە بەرنگارى ئىنسان ئەبن، وە بەخۆگرى لە بەرابەر ناپەرحەتتەى كانەو لەم جىپھانەدا. ھەر بەو جۆرە جەھەننەمىش داپۆشراوہ بەئارەزواتى نەفسى واتە: ئەو شتانەى كە سازگارو موافقى نەفسى ئىنسانن ھەر وەكوو چوونە ناو بەھەشتەكەى خوا، بەلابردنى پەردەى موشكىلاتە، بە خۆگرى چوونە ناو جەھەننەمەكىش بە لابردن و درىنى پەردەى شەھەوات و ئارەزواتە ئەگەر كەسى پەردەى ئارەزواتى ھەواو نەفسى درى وە خۆى نەگرت ئەچىتتە ناو جەھەننەمەكەى خوا!

وہ ھەر وەھا پىتغەمبەرى خوا ﷺ فەر موو بەتى: «الْحِكْمَةُ ضَالَّةٌ الْمُؤْمِنِ» واتە: پەيدا كردنى ئەو زانستەى كە بىتتە ھۆ و ياوہرى ئىنسان بۆ ناسىنى خواى گەورە و بۆ پاك كردنەوہى نەفس لە ژەنگى تاوان و بۆ دىارى كردنى ئەخلاقى جوان و شىرىن و بۆ بەرپەسى كردنى حەق و ەمەلكردن بە حەق و بۆ بەرگرى كردن لە شوپىن كەوتنى ھەواى نەفس و شتى بەتال، ئەوہ گوم بووى ھەر فەردىكى موسولمانە پىويستە بگەرى بە شوپىن و ھەولئىشى بۆ بدات!

وه ههروه‌ها پیغهمبهری خوا ﷺ فهرموویه‌تی: «الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ»^۱ واته: نهو شته‌ی که هه‌لاله‌و ره‌وابه، وازیح و رونه نه‌وه‌یه که خوا و پیغهمبهری خوا ﷺ یا جه‌ماوه‌ری زانایان له موسولمانان مؤوری هه‌لالیان له‌سه‌ر دانابن، هه‌روه‌ها شتی هه‌رام و ناپه‌سه‌ند نه‌وه‌یه که خوا و پیغهمبهری خوا ﷺ و جه‌ماوه‌ری زانایانی موسولمان مؤوری هه‌رامیان له‌سه‌ر دانابن، وه به‌یانان کردبئی که نه‌مه هه‌رامه و ناپه‌سه‌نده!

پیتی خئی

وه هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا ﷺ فهرموویه‌تی: «خُذِ الْحِكْمَةَ وَلَا يَضُرُّكَ مِنْ أَيِّ وَعَاءٍ خُرِجَتْ» واته: حیکمه‌ت و زانیاری وه‌ربگره زهره‌ر نادات به‌تۆ له دلی هه‌رکه‌سیکه‌وه بیته‌ده‌ره‌وه!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا ﷺ فهرموویه‌تی: «خَصَلْتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ إِلَّا فِي مُؤْمِنٍ أَلْسَخَاءٍ وَحُسْنِ الْخُلُقِ»^۲ واته: دوو وه‌سف هه‌ن هیچ کات کۆ نابنه‌وه مه‌گه‌ر له دلی ئینسانی موسولماندا نه‌بیت، وه نه‌م دوو‌ه‌سفه به‌س له‌دلی ئینسانی خاوه‌ن بر‌وادا، کۆ ده‌بسه‌وه و له دلی که‌ستردا کۆنابنه‌وه.

۱. صحیح بخاری (۹۰/۱).

۲. وسائل الوصول الی شمائل الرسول للنبهانی (۲۰۴/۱).

یه‌که‌م، وه‌سفی سه‌خاوه‌ت و به‌خشینه له‌ریگه‌ی خوا‌دا، دووه‌م وه‌سفی
 نه‌خلاق شیرینی و ره‌فتاری جوانه له‌گه‌ل موسولماناندا!

وه‌ه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «خَصَلْتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ
 فِي مُؤْمِنٍ الْبُخْلُ وَ سُوءُ الْخُلُقِ»^۱ واته: دوو خه‌سه‌له‌ت و وه‌سف هه‌ن له
 دل‌ی خاوه‌ن بر‌وادا کو نابه‌نوه، یه‌که‌م به‌خاله‌ت و هه‌سودی واته بر‌دی.
 دووه‌م نه‌خلاق و ره‌وشتی ناپه‌سه‌ندو نابارا!

وه‌ه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْخُلُقُ كُلُّهُم عِيَالُ
 اللَّهِ، وَأَخْبَهُم إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِيَالِهِ»^۲ واته: هه‌موو به‌نده‌کانی خوا
 نیازمه‌ندن بۆلای خوای گه‌وره، وه‌خوا خۆی سه‌ره‌ره‌شتییان نه‌کات و
 رزقیان نه‌دات، که‌واته گشت گیان له‌به‌ره‌کان به‌تایبه‌ت ناده‌میزاد
 مووچه‌خۆری زاتی په‌روه‌ردگارن، وه‌خۆشه‌ویسترینی نه‌و به‌ندانه لای
 خوای گه‌وره که‌سینکه که نه‌فع و قازانجی زۆرتربیت بو خیزان و
 ژیرده‌سته‌کانی و مووچه‌خۆره‌کانی خۆی

وه‌ه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «خَيْرُ الْأُمُورِ
 أَوْسَطُهَا»^۳ واته: باشترین کار له‌ناو کاره‌کاندا کارینکه که ناوه‌ندی بیت، وه

۱. سنن ترمذی (۲۲۴/۷).

۲. المعجم الكبير للطبراني (۴۱۳/۸).

۳. شعب الايمان للبيهقي (۱۱۳/۱۴).

له نیفرات و زیاده‌په‌وی دور بیت، ناشکرایه هه‌ر کارێک زیاده‌په‌وی تیکه‌ل بیت سه‌رئه‌نجام به شکست رووبه‌پوو ئه‌بیت، وه بی فائیده ئه‌بیت! وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموو یه‌تی: «خَيْرُ الرِّزْقِ مَا لَا يُطْعِيكَ وَلَا يُلْهِيكَ» واته: باشترین رزق و پۆزی ئه‌وه‌یه که نه‌بیته هۆی سه‌رکه‌شی و مه‌شغول بوونی ئینسان و له‌بیرچوونی زیکرو یادی خوای گه‌وره، که‌واته وه‌ک له‌حه‌دیسی ترده‌هاتوو ئینسان ئه‌گه‌ر به‌شی پۆزانه‌ی خۆی ببیت ئه‌وه باشترین رزق و پۆزییه‌ لای خوا، به‌لام ئه‌و مال و که‌له‌پووره‌ی، که سه‌ر له‌ ئینسان بشیوینێ و ئینسان له‌ وه‌زیفه‌ دینییه‌کانی خۆی دور بکاته‌وه و مه‌شغوولی بکات ئه‌وه به‌ رزق و پۆزی باش نازمیریت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموو یه‌تی: «خَيْرُ الْعَمَلِ أَنْ تَفَارِقَ الدُّنْيَا وَ لِسَانُكَ رَطْبٌ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ»^۱ واته: چاکترین کرده‌وه بو تۆی خاوه‌ن ب‌پروا ئه‌وه‌یه کاتیک له‌ دونیادا ئه‌پۆیت و خواحافیزی ئه‌که‌یت له‌م دونیایه‌دا، زمانت مه‌شغوولی زیکرو یادی خوا بیت، که‌واته پ‌یویسته بو ئینسان هیچ کاتێ له‌ زیکری خوا غافل نه‌بیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموو یه‌تی: «خَيْرُكُمْ خَيْرٌ لِأَهْلِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي مِنْ بَعْدِي»^۲ واته: باشترین و چاکترینی ئیوه که‌سێکه که

۱. جامع الکبیر (۱/ رقم الحدیث: ۱۲۲۷۷).

۲. سنن ترمذی (۳۹۹/۱۲).

بۆ خیزان و کهس و کاری باش بیت، وه له گه لیان سیله ی ره حم به جی
بیتی، وه من له هه مووتان باشترم بۆ نه هل و خیزانی خۆم چون خیر و
قازانجی دنیاو ناخیره تم بۆ دیاری کردوون!

وه ههروهها پیغه مبهری خوا عليه السلام فهرموویه تی: «خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ
لِلنَّاسِ»^۱ واته: چاکترین ئینسانه کان له دنیا دا، که سیکه که سوود و
قازانجی بۆ ئینسانه کانتر بیت، وه نه فع و سوودی زیاتر به خه لک بگه یینی،
وه گرفتاری و زه حمه ته کانیا ن له کۆل بکاته وه، وه باری موشکیلاتیا ن
سووک بکات!

پیتی دال

پیغه مبهری خوا عليه السلام فهرموویه تی: «الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاعِلِهِ وَ الدَّالُّ
عَلَى الشَّرِّ كِفَاعِلِهِ»^۲ واته: که سێ که تۆ شاره زا بکات بۆ سه ر ریگه ی
چاکه و خیر، وه تۆیش نه و کاره چاکه یه نه نجام بده ییت، وه کوو نه وه
وایه که نه و که سه خۆی کاره که ی نه نجام داییت، وه نه گه ر نه نجامت
نه دا نه وه نه و خیری شاره زا کردنه که ی هه ره یه. وه هه روا کاری خرابیش

۱. مسند شهاب القضا عی (۳۶۵/۴).

۲. سنن ترمذی (۲۷۹/۹).

بهو شیوه‌یه، نه‌گهر که‌سئ ئینسانئیک شاره‌زا بکات بو سهر ریگه‌ی خراب و تاوان نهو که‌سه که شاره‌زای کردوو شه‌ریکه.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رموو‌یه‌تی: «الْدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ»^۱ واته: نزاو پارانه‌وه له‌زاتی په‌روه‌ردگار کاکله‌ی عیباده‌ت و په‌ره‌ستشه، چون ئینسان له پارانه‌وه‌که‌یدا ناره‌زوو و ئومئیدی له هه‌موو شتی نه‌پچرئینی وه به زه‌لیل خۆی نیشان نه‌دات لای خوای گه‌وره، وه خوای خۆی به حازرو نازر نه‌زانئ، وه له هه‌موو شتی پشت هه‌ل نه‌کات، وه ترس و خه‌وفی به‌س له خوایه، که ئه‌م حاله‌ته‌یش نه‌بیته‌ه‌ینی یه‌کتا‌په‌ره‌ستی و کاکله‌ی عیباده‌ت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رموو‌یه‌تی: «دَعُ مَا يُرِيْبُكَ اِلَىٰ مَا لَا يُرِيْبُكَ، فَاِنَّ الصِّدْقَ طَمَٰنِيْنَةٌ وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ»^۲ واته: ته‌رك بکه و لی‌دوور که‌وه‌روه له شتی‌ک که نه‌تخاته‌ناو گومان و دوودلی که نازانی خرابه‌یا باشه، یا نازانی نا‌په‌سه‌نده‌و خیلافه، یا نازانی چه‌لاله‌یا چه‌رامه، وه... وه بچۆ بۆ‌لای شتی‌ک، که ناتخاته‌ناو گومان دوودلی‌یه‌وه و یه‌قینه‌لات که باشه‌و چه‌لاله، وه راستی و دروستی دلی ئینسان له‌سه‌ری نارام و دامه‌زراو نه‌بیت و دلهورپی نامئینی، به‌لام درۆ و ناراستی دلی ئینسان له‌سه‌ری نارام ناییت و قه‌رارناگرئ و دانامه‌زرئ!

۱. سنن ترمذی (۲۲۰/۱۱).

۲. صحیح بخاری (۲۰۳/۷). و سنن ترمذی (۵۸/۹).

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الَّذِنَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ»^۱ واته: ژیواری دونیایی بۆ ئینسانی خاوه‌ن بپروا، وه‌کوو زیندان وایه، به‌و مانا ژیواری ئەم دونیایه، بۆ ئینسانی خاوه‌ن بپروا به‌نیسه‌ت ژیواری ئاخیره‌تی ته‌وه‌ی له‌وئ بۆی دیاری کراوه، وه‌کوو زندان وایه سه‌ختی لئ ئە‌گوزه‌ریت، به‌لام ژیواری ئینسانی بئ بپروا له‌م دونیادا نیسه‌ت به‌وه‌ی بۆی ناماده‌ کراوه له‌ قیامه‌تدا له‌ عه‌زاب و سزای سه‌خت، ئە‌م ژبانی دونیایه‌ وه‌کوو به‌هه‌شت وایه‌ بۆی!

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الَّذِنَا عِرْضٌ خَاصِرٌ يَأْكُلُ مِنْهَا الْبِرُّ وَالْفَاجِرُ وَالْآخِرَةُ وَعَدُّ صَادِقٌ يَحْكُمُ فِيهَا مَلِكٌ عَادِلٌ يُحِقُّ الْحَقَّ وَيُبْطِلُ الْبَاطِلَ فَكُونُوا أَبْنَاءَ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا أَبْنَاءَ الدُّنْيَا فَإِنَّ كُلَّ أُمَّ يَتَّبِعُهَا وَلَدَهَا» واته: ئە‌م دونیایه‌ مه‌تاو کالایه‌کی حازرو ناماده‌یه‌ هه‌موو چینی‌ک له‌ گیانله‌به‌ره‌کان که‌لک و سوودی لئ وه‌رته‌گرن و لئیی ئە‌خۆن، وه‌ له‌ گرۆی ئینسانه‌کانیش چ ئینسانی چاک و چ ئینسانی خراب که‌لک و سوودی لئ وه‌رته‌گرن، و لئیی ئە‌خۆن، وه‌ رۆژی قیامه‌تیش ئە‌و شتانه‌ی که‌ له‌ ویدا ئە‌گوزه‌رین هه‌ره‌مه‌مووه‌که‌ی راستن و له‌و رۆژه‌دا حوکم به‌ دادگه‌ری ئە‌کری، وه‌ خوا‌ی گه‌وره‌ خۆی حوکم ئە‌کات، ئە‌و خوا‌یه‌ی که‌ هه‌موو کاره‌کانی له‌ پووی دادگه‌ریه‌وه‌ ئە‌نجام ئە‌دات و حه‌ققه‌کان جئ

به‌جی‌ته‌کات، وه شتی به‌تال له به‌ین‌ته‌بات و به‌تال به به‌تال دیاری ته‌کات. که‌واته ته‌ی نینسانه‌کان کوران و پیوانی ناخیرهت بن کوران و پیوانی دونیا مه‌بن، چون هر دایکینک مناله‌که‌ی شوین که‌وتووی ته‌بیت واته: ته‌گه‌ر شوینی دونیا که‌ون ته‌وه پیاوی دونیا و کوری دونیان، وه ته‌گه‌ر شوینی ناخیرهت که‌ون، و کرده‌وه‌کانتان بو ناخیرهت بیت له پیوانی ناخیرهت ته‌ژمیرین.

وه هر وه‌ها پیغه‌مه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ»^۱ واته: ته‌م دونیا مه‌تاو کالایه‌که که نینسان سوود و که‌لکی موه‌فقه‌تی لی وه‌ته‌گری و چاکترین مه‌تاو کالای ته‌م دونیا، بو نینسان ژنیکی سالحه و باشه، که‌واته ژنیک، که سالح و پاک بیت به‌رته‌ری هه‌یه، به‌سه‌ر هه‌موو نیعمه‌ته‌کان و که‌له‌پووری ته‌م جیهانه‌دا، وه ته‌رزی هه‌ره‌مووه‌که‌ی هه‌یه!

وه هر وه‌ها پیغه‌مه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الدُّنْيَا مَرْزَعَةٌ الْآخِرَةُ»^۲ واته: ته‌م دونیا به‌کشتزارو کینلگه‌ی ناخیره‌ته، نینسان هه‌رچیک له‌م دونیا به‌دا ته‌نجام بدات له ناخیرهت دا له‌و کرده‌وانه‌ی دونیا به‌ سوودو قازانجی ده‌س ته‌که‌وی و وه‌ری ته‌گری، وه ده‌سکه‌وتی به‌س له‌وه ته‌بیت!

۱. سنن الکبری للبیهقی (۲/۳۱۶). و معجم الکبری للطبرانی (۶/۴۴۴).

۲. صحیح مسلم (۷/۳۹۷).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «دُورُوا مَعَ كِتَابِ اللَّهِ حَيْثُ دَارٌ»^۱ واته: ئیوه پایه‌ندی فه‌رمان و ده‌ستوراته‌کانی قورئان بن، به‌و مانا شته‌هه‌لاه‌ه‌کانی ئه‌وانه‌ی قورئان به‌هه‌لالی داناون به‌هه‌لال دابنن، وه‌شته‌هه‌رامه‌کانی ئه‌وانه‌ی قورئان به‌هه‌رامی داناون به‌هه‌رام بزنان و نزکیان مه‌که‌ون!

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویته‌ی: «الَّذِينَ اتَّصَحَّحُوا»^۲ واته: پایه‌داری دین و مانه‌وه‌ی به‌نه‌سینه‌ت و راه‌نماییه‌هه‌به‌ر خوا و پیغه‌مبه‌ری خوا، وه‌له‌به‌ر عاممه‌و گشتی موسولمانان، وه‌له‌به‌ر کتیبی خوا، که‌قورئانی پیروزه، واته‌هه‌ریه‌که‌له‌مانه‌هه‌قی تایه‌تی خو‌یان هه‌یه‌له‌وه‌ختی خو‌یدا ئه‌شئ جئ به‌جئ بکریت!

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «دَيْنُ الْمَرْءِ عَقْلُهُ وَ مَنْ لَادَيْنَ لَهُ لَأَعْقَلَ لَهُ»^۳ واته: دینی ئینسان و باوه‌ری ئینسان به‌گویره‌ی ئاوه‌زو عه‌قلی ئه‌ناسریت، چون ئینسان به‌هؤی عه‌قلی ئه‌توانئ شته‌باشه‌کان له‌شته‌خرابه‌کان ئیک بداته‌وه‌و بیان‌ناسیت، که‌واته‌که‌سنئ ئاوه‌زی ئه‌وه‌یه‌نه‌بیته‌که‌چاک و خراب له‌یه‌که‌جیاب‌کاته‌وه‌ئه‌وه‌ئه‌و

۱. فتح الباری (۲۱۹/۱۸).

۲. صحیح بخاری (۹۸/۱).

۳. جامع‌الکبیر للطبرانی (۱/ رقم‌الحديث: ۱۲۵۲).

که‌سه‌خواه‌ن دینیکی ته‌واو نییه، واته دینی که به‌دهرد بخوا نیه‌تی، بویه
 نه‌گه‌ر ته‌عریفی دینی که‌سینکیان بۆ ره‌سولی خوا بکرادایه‌ت عه‌قل و
 ناوه‌زی نه‌و ئینسانه‌ی تاقی نه‌کرده‌وه، که‌وابوو مه‌حکه‌می و دامه‌زراوی
 دینی ئینسان به‌سراوه به‌عه‌قل و ناوه‌زی نه‌و ئینسانه‌وه!

پیتی «ذال»

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «ذَكَرَ اللَّهُ شِفَاءً
 الْقُلُوبِ»^۱ واته: زی‌کرو یادی خوای گه‌وره هۆی لابر‌دن و دامالینی زه‌نگ
 و تاوانی دل‌ی ئیمان‌داره، که‌واته هیچ کات ئینسانی خواه‌ن بر‌وا حه‌قی
 دوور که‌وته‌وه‌ی له زی‌کرو یادی خوای گه‌وره نییه هه‌روه‌کوو ده‌وای
 دوکتۆریک ئه‌بیتته‌هۆی لابر‌دن نه‌خۆشینه جیسمیه‌کان زی‌کرو یادی
 خوای گه‌وره‌یش به‌و جووره ئه‌بیتته‌هۆی لابر‌دن نه‌خۆشینی دل و
 ره‌وانی ئینسانه‌کان!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الَّذُنْبُ لَا يُنْسَى وَالْبُرُّ
 لَا يُبْلَى وَالذَّيَّانُ لَا يَمُوتُ فَكُنْ كَمَا شِئْتَ»^۱ واته: تاوان و کرده‌وه‌ی ناشیرینی
 ئینسان له بیر ناچیتته‌وه له ده‌فته‌ری کرده‌وه‌کانیا سه‌بت نه‌بیت و کرده‌وه‌ی

۱. الفتح الكبير للسيوطي (۱۱۵/۲). و فيض القدير (۷۵۵/۳).

۲. جامع الكبير (۱/ رقم الحديث: ۱۰۱۶).

باش و جوانی نینسان بزر ناییت و له‌به‌ین ناچیت، وه‌خواه‌نی‌ئهم بوونه‌وره‌یش، که‌خوایه‌ناگاداره‌به‌سه‌ر هم‌موو شتیکی‌ئهم‌که‌ونده‌ا مردنی‌بو‌نییه، که‌واته‌ئهی‌نینسان‌به‌ئاره‌زووی‌خوت‌بکه‌ئه‌ختیارت‌ه‌یه‌ه‌رچی‌ئه‌نجام‌ئه‌ده‌یت‌به‌مه‌یلی‌خوتکه، پالفته‌ی‌مانای‌ئهم‌فه‌رمووده‌یه‌به‌م‌شپوه‌یه، نینسان‌ه‌رنه‌وعه‌کرده‌وه‌یه‌کی‌بیت‌ون‌ناییت‌و‌بزر‌ناییت‌له‌رؤزی‌قیامه‌تدا، وه‌سؤزی‌له‌رؤزی‌په‌سلاندا‌به‌گویره‌ی‌کرده‌وه‌کانی‌خوی‌جه‌زاو‌پاداش‌وه‌ر‌ئه‌گری‌ه‌ر‌کام‌له‌و‌دوو‌به‌شهی‌ه‌ه‌لبزاردبی‌ئه‌وه‌له‌و‌به‌شه‌دا‌توله‌و‌پاداشی‌بو‌دیاری‌ئه‌کریت!

وه‌ه‌روه‌ها‌پینغه‌مبه‌ری‌خوایه‌ﷺ‌فه‌رموویه‌تی: «ذَهَبَ حُسْنُ الْخُلُقِ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»^۱‌واته: ه‌ر‌که‌سن‌ئه‌خلاق‌و‌خوو‌و‌ره‌وشتی‌جوان‌و‌به‌رزی‌بیت‌ئه‌وه‌قازانجی‌دوو‌دونیای‌ده‌س‌که‌وتوه!

ه‌روه‌ها‌پینغه‌مبه‌ری‌خوایه‌ﷺ‌فه‌رموویه‌تی: «ذَوَالْوَجْهَيْنِ لَا يَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا»^۲‌واته: که‌سن‌که‌دوو‌روو‌بیت‌لای‌کومه‌ئیک‌به‌جوریک‌قسه‌بکات‌و‌لای‌کور‌و‌کومه‌ئیک‌تر‌به‌جوریک‌تر‌قسه‌بکات‌ئه‌وه‌ئهو‌که‌سه‌لای‌خوای‌گه‌وره‌هیچ‌پله‌و‌پایه‌کی‌نییه‌و‌بن‌ریزو‌قیمه‌ت‌سه‌یر‌ئه‌کریت!

۱. المعجم الكبير للطبرانی (۵۵/۱۷).

۲. شرح ابن بطلال (۳۰۸/۱۷).

پیتی ری

وه هه‌روه‌ها پئغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ» واته: ترس له‌ خ‌وای گه‌وره‌و خه‌وفی خوا له‌ دلدا سه‌ره‌ی هه‌موو کاریکه، که‌واته هه‌رکه‌سی ترسی خوا له‌ دلدا بوو ئه‌و ترسه به‌رگری لی ئه‌کات له‌ هه‌موو شتیکی ناپه‌سه‌ند، وه ئه‌یگئیرته‌وه له‌ هه‌ر شتی که‌ له‌ ئینسان مه‌نع کراوه، وه تا‌عت و فه‌رمانه‌کانی خ‌وای گه‌وره به‌جی ئه‌هئینی و سه‌ری‌جیان لی ناکات!

وه هه‌روه‌ها پئغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «رَأْسُ الدِّينِ الْوَرَعُ»^۲ واته: سه‌ره‌ی دین و خ‌وایه ره‌ستی ترسان له‌ خ‌وای گه‌وره‌و خ‌و‌پاریزییه، وه موازیب بوونه له‌و شتانه‌ی که‌ جیگای گومان و دوودلین، چون که‌سی گوی به‌ خ‌و‌پاراستن نه‌دات نزیکه له‌وه‌ی بکه‌ویته ناو تاوان و هه‌له‌ی ناشیرین، بۆیه یه‌حیای کوری مه‌عاز عليه السلام فه‌رموویه‌تی که‌سی زوه‌دو ته‌قوای نه‌بی‌ت ئه‌وه ئه‌و که‌سه وه‌رعی نییه!

۱. شعب الایمان للبيهقي (۳۰۶/۲). و جامع الكبير (۱/ حرف الراء).

۲. جامع الكبير (۱/ حرف الراء).

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فرموویه‌تی: «رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ
الْإِيمَانِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ»^۱ واته: سه‌ره‌ی ئاوه‌زو عه‌قل له دوا‌ی باوهر
به‌خوای گه‌وره و باقی شته ئوسولیبه‌کان له دیندا مه‌حه‌به‌ت کردنه
له‌گه‌ل خه‌ل‌کدا به‌روو خو‌شی و به‌خشین و چاکه‌کردن له‌گه‌لیاندا!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فرموویه‌تی: «رَجِمَ اللَّهُ عَبْدًا
قَالَ: خَيْرًا فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ فَسَلِمَ»^۲ واته: خوای گه‌وره ره‌حه‌مت و به‌زه‌بی
خوی ئه‌رژینن به‌سه‌ر به‌نده‌کانیدا ئه‌وانه‌ی هه‌ر وه‌ختن قسه‌ ئه‌که‌ن
قسه‌ی چاک ئه‌که‌ن و له‌ پاشه‌رۆژدا تووشی پاداش و سه‌وا‌ییک‌ی گه‌وره
ئه‌بن، یا بن‌ده‌نگ ئه‌بن و هیچ نالین ئه‌و کاته له‌ سزای سه‌خت و تو‌له‌ی
پاشه‌رۆژ پارێزراو بیوه‌ی ئه‌بن!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فرموویه‌تی: «رَضِيْتُ لِأُمَّتِي مَا رَضِيَ
اللَّهُ لَهَا»^۳ واته: من رازی بووم بو ئوممه‌ته‌که‌م به‌و شته‌ی که‌ خوا لێیان
رازیه‌، ئاشکرایه‌ رازی بوونی خوای گه‌وره به‌ به‌جی هێنانی عیباده‌ت و
فه‌رمانه‌کانی خوای گه‌وره‌یه‌ له‌ لایه‌ن به‌نده‌کانیه‌وه به‌ پێک و پێکی.

۱. سنن الکبری للبيهقي (۱۰۹/۱۰).

۲. جامع الکبیر (۶۷۹/۱).

۳. المستدرک علی الصحیحین للحاکم (۳۱۳/۱۲).

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رموویه‌تی: «رِيَاضُ الْجَنَّةِ الْمَسَاجِدُ»^۱
 واته: باغچه‌کانی به‌هشت مزگه‌وته‌کانی سه‌ر نه‌رزن، که‌واته: ته‌رکی
 هاتوچوی مزگه‌وته‌کان مه‌که‌ن، وه‌ تیا‌یا دانیشن و خه‌ریکی عیبادت‌بن،
 وه‌ به‌ عیبادته‌تی خوی گه‌وره‌ ناوه‌دانیا‌ن بکه‌نه‌وه.

پیتی زی

وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رموویه‌تی: «زُرُّ غَيْبًا تَرُدُّ حُبًّا»^۲
 واته: بری‌ جار سه‌ردان له‌ دؤس و ره‌فیتق بکه، نه‌ک به‌ ده‌وام تا
 مه‌حه‌به‌ت و خو‌شه‌ویستیت زور بی‌ت، چون به‌و شیوه‌ ئولفه‌ت و
 میه‌ره‌بانی له‌به‌ینی ئینسانه‌کاندا زیاتر نه‌بی‌ت.

وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رموویه‌تی: «زُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا
 تُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ»^۳ واته: ئیوه‌ بچه‌ سه‌رقه‌بران چون زیاره‌تی سه‌رقه‌بران
 یه‌کیکه له‌ سوننه‌ته‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام وه‌ به‌راستی زیاره‌تی
 سه‌رقه‌بران نه‌بیته‌ هوی نه‌وه که ئینسان له‌ بیری قیامه‌تدا بی‌ت و نه‌و
 مه‌وقیفه‌ی له‌ بیر نه‌چیت!

۱. جامع‌الکبیر (۱/ حرف‌الراء).

۲. معجم‌الکبیر للطبرانی (۱۱/۴).

۳. سنن‌ابن‌ماجه (۴۳/۵).

وهه‌هر وه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «زَيِّتُونَا مَجَالِسِكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ عَلَيَّ نُورٌ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^۱ واته: ئیوه جینگا دانیشتنه کانتان به سلاواتدان له‌سه‌ر من برآزیننه‌وه، چون سلاواتدانی ئیوه له‌سه‌ر من له‌رۆژی قیامه‌تدا ئه‌بیته نووریک و رۆشناییه‌ک که به‌هۆی ئه‌و نوورو رۆشناییه‌وه له‌سه‌ر پردی سیرات رانه‌بورن و گوزه‌ر نه‌که‌ن و نه‌جاتان ئه‌بیته^۲!

پیتی سین

وه‌هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ»^۳ واته: سه‌عاده‌تمه‌ندو خوشبه‌خت له‌م جیهانه‌دا که‌سیکه که به‌ نه‌سیحته و ئامۆژگاری غه‌یری خۆی په‌ندو نه‌سیحته وه‌رگرئ و ده‌وام بکات له‌سه‌ر به‌جیهتانی یاساو عیاده‌ته‌کانی خوی گه‌وره.

وه‌هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ»^۴ واته: سه‌فه‌رکردن بۆ ئه‌م لاو ئه‌ولا به‌شیکه له‌سه‌ختی و سزاکیشان، چون

۱. جامع الکبیر (۱/حرف الزاء).

۲. [ئهم دوو هه‌دیه‌سی دواییه‌ی پیتی زئی له‌نوخسه‌که‌دا نه‌بوون، به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئهم به‌شه‌ته‌نیا به‌ک هه‌دیه‌سی تیندا بوو به‌جوانم زانی ئهم دوو هه‌دیه‌سی پێ‌زیاد بکه‌م - وه‌رگێر-].

۳. الابانة الکبری لابن بطة (۴۴۸/۳).

۴. صحیح بخاری (۳۱۹/۶). و موطأ امام مالک (۹۹/۶).

سه‌فهرکردن جیگای ئەو‌یه که تیا‌یا ماندو و بی‌ت، وه له‌گه‌ل برسپه‌تی و توونیه‌تیدا پرووبه‌روو بی‌ت، وه چه‌ن‌ها سه‌ختی‌تریشی تووش بی‌ت، جا به‌م بۆ‌نه‌وه به‌ به‌شیک له‌عه‌زاب دانراوه هه‌رچه‌ن که‌لک و سوودیشی له‌ پالدا بی‌ت، ئەمما له‌کوللا جیگای سه‌ختی و نار‌ه‌حه‌تیبه بۆ ئینسانی موسافر وه! و هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ»^۱ واته: گه‌وره‌و دلسۆزی خه‌لک که‌سپکه که خزمه‌ت به‌و خه‌لکه بکات و ئەرکی کاره گه‌رنه‌گه‌کان بخاته ئەستۆی خۆی به‌تایبه‌ت له‌ کاتی سه‌فه‌ر کردنا بۆ ئەملاو ئەولا!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «الْشُّؤْفُ مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ»^۲ واته: شمشیره‌کانی جیهادگه‌ران له‌ رینگه‌ی خوا‌دا هه‌لگه‌رو کلیلی ده‌رگا‌کانی به‌هه‌شتی خوان، چون به‌هه‌شتی خوا ده‌رگا‌کانی داخراوه له‌سه‌ر خه‌لکان بۆیان هه‌ل ناگیرین مه‌گه‌ر به‌ تاعه‌ت و جیهاد کردن سه‌بی‌ت له‌ رینگه‌ی خوا‌دا، که‌واته مه‌گه‌ر به‌ تاعه‌ت و تیکۆشان له‌ رینگه‌ی خوا‌دا ئەو ده‌رکانه باز بکرتین، که‌وابوو که‌سن تاعه‌ت و تیکۆشانی نه‌بی‌ت که‌ی شی‌اوی ئەو‌یه به‌چپته ناو نازو نیعمه‌ته‌کانی خوا‌ی گه‌وره!

۱. جامع الکبیر (۱/ حرف السین).

۲. المستدرک علی الصحیحین للحاکم (۱۴/۱۴۹).

پیتی شین

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الشَّاهِدُ يَرَىٰ مَا لَا يَرَى الْغَائِبُ»^۱ واته: که‌سێک حازری قه‌زیه‌یه‌ک و مه‌سه‌له‌یه‌ک بیت و ناگادار بیت به‌سه‌ریا و به‌جوانی بزانی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌چییه و به‌لایه‌وه روون بیت و که‌سیکیش حازری ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌نه‌بیت و شته‌که‌ی به‌چاو نه‌دییت، له‌گه‌ل ئه‌وشه‌خسه‌دا فه‌رق و جیاوازیان زۆره!

پیتی «صاد»

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الصَّبْرُ خَيْرٌ مَّرَكِبٍ»^۲ واته: خو‌گرتن له‌سه‌ر به‌لا و موسیبه‌ت یا خو‌گرتن له‌سه‌ر ئه‌نجامدانی تا‌عت، وه یا له‌سه‌ر ته‌رکی گونا‌ه چاکترین و با‌شترین وه‌سیله‌و هۆیه، که ئینسان به‌بی‌وه‌ی به‌مه‌تل‌ه‌بی خو‌ی بگه‌یه‌نی و بی‌پاری‌زی!

۱. مسند امام احمد (۱۰۰/۲).

۲. وسائل الوصول الی شمائل الرسول للنبهانی (۲۰۱/۱).

وہ ھەر وہا پىغەمبەرى خوارق ﷺ فەرموویەتى: «الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالزُّهْدُ غِنَى الْأَبَدِ»^۱ واتە: خوڭرى و تەحەممول لەسەر بەلاو موسىبەت، ھەلگىرى ھەموو خوڭشەختىيەك و ئاسايىشىكە بۆ بەندەى موسولمان، وە زوھدو تەقواى خوارى گەورەيش بۆ ئىنسانى موسولمان دەولەمەندىيەكى ھەمىشەبى و نەبراوہى!

ھەر وہا پىغەمبەرى خوارق ﷺ فەرموویەتى: «الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ»^۲ واتە: نوپز كۆلەكەى دىنە، وە وەستانى دىنى ھەر ئىنسانىك بە نوپزە، ھەر وہ كوو كۆلەكە ئەبىتتە ھۆى راوستانى مال و نايەلى ئەو مالە بكەوى، نوپزىش بۆ ئىنسانى خاوەن براواوايە، بەو چەشنە دىنى ئىنسان راگىر ئەكات و ئەپپارىزى!

وہ ھەر وہا پىغەمبەرى خوارق ﷺ فەرموویەتى: «الصَّلَاةُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ وَالتَّيْبُذُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ»^۳ واتە: نوپزکردن كلىل و ھەلگىرى ھەموو خىرو قازانجىكە بۆ ئىنسانى موسولمان، كەواتە ئەوہى خىرو بەرەكەتە لە ناو نوپزدا ھەيە، وە خواردىنى نەبىز كە نەوعىكە لە مەشروبات ھەلگىرو كلىلى ھەموو شەرىك و نەگبەتییەكە بۆ ئەو ئىنسانەى پتوہ تالاوہ و مەسرەفى ئەكات.

۱. كشف الخفا للعجلوني (۲/۲۱).

۲. جامع الكبير (۱/ حرف الصاد).

۳. جامع الكبير (۱/ باب حرف الواو).

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فەرموو یه‌تی: «صَوْمُوا تَصِحُّوا»^۱
واته: رۆژوو بگرن تا سیحه‌ت و سه‌لامه‌تی جیسمی و رۆحیتان ده‌س
که‌وێت، چون رۆژوو گرتن هه‌روه‌کوو ئه‌بیته هۆی پالفته بوونی
ئه‌ندامه‌کانی به‌شه‌ر له‌ رواله‌ت و باتیندا، هه‌روا ته‌ئسیریش ئه‌کاته سه‌ر
ره‌وان و رۆحی به‌شه‌ر و نزیک‌ی ئه‌کاته‌وه له‌خوای گه‌وره‌!

پیتی «ضاد»

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فەرموو یه‌تی: «ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ الْعِلْمُ»^۲
واته: گوم بووی ئینسانی خاوه‌ن بر‌وا زانسته، چون ئینسان ئه‌گه‌ر شتیکی
ون کرد هه‌ول ئه‌بیته و ئه‌گه‌ر ئی به‌شوین ئه‌و شته‌دا، هه‌روا له‌سه‌ر
خاوه‌ن بر‌وایش پتویسته بگه‌ر ئی به‌شوین زانستا تا به‌هۆی ئه‌و زانسته‌وه
ژیواری دونیاو ناخیره‌تی دابین کات!

۱. فیض‌القدیر (۲۸۰/۴).

۲. جامع‌الکبیر (۱/ باب حرف الضاد).

پیتی «ط»ی

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «طَاعَةُ الْمَرْأَةِ نَدَامَةٌ»^۱ واته: فه‌رمانبه‌رداری له ئافره‌ت که حوکم‌فه‌رما بیت و گه‌وره‌ی ولات بیت، یا خه‌یر له مالدئا بیت، هۆی په‌شیمانیه و نه‌گه‌تیه، نه‌مه‌یش مانای ئه‌وه نیه که ئینسان له مالدئا هاوکارو کۆمه‌کی عه‌یاله‌که‌ی نه‌بیت به‌ئکوو مه‌نزوور ئه‌وه‌یه ئینسان له هه‌رچی شته که ئه‌رکی سه‌رشانی پیاوه گوێرایه‌ل و فه‌رمانبه‌رداری ئافره‌ت نه‌بیت، چون په‌شیمانی و نه‌گه‌تی له دوایه! وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «طُوبَىٰ لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ»^۲ واته: سه‌ر به‌رزی و خو‌شبه‌ختی بو که سێک که عه‌یب و ئیرادی خو‌ی مه‌شغوولی کردووه، به‌و مانا بیر له ئیرادو عه‌یبه‌کانی خو‌ی ئه‌کاته‌وه ئیتر بیر له عه‌یب و ئیرادی ئینسانه‌کانی تر ناکاته‌وه، وه ئه‌وه‌یشه بزانی‌ن مه‌قسوود له عه‌یب و ئیرادیک‌ی وه‌هایه که ئینسان خو‌ی به‌دی‌بان نه‌هین‌ی و که‌سیان ئه‌کات، وه‌گه‌رنه عه‌یبی سو‌رشتی و خیلقه‌تی هه‌رکه‌س ئیرادیان لی بگری ئه‌وه ئیراد و ئیشکالی له خال‌تیق و

۱. مسند شهاب القضاعی (۱/۳۶۵). و جامع الکبیر (۱/باب حرف الحاء).

۲. شعب الایمان للبیهقی (۲۱/۴۸۸).

دروستکهری‌ی‌ئو شتانه‌ئو گری‌ئو که خوای‌گه‌وره‌یه که‌ئو مه‌یش دیاره
ناپه‌سهنده‌و ناباره.

وه‌ه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری‌ی‌خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «طُوبَىٰ لِمَنْ طَالَ عُمُرُهُ
وَ حَسُنَ عَمَلُهُ»^۱ واته: خو‌شبه‌ختی‌ی‌دونیا‌و ناخیره‌ت بو‌که‌سیتکه که‌ئو مه‌نی
دری‌ئو زور بی‌ت له‌گه‌ل‌ئو وه‌یشدا کرده‌وه‌کانی‌ی‌باش و موافق و به‌رابه‌ر بو
یاسا‌و قانونی‌ی‌خوا‌و پیغه‌مبه‌رخوا علیه‌السلام بن.

پیتی «ظ»

وه‌ه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری‌ی‌خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «ظَهَرَ الْمُؤْمِنِ حُمَىٰ إِلَّا
بِحَقِّهِ»^۲ واته: شه‌خسی‌ی‌خوا‌ون بر‌وا‌و خوا‌ون متمانه‌ی‌پاری‌زرا‌وه‌ی‌نابی‌ئو نه‌زیه‌ت
و‌نازاری‌ی‌بدری‌ئو، وه‌زه‌لیل و خوار‌بکری‌ئو مه‌گه‌ر‌حه‌قی‌کی‌ی‌شه‌ری‌ی‌یا
حه‌ددیکی‌ی‌شه‌ری‌ی‌رووی‌تی‌بکات، ئه‌و‌کاته‌چاره‌نیی‌ه‌ئو
حوکه‌مه‌که‌ی‌خوای‌به‌سه‌ردا‌جاری‌بکری‌ئو، ئی‌تر‌چاو‌له‌وه‌ناکری‌ئو که
خوا‌ون‌بر‌وا‌یه، ئه‌بی‌له‌حق‌مه‌عاف‌بی‌ت و‌چاو‌پوشی‌ی‌بکری‌ئو‌خه‌یر.

۱. سنن الکبری‌ی‌للبيهقي (۳/۳۷۱).

۲. صحیح بخاری (۲/۴۲).

پیتی‌عه‌ین

وه هه‌روه‌ها پینگه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْعِدَّةُ دَيْنٌ، وَيُلُّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ»^۱ واته: قه‌ولدان و قه‌اردان بۆ هه‌ر کارتیکی په‌سه‌ندو شیاو وه‌کوو قه‌رزی ساحیب قه‌رزیک، که له ئه‌ستوی ئینسانه ئه‌بئ جئ به‌جئ بکری و ئه‌دا بکری، چون خیلاف وه‌عه‌دی نیشانه‌ی نیفاقه، وه‌یل، که سه‌خترین جیگایه له جه‌هنه‌مدا، یا سه‌خترین سزاو تۆله‌یه، بۆ که‌سیکه که قه‌رارو قه‌ول ئه‌دات پاشان خیلافی ئه‌وه به‌شوئین وه‌عه‌دو په‌یمان‌که‌یا ناچیت، وه هه‌ر له وه‌ختی وه‌عه‌ده‌که‌دا قه‌سدو نییه‌تی موخاله‌فه‌ی هه‌یه!

وه هه‌روه‌ها پینگه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْعَزْلَةُ سَلَامَةٌ»^۲ واته: گۆشه‌نشینی و که‌ناره‌گیری له کاری نه‌شیاو و نابار و دوورکه‌وته‌وه له بریکار هۆی بی‌وه‌یی و دوور بوونه له ناژاوه‌و بی به‌ندو باری!

وه هه‌روه‌ها پینگه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْعَزْزُ دَسَاشٌ»^۳ واته: ره‌گه‌زه‌په‌ره‌ستی شتیکی نه‌پینی و شارراوه‌یه، به‌و مانا ره‌گه‌زه‌په‌ره‌ستی شتیکه‌وا له ناو ده‌روون و دلّی خاوه‌نه‌که‌یدا ده‌رناکه‌وئ!

۱. جامع الکبیر للسیوطی (۱/باب حرف العین).

۲. جامع الکبیر للسیوطی (۱/باب حرف العین).

۳. مسند شهاب القضاعی (۲/۴۹۸). و جامع الکبیر للسیوطی (۱/باب حرف التاء).

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «عَفْوُ الْمُلُوكِ أَبْقَى»^۱ واته: چاوپۆشی کردنی حاکی وه‌خت و گوزه‌شتی له زۆری له شته‌کان ئه‌بیته هۆی مانه‌وه‌ی حاکییه‌تی ئه‌وان، که‌واته چاوپۆشی کردن له‌حه‌ددی زاتی خۆیدا وه‌سفینکی به‌رزو چاکه بۆ هه‌رخاوه‌ن بره‌ویه‌کی راسته‌قینه، به‌تایه‌ت بۆ گه‌وره‌پیاوان جوانترو شیرینه‌تره!

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَهُ»^۲ واته: هه‌ر ئینسانێک شتیکی له‌که‌سێک به‌سووره‌تی ئه‌مانه‌ت، یا به‌هه‌ر شکیکی تر وه‌رگرتی پێویسته له‌سه‌ری ئه‌و شته‌چۆنی وه‌رگرتوو به‌و جۆره‌بگه‌یه‌نیته‌وه به‌دس‌ساختیه‌که‌ی، وه‌خه‌یانه‌تی تیانه‌کات، چون له‌م‌باره‌وه‌تایه‌ت هه‌یه‌که‌ئه‌فه‌رمی: خه‌یانه‌ت له‌ئه‌مانه‌تا مه‌که‌ن!

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْعَيْنُ حَقٌّ»^۳ واته: چاوپرسی، که‌له‌ناو کورداندا مه‌شه‌وره‌به‌چاودان شتیکی حه‌ق‌ه، به‌و‌مانا ئه‌سل و ریشه‌یه‌کی ئه‌ساسی هه‌یه، چون خه‌ی گه‌وره‌یاساو قانونی وایه له‌نیوان شته‌مه‌وجوده‌کاندا برێکیان له‌سه‌ر برێکی تریان ته‌ئسیر دانه‌نین و ئه‌سه‌ریان تیا نه‌که‌ن، مه‌سه‌له‌ن زانایان وتویانه: و ته‌حقیقیان

۱. جامع‌الکبیر للسیوطی (۱/ باب‌حرف‌العین).

۲. سنن‌ابی‌داود (۴۴۷/۹). و سنن‌ترمذی (۶۰/۵).

۳. متفق‌علیه.

کردووو له برێك له ولاته ئەفریقیه‌كاندا نه‌وعێك مار هه‌یه كه پێ
 ئەوتری (ئەفەعی) ئەم گیانله‌به‌ره‌ خوای گه‌وره‌ جوۆری خەلقی کردووو به
 مه‌حزی ئەوه‌ چاوی به‌ئینسانێك یا هه‌رگیان له‌به‌ریکی تر كه‌وت ئەو
 ئینسانه‌ یا ئەو گیانله‌به‌ره‌ مه‌سموم ئەكات به‌بێ ئەوه‌ی بیگه‌زیت، یا
 نزیکێ كه‌وێت، یا ئەسلەن نه‌خۆش ئەكه‌وێت و له‌به‌ین ئەچیت، وه
 ته‌ئسیری ئەو چاوی پیسییه‌ كه‌ له‌ نیوان خه‌لكدا هه‌یه، وه‌كوو ئەوه‌ وایه
 برێك له‌ئینسانه‌كان وه‌سفی هه‌سوودی و به‌خاڵه‌ت له‌ وجوودیا نا هه‌یه به
 مه‌حزی ئەوه‌ خستیانه‌كار ئەو ته‌ئسیره‌ له‌و شته‌ موقایله‌دا دا‌ئه‌نی، وه‌خوا
 بۆی خه‌لق ئەكات، كه‌ ئەمه‌ شتیكه‌ جیگای گو‌مان نییه‌ چون هه‌م
 هه‌دیس و هه‌م ئایه‌ت به‌م مه‌وزوو‌عه‌ و باسه‌ ئاماژه‌یان کردووو!

پیتی غه‌ین

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ وَالْفَقْرُ
 فَقْرُ النَّفْسِ»^۱ واته‌: ده‌وله‌مه‌ندی و بێ‌نیازی ئینسان ئەوه‌ نییه‌ كه‌ له‌پووری
 دونیای زۆر بیت و نیازی به‌ كه‌س نه‌بیت به‌لكوو ده‌وله‌مه‌ندی ئەوه‌یه‌ كه
 ئینسان نه‌فسی ده‌وله‌مه‌ند بیت، واته‌ چاونه‌برێته‌ ئەوه‌ی كه‌ له‌ ده‌ستی

۱. متفق علیه.

خه‌لکی تردایه، نه‌وه پیی نه‌وتری ده‌ولمه‌ندی، وه هه‌روه‌ها فه‌قیریش به‌وه نالین که ئینسان هیچی نه‌بیت و هه‌ژاربیته، به‌لکوو فه‌قیرو نه‌بوو به‌که‌سپک نه‌لین که چاوی له ده‌ستی خه‌لکانه له‌گه‌ل نه‌وه‌یشدا خۆی سه‌روهت و که‌له‌پووری زۆره!

پیتی فی

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْفِتْنَةُ نَائِمَةٌ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَيْقَضَهَا»^۱ واته: می‌چننهت و موشه‌ققهت له‌نیوان ئینسانه‌کاندا خه‌وتوووه خۆی حه‌شارداوه و بیده‌نگه، نه‌فرینی خوا له‌وه‌سه‌ی که بیداری نه‌کا ته‌وه و هه‌لی نه‌گیرسینی له‌ناو کۆمه‌لگادا، وه نه‌وه‌یشه بزانی دوو جوړ فیتنه‌مان هه‌یه: یه‌که‌م فیتنه‌ی شوبه‌یه، که بریتیه له‌تیکدانی نیوان خه‌لک له‌سه‌ر ریگه‌و به‌رنامه‌ی خۆیان، که نه‌م به‌شه‌یه زۆر خه‌ته‌رناکه، دووه‌م فیتنه‌ی ئاره‌زواته، که بریکات هه‌ردوکیان له‌ئینساندا کۆ نه‌بنه‌وه و بریکاتیش به‌ته‌نه‌ان!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «فِعْلُ الْمَعْرُوفِ يَقِي مَصْرَاعَ الشُّوءِ»^۲ واته: کرده‌وه‌ی چاک و نه‌خلاق‌ی شیرین له‌گه‌ل خه‌لکدا،

۱. جامع الکبیر للسیوطی (۱/باب حرف الفاء).

۲. صحیح کنوز السنه (۱/۳۸). و مسند شهاب القضاعی (۱/۶۳).

وه‌کوو چاکه‌کردن له‌گه‌لیان یا مولاحه‌زه کردنیان به‌مال یا چاره‌سه‌ر کردنی موشکلاتیان یاچون به‌ده‌میانه‌وه له‌کاتی ته‌نگیا و کاتی نار‌ه‌حه‌تیا وه... وایه، ئەم جوړه کرده‌وانه ئەب‌نه هۆی ئەوه‌خواه‌نه‌که‌یان ئەپاریزن له‌و جینگانه‌ی که جینگای خه‌پانه‌ت و خرابین و ناو‌جهرگه‌ی به‌دبه‌ختین، یا له‌کاتی مردندا‌خواه‌نه‌که‌ی ئەپاریزن له‌حالات و سه‌ختیه‌کانی گیانده‌رچون!

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «فِي كُلِّ ذَاتٍ كَيْدٍ حِرَاءٍ أُجْرٌ»^۱ واته: له‌تیرکردن و ئاودان به‌هه‌ر گیانله‌به‌ریکی‌خواه‌ن دل‌جه‌زاو پاداشیکی دیاری‌کراو هه‌یه‌لای‌خوای‌گه‌وره، که‌واته: ئاودان یا‌شکاندنی‌تینه‌وتی هه‌ر شتیک له‌گیانله‌به‌رکان به‌تایبه‌ت ئاده‌میزا دی‌خواه‌ن بر‌وا ئەجرو پاداشیکی یه‌گجار زۆری هه‌یه‌لای‌خوای‌گه‌وره!

پیتی قاف

پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَتْ»^۲ واته: که‌سێ‌نزیکه‌له‌تۆ، که‌مه‌حه‌به‌تی‌زۆتر‌بیت و مه‌حه‌به‌ت و خو‌ش‌ویستنی له‌به‌ر‌خوا‌نزیکی‌کردبیته‌وه هه‌رچه‌ن

۱. صحیح بخاری (۳۵۳/۸).

۲. جامع‌الکبیر للسیوطی (۱/باب‌حرف‌القاف).

نه‌وکه‌سه‌یش نه‌سه‌بی دوره و په‌یوه‌ندی خزمایه‌تیش له‌به‌یندا نییه، که‌واته: خزمی نزیک‌ی ئینسان که‌سه‌یکه‌ مه‌حه‌بیه‌تی زورتر بیت و ره‌بت و علاقه‌ی له‌به‌ر خوابی!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا فه‌رمویه‌تی: «قُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَيْمُّ»^۱ واته: ئیمان و بروای خوۆت تازه بکه‌روه و به زمان بلئی باوه‌رم هه‌یه به خواو به‌نامه‌که‌ی زاتی په‌روه‌ردگار، پاشان له‌سه‌ر ئه‌و باوه‌ره‌ پایه‌دارو دامه‌زراو به، وه به‌موخاله‌فه‌ی یاسای خوا مه‌جوئیره‌وه!

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «قَلَّةُ الْعِيَالِ أَخَذُ الْيَسَارَيْنِ»^۲ واته: که‌م خیزانی به‌شیکه له‌به‌شه‌کانی ده‌وله‌مندی هه‌ردوو دنیا، که‌واته: ئه‌و که‌سه‌انه‌ی خواوه‌نی خیزانیکی که‌من و موسولمانن، وه به‌جوانی خیزانه‌که‌ی له‌پیناوی دیندا باره‌یتاوه له‌هه‌ردوو دنیادا ده‌وله‌مهنده، له‌دنیادا ئاشکرایه، وه له‌قیامه‌تیشدا موحاسه‌به‌یان سوک و که‌متره!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «قُلِ الْحَقُّ وَ إِن كَانَ مُرًّا»^۳ واته: حه‌ق و یژبه و حه‌ق بلئی هه‌رچه‌ن به‌لاته‌وه سه‌خت بیت و

۱. صحیح مسلم (۱/۱۴۵). و مسند امام احمد (۳۰/۴۳۷).

۲. جامع الکبیر للسیوطی (۱/باب حرف التاء).

۳. صحیح ابن حبان (۲/۲۱۳). و شعب الایمان للبیهقی (۱۰/۴۴۳).

سەختیش بۆت تەواو بېت، كەوابوو ئەگەر حەققىك ھاتە بەرەو و
ئىنسان نىيازى بەو ھەبوو كە بەيانى بكات نایى كەتمى كات و بىشارىتەو
ھەرچەن لەو بەيان كەردنەدا پىنى سەخت و نارەحەت بېت!

و ھەر ھەو ھا پىغەمبەرى خوا ﷺ ھەر موو ىتە: «قَلِيلٌ تُؤَدِّي شُكْرَهُ
حَيٌّ مِنْ كَثِيرٍ لَا تُطِيقُهُ»^۱ واتە: سەر ھەت و كەلە پوورىكى كەم، كە بتوانى
شوكرانەى خواى گەورەى لەسەر بكەيت چاكتەرە و باشتەرە بۆتۆى خواو
بپروا، تا ئەو سەر ھەت و سامانەى، كە زۆرەو ناتوانى شوكرانەى خواى پىن
بكەى، و بەجىئى خۆى بگەينى!

و ھەر ھەو ھا پىغەمبەرى خوا ﷺ ھەر موو ىتە: «الْقَنَاعَةُ كَثْرٌ لَا يُفْنِي»^۲
واتە: قەناعەت و پازى بوون بەكەم و تەھمولى و خۆگرتن لەبەر ابەر ىو،
و ھەكوو خەزانە ىكى زىرو گەنجىنە ىك و اىە كۆتای نایت و تەواو نایىت،
بەو مانا ئەو كە سەى، كە بەكەم پازىبە لەكاتى تەنگانەو نەبوونىدا، ئەو شتە
كە مە ئەىگە ىنەنى بە مەقسەد، ھەر ھەكوو خەزانە ىك كە دوایى نایەت
ئەو ىش و اىە بەو كە مە پازىبە ئىتر نىيازى بە خەلك نىبە!

۱. دلائل النبوة للبيهقي (۳۷۵/۵).

۲. الزهد الكبير للبيهقي (۱۱۶/۱).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «قَيْدٌ وَتَوَكَّلْ»^۱ واته: تۆ له‌ کاره‌کانتا مه‌حکهم کاری بکه‌ جا ته‌وه‌ککول ببه‌سته له‌سه‌ر خوا، چون له‌ مه‌حکهم کردن و مه‌حکهم کاری چ بۆ کاری دونیا یا بۆکاری دینی دژایه‌تی له‌گه‌ل پشت به‌ستن و ته‌وه‌ککولدا نییه، که‌واته: به‌سته‌وه‌ی حه‌یوانیک یا هه‌رچی وا له‌ نه‌ختیارو ژیر سه‌یته‌ره‌ی ئینساندا پاشان پشت به‌ستی به‌خوا، هیچ دژایه‌تیکیان له‌ به‌یندا نییه!

پیتی کاف

وه هه‌روه‌ها پغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا يَسْمَعُ»^۲ واته: به‌ سه‌ بۆ ئینسان نه‌گه‌ر هیچ تاوانیک و خه‌یانه‌تیکه‌ی نه‌بیته‌وه‌ی که‌ نه‌بیستی بیگیترته‌وه، چون مه‌علوم و ناشکرایه‌ ئینسان هم درۆ نه‌بیستی له‌خه‌لك، وه‌هم راستیش نه‌بیستی جا که‌وابوو هه‌رچن، که‌ به‌گومانی خو‌ی وا نه‌زانن راسته‌ بیگیترته‌وه، وه‌گه‌رنه‌ کۆتابیت، ده‌س له‌ وه‌یه‌ که‌ نه‌زانن درۆیه‌ بکیشن نه‌مه‌یش کاتن وایه، که‌ به‌و گیترا‌نه‌وه‌ تووشی زه‌ره‌رو زیانیک نه‌بیته‌وه‌گه‌رنه‌ حه‌رامه

۱. جامع‌الکبیر للسیوطی (۱/باب‌حرف‌القاف).

۲. سنن‌ابی‌داود (۱۳/۱۷۴). و‌المستدرک‌علی‌الص‌حیحین‌لل‌حاکم (۱/۳۷۱).

گىپرانەوھى و باس كردنى!

وھ ھەرۈھە پىنغەمبەرى خۇا ﷺ فەرمۇيەتى: «كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ»^۱ واتە: بەسە بۇ تاوان و خرابەي ئىنسانىك ئەگەر ھىچ تاوانىكى تىرى نەبىت ئەوھە كە لەبەين ببات و بىفەوتىنى تەعام و خۇراكى كەسى كە لەسەرىتەي بىدا بەو كەسانەي كە نەفەقەيان لەسەرىتەي، واتە: ئەگەر ئىنسانىك موازەبەت نەكات لەسەر خەرج و مەخارىجى ئەو كەسانەي كە مووچە خۇرى ئەون و وان لە ژىر رىكىنى ئەودا، ئەوھ بۇ تاوانى ئەو كەسە بەسە، ئەگەر تاوانى تىرىشى نەبىت!

وھ ھەرۈھە پىنغەمبەرى خۇا ﷺ فەرمۇيەتى: «كَفَى بِكَ إِثْمًا أَنْ لَا تَزَالَ مُخَاصِمًا»^۲ واتە: بەسە بۇ تۆ ئەي ئادەمىزاد، كە تاوانت ھەرنەوھە بىت، كە ھەمىشە خەرىكى كىشەو نىزاع بىت، وھ ھىچ كات لى بوردنت نىيە و خاوەن گوزەشت نىت، كە واتە: كىشەو جىدالى بىن جىگە تاوانە و ئەشى ئىنسان دوورى لى بگرى و تەركى كات!

وھ ھەرۈھە پىنغەمبەرى خۇا ﷺ فەرمۇيەتى: «كَفَى بِالذَّهْرِ وَعِظًا وَ بِالْمَوْتِ مُفْرَقًا»^۳ واتە: زەمان و رۇزگار بەسن كە مامۇستاو فىركەرى

۱. مسند احمد (۱۳/۲۴۵). و سنن الكبرى للبيهقي (۷/۴۶۷).

۲. سنن الترمذي (۷/۲۷۲).

۳. بغية الحارث (۱/۲۷۷).

ئینسان بن که دهرس و عیبیره‌تیان لئی بگریت، که‌واته نه‌گهر ئینسان له‌لایه‌نی که‌سیک‌ه‌وه وه‌عزو نه‌سیح‌ت وه‌رنه‌گریت زه‌مانه‌ فئیری نه‌کات و نه‌ده‌بی دا‌ئه‌دات، وه‌هه‌روا، هۆ بۆ جیایی له‌ دۆست و نه‌حباب و خوۆشه‌ویستان مردن به‌سه، واته‌هیچ شتی وه‌کوو مردن جیایی ناخاته نیوان دوستان و خوۆشه‌ویستان له‌ دونیادا!

وه‌هه‌روه‌ها‌پن‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمو‌یه‌تی: «كُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ»^۱ واته: هه‌رشتی له‌ مه‌ودوا بیت نزیکه، هه‌رچهن له‌لای ئیمه به‌ دووری دابئین به‌لام لای خوای گه‌وره‌هاتنه‌که‌ی نزیکه. مه‌سه‌له‌ن وه‌کوو هاتنی رۆژی قیامت و هه‌رچی له‌و رۆژه‌دا روو ئه‌دات، هه‌رچهن به‌لامانه‌وه‌وا بزاین دیردیت به‌لام لای خوای گه‌وره‌زۆر نزیکه!

وه‌هه‌روه‌ها‌پن‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمو‌یه‌تی: «كُلُّ الصَّيْدِ فِي جَوْفِ الْقَرْعِ»^۲ ئەم فه‌رمو‌وده‌یه‌پن‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌ئه‌بووسوفیانی فه‌رمو‌وه‌و حاله‌تی زه‌ربولمه‌سه‌لی هه‌یه، ئەمه‌یش له‌کاتی‌ک‌دا‌بوو که‌نوئنه‌ری خوای‌ئیزن و ئیجازه‌ی به‌ته‌واوی قوره‌بشیه‌کان فه‌رمو‌و به‌لام ئیزنی بۆ نه‌بوو سوفیان خسته‌دواوه، وه‌ئه‌بووسوفیانی‌ش بئ‌تاقه‌تی نیشان دا فه‌رمو‌وی: نزیك نه‌بوو که‌تۆ ئیزن به‌من بده‌ی، حه‌تا نزیك بوو، که‌ئیزن به‌دوو

۱. سنن الکبری للیهقی (۳/ ۲۲۵).

۲. جامع الکبیر (۱/ حرف‌الباء).

لێواره‌ی ئەو دوو شیوه‌یه بده‌یت، ئەمەیش کینایه‌بوو له دوا کهوتنی ئیزنی پیتغه‌مبەری خوا بۆ ئەبووسوفیان، واتە: تۆ ئە‌ی ئە‌بووسەفیان وه‌کوو گیانله‌به‌ریکی هەردی وایته، که مه‌شه‌ووره به‌ گوێدریژی هەردی، که ته‌واوی شکاره‌کان له‌دوای ئەون، ئەمەیش کینایه‌یه‌که ئەم فه‌رمووده‌یه، ئەوه‌یه تۆ ئە‌گەر موسوڵمان بیت ته‌واوی قەبیلە له‌دوای تۆ موسوڵمان ئە‌بن!

وه هه‌روه‌ها پیتغه‌مبەری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ»^۱ واتە: هەر یه‌که له‌ ئیوه بۆ باره‌یتان و پاراستنی دین و باوه‌ری ئەوانه‌ی، که‌وان له‌ ژێرده‌ستی ئیوه‌دا، وه‌کوو شوان وانه، چۆن شوان ئە‌میندارو پارێزه‌ری رانه‌که‌یه‌تی ئیوه‌یش ناوا ئە‌میندارو پارێزه‌ری ئەو که‌سانه‌ن که وان له‌ ژێر رکیفی ئیوه‌دا، که‌واته چۆن شوان ئە‌بێ ئی‌حساس مه‌سئولییه‌ت و لێ‌پرسینه‌وه بکات ئیوه‌یش ناوانه، جا هەر که‌سی له‌ دونیادا له‌گه‌ڵ ژێر ده‌سته‌کانی خۆیدا به‌ دادگه‌ری جولایه‌وه ئە‌وه له‌و دونیادا خاوه‌نی جه‌زاو پاداشتیکی زۆر گه‌وره‌یه، وه‌ گه‌رنه هه‌ریه‌که له‌ ژێرده‌سته‌کانی داخوازی ئە‌وه ئە‌که‌ن بۆ سته‌میان لێ‌کراوه.

وه هه‌روه‌ها پیتغه‌مبەری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرَضُهُ»^۲ واتە: هەرچی پێ‌داویستی ئینسانی موسوڵمان

۱. صحیح بخاری (۴۱۴/۳).

۲. صحیح مسلم (۴۲۶/۱۲).

هه‌یه له مائی، له خوینی، له نامووس و کهله‌بووری، نار‌ه‌وایه و ناپه‌سه‌نده له‌سه‌ر موسولمانینکی تر به‌ناحق ده‌س دریژی بو بکات، که‌واته ئینسانی موسولمان نه‌و سنی شته‌ی و باقی شته‌کانی تری پاریزراون هیج که‌سی حه‌ققی نییه ده‌سیان بو دریژکات و داگیریان کات!

وه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ»^۱ واته: هه‌رچی شته له وتارو کرداری ئینسان، که ئه‌یلێ و ئه‌نجامی ئەدات له ده‌فته‌ری تو‌مارگای کرده‌وه‌کانی دا به‌خیزو چاکه‌ بو‌ی نه‌نوسریت و حساب ئه‌کریت که‌وابن سده‌قه‌ ته‌نها شت به‌خشین نییه له ریگه‌ی خوادا، به‌لکو وه‌رکرداریکی چاک بو ئینسان، که ئه‌نجامی ئەدات سده‌قه و خیره بو‌ خواونه‌که‌ی، وه‌ به‌شتیکی چاک‌ی بو‌ نه‌ژمی‌ریت و حساب ئه‌کریت!

وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «كُلُّ مُؤَذِّ فِي النَّارِ»^۲ واته: هه‌ر که‌سی ئه‌زه‌بت و ئازاری بیت له دونیادا له‌ روژی قیامه‌تدا جینگای ناوری جه‌هنمه‌ه و سزایه‌کی سه‌خت چاوه‌روانی نه‌کات.

وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «كُلُّ مُيسِّرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ»^۳ واته: هه‌رچی که‌سه، له ئه‌زه‌لدا، واته: له‌ روژی نه‌وه‌لدا له‌ لایه‌نی

۱. صحیح بخاری (۴۴۲/۱۸) .

۲. جامع الکبیر (۱/ حرف الکاف).

۳. صحیح بخاری (۸۷/۲۳) .

خوای گه‌وره‌وه بۆی ئاماده‌کراوه ئه‌وه‌ی بۆی خه‌لق‌کراوه، وه‌ قه‌تعه‌ن له‌ گه‌لی رووبه‌روو ئه‌بیت و له‌و شته‌ لانا‌دات!

وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «كَلِمَا النَّاسِ بِمَا يَعْرِفُونَ وَ دُعَا مَا يُنْكِرُونَ»^۱ واته: قسه‌و گه‌توگۆ بکه‌ن له‌ گه‌ل خه‌لكدا، به‌ گوێره‌ی ئه‌و شته‌ی که‌ ئه‌یزانن، وه‌ ئاگاداریان هه‌یه‌ به‌سه‌ریا، وه‌ شتی که‌ ئاگادارییان نییه‌ به‌سه‌ریا له‌ گه‌لیان مه‌دوین، که‌ وابوو ئینسانی خه‌تیب وه‌... ئه‌شی به‌ گوێره‌ی روشدو ده‌رکی ئه‌و خه‌لکه‌یه‌ قسه‌یان بۆ بکات، شتی که‌ له‌ ئاوه‌ز و ده‌رکی ئه‌وان به‌دوو‌ره‌ و بۆیان هه‌زم ناییت باس نه‌کات، یا له‌ قالیکی جوان و رینگ و پینکا باسی بکات!

وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «كَمَا تُدِينُ تُدَانُ»^۲ واته: به‌ هه‌ر شتیه‌یی تۆ ره‌فتار بکه‌ی له‌ گه‌ل خه‌لكدا، به‌ گوێره‌ی ئه‌و ره‌فتار و حه‌ره‌که‌ته‌ت جه‌زاو پادا‌شت وه‌رته‌گری، یا به‌م مانایه‌ تۆ به‌ چ شتیه‌یی پادا‌شی خه‌لك ئه‌ده‌یته‌وه‌ له‌سه‌ر کارو پیشه‌یان، خه‌لکیش وا ره‌فتار ئه‌که‌ن له‌ گه‌ل تۆدا و جه‌زاو پادا‌شت ئه‌ده‌نه‌وه‌ له‌سه‌رکارو پیشه‌ت! هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «كَمَا تَكُونُوا يُوتَى عَلَيْكُمْ»^۳ واته: ئیوه‌ له‌ ته‌قواو خو‌پاریزی و عیبا‌ده‌تدا چۆن بن له‌ گه‌ل

۱. صحیح بخاری (۱۳۳/۶).

۲. صحیح بخاری (۳۸۵/۱۳).

۳. جامع الکبیر (باب حرف الکاف).

خودادا و ئەندازەى ئەو وەسفانە چەن دەرسەد بۆ خوايە، بەو ئەندازەيە خوا
 كەسنىك ئەكا بە سەرپەرەست و حاكمى بەسەرتانا، كەواتە ئەگەر ئىوہ
 خواترستان باش بىت، خواى گەورەيش يەكىكى باش و دادگەر ئەكا
 بەسەر پەرەست و حاكمى ئىوہ، وە ئەگەر ئىوہ ستەمگەر بن و نا عادلانە
 بجولئىنەوہ، خوايش ھەر لە نەوعى خوتان نادەمىزادىكى ستەمگەر ئەكا
 بەسەرپەرەست و گەورەتان!

وہ ھەر وەھا پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويەتى: «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ
 غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَ عُدْ نَفْسَكَ فِي أَهْلِ الْقُبُورِ»^۱ واتە: لە دۇنيادا بژىي
 بە وىنەى ژيانىكى ئىنسانى غەريب و دوور لە ولاتى خۆى، چۆن ھەر
 لە حزەو كات چاوەروانى ئەوہ يە بگەرپتەوہ بۆ ولاتى خۆى، تۆيش لەم
 دۇنيايەدا ئاوابە، يا چۆن گەورەيەك نۆكەرەكەى خۆى ئەنيرى بۆ
 جىنگايەك كە پاسپاردەيەك بگەينى و دواى گەياندىنى پاسپاردە كە ئەبى
 بگەرپتەوہ، تۆيش ئا لەم دۇنيايەدا ئاوابە، كەوابو و ئىنسانى ھۆشيار ئالەم
 دۇنيايەدا، ئەبى بە وىنەى موسافرىك يا رىبوارىك خۆى حىساب كات
 و خۆى دانى، چون دۇنياي نەبراوہ كە دۇنياي قىامەتە، وەتەن و ماواى
 ئىنسانە، نەك ئەم دۇنيايە، كەواتە ئەى ئىنسانى خواوہن ئاوەز! خوت
 وەكوو ئەھلى قەبران حىساب بكە واتە خاك تەبىعەت بە!

۱. صحيح بخارى (۲۰/۳۸). و سنن ترمذى (۱/۳۳۳).

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا^ص صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمویه‌تی: «الْكَيْسُ مَنْ ذَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ اتَّبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَ تَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِيَّ»^۱ واته: عاقل و خاوون ئاوه‌ز که‌سینکه، که هه‌میشه موحاسه‌به‌ی نه‌فسی خۆی ئه‌کات، وه نه‌فسی خۆی رام ئه‌کات بۆ فرمانبه‌ردای و نایه‌لی له به‌رنامه‌ی خوا دوور که‌وێته‌وه، وه تاوانبار و خه‌تاکار که‌سینکه، که نه‌فسی خۆی شوین که‌وتوی ئاره‌زواتی خۆی ئه‌کات و به‌رگری ناکات له شتی حه‌رام، و له شته له‌زیزه‌کانی ئه‌م دونیایه، وه له‌خوایش داخوازی و ته‌مه‌نای به‌هه‌شتی خوا ئه‌کات به‌بی ئه‌وه‌ی گه‌رانه‌وه‌یه‌کی بییت بۆلای خوا، یا ته‌وبه و ئیستیغفار یکی هه‌بیته، وه بریکیش له زانایان مانای وشه‌ی عاجزیان واداوه‌ته‌وه، که ئینسان نه‌فسی غالب و زالکات، وه هه‌رچی بلێت به‌ ویستی ئه‌و بجولێته‌وه و بی‌ئهمری نه‌کات!

پیتی لام

وه ههروه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «لِدُوا لِلْمَوْتِ وَأَبْنُوا لِلْخَرَابِ»^۱ واته: ئیوه له‌م دونیایه‌دا له‌ دایک ببن بۆ مردن و مایش دروست بکه‌ن بۆ وێران بوون، که‌واته: ئینسان به‌ مه‌حزی ئه‌وه هاته‌ دونیاوه و خاوه‌نی ژیان بوو، قه‌تعه‌ن مردنیشی بۆ قه‌رار نه‌دری، وه‌ مادام بژی قه‌تعه‌ن نیازی به‌مال و جینگای سکونه‌ت و سه‌سانه‌وه هه‌یه، وه‌ چه‌تمی هه‌ر وه‌کوو خۆی ئه‌مرئ رۆژی له‌ رۆژان ماله‌که‌یشی وێران نه‌بیت و له‌به‌ین نه‌جیت.

وه هه‌روه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «لَسْتُ مِنَ الْبَاطِلِ وَلَا الْبَاطِلُ مِنِّي»^۲ واته: من له‌گه‌ل شتی به‌تال و خرابدا سه‌روکارم نییه، وه‌ شتی به‌تالیش له‌کارو ره‌فتارو وتاری ئیمه‌ نییه، که‌واته: پیغهمبهری خوا عليه السلام هیچ کات شتی به‌تال و ناموناسی نه‌نجام نه‌داوه و شتی ناموناسب و به‌تال به‌شئ له‌یاسای ئه‌ونه‌بووه!

۱. جامع الکبیر (۱/ باب حرف المیم).

۲. سنن الکبری للبيهقي (۱۰/ ۲۱۷).

وه ههروهها پیغه مبهری خوا عليه السلام فرموویه تی: «أَيَسُّ الْخَبْرُ كَالْمُعَايَنَةِ»^۱ واته: هه والدان له لایه نی که سینکه وه وه کوو چاو پیکه وتن نییه، واته: ئەم دوو شته به رابه ر نین به لئی هه ردوکیان جیگای بروان به لام دیتن به چاو، وه کوو بیستن به گوئیچکه نییه، چون ئەوهی ئەبیسری ئیمکانی ئەوهی ههیه هه والده ره که هه له ی تیابکات و به دهقی خۆی شته که نه گیریتته وه و باسی نه کات، به لام ئەمیش له و خه به رانه ی که گومانی ئەوهی تی ئەچی که هه له ی تیابکری، ئەمما خه بریک که گومانی هه له ی تیانه کریت، وه کوو که لامی خوا، یا که لامی پیغه مبهران به تایهت پیغه مبهری خومان عليه السلام ئەوه له چاو پیکه وتن قه ویتره و زورتر جیگای بر او و متمانه یه!

پیتی میم

وه ههروهها پیغه مبهری خوا عليه السلام فرموویه تی: «مَاءٌ زَمَزَمٌ لِمَا شُرِبَ لَهُ»^۲ واته: ئاوی زه مزه م که گه وره ترین ئاوه، وه با ئەرزشتین ئاوه کانی سه ره ئه رزه، بۆ هه ر نیازمه ندیه ک بخوریتته وه جیی خۆی ئەگریت، ئەگه ر

۱. مسند امام احمد (۲۷۷/۴).

۲. سنن ابن ماجه (۱۸۲/۹).

بۆ نه‌خۆشینه‌ ئه‌بیته‌ شیفای ئه‌و نه‌خۆشه، وه‌ ئه‌گه‌ر له‌جی ته‌عامه‌ ئینسان تیرئه‌کات، یا ئه‌گه‌ر بۆ تینوه‌تییه‌ خوا تینوه‌تییه‌که‌ی پین ئه‌شکیننی وه‌... هه‌زاران سودو قازانجی تریش له‌ ئاوی ئه‌و چاوه‌گه‌ پاکه‌یه‌ ئه‌بیرنت، وه‌ ئاویکه‌ چه‌ن جار سینه‌ی پیر له‌ئهوینی چه‌زرت عليه السلام و دلی موباره‌کی به‌ ئاوی ئه‌و چاوه‌گه‌ پاکه‌یه‌، که‌زه‌مه‌مه‌ شو‌راوه‌ته‌وه‌ وه‌...!

وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رمویه‌تی: «ما آمَنَ بِالْقُرْآنِ مَنِ اسْتَحَلَّ مَخَارِمَهُ»^۱ واته‌: باوه‌رو عه‌قیده‌ی به‌قورئانی خوا نییه‌ که‌ سیک که‌ ئه‌و شتانه‌ی قورئان به‌ حه‌رامی داناون به‌ حه‌ل‌لایان بزانیته‌، ئه‌لبه‌ته‌ نه‌ک ته‌نها ئه‌وانه‌ی که‌ له‌ قورئاندا هه‌ن، به‌لکو وه‌رشته‌ی، که‌ خوا یان پینغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام به‌ حه‌رامیان داناون به‌ حه‌ل‌لایان بزانیته‌وه‌ به‌قه‌تعی پینی کافر ئه‌بیته‌، وه‌ له‌دائیره‌ی دین خارج‌ ئه‌بیته‌ و ده‌رئه‌چی!

وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رمویه‌تی: «ما أُعْطِيَ عَبْدٌ شَيْئًا شَرًّا مِنْ طَلَاقٍ فِي لِسَانِهِ»^۲ واته‌: نه‌بخشراوه‌و عه‌تا نه‌کراوه‌ به‌هیچ به‌نده‌یه‌ک له‌ به‌نده‌کانی خوای گه‌وره‌ شتی که‌ خرابتر بیته‌ له‌وه‌ که‌ ئه‌و به‌نده‌یه‌ به‌ مه‌یلی خۆی زمانی هه‌لچه‌رخیننی و به‌ره‌لای بکات له‌ هه‌ر شتی که‌دا که‌ بپه‌عنایه‌، وه‌ له‌ هه‌ر شتی که‌دا، که‌ مه‌تله‌ب و پینوستی ئینسان نییه‌!

۱. سنن ترمذی (۱۶۰/۱۰).

۲. جامع‌ الکبیر (۱ / باب حرف‌ المیم).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «ما تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا»^۱ واته: هیچ گه‌لئک نییه کاروباره‌کانی ئەو گه‌له به مه‌شوه‌ره‌ت و راویژ بیت، ئیللا ئەو گه‌له سه‌ربه‌رزو مووه‌فقه‌ق و هیدایه‌ت دراو ئەبن، که‌واته کارئ که بینه‌شوه‌ره‌ت بکری به ده‌گمه‌ن رئک ئەکه‌وئیت ئینسان لهو کاره‌دا ناجح و سه‌رکه‌وتوو بیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «ما جَمَعَ شَيْءٌ إِلَى شَيْءٍ أَحْسَنَ مِنَ الْعِلْمِ إِلَى الْجِلْمِ» واته: هیچ دوو شتیک نییه کۆبینه‌وه له‌گه‌ل یه‌کترا جوانترو شیرینترن به‌لای منه‌وه له‌وه، که ئینسانئک له‌گه‌ل زانسته‌که‌یا ئەو زانسته‌ی خوا پینداوه خوگرو به‌حه‌وسه‌له‌ بیت، به‌و مانا له‌پال زانسته‌که‌یا به‌حیلیم و سه‌بر بیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَا خَابَ مَنِ اسْتَخَارَ وَلَا نَدِمَ مَنِ اسْتَشَارَ وَلَا غَالٍ مَنِ اقْتَصَدَ»^۲ واته: تووشی زیان و خه‌ساره‌ت نابیت که‌سێ بۆ کاره‌ موباحه‌کانی ئیستیخاره‌ بکات و دو‌عای ئیستیخاره‌ بخوئینی، واته: له‌ کاره‌کانیا بگه‌رپته‌وه بۆلای خوای میه‌ره‌بان، وه هه‌روه‌ها په‌شیمان و چاوله‌دوا نییه که‌سێک، بۆ ئەنجامدانی کاره‌کانی مه‌شوه‌ره‌ت و راویژ بکات به‌که‌سانئ که له‌و کاره‌دا سه‌ریان ده‌رئه‌چی و ناوه‌زیان بێ

۱. الأدب لابن أبي شيبة (۵۴/۱). والجامع لابن وهب (۲۹۱/۱).

۲. المعجم الوسيط للطبراني (۳۹۳/۱۲۴).

تهشكى، وه فەقير و بن دهسلات نيه كه سيك، كه له خه رج و مه خاريجا دهس پتوه گرييت و هه له خه رج نه بن، وه له زياده روهى خوئى پاريزئ!

وه هه روه ها پيغه مبهري خوا عليه السلام فەرمويه تي: «مَارَاهُ الْمُسْلِمُونَ حَسَنًا فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ حَسَنٌ»^۱ واته: نهو شتهى كه كۆمه ل و جه معى موسولمانان به گويزه ي زانستى خوئيان و تيكوشانيان به چا كى دابئين و به چا كى بزائن نه وه لاي خوايش چا كه و باشه، چون هيج كات موسولمانى ليزان و تيگه يشتو شتى كه خراب بيت و خاوه ن زيان بيت بو كۆمه لگاي موسولمانان رهوا نايبيت و بوئيان ديارى ناكات!

وه هه روه ها پيغه مبهري خوا عليه السلام فەرمويه تي: «مَاضِقَ مَجْلِسٍ بِمُتَخَاتِيْنٍ»^۲ واته: هيج كات مه جليسيك و جيگا دانيشتيك له سه ر ئينسانى خاوه ن برؤا كه مه حه به تيان بو خوابيت ته نگ ناييت به لام نه م دنيا وه سيعه و به رينه له سه ر دودانه ئينسانى به خيل و به رچاو ته نگ بچووك و ته نگه لان نه بيت!

وه هه روه ها پيغه مبهري خوا عليه السلام فەرمويه تي: «مَاقَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِّمَّا كَثُرَ وَ أَلْهَى»^۳ واته: نه وهى كه له بوور و سه روه تى دنيايه بو ئينسان

۱. موطأ امام مالك (۸۰/۳).

۲. جامع الكبير (۱ / باب حرف الميم).

۳. مسند امام احمد (۱۹۷/۴).

نه‌گه‌ر که‌م بی‌ت و به‌نه‌ندازه‌ی پید‌اویستی نه‌و بی‌ت زی‌اتر نه‌بی‌ت،
باش‌تره‌و به‌سوود‌تره‌ بۆ خاوه‌ن پروا، تا سه‌روه‌تیک که‌ زۆر بی‌ت و ئینسان
مه‌شغوڵ بکات له‌ تاعه‌ت و فه‌رمانبه‌رداری خوا‌ی گه‌وره‌، هه‌روه‌ها له
ئایه‌تی به‌قیمه‌تی قورئاندا هاتوه‌ نه‌گه‌ر ئینسان دی‌ی که‌ سه‌روه‌ت و
که‌له‌پووری زۆر بووه‌ سه‌رپینچی نه‌کات، وه‌ دوور نه‌که‌ویته‌وه‌ له‌ زی‌کرو
فیکری خوا‌ی گه‌وره‌!

وه‌ هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی: «مَا كَانَ الرَّفِيقُ فِي
شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَ مَا كَانَ الْفَخْشُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ»^۱ واته‌: نه‌رمی و ئارامی
به‌کاربردن له‌ کاره‌کانی ئینساندا نییه‌ له‌ هه‌یج شتیکدا ئیلا له‌و کاره
په‌یوه‌ند نه‌دات و جی‌به‌جی نه‌بی‌ت و سه‌ر نه‌گری، که‌واته‌ نه‌رمش و ئارامی
له‌ هه‌رکاریکدا هۆی سه‌ر به‌رزی و مووه‌فقه‌قییه‌ته‌ له‌و کاره‌دا، وه‌
پینچه‌وانه‌ که‌یشی نه‌بی‌ته‌ هۆی تیکدان و ئالۆزی کاره‌که‌، وه‌ له‌جی خۆیدا
نامینی!

وه‌ له‌ ریوایه‌تیکه‌ی تر‌دا به‌م جو‌ره‌ فه‌رموده‌که‌ی باس کردوه‌: «مَا كَانَ
الرِّفِيقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَلَا نُزِعَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ»^۲ واته‌: نه‌رمی و ئارامی
له‌ هه‌رکاریکدا نه‌بی‌ته‌ هۆی په‌یوه‌ندی و دروست بوونی کاره‌که‌، وه‌

۱. مسند امام احمد (۱۸۴/۵).

۲. شعب الایمان للبيهقي (۴۱۸/۱۴). المعجم الاوسط للطبراني (۲۲۴/۵).

لابردنی نهرمش و نارامی له هه‌رکارێکدا نه‌بیتته هۆی زایع کردنی و له‌به‌ین بردنی کاره‌که!

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «ماهَلَكَ امْرِيٌّ عُرِفَ قَدْرُهُ»^۱ واته: هه‌چ شه‌خسێك و ئه‌ینسانێك به‌ر له‌مردن و ته‌یاچوونی به‌و جۆره‌ که‌ شیاوه‌ بناسرێ و ریزی لێ بگیری نه‌ناسراوه، که‌واته‌ تا نه‌مری قه‌دری نازانرێ و نه‌رزشی ده‌رناکه‌وێ له‌لای خه‌لك. یان ئه‌کرێ به‌م جۆره‌ مانای لێ‌بدریته‌وه: نافه‌وتی شه‌خسێك که‌ قه‌دری بزانیته!

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «ماهُوَ بِمُؤْمِنٍ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ»^۲ واته: به‌خواه‌ن بر‌وای ته‌واو ناسرێ که‌سێك، که‌ هاوسێ ماله‌که‌ی و جیرانه‌که‌ی له‌شه‌رو ئازاوه‌ی ئه‌مین و موتمه‌نین نه‌بیت!

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مُحَرِّمُ الْخَلَالِ كَمُخَلِّلِ الْخَرَامِ»^۳ واته: که‌سێك که‌ شتێك له‌ ئه‌سلامدا، به‌حه‌لال و پاك ناسراوه‌ بێتی چه‌رامه‌و به‌حه‌رامی دابنێ، ئه‌و که‌سه‌ وه‌کوو ئه‌وه‌که‌سه‌ وایه‌ که‌ شتی له‌ یاسای ئه‌سلامدا به‌ چه‌رام دانراوه‌و به‌ چه‌رام ناسراوه‌ بێتی چه‌لاله‌، ئاوايه‌.

۱. معرفة الصحابة لابي نعيم (۲۸۵/۳).

۲. مسند ابي يعلى موصلي (۲۸۸/۹).

۳. سنن الكبرى للبيهقي (۳۲۶/۹).

که‌واته له کولدا حه‌لال به حه‌رام دانان یا حه‌رام به‌حه‌لال دانان ده‌سکاری کردنی قانون و یاسای خواو پیغه‌مبه‌ری خوایه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «مُتَّ مُسْلِمًا وَلَا تُبَالٍ»^۱ واته: تو له‌سه‌ر یاساو به‌نامه‌ی موسولمانان بمره باکینکت له‌که‌س نه‌بیت و له هه‌چ شتیک مه‌ترسیت نه‌بیت!

وه‌هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ»^۲ واته: هه‌رکردارو و تاریک له هه‌رجینگایه‌کدا نه‌نجام بدریت و بوترئ ئینسانی خواوه‌ن بروا ئه‌شئ له‌کاتی گیرانه‌وه‌که‌ی ئه‌و شته‌دا زیادو که‌می پیوه نه‌نیت، وه‌ک ئه‌مینه‌داریک که ئه‌شئ خه‌یانه‌ت له ئه‌مانه‌تا نه‌کات، ئه‌مه‌یش وایه، نابئ خه‌یانه‌ت له وتارو کردارا بکات به زیاد یا که‌م یا به پیچه‌وانه بازگۆی بکات بو خه‌لک به‌زیاد یا که‌م!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْمَرْءُ كَثِيرٌ بِأَخِيهِ»^۳ واته: ئینسان به‌ته‌ن‌ها له کارو باری دینی و دونیادا زۆر پیش نابات و سه‌رکه‌وتوو نابیت، به‌لام ئه‌گه‌ر له‌گه‌ل برایه‌کی موسولمانی خویدا‌بوو له هه‌ردوو بواری دینی و دونیاییدا مه‌حکه‌م و دامه‌زراو ئه‌بیت، وه له‌کاره‌کانیا ناجح و سه‌رکه‌وتوو ئه‌بیت!

۱. دلائل النبوة لابي نعيم (۲/۲۴).

۲. سنن ابي داود (۱۰/۱۳).

۳. دلائل النبوة للبيهقي (۴/۴۸۵).

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مُدَارَاةُ النَّاسِ صَدَقَةٌ»^۱ واته: نه‌رمش نیشان دان له‌گه‌ل خه‌لکدا و هه‌لسوکه‌وتی میهریانانه له نیوان ئینسانه‌کاندا به سه‌ده‌قه‌و چاکه دانه‌نری بۆ ئینسانی موسولمان، به‌و مهرجه‌ی که به‌هۆی تاوان و خرابکاری له به‌ینی نه‌بات، وه له‌شه‌رحی بوخاری شه‌ریفدا هه‌یه که مانای مودارای به‌م شیوه لی‌کداوه‌ته‌وه، واته: نه‌رمش نیشان دان له‌گه‌ل نه‌زان و جاهیل دا بۆ فیترکردنی یاسای خوایی و به‌رگری کردنیان له‌شتی خراب و ناره‌وا، به‌تایبه‌ت له‌گه‌ل ئینسانه‌ فاسقه‌کاندا، وه به توندی له‌گه‌لیان نه‌جولێته‌وه و فشاریان بۆ نه‌هینی!

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ»^۲ واته: ئینسان نه‌شی له‌گه‌ل که‌سی‌کدا هه‌لسوکه‌وت کات که خووشی نه‌وێت وه به‌لگه‌ی خووش و یستینش فه‌رمانبه‌رداری و ریعایه‌تی نه‌ده‌بی شه‌رعیه له‌ دونیادا، وه به‌ چاودێری و نزیکیه له‌ ناخیره‌تدا، که‌واته ئینسان له‌ دونیادا له‌گه‌ل هه‌رگروپ و تاقمی‌کدا بیت به‌ فه‌رمانبه‌رداری و گوێ‌رایه‌لی له‌ ناخیره‌تیشدا له‌گه‌ل نه‌واندا حه‌شر نه‌کریت!

۱. المعجم الوسيط للطبراني (۴۶۹/۱).

۲. صحيح بخاری (۱۴۵/۱۹).

وه ههروه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمِنٌ»^۱ واته: که‌سیک که مه‌شوه‌ره‌ت و پرس‌ورای پی بکری بؤ ئیش و فرمانیک ئه‌وه ئه‌و که‌سه وه‌کوو ئه‌میندار وایه ئه‌بی به‌گویره‌ی حال و زه‌مان و مه‌کان ره‌عايه‌تی حه‌ققی خه‌لک بکات، که‌واته لازم و زه‌رووره له ولّام‌دانه‌وه‌که‌یدا له یاساو سنووری شه‌ریعت نه‌ترازی و نه‌بیته هوی ئازاوه له‌نیوان ئینسانه‌کاندا وه...!

وه ههروه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: (الْمُسْلِمُ أَمُّ الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُظْلَمُهُ)^۲ واته: موسولمان و خاوه‌ن بر‌وای ته‌واو، بر‌ای موسولمانه، که‌واته نابی سته‌می لی بکات و نابی عه‌یدارو له‌که‌داری کات له ناو کۆمه‌لگا و جه‌ماوه‌ردا!

وه ههروه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَاجَرَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ»^۳ واته: موسولمانی ته‌واو موسولمان که‌سیکه خه‌لکان له ده‌ست و زمانی پاریزراو بن، واته: به‌زمان ئه‌زیه‌تیان نه‌دات و به‌ده‌ستیش موزاحمه‌تیان بؤ فه‌راهم نه‌کات، وه‌ده‌س در‌یژیان بؤ نه‌کات نه‌بؤ خویان و نه‌بؤ سه‌روه‌ت و

۱. سنن ابی داود (۳۳۴/۱۳).

۲. صحیح بخاری (۳۰۹/۸).

۳. مسند امام احمد (۳۲۷/۱۴).

سامان و که‌له‌پووریان، وه‌ کۆچه‌ری و موهاجیر که‌سێکه‌ دوری بگری له‌و شتانه‌ی که‌ خوی گه‌وره‌ حه‌رامی کردون و مه‌نعی کردون له‌سه‌ر ئینسانه‌ برۆا داره‌کان!

وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «مَعَ كُلِّ فَرْحَةٍ تَرْحَةٌ»^۱ واته‌: له‌ گه‌ل هه‌موو خووشیه‌ کدا بۆ ئینسان ناخووشیه‌ک هه‌یه‌، که‌واته‌ با ئینسانی خاوه‌ن برۆا هه‌ز به‌وه‌ نه‌کات، که‌هه‌مووکاتێ له‌ خووشیدا بیت، به‌و مانا هه‌میشه‌ ته‌لاشی ئه‌وه‌ بیت له‌ناو فه‌رح و خووشیدا به‌سه‌ر به‌ریت، چون ئه‌مه‌ شتیکی قه‌تعی و مؤرکراو نییه‌ بۆ ئینسانی خاوه‌ن برۆا! وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^۲ واته‌: کلێل و هه‌لگره‌کانی ده‌رگاکانی به‌هه‌شت بۆ ئه‌وه‌ی، که‌ خاوه‌ن برۆا به‌و ده‌رکانه‌دا بچێته‌ ژووره‌وه‌ بۆ ناو به‌هه‌شته‌که‌ی خوی گه‌وره‌، و تنی پسته‌ی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»یه‌!

وه‌ هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «مَلَائِكَةُ الَّذِينَ آمَنُوا يَتَّبِعُونَ الَّذِينَ آمَنُوا»^۳ واته‌: شتیکی که‌ دین و باوه‌ری ئینسانی پێ به‌راوه‌رده‌ بکری و هه‌لی سه‌نگیتنی خۆپاراستنه‌و دووری گرتنه‌ له‌و شتانه‌ی که‌ جینگای گومانن بۆ حه‌لالی یا بۆ حه‌رامی ئه‌و شته‌!

۱. جامع‌الکبیر للسیوطی (۱/ باب‌المیم).

۲. ته‌ذیب سنن ابی داود (۴/۱).

۳. جامع‌الکبیر للسیوطی (۱/ باب‌المیم).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «الْمَكْرُ وَالْحَدِيْعَةُ فِي النَّارِ»^۱ واته: هه‌رکه‌سه‌ی که ویست و نارە‌زوی ئەوه‌بیت حیلە و خلتان‌دن، که هه‌ردوکیان دوو شتی خیلاف و خرابن، له‌گه‌ل که‌سه‌یکدا یا له‌گه‌ل کۆمه‌لگایه‌کدا به‌کار بیتی، که ئەو شه‌خسه یا ئەو کۆمه‌لگایه‌ بی‌نازارو، بی‌وه‌ی بن، ئەوه ئەو که‌سه له ناخیره‌تدا جیگای جه‌هنمه‌که‌ی خوایه، به‌لام حیلە و خلّه‌تانیک که بۆ جامیعه‌و ئەفرا‌دی جامیعه‌ به‌سوود بن و قازانجیان هه‌بیت، مه‌سه‌له‌ن وه‌کوو له‌کاتی شه‌ردا، ئەوه مه‌نع نه‌کراون به‌لکوو لازم و پتیوستن!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «مَنْ أُبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يَسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ»^۲ واته: که‌سه‌ی له‌کرده‌وه و عیباده‌تا ته‌نبه‌ل و دواکه‌وتوو بیت، و هیچ پیشکه‌وتینکی نه‌بیت ئەوه ئەو که‌سه بنه‌ماله‌ی ناتوانن بینه هۆی پیشکه‌وتنی و بیخه‌نه به‌روه‌ه و پزگاری که‌ن له‌سزای پاشه‌پوژ، که‌واته: ئەبێ ئینسان خۆی ته‌لاش و کۆشش بکات بۆ به‌رژه‌وه‌ندی دونه‌یاو ناخیره‌تی خۆی و له‌دائیره‌ی سوستی و ته‌نبه‌لی بیه‌ده‌روه‌ه و خۆی پزگارو سه‌ربه‌رز کات!

۱. شعب الایمان للبيهقي (۲۵۴/۱).

۲. المستدرک علی الصحیحین (۱۶۵/۱). و مسند شهاب القضاعی (۱۴۷/۲).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ اتَّقَى اللَّهَ كُلَّ لِسَانُهُ»^۱ واته: هه‌رکه‌سینک فه‌رمانبه‌رداری خوی گه‌وره به‌جی بی‌نی به جوانی و پرتک و پتکی و خوی پاریزی له‌و شتانه‌ی که لئی مه‌نع کراون به‌گویره‌ی تواناو ده‌سه‌لاتی خوی، نه‌وه نه‌و که‌سه زمانی کۆله و ناتوانی شتی خرابی پی‌ بلتیت، واته هه‌رکه‌سی نه‌هلی ته‌قوا بیت نه‌وه نه‌و ئینسانه زمانی واله کونترولی خویدا قه‌ت شتی ناشیرین و ناله‌باری پی‌ به‌یان‌ناکات و دژ به‌که‌س نادویت! وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَتَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ مَنْزِلَةَ اللَّهِ عِنْدَهُ»^۲ واته: هه‌رکه‌سی له‌ ئیمانداران نه‌گه‌ر بیه‌وی و پی‌خۆشه‌ بزانی پله‌و پایه‌ی به‌چ نه‌ندازه لای خوا به‌رزو گه‌وره‌یه با سه‌یری نه‌وه بکات که تا چ نه‌ندازه خوی خۆش نه‌ویت و فه‌رمانبه‌رداری خوی میه‌ره‌بانه، وه تا چ نه‌ندازه ده‌ستوراته‌کانی و فه‌رمانه‌کانی به‌جی نه‌هینتی، که‌واته: ئینسان به‌چ میزان و نه‌ندازه واله به‌جی هینانی نه‌مرو ده‌ستوراتی خوی گه‌وره‌دا، به‌و نه‌ندازه‌یه لای خوا به‌رزو به‌پرزوه و خۆشه‌ویسته!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضْرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضْرَّ بِدُنْيَاهُ فَأَثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْتَنِي»^۳

۱. الفتح الكبير الى ضمّ الزيادة الى جامع الصغير (۱۳۸/۳).

۲. المعجم الاوسط للطبراني (۵۷/۶).

۳. مسند امام احمد (۱۸۳/۴۰).

واتە: كەسى دۇنياي خۇش بویت وە بەشۈين ئارەزواتى دۇنيادا بگەرپت، وە بەشۈين رەۋلى گوناھدا بخولتتەو وە كردهو وە ئاخىرەتى تيا ئەنجام نەدات ئەو وە زىانى بەنەفسى خۇى گە ياندو وە لە ئاخىرەتدا، وە ھەر كەسى ئاخىرەتى خۇش بویت و لە دۇنيادا زەحمەتى بۇ بكىشى بە چ ئەندازە زەحمەت بكىشى بۇ ئاخىرەتى بەو ئەندازە يە زيان بە دۇنياي وارد ئەكات، كە واتە ئەم دۇنيايە، وە كو و دوولاي شاين وايە، ئەشى رپعايەت بكرين وە ئينسان ھەر كام لەم دوو كەفەى ترازوانە قورس بكات لەويانە حيسابى بۇ ئەكرپت كە و ابو و ئتو و ئەى كۆمەلى ئادەمىزادە كان ھەلپزيرن مەلەندىك، كە مانەو وەى كۆتايى پىنايەت، بە سەر مەلەندىكدا كە تيا ئەچپت و كاتىيە و مانەو وەى دەوامى نىيە!

و ھەر وەھا پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرمو و يەتى: «مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِهِ»^۱ واتە: نىشانە و بەلگە بۇخۇشويستنى ھەر شتتەك ئەو و يە كە ئينسان ھەر شتتەكى زۇر خۇش بویت زۇرتەر باسى ئەكات و پرووى لى ھەلئاجەرخىنى، چون ئەمە شتتەكى سورشتىيە و ئينكار ناكربت ئينسان ھەر شتتەكى زۇرخۇش بویت زۇرتەر باسى ئەكات و ناوى ئەبات، وە ھەر كات لە خە ياليدايە و قەت لى بزر ناپىت.

۱. شعب الايمان للبيهقي (۷۲/۲).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حَشَرَهُ اللَّهُ فِي زُمْرَتِهِمْ»^۱ واته: هه‌ر که‌سی خو‌شی له هه‌ر گروپ و تا‌قمینک بی‌ت له دونیادا و هه‌لسوکه‌وتی له‌گه‌لیانا به‌مه‌یل و مه‌حه‌به‌تی بی‌ت خو‌ای گه‌وره له رۆژی قیامه‌تدا له‌گه‌ل نه‌و گروپ و تا‌قمه‌دا حه‌شری نه‌کات و مو‌حاسه‌به‌ی نه‌کات!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَائَهُ»^۲ واته: هه‌ر که‌سی پی‌خو‌ش بی‌ت بگات به‌خو‌ای گه‌وره، وه له کاتی غه‌رغه‌ره‌و گیان ده‌رچوونا پی‌خو‌شه‌و حه‌ز نه‌کات به‌و رۆیشتنه، خو‌ای گه‌وره‌یش مو‌لا‌قات و چاو‌پینکه‌وتنی نه‌و که‌سه‌ی زۆر پی‌خو‌شه‌و حه‌ز نه‌کات به‌و که‌سه‌یه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»^۳ واته: هه‌ر که‌سی شتینک بینیته‌ ناو نه‌م به‌رنامه‌ی دینی ئیمه‌ و فه‌رمانی ئیمه‌ی له‌سه‌ر نه‌بی‌ت و شتی واما‌ن نه‌وتبی‌ت نه‌وه نه‌و شته‌ره‌دده‌ و نامۆیه‌ به‌ به‌رنامه‌ی دینی ئیمه‌، وه له دائیره‌ی دینا چو‌وته‌ ده‌ره‌وه‌، وه خاریجه‌و نه‌دریته‌وه‌ به‌سه‌ر سا‌حیه‌که‌یدا، چون

۱. المعجم الكبير للطبراني (۳/۳۴).

۲. صحيح بخاری (۲۰/۱۶۴)

۳. صحيح بخاری (۹/۲۰۱)

به‌رنامه‌ی دینی خوا به ته‌کمیلی دراوه‌ته ده‌ستی پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام وه هیچ زیاده‌و کمه‌ی بی‌ناکری له‌لایه‌ن که‌سیکه‌وه!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ ارْضَى النَّاسَ بِسُخْطِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ»^۱ واته: که‌سیک بیه‌وی به‌توره‌کردنی خوی‌گه‌وره‌په‌زامه‌ندی خه‌لک به‌ده‌س بی‌نی، و خوی‌گه‌وره‌له‌خوی‌عاجز کات بو‌ئه‌وه‌خه‌لکی لی‌رازی بن و بیانکات به‌سه‌ره‌رشتی خوی، خوی‌گه‌وره‌له‌پوژی قیامه‌تدا‌ئه‌و که‌سه‌بو‌وه‌رگرتنی پاداش و تو‌له‌ی کرده‌وه‌کانی ئه‌نی‌ری بۆلای ئه‌و خه‌لکانه‌که‌هیچیان به‌ده‌س نییه، که‌لای ئه‌وان جه‌زای کرده‌وه‌کانی وه‌رگری!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ فَازَ»^۲ واته: هه‌ر که‌سیک فه‌رمانبه‌رداری خوی‌گه‌وره‌به‌جی بی‌نی ئه‌وه‌په‌ستگار و سه‌ره‌ره‌زه، هه‌م له‌دونیادا، و هه‌م له‌ئاخیره‌تدا، که‌واته: سه‌عاده‌ت و سه‌رکه‌وتنی ئینسان له‌م دونیادا و له‌و دونیایشدا به‌هۆی گوی‌رایه‌لی و فه‌رمانبه‌رداری زاتی خوی‌گه‌وره‌ده‌س ئه‌که‌وی!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا سَلَطَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ»^۳ واته: هه‌رکه‌سه‌ی کۆمه‌ک و پشتیوانی ئینسانیکی سه‌مه‌گه‌ر

۱. صحیح ابن حبان (۴۱/۲).

۲. وسائل الوصول الى شمائل الرسول للامام النبهاني (۲۱۰/۱).

۳. جامع الكبير للسيوطي (۱/باب حرف الميم).

بکات به هر شیئیه‌ک، خوای گه‌وره‌ئو سته‌مگه‌ره زال‌ئه‌کات به‌سه‌ریا، وه سته‌میش لهو ئه‌کات، چون مادام‌ئهم ئینسانه، به سته‌می سته‌مگه‌ر رازییه، وه‌کوو ئه‌وه خۆی سته‌مه‌که‌ی کرد‌بین‌ئاوایه!

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: «مَنْ بَثَّ لَمْ يَصِبْ»^۱ واته: هه‌رکه‌سێ شه‌کوای گرفتارییه‌کانی بکات لای خه‌لک و موشکیلاتی خۆی باس بکات له‌لایان، ئه‌و موشکیلاته‌ی که خوا داویه‌تی به‌سه‌ریا بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی، ئه‌وه‌ئو ئینسانه له‌ریزی ئه‌هلی سه‌بر ناژمیریت و حیساب‌ناکریت!

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: «مَنْ بُورِكَ لَهُ فِي شَيْءٍ فَلْيُزِمْهُ»^۲ واته: هه‌رکه‌سێ خوای گه‌وره، یه‌کێ له‌نیعمه‌ته‌کانی خۆی پێ‌به‌خشی، چ نیعمه‌تی زاهیری، و چ نیعمه‌تی باتینی و نه‌ینی، و چ نیعمه‌تی مالی، و چ غه‌یری مالی، با موازب بئیت شوکرانه‌ی خوای گه‌وره‌ی له‌سه‌ر بکات، وه له‌به‌راهه‌ریه‌وه ناسوپاس نه‌بیت، چون هه‌ر نیعمه‌تی ئه‌گه‌ر شوکرانه‌ی له‌سه‌ر نه‌کریت خوای گه‌وره به‌ره‌که‌تی خۆی له‌و نیعمه‌ته‌دا هه‌ل ئه‌گرێ و له‌به‌ینی ئه‌بات!

۱. فتح الکبیر للمیوطی (۲/ باب حرف‌التاء).

۲. الأدب للبيهقي (۸۲/۳).

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ تَأْتِي أَصَابَ أَوْ كَادَ، وَ مَنْ عَجَلَ أَوْ أَخْطَأَ أَوْ كَادَ»^۱ واته: هه‌رکه‌سی له‌ کارو فه‌رمانه‌کانیا له‌سه‌رخۆ و هیمن بوو ئه‌وه ئه‌وه که‌سه ئه‌گا به‌ مه‌تلّب یا نزیک ئه‌که‌و بته‌وه له‌مه‌تلّب و نه‌تیجه‌ی کاره‌که‌ی، به‌لام هه‌رکه‌سی له‌کارو باریا عه‌جه‌له‌ بکات و بی‌مه‌شوه‌ره‌ت کاره‌کانی ئه‌نجام بدات، ئه‌وه ناگات به‌ مه‌تلّب و نه‌تیجه‌ی کاره‌که‌ی یاخه‌یر نزیکه‌ که‌ نه‌گات، چون عه‌جه‌له‌کردن ئاسه‌واری ته‌بعی ئینسانه، وه‌ دانه‌ری پاک‌ی بی‌ وینه، که‌ خویه، به‌پی‌چه‌وانه‌ی سورشتی ئینسان شته‌کانی داناوه و دیاری کردوه که‌وابوو ئینسان ئه‌شێ شوینکه‌وتوی فه‌رمان و ده‌سوری دانه‌ری پاک‌ که‌وینت (واته‌شاریعی موقه‌ده‌س) نه‌ک شوینکه‌وتوی ته‌بع و سورشتی خۆی!

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ»^۲ واته: هه‌رکه‌سی خۆی بشوبه‌یتنی، و ده‌مه‌لاسی هه‌رگروپ و تاقمیک بکاته‌وه، با به‌سووره‌تی زاهیریش بیت، له‌ کرده‌وه‌دا یا له‌ سوورشت و ته‌بیعت دا، وه‌ له‌سه‌ر ره‌وایی ئه‌وان حه‌ره‌که‌ت کات، وه‌ له‌م شوینکه‌وتن و شوبه‌اندنه‌دا سووره‌تی ره‌والتی زاهیری به‌راه‌ر بی‌ بۆ

۱. المعجم الكبير للطبراني (۲۷۶/۱۲).

۲. سنن ابی داود (۴۸/۱۱).

باتینی، نه‌وه نه‌و که‌سه، له‌و گرووپ و تاقمه نه‌ژمیریت، وه حیسانی بۆ نه‌کریت، وه له قیامه تیشدا له‌گه‌ل نه‌وانه‌دا حه‌شر نه‌کریت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «مَنْ تَعَلَّقَ بِشَيْءٍ وَكَلَّ إِلَيْهِ»^۱ واته: که‌سێک له‌ کاره‌کانیا بۆ هه‌ر مه‌تله‌بێک ته‌شه‌بوس بکا به‌ شتیک، وه‌ وا بزانی نه‌و شته‌ نه‌و کاره‌ی بۆ به‌راورده‌ نه‌کات، خوی گه‌وره‌ بۆ به‌راورده‌ی نه‌و فه‌رمانه‌، حه‌واله‌ی لای نه‌و شته‌ی نه‌کات، که‌ نه‌و شته‌ تا چ نه‌ندازه‌ له‌به‌راورده‌ کردنیا ده‌س رویشتووه، وه‌ نه‌توانی بۆی جی به‌جی کات؟ که‌واته: نه‌شنی ئینسان له‌ هه‌موو فه‌رمان و ئیشیکدا کاره‌کانی حه‌واله‌ی لای خوا بکات، وه‌ به‌ هۆی کاره‌کانی نه‌شنی به‌س له‌سه‌ر رواله‌تی زاهیری پشت به‌ نه‌و هۆکارینه‌ به‌ستی، چون پشت به‌ستی راسته‌قینه‌ به‌س له‌سه‌ر خوا نه‌بیت، وه‌ ئینسان له‌ ته‌واوی نیازمه‌ندیه‌کانیا نه‌شنی له‌راستیدا له‌سه‌ر خوا پشت به‌ستی!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَوَكُّهُ مَا لَا يَغْنِيهِ»^۲ واته: له‌ جوانی و شیرین کاری ئیسلامه‌تی ئینسان نه‌ژمیریت ته‌رک کردن و دووری گرتن له‌شتی، که‌ مه‌قسوود و مه‌تله‌بی ئینسان نییه، که‌وابوو ئینسانی موسولمان نه‌شنی خۆی به‌شتی

۱. سنن ترمذی (۴۰۷/۷) و فی بعض النسخ «من تعلق شيئاً بشيء ...»

۲. سنن ترمذی (۲۹۴/۸).

ئه‌ساسی و مایه‌داره‌وه مه‌شغوول بکات، وه شته‌گرنگ و بنه‌ره‌تییه‌کان به‌هۆی شتی بی‌که‌لک و پووجه‌له‌وه له‌ده‌ستی خۆی ده‌رنه‌کات!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ رَتَعَ حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ»^۱ واته: هه‌رکه‌سێ له‌ده‌ورو به‌ری هه‌سارو په‌رژێنی شته‌ناشه‌رعیه‌کاندا بخولیته‌وه نزیکه‌که ئه‌و ئینسانه‌ بکه‌وێته‌ ناو ئه‌و شته‌ناشه‌رعیه‌وه، وه تووشی هه‌رام‌بیت یا پوژێ له‌پوژان له‌گه‌ل ئه‌و شته‌هه‌رامه‌دا پووبه‌روو ئه‌بیت، که‌واته ئینسان ئه‌شن خۆی بپاریزی و به‌هه‌ددو مه‌رزی شته‌هه‌رامه‌کان نزیک نه‌بیته‌وه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ رَضِيَ بِقِسْمَةِ اللَّهِ اسْتَعْتَى» واته: هه‌رکه‌سێ پازی بی‌به‌و شته‌ی که‌خوای گه‌وره‌بو‌ی دیاری کردووه و بو‌ی به‌ش کردووه، ئه‌وه ئه‌و که‌سه‌ده‌وله‌مه‌نده، وه له‌ریزی ده‌وله‌مه‌نده‌کاندا ئه‌ژمیریت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»^۲ واته: هه‌رکه‌سێ به‌قه‌زا و قه‌ده‌ری خوای گه‌وره‌پازی بیت و سه‌ری به‌نده‌یی له‌به‌راهه‌ری فه‌رمانه‌کانی خواوه‌دانه‌وینێ، خوای گه‌وره‌پیش له‌و پازی ئه‌بیت و به‌به‌هه‌شته‌که‌ی جه‌زاو پاداشی ئه‌داته‌وه!

۱. شرح ابن‌بقال (۴۵۳/۱).

۲. جامع‌الكبير (۱ / باب حرف الميم).

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ سَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ وَ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ»^۱ واته: هه‌رکه‌سێ ئومیدو ئاره‌زروی بی‌ت که به جه‌زاو پاداشی خو‌ی بگات له‌به‌را به‌ر کرده‌وه چاکه‌کانیه‌وه و باوه‌ری و ابی‌ت که به‌یه‌قینی ئه‌گات به‌وه، وه ئالۆزی و نار‌ه‌حه‌تی نیشان بدات به‌کرده‌وه ناشیرینه‌کانی، ئه‌وه ئه‌و که‌سه باوه‌رپێکی ته‌واوی هه‌یه‌و ئیمانیک‌ی کامل و دامه‌زراوی به‌ده‌س هه‌یناوه، به‌لام هه‌رکه‌سێ بیده‌نگ بی‌ت، وه وابزانی، که چاکه‌کانی سوودو قازانجیان نییه، وه تاوانه‌کانی تۆله‌یان نییه، ئه‌وه ئه‌و که‌سه به‌راستی دل‌یک‌ی غافل و بی‌ئاگای هه‌یه!

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ صَمِتَ نَجِيًّا»^۲ واته: هه‌رکه‌سێ بیده‌نگ بی‌ت و شتی خراب نه‌لێت ئه‌وه له‌ تۆله‌و عیقای‌ی خوای گه‌وره‌ رزگار ئه‌بی‌ت، هه‌روه‌ک له‌ فه‌رمووده‌ی تر‌دا هه‌یه ئه‌فه‌رمی: بیده‌نگ‌ی گه‌وره‌ترین ئه‌خلاقه‌ بو ئینسان به‌لام که‌سێ ئه‌هلی مه‌زاح بی‌ت و زیاد له‌ هه‌ددی خو‌ی هه‌نگاو بنی‌ت بی‌ سووک ئه‌بی‌ت.

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «مَنْ ضَمِنَ لِي مَا بَيْنَ لِحْيَتِهِ وَ مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ ضَمِنْتُ لَهُ عَلَى اللَّهِ»^۳ واته: هه‌رکه‌سێ زمان‌ی کون‌ترۆل

۱. سنن ترمذی (۶۹/۶).

۲. سنن ترمذی (۴۱/۹).

۳. معجم الأوسط للطبرانی (۲۱۴/۱۱).

بکات و شتی خرابی پی نه‌لئیت نه‌و شته‌ی که خواو پیغه‌مبه‌ری خوا پیی نارازین، وه هه‌روا موازی خۆی بیت به‌عه‌ورته‌ی گونا‌ه نه‌کات من لای خوا‌ی گه‌وره نه‌بمه‌ زامنی که داخل‌ی به‌هه‌شتی بکات، که‌واته هه‌ر گرفتاریه‌کی دونیاو ناخیره‌ت، وه هه‌ر ئابروو چوونیک که پرو له ئینسان نه‌کات، به‌هۆی زمان و عه‌ورته‌ی ئینسان تووشی ئینسان نه‌بیت، که‌واته هه‌رکه‌سه‌ن خۆی پاریزی، وه به‌زمان و نه‌ندامه‌کانی تری خیلافی شهرع نه‌نجام نه‌دات خوا‌ی گه‌وره‌یش به‌به‌هه‌شتی خۆی پاداش و جه‌زای نه‌داته‌وه، وه چه‌زهره‌تیش عه‌هدی بو کردووه، نه‌گه‌ر به‌م دوو نه‌ندامه شتی خراب نه‌کات و خۆی پاریزی لای خوا‌ی گه‌وره زه‌مانه‌تی نه‌و ئینسانه‌ نه‌کات!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا (عليه السلام) فه‌رموویه‌تی: «مَنْ عَمِلَ بِمَا عِلِمَ وَرَتَّهُ اللَّهُ عِلْمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ»^۱ واته: هه‌رکه‌سه‌نک عه‌مه‌ل بکات به‌و زانسته‌ی که خوا پینداوه و فیری کردووه و به‌ره‌والی نه‌و زانسه‌ته‌یه بجوئیه‌وه و ره‌فتار بکات خوا‌ی گه‌وره نه‌یکا به‌خواهن و ساحیبی زانیاریه‌ک که به‌که‌ستر نه‌دراوه، واته: زانیاریکی پی نه‌به‌خشی تابه‌تیه که ته‌نها مه‌خسوس‌ی دوستان‌ی خویه‌تی!

و هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا رضی الله عنهما فه‌رموویه‌تی: «مَنْ عَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا»^۱ واته: که‌سی که خه‌یانه‌ت بکات واته: به پیچه‌وانه‌ی یاسای ئیمه بجولیتته‌وه، نه‌وه نه‌وکه‌سه له شوینکه‌وتوانی ئیمه نیه، واته: نه‌خلاق‌ی وه‌کوو نه‌خلاق‌ی موسولمانان نیه!

و هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا رضی الله عنهما فه‌رموویه‌تی: «مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ»^۲ واته: که‌سی له گرووپ و کۆمه‌لی موسولمانان جیابیتته‌وه، وه به خیلاف‌ی یاسای نه‌وان بروات با که‌میش بیت، نه‌وه زنجیره‌ی نیسلامی له نه‌ستوی خوی دارنیه‌وه ده‌ری هیناوه، وه لای داوه له ریگه‌و ریچکه‌ی موسولمانان!

و هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا رضی الله عنهما فه‌رموویه‌تی: «مَنْ كَثُرَ سَوَادَ قَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ»^۳ واته: هه‌رکه‌سی له‌گه‌ل کۆمه‌لی موسولماناندا بیت، وه پشتیوانی نه‌وان بکات و بیته‌هۆی یه‌گگرتنی موسولمانان نه‌وه نه‌وه که‌سه له نه‌وان نه‌ژمیریت، و له‌وان حساب نه‌کرت!

و هه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا رضی الله عنهما فه‌رموویه‌تی: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيَّ مَوْلَاهُ»^۴ واته: هه‌رکه‌سی له موسولمانان من‌گه‌وره و پشتیوانی بم

۱. صحیح مسلم (۱/۲۶۵).

۲. صحیح بخاری (۲۱/۴۴۳).

۳. جامع الکبیر (۱/باب حرف المیم).

۴. سنن ترمذی (۱۲/۱۷۵).

له‌ئیسلامدا، حه‌زره‌ت عه‌لی (علیه‌السلام) نامۆزای من گه‌وره‌و پشتیوانیه‌تی،
 ئەم‌ه‌یش هۆکه‌ی ئەوه‌بوو، که ئوسامه‌ی سه‌حابی (رضی‌الله‌عنهم) به‌حه‌زره‌ت عه‌لی
 فه‌رموو: تۆمه‌ولای من نیت به‌ل‌کوو مه‌ولای من حه‌زره‌ت موحه‌مه‌د (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)،
 وه ئەم فه‌رمووده‌یشه ئەوه ناگه‌یه‌نی که حه‌زره‌ت عه‌لی (رضی‌الله‌عنهم) خه‌لیفه‌و
 جیگه‌نشینی ئەوه‌ولای حه‌زره‌ته (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) وه‌کوو جه‌ماعه‌تیک وا ئەلین، ئەم
 قه‌وله‌ و نه‌زه‌ریه‌ هه‌له‌یه‌کی رووته!

وه‌هه‌روها پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) فه‌رموویه‌تی: «مَنْ لَا يُرَحِّمُ لَا يُرَحَّمُ»^۱
 واته: که‌سیک به‌زه‌یی نه‌یه‌ته‌وه به‌و که‌سانه‌دا که نیازیان به‌وه هه‌یه و
 بی‌موبالات بیت نیه‌سبت به‌که‌سانی که مه‌حله‌لی به‌زه‌یین، ئەوه ئەو
 که‌سه له‌لایه‌نی خ‌وای گه‌وره‌وه به‌مه‌حله‌لی ره‌حم و به‌زه‌یی قه‌رار
 ناگریت و موبالاتی پین ناگریت!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) فه‌رموویه‌تی: «مَنْ لَمْ يَكُنْ ذُئْبًا
 أَكَلَتْهُ الذِّئَابُ»^۲ واته: که‌سێ غیره‌تی نه‌بیت پارێزگاری له‌حه‌ققی خ‌وی
 بکات، وه له‌به‌رابه‌ر گورگ سیفه‌تانه‌وه بوه‌ستی، ئەوانه‌ی که له
 خووره‌وشتا وه‌کوو گورگ وانه، حه‌ققی پایه‌مال ئەکه‌ن و ئەبخون!

۱. صحیح بخاری (۴۰۳/۱۸).

۲. المعجم الوسيط للطبراني (۲/۲۴۴).

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «مَنْ مَرَّحَ اسْتُخِفَّ بِهِ»^۱ واته: بێده‌نگی چاکترین سیفەت و خوو ره‌وشته بو ئاده‌میزاد، به‌لام که‌سێ ئه‌هلی شوخی و مه‌زاح بێت، به‌و مانا کاری هه‌ر ئه‌وه بێت، مه‌زاحی بێ جێگه‌بکات تاخه‌لکان سه‌رگه‌رم بن و پێکه‌نینه‌ی بێ جێگه‌یان بێت، ئه‌وه ئه‌و که‌سه به‌وه سووک ئه‌بێت، واته پله‌ی ئینسانیه‌تی دێته‌خواره‌وه به‌رزوه ناییت، وه به سووک سه‌یری ئه‌کریت له‌ناو کۆمه‌لگادا!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُذِبَ»^۲ واته: هه‌رکه‌سێ له‌رۆژی قیامه‌ت دا ته‌واوی ئه‌و شتانه‌ی که له دونه‌یادا ئه‌نجامی داو له‌ گه‌لیا بکری، وه یه‌که‌ یه‌که له دیوانی خوادا هه‌لژمێرین، عه‌زاب و نازاری خوای گه‌وره‌ی لایقه و شیایوی سزای خوایه، به‌لام په‌حمی خوای گه‌وره له‌وه زۆرت‌ره له‌گه‌ل به‌نده‌کانی!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «مَنْهُومَانِ لَا يَشْبَعَانِ طَالِبُ عِلْمٍ وَطَالِبُ دُنْيَا»^۳ واته: دوو کۆمه‌ل له دونه‌یادا زۆر هه‌ریس و جه‌سوورن، هه‌یچکات تێر نابن و تێرناخۆن، یه‌که‌م: که‌سێکه که شوێنکه‌وتووی زانیارییه و به شوێن زانستا ئه‌گه‌ری، دووه‌م: که‌سێکه

۱. المعجم الوسيط للطبراني (۳۰۴/۵).

۲. صحيح بخاري (۲۰۱/۲۰).

۳. سنن دارمي (۳۷۳/۱). و مصنف عبدالرزاق (۲۵۶/۱۱).

به‌شوین که‌له‌پووری دونیادا نه‌خولتته‌وه و هه‌ولئی به‌س بۆ که‌له‌پوورو سه‌روه‌ته، که‌وابوو که‌سئی ویستی نه‌وه‌بیئت بگا به‌هه‌موو زانسته‌کانی دونیادا و ناگاداری په‌یدا بکات به‌سه‌ر هه‌موویاندا، وه ئیددیعیای نه‌وه‌بیئت و هه‌روا ئیددیعیای هه‌موو حه‌قایق بکات، نه‌م ئینسانه‌هیچ کات تیر نابیئت و به‌ئاواتی خۆی ناگات، وه هه‌روا بۆ دونیاکه‌یشی وایه‌قوت تیر نابیئت! وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خسوا (عليه السلام) فه‌رموو‌یه‌تی: «الْمُؤْمِنُ مِرْآةٌ الْمُؤْمِنِ»^۱ واته: ئینسانی خاوه‌ن برّوا، وه‌کوو ئاوینه‌ی وایه‌له‌به‌راهه‌ر برّواداره‌کانی تره‌وه، هه‌روه‌کوو ئاوینه‌ی که‌ئینسان سه‌یری نه‌کات نه‌گه‌ر ناته‌واوییه‌کی بیئت یا نه‌قس و عه‌بیئکی بوو نه‌که‌و‌یتته‌هه‌ول بۆچاره‌سه‌رکردن و لابردنی، برّواداران له‌نیتوان خۆیاندا ئاوانه، نه‌گه‌ر یه‌کیکیان عه‌بیئ یا ناته‌واوییه‌کی بوو نه‌شئ بکه‌ونه‌هه‌ول بۆچاره‌سه‌رکردنی. عامیری فه‌رموو‌یه‌تی: مانای نه‌م فه‌رمووده‌یه‌به‌م جۆره‌یه، واته: وه‌کوو ئاوینه‌وابه‌بۆبرای موسولمان و خاوه‌ن برّوات نه‌گه‌ر له‌حه‌ره‌کات و سه‌که‌ناتیا هیچ ئیرادو نه‌قسئک له‌کاره‌کانیا نه‌بوو هه‌لئینی که‌شوکرانه‌ی خوای گه‌وره‌بکات، وه‌به‌رگری بکه‌له‌وه‌ی که‌خۆی به‌مه‌غرور و به‌زل بزانی، وه‌نه‌گه‌ر نه‌قس و ناته‌واوییه‌کی هه‌بوو له‌کاره‌کانیا، به‌نه‌رمی و ئارامی نه‌سیحه‌تی بکه‌وله‌ناو‌خه‌لکدا چه‌پله‌ی لئ مه‌کوته‌و سووکی مه‌که‌.

۱. سنن ابی داود (۷۶/۱۳).

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْمُؤْمِنُ مَنْ أَمَنَهُ النَّاسُ عَلَيَّ أَنْفُسِهِمْ»^۱ واته: ئینسانی خاوه‌ن بر‌وا که‌سینکه که خاوه‌نی ته‌م وه‌سفانه‌ بیت، یه‌که‌م خه‌لکان به‌ ته‌مینداری بزانه‌ن له‌ سه‌ر مالیان و له‌سه‌ر نه‌فسیان، که‌ه‌وابوو ته‌گه‌ر زیان‌تیک‌ پرووی کرده‌ مالیان و گیانیان نه‌شی‌ پار‌یزگاری و به‌رگری لئوه‌ بکات، هه‌روه‌ک‌وو له‌ مال و گیانی خ‌وی پار‌یزگاری ته‌کات و نه‌ی پار‌یزئ!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْمُؤْمِنُ يَسِيرُ الْمُؤْتَبَةِ» واته: ئینسانی خاوه‌ن بر‌وا که‌م خه‌رجه، به‌و مانا به‌که‌م قه‌ناعه‌ت ته‌کات له‌م دونیا‌یه‌دا، وه‌ به‌و به‌ش‌ه‌ی که‌ خوا پئی به‌خشیوه‌ پار‌یزیه، وه‌ له‌ حیساب و دادگای خ‌وای گه‌وره‌ مه‌ترسی هه‌یه، جا به‌م ب‌ونه‌وه‌ ز‌ور به‌ شوین که‌له‌پووری دونیا‌وه‌ نییه، وه‌ ز‌ور تامه‌زر‌وی مالی دونیا‌ نییه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «الْمُؤْمِنُونَ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ»^۲ واته: خاوه‌ن بر‌واکان هه‌ر هه‌مووه‌که‌یان وه‌ک‌وو یه‌ک به‌ده‌نی تاک‌ وانه، هه‌روه‌ک‌ چ‌ون ته‌گه‌ر یه‌کئ له‌ ته‌ندامه‌کانی به‌ده‌نی ئینسان نه‌خ‌وش بیت یا زه‌خ‌مارو ناسازبیت، باقی ته‌ندامه‌کانی تری ئیش و نازاری ته‌و ته‌چ‌یزن و ته‌شی ته‌حه‌ممولی که‌ن، خاوه‌ن بر‌واکان له‌ نیوان خ‌ویاندا

۱. سنن ابن‌ماجه (۴۲۰/۱۱).

۲. صحیح مسلم (۴۶۹/۱۲).

تاوانه، ئەشئ حەققی یەکتەر دەرك كەن و پشٹیوانی یەكتربن، وه له غەیری تاوان و خیلاف شەرعدا ئەشئ قۆلگری یەكتربن!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «مَنْ كَانَ آخِرَ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ»^۱ واتە: هەرکەسێک له دنیادا ناخزین وشە‌ی رستە‌ی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» بێت له قیامەتدا داخڵی بەهەشت ئەبێت، وه له نیعمەتەکانی خوای گەوره بەرخوردار ئەبێت، چون له ناخر له‌حزە‌ی ژبانی‌ا دەرئە‌که‌وی کە هەموو ئارە‌زووتیکی دنیای لابردوو و ناو‌یە‌تە ئە‌ولاوه و دەستی له هەموو شتە دنیاییەکان داشۆری‌وه و رووی کردوو‌تە خوای گەوره و حیرس و ئارە‌زووی له هەموو شتە دنیاییەکان چراندوو، جا بەم بۆنە‌وه خوای گەوره سەرفە‌نە‌زە‌ری لێ ئە‌کات و داخڵی بەهەشتی ئە‌کات!

پیتی نون

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «الْأَنْسُ بِرَمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبَائِهِمْ»^۲ واتە: ئینسانەکان زیاتر بە‌کات و ساتی خۆیانە‌وه

۱. سنن ابی داود (۳۷۶/۸).

۲. اکمال المعلم فی شرح صحیح مسلم (۱/۱۲۷).

شه باهه تیان زۆرتره تا شه باهه تیان به باوکان و دایکانیانه وه، به و مانا ئینسانه کان له نیوان خویندا زۆرتره له گه له عادات و رسووماتی زه مانه دا هه لس و کهوتیان زیاتره تا له گه له نه خلاق و نادابیک که باپیرانیان بۆیان به جی هیشتون، کورته ی مانای ئه م فه رموده یه ئه وه یه هه ر چیتیک له م خه لکه، که دین و ئه رۆن ئاداب و ره سمی پشوووه کانی خوینا فه رامۆش ئه که ن و رۆزبه رۆژ که مترو لاوازتر ئه بیت!

وه ههروهها پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: «الْأَنْسُ كَأَشْنَانِ الْمِشْطِ»^۱ واته: ئینسانه کان له نیوان خویندا وه کوو ددانی شانیه سه ر وانه، به و مانا چۆن ئه و دهنکه شانانه به هه مویانه وه شت رینک و پینک ئه که ن ئینسانه کانیش له ئه نجامدانی کاره کانی یه کتردا ئه شی ئاوابن، وه قۆلگری یه کترین تا بتوانن کۆمه لگایه کی بیوه ی و سالم بۆ خوینا دروست که ن!

وه ههروهها پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: «الْأَنْسُ مَعَادِنُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ»^۲ واته: ئینسانه کان وه کوو کانی ته لاو زیو وانه، چۆن ئه و کان و مه عده نانه له زاتا و له وه سفا له یه کتر جیان، ئینسانه کانیش له وه سفه کانیانا ئاوانه برینکیان سه رچاوه و کۆگای خیرن و برینکترین

۱. مسند شهاب القضاعی (۳۱۰/۱).

۲. مسند امام احمد (۴۵۰/۲۰). صحیح ابن حبان (۱۷۶/۱).

سەرچاوه و كۆگای شەرن، كەواتە چۆن ئەو كان و مەعدەنەنە زات و
 ۋەسفىيان لە يەكتر جىيايە، ئىنسانەكانىش ئاوانە، كورتەى ماناى ئەم
 فەرموودەيە ئەو يە بېرىك لە ئىنسانەكان ئەرزىشى زاتيان ھەيە، ۋەكووكانى
 تەلاو زىو وانە، ۋە بېرىكى تىرىشيان وانىن ھەر ۋەكوو لە تەلاو زىو شتى
 جوان و بائەرزىش دروست ئەكرىت ھەر ۋا بېرىك لە ئىنسانەكان
 گوئى پايەلى فەرموودەى خواو پىغەمبەرى خواو ﷺ بۆ خۆيان ئەبنە
 باشترىن ئىنسان لە كۆمەلگادا ۋە ئەرزىشان ھەيە بۆ كۆمەلگای
 ئىنسانەكان، بەلام بېرىكتىريان گوئى پايەلى فەرموودەى خواو پىغەمبەرى
 خوا نىن، ۋە خۆيان بۆ خۆيان ناشىرىن ئەكەن، ۋە ئەچنە پىزى
 ھەيوانەكان و سوودو كەلكى باشيان لى ۋەرنەگىرى!

ۋە ھەر ۋەھا پىغەمبەرى خواو ﷺ فەرموويەتى: «نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ
 لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ، بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ سَادَاتُ أَهْلِ الْجَنَّةِ»^۱ واتە: ئىمە بنەمالەى
 نوئىنەرى خواو ﷺ كەستەر لەسەر ئىمە قىياس ناكىرت، واتە: زۆر
 تايبەت مەندى ھەيە فەقەت لە بنەمالەى پىغەمبەرى خوادا ﷺ بوو بۆ
 كەستەر نەبوو ۋە نابى، ۋە نايشتوانىن بىژىن ئىمەيش ۋەكوو ئەوان چۆن
 ئەوانە تايبەتمەندىيان بوو بە ئىمەيش بمان بىت، شتى ۋا نايبت، مەسەلەن
 بنەمالەى نوئىنەرى خواو ﷺ مىرات و كەلەپورىيان لە ھەزرەت

۱. جامع الكبير للسيوطي (۱/ باب حرف النون).

نه گرتووه. وه زۆری تر مه سائل هه یه له م بابته دا، مه سه له ن بنه ماله ی عه بدو لموته لیب گه و رانی نه هلی به هه شتن، که نه م ئاخه ری حه دیسه خۆی نه توانی میسال و نمونه بیته بۆ به شی نه ووه ئی حه دیسه که!
 وه ههروه ها پیغه مبه ری خوا (عليه السلام) فه رمویه تی: «الَّذُمْ تَوْبَهُ»^۱ واته: پاش گه زبوونه وه له گونا ه و تاوان و هه لگه رانه وه له و شتانه ی که ناپه سه ندن خۆی بۆ خۆی ته و به یه له تاوان!

وه ههروه ها پیغه مبه ری خوا (عليه السلام) فه رمویه تی: «الْتِسَاءُ حَبَائِلُ الشَّيْطَانِ»^۲ واته: ئافره تان داو و ته له ی شه ی تان بۆ شکار کردنی ئینسانه کانی تر، ههروه کوه چۆن داو راوی پی نه کریت و گیانه له به رکان و بالنده کان له گلوگویتز نه خات، هه ره به و جۆره ئافره تیش ئینسانه کان ده س به سه ته نه کات و چاوی عه قل و ئاوه زیان کویتز نه کات و تووشی تاوان نه بن وه شه ی تان نه یان کا به نه چیری خۆی!

وه ههروه ها پیغه مبه ری خوا (عليه السلام) فه رمویه تی: «نِعْمَ الصَّهْرُ الْقَبْرُ»^۳ واته: باشترین شتیک که هه رچی شته بتوینتته وه گۆره، که و ابوو ژیر خاک باشترین په ناگایه بۆ قالب و له شی گیانه له به رکان بۆ تیا بردنیان، وه بۆ

۱. سنن ابن ناجه (۳۰۳/۱۲).

۲. دلائل النبوة للبيهقي (۳۱۹/۵).

۳. فتح الباری لابن الحجر (۴۲/۱۵).

بوونه‌وه به ئەجزا و ئەسلی و ریشه‌ی خوێان به تاییهت بو ئینسان!
 وه ههروه‌ها پێغه‌مبهری خوا ﷺ فرمویه‌تی: «نَبِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ
 عَمَلِهِ»^۱ واته: خه‌یال و قه‌سدی ئینسان بو کساره‌کانی باشته‌ له
 کرده‌وه‌کانی، که‌واته‌ نییه‌تی خیر خیره، به‌لام نییه‌ت و قه‌سدی ناپه‌سه‌ند
 تا نه‌بیته‌ کرده‌وه به‌خراب ناژمی‌ریت بو خاوه‌نه‌که‌ی!

پیتی هێ

وه ههروه‌ها پێغه‌مبهری خوا ﷺ فرمویه‌تی: «أَهْدِيَّةُ تُعَوَّرُ عَيْنَ
 الْحَكِيمِ»^۲ واته: پێشکه‌شی بردن بو حاکم و فرمانه‌وه‌ا چاوانی نه‌و حاکمه
 نه‌بله‌ق ئەکات و شته‌که‌ نابینت مه‌گه‌ر چاوی ره‌زامه‌ندی نه‌ییت، یا
 مانای ئەم فرمووده‌یه بریتیه‌ له‌وه‌ نه‌گه‌ر حاکمی وه‌خت هه‌دیوه
 پێشکه‌شی وه‌رگرت دوایی زه‌مم و لۆمه‌ی ئەکریت و له‌که‌دار نه‌ییت!
 وه ههروه‌ها پێغه‌مبهری خوا ﷺ فرمویه‌تی: «هُمَا جَنَّتِكَ وَ نَارُكَ»^۳
 واته: دایک و باوکی ئینسان به‌هه‌شت و جه‌هنه‌می ئینسان، به‌و مانا

۱. المعجم الكبير للطبراني (۴۷۴/۱).

۲. فتح الكبير (۲۸۲/۳). معجم ابن المقرئ (۴۶۳/۱).

۳. سنن ابن ماجه (۵۳/۱).

نه‌گه‌ر په‌زایه‌تیاڼ به‌ده‌س بیڼی و رازی بن لیت ئه‌چیته به‌هشت و له‌ناویا نیسراحت ئه‌که‌یت، به‌لام نه‌گه‌ر به‌پنجه‌وانه‌ی یاسای خوا له‌گه‌لیان بجولیته‌وه به‌و مانا نه‌زیه‌ت و ئازاری دل و رڅحیان، یا نه‌زیه‌ت و ئازاری جیسمیان بده‌یت و قسه‌ی ناشیرین و ناپه‌سه‌ندیان پیڼی بلیت، نه‌وه جیگات جه‌هنه‌مه‌که‌ی خوای گه‌وره‌یه (په‌نابه‌خوا).
وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «الْهَمُّ نِصْفُ الْهَرَمِ»^۱
واته: هوی پیربوونی ئینسان نیوه‌ی غم و په‌ژاره‌و نارپه‌حه‌تییه، وه نیوه‌که‌ی تریشی سپه‌ری بوونی ته‌مه‌نه، که‌واته غم و په‌ژاره‌ی ئه‌م دونیا‌یه ئینسان پیرو په‌که‌وتوو نه‌کات، وه‌کوو به‌ربردنی ته‌مه‌نیش ئینسان پیرو بی هیز نه‌بیټ!

پیتی واو

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «وَجَدَتِ النَّاسَ أُخْبِرُ تَقْلَهُ»^۲ واته: هه‌رکاتیک ئینسانیکت ده‌س که‌وت، که ئیددعای به‌رت‌تری و دین داری نه‌کرد، تو ئاوه‌زو عه‌قلی هه‌لسه‌نگینه بزانه‌خواه‌ن عه‌قله‌یا نه!

۱. جامع الکبیر (۱/ باب حرف الهاء).

۲. فیض القدیر (۱/ ۲۶۷).

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ الشُّوْءِ»^۱ واته: ژبان به ته‌نهایی بردنه سه‌ر باشتره و بی‌وه‌یتره تا دانیشتن و ره‌فیکی کردن له‌گه‌ل هاوه‌لی خراب و به‌دخو‌دا!

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْوُدُّ وَالْعَدَاوَةُ يَتَوَازَنَانِ»^۲ واته: مه‌حه‌بیه‌ت کردن له‌گه‌ل ئینسانه‌کاندا یا دوژمه‌نایه‌تی کردن له‌گه‌ل به‌نده‌کانی خوادا شتیکی ئیرسی و به‌جی‌ماوه له‌دایکان و باو‌کانه‌وه نه‌گات به نه‌وه و نه‌تیجه‌کانیان، که‌واته: زو‌ری له‌کاره‌سه‌خته‌کان به مه‌حه‌بیه‌ت جو‌ر ئه‌بن و حمل ئه‌بن، وه زو‌ری له‌کاره‌ناباره‌کان، که له‌سه‌ری دوژمه‌نایه‌تییه‌وه په‌یدا ئه‌بن، که‌وابوو پئویسته‌و لازمه له‌سه‌ر ئینسان، که ئه‌م دوو وه‌سفه ره‌عایه‌ت بکات!

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْوَرَعُ سَيِّدُ الْعَمَلِ»^۳ واته: خو‌پاراستن له‌شتی خراب، وه‌کوو چه‌رام و گو‌مان لئ‌کرار گه‌وره‌ترین کرده‌وه‌یه بو‌ئینسان جا نه‌گه‌ر ئینسان له‌شتی که له‌نیوان چه‌لال و چه‌رامدا قه‌راری گرتوه، وه وه‌زعیه‌تی روون نییه خو‌ی پاریزی ئه‌وه بو‌ی له‌هه‌موو کرده‌وه‌یه‌ک و عه‌مه‌لئ‌یک باشتره و عه‌زیزتره!

۱. المستدرک علی الصحیحین (۴۰۳/۱۲).

۲. المستدرک علی الصحیحین (۱۹۰/۱۷). جامع الکبیر (۱/باب حرف الواو)

۳. جامع الکبیر (۱/باب حرف الواو).

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْوَلَدُ ثَمَرَةُ الْقَلْبِ»^۱
 واته: مندال به‌ره‌م و حاسلی دلی هه‌ر ئینسانیکه، که‌وابوو
 خو‌ش‌ویستی ئه‌ولاد ره‌ت و عه‌لاقی به‌ دل‌ه‌ویه و ریشه‌ی ئه‌و
 مه‌حه‌به‌ت و خو‌ش‌ویسته‌ی وا له‌ دل‌دا، بویه‌ ئه‌گه‌ر ئه‌و منداله‌ سه‌ره‌رز
 بوو له‌دین و دونیادا ئه‌و باوک و دایکه‌ به‌ دل‌ بیان خو‌شه و خو‌ش‌حالن،
 وه‌ ئه‌گه‌ر کاریکی نه‌شیوا ناپه‌سه‌ندیان نه‌جامدا بازه‌م دایک و باوک به‌
 دل‌ نیگه‌رانن و بیان ناخو‌شه!

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْوَلَدُ مَبْخَلَةٌ مَجْتَبَةٌ
 مَخْرُتَةٌ»^۲ واته: ئه‌ولاد هۆ و جیگای هه‌سوودین، وه‌ هه‌روه‌ها جیگای
 مه‌ترسی و غه‌م و په‌ژاره‌ن بوئینسان، که‌وابوو به‌هۆی ئه‌ولاده‌وه‌ باوک و
 دایک له‌م دونیایه‌دا له‌گه‌ل به‌خاله‌ت و مه‌ترسی و غه‌م و په‌ژاره‌دا
 پوو‌به‌روو ئه‌بن!

وه ههروه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْوَلَدُ لِلْفَرَّاشِ وَلِلْغَايِرِ
 الْحَجَرِ»^۳ واته: مندال پال ئه‌دریته‌ لای نه‌سه‌ب و بنه‌ماله‌، وه‌ حوکم ئه‌کرئ
 به‌سه‌ریا به‌ ئیسیات و چه‌سپاندنی نه‌سه‌ب به‌ هۆی نیکاح کردن یا به‌
 هۆی ئه‌وه‌ که‌ ئینسان ئه‌بیته‌ مالک و خاوه‌ن جاریه‌ک که‌وا له‌ژیره‌

۱. جامع‌الکبیر (۱/ باب‌حرف‌الواو).

۲. جامع‌الکبیر (۱/ باب‌حرف‌الواو).

۳. صحیح‌بخاری (۲۰۵/۷).

دهسه‌لات و سه‌یته‌ره‌یا، به‌لام نینسانی خه‌تاکار و زیناکهر نه‌گهر مندالیان بیت پال نادریته لایان، وه له‌م پالدانه مه‌حرووم و مه‌ئیوسه، وه ههر داواین بکات جیگای باوه‌ر نییه، که‌واته نه‌سه‌ب و بنه‌مای خانه‌واده، به هوی عه‌قدی نیکاح و مالکیهت به‌سه‌ر جاریه‌و کویله‌دا سابه‌ته نه‌ک به‌شتی‌تر!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فرموویه‌تی: «وَيْلٌ لِلشَّائِکِیْنِ فِی اللّٰهِ»^۱ واته: سه‌خترین جیگا له‌ دۆزه‌خدا یا سه‌خترین سزای خوای گه‌وره له‌ پاشه‌رپۆژدا بۆ که‌سانیکه که‌ گومان و دوو دلییان هه‌یه نیسه‌بت به‌ بوونی زاتی خوای گه‌وره!

پیتی لام و ئەلف (لا)

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فرموویه‌تی: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَثْرًا مِنْ كَثُورِ الْجَنَّةِ»^۲ واته: وتنی رسته‌ی «لا‌اله...» خه‌زانه‌یینکه له‌ خه‌زانه‌کانی به‌هه‌شت، که‌وابوو هه‌رکه‌سه‌ی بیه‌وی ده‌س ره‌سی به‌خه‌زینه‌کانی به‌هه‌شت په‌یدا بکات با‌ئه‌و ره‌سته‌یه به‌ زۆری دوپات بکاته‌وه‌و به‌دل و زمان پیکه‌وه به‌و زیکره‌یه مه‌شغوول بیت!

۱ . الابانة الكبرى لابن بطه (۱۷۷/۵).

۲ . صحیح بخاری (۳۸۵/۲۲). لعل «لا حول و لا قوة الا بالله كثر...».

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ»^۱ واته: ئیمان و باوه‌ری ته‌واو ته‌کمیلی نیه که‌سێک که پارێزگاری له ئه‌مانه‌ته‌کانه‌وه نه‌کات، چون ئه‌مانه‌تداری کاکله‌ی باوه‌رو عه‌قیده‌یه، وه‌کوو قه‌لب وایه بۆ به‌ده‌نی ئینسانی خاوه‌ن ب‌پروا، وه‌لازم و پێوسته خاوه‌ن عه‌قیده له‌خه‌یانه‌ت و ده‌غه‌ل‌بازی خۆی پارێزی!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفُ قُلُوبُكُمْ»^۲ واته: باجیاوازی و دووبه‌ره‌کایه‌تی له‌نیوانتانا نه‌بیت، چون ئه‌م وه‌سفه ئه‌بیته هۆی گۆرانکاری له‌دله‌کانتانا، وه‌ختیکیش گۆرانکاری له‌دله‌کانتانا په‌یدا‌بوو سیه‌و باوه‌ر له‌ناو کۆمه‌لگادا که‌م ره‌نگ ئه‌بیت، وه‌ ئه‌تیارو جوامیری له‌به‌ین ئه‌چیت و ئه‌فه‌وتی.

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرموویه‌تی: «لَا تَجْتَمِعُ أُمَّتِي عَلَى الضَّلَالَةِ»^۳ واته: ئوممه‌تی من له‌سه‌ر گومرایی کۆ نابه‌نه‌وه، که‌واته شتی که‌ گومراییه و خیلافی یاساو به‌نامه‌ی دینی پیرۆزی ئیسلامه ئه‌شتی ئوممه‌ت و گه‌لی خاوه‌ن ب‌پروا دووری لێ بگرن!

۱. مسند امام احمد (۴/۲۴).

۲. صحیح مسلم (۲/۴۲۵).

۳. جامع‌الکبیر (۱/باب حرف‌اللام).

وه هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «لَا تَسُبُّوا الدُّنْيَا فَإِنَّهَا مَطِيَّةُ الْمُؤْمِنِينَ»^۱ واته: قسه‌ی ناشیرین و نالایق به‌دونیا و پیداو‌یسته‌کانی دونیا مه‌ئین، چون دونیا جینگای به‌راوردکردنی نیازمه‌ندیه‌کانی ئینسانی، خاوه‌ن بروایه، که‌واته چون هژی که‌سب و به‌ده‌س هیتانی ئه‌و شتانه‌یه، که‌لازم و پتویستی خاوه‌ن پروان حه‌ق نییه شتی خرابی پی بوتری!

وه‌ه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «لَا تَصْحَبُ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلُ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ»^۲ واته په‌فیکی مه‌که‌و یار مه‌به مه‌گه‌ر له‌گه‌ل بروادارا نه‌بیت، چون ته‌بیعه‌ته‌کان و سوروشته‌کان له‌ئینساندا شت له‌یه‌کتر ئه‌دزن و وه‌رئه‌گرن، که‌وابوو ئه‌گه‌ر په‌فیکی له‌گه‌ل پیاوچا‌کاندا بکه‌ی تبع و سوروشتی تو ئه‌خلاقی ئه‌وان وه‌رئه‌گریت و باش نه‌بیت، وه‌ئه‌گه‌ر له‌گه‌ل پیاوخراب و بن‌باوه‌ردا په‌فیکی بکه‌یت و هه‌لس‌وکه‌وتت بیت، دوباره ته‌بیعه‌تی تو تو‌وشی بن‌باوه‌ری و بن‌عه‌قیده‌یی ئه‌بیت، که‌وابوو پتویسته‌و لازمه‌ بو ئینسان ئه‌گه‌ر بو‌وبه په‌فیکی هه‌رکه‌سنی تا‌قی کردنه‌وی له‌سه‌ر بکات و ئیمتیحانی بکات تا‌تووشی دام‌اوی و به‌دبه‌ختی دونیاو ئاخیره‌ت نه‌بیت، هه‌ر به‌م بۆنه‌وه‌هه‌زرتی عه‌لی ﷺ فه‌رموویه‌تی: دوو تا‌قم پشتی منیان شکاندوه‌ه: یه‌که‌م زانایه‌ک ئابرووبه‌ر و مرووه‌ت شکینه، دووه‌م عاییدی نه‌زانکار،

۱. صحیح بخاری (۱۲/۶)

۲. مسند امام احمد (۴۵۴/۲۲).

چون زاناكە بەو ئابىر و وىردنە و حورمەت شكاندنە خەلكان مەغرور ئەكات، وە عابىدەنە زانەكە ش ئەيانخاتە ناو فیتنە و سەر لى شىواوى، وە ھەروا با تەعام و خۇراكت نەخۇن مەگەر كەسانى نەبن كە ئەھلى تەقوان و خۇپارىزن، چون تەعامدان بە ھەركەسى ئەبىتە ھۆى ئولفەت و تىكەلى، وە گەورەترىن جىگادەسى تىكەلىيە، كەواتە: تەعامدان بە ئىنسانى غەيرە موتەقى زىان بەدىنى ئىنسان ئەگەيەنى وە ئەيخاتە ناو دوودلى و گومانەوہ. پالفتەى ئەم فەرموودەيە، ئە وەيە ئىنسانى خاوەن بىروا نابى تىكەلى ئىنسانى خرابكار بكات وە نابى نىعمەتى خۆى دەرخۆرى ھەرنایاوىڭ بدات!

وہ ھەروہا پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموویەتى: «لَاخَيْرَ فِي مَحَبَّةِ مَنْ لَايْرِى لَكَ مَاتَرى لَه» واتە: قازانج و سوود نىيە لە خۆش وىستنى كەسىكدا، كە قازانج و سوودى تۆى ناوئ بەو شىوہ، كە تۆ قازانج و سوودى ئەوت گەرەكە، كەوايوو ھەركەسى قازانج و سوودى تۆى ناوئ ئەگەر وایش نیشان بدات كە تۆى خۆش ئەوئت، باوہرى پى ناكرىت، وە خۆش وىستنى وایش بى بايەخ سەير ئەكرىت!

وہ ھەروہا پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموویەتى: «لَاضَرَرَ وَ لَاضِرَارَ فِي الْإِسْلَامِ»^۱ واتە: با زىان نەدات ئىنسانى موسولمان لە براى موسولمانى خۆى، وە بەشى لە حەققى بڤەوتىنى، وە با تۆلە نەسىنى لەكەسى كە

۱. سنن ابن ماجه (۱۴۳/۷).

زیانی لیدای به لککو و چاوپوشی لئی بکه‌ی باشره تا نه‌وی حه‌ققی لئی بستینی، که‌وابوو زیان‌گه‌یاندن و توّله‌ی حه‌ق سه‌ندن هه‌ردوو چاوپوشیان لئی بکری باشره و قازانجی زیاتره تا موقابه‌له به میسلی پی بکری، وه یا ده‌س پیش مه‌خه بو زیان لیدان له توّله سه‌ندنا، وه نه‌گه‌ر زیانیان لیدایت چاوپوشی بکه‌ی باشره‌بوّت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ»^۱ واته: پیویست نییه و جی ده‌س نییه بو ئینسان، که له فرمانبه‌رداری ئینسانه‌کاندا خوئی تووشی گونا‌ه و تاوان بیّت، که‌وابوو، به به‌جی هینانی فرمانی گه‌وره، یا هه‌ر که‌سیکی تر نابی ئینسان تووشی هه‌له‌و تاوان بیّت، وه ره‌زایه‌تی مه‌خلوقی خوی به‌لاوه موهم بیّت تا گونا‌ه و بی نه‌مری کردنی خوی گه‌وره!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «لَا عَقْلَ كَالْتَدْبِيرِ وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ»^۲ واته: هیچ ناوه‌زو عه‌قلێک وه‌کوو راویژو پرسیارکردن نییه، که ئینسان به یاسای شه‌رعی حه‌ره‌که‌ت کات له نه‌نجامدانی کاره‌کانیا، وه هه‌لس‌و‌که‌وتی به یاسای شه‌رع بیّت، وه هیچ ره‌وشتیکی ده‌سکه‌وتی نه‌خلاقی ناگات به ره‌وشت و نه‌خلاقی شیرین و په‌سه‌ندا!

۱. سنن ترمذی (۲۹۹/۶).

۲. سنن ابن‌ماجه (۲۶۳/۱۲).

وه ههروه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «لَا فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ
وَلَا مَالَ أَعَزُّ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا وَحْشَةَ أَشَدُّ مِنَ الْغَضَبِ»^۱ واته: هیچ نه‌بوونی‌هک
نییه سه‌ختتر بیت له نه‌زانی، وه هیچ سه‌روهت و که‌له‌پوورنک نییه
به‌قیمه‌تتر بیت له ناوه‌ز و عه‌قل، وه هیچ شتیک نییه وه‌حشه‌تناکتر بیت
له به خو زل‌زاین و ته‌که‌ببور کردن!

وه ههروه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «لَا يَجْنِي عَلَى الْمَرْءِ
إِلَّا يَدُهُ»^۲ واته: نینسان به ده‌س خوئی شت کۆ‌ئه‌کاته‌وه له‌سه‌ر خوئی،
که‌وابوو هه‌رچی دیت به سه‌ر نینساندا، به هوئی که‌سب و کاری
خوئی‌تی!

وه ههروه‌ها پیغهمبهری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: «لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ
يُرْوَعَ مُسْلِمًا»^۳ واته: سه‌لال و ره‌وا نییه بو نینسانی موسولمان برای
موسولمانی خوئی بترسینی، با به گائته‌یشه‌وه بیت، که‌وابوو به هیچ
وه‌سیله‌یه‌ک که ترسناک بیت، وه‌کوو چه‌قۆ یا شمشیر وه... دروست نییه
نینسان برای موسولمانی خوئی پی بترسینی!

۱. معجم الكبير للطبراني (۱۱۲/۳).

۲. جامع الكبير (۱/ باب حرف الهمزة).

۳. سنن أبي داود (۱۹/۱۳).

وه ههروه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمو یه‌تی: «لَا يَزَالُ الرَّجَالُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يُطِغُوا النِّسَاءَ»^۱ واته: پیاوان به ده‌وام له‌سه‌ر خیره‌و قازانجن وه له‌م خیره‌و قازانجه دوور ناکه‌ونه‌وه، تا کاتی فرمانبه‌رداری له‌نافره‌تان نه‌که‌ن، که‌وابوو هه‌رکاتی فرمانبه‌ردار ژنان بوون، وه پیاوان له‌ژیره‌ فرمان و ده‌ستووری نه‌واندا بوون، وه له‌هه‌رچی شتایه له‌سه‌ر مه‌یل و ئاره‌زووی نه‌وان نه‌جوولانه‌وه، تازه خیره‌و قازانج بو پیاوان چاوه‌روان ناکریت!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمو یه‌تی: «لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ»^۲ واته: سوپاسی خوا به‌ته‌واوی ناکات که‌سی که‌ سوپاسی کاره‌ چاکه‌کانی خه‌لک نه‌کات، وه شته‌ باشه‌کانیان بی‌موبالاتانه‌ سه‌یر بکات!
وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمو یه‌تی: «لَا يُعْنَى حَدَرٌ مِنْ قَدْرٍ»^۳ واته: خو‌پاراستن له‌شت سوودبه‌خش نییه‌ له‌قه‌زاو قه‌ده‌ری قه‌تعی و موبره‌م، به‌لکوو نه‌و شته‌ی که‌ له‌ نه‌زه‌لدا له‌ لایه‌نی خواوه‌ دیاری‌کراوه‌ دیته‌جی و جیتی خو‌ی نه‌گری!

وه هه‌روه‌ها پیغهمبه‌ری خوا عليه السلام فرمو یه‌تی: «لَا يُلْدَعُ الْمُؤْمِنُ مِنْ حُجْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ»^۴ واته: خاوه‌ن بر‌وا‌ی هه‌وشیار، دووجار له‌شتیتک

۱. جامع الكبير (۱/ باب حرف اللام).

۲. سنن ابی داود (۴۳۶/۱۲).

۳. المستدرک علی الصحیحین (۳۲۰/۴).

۴. صحیح بخاری (۹۷/۱۹).

غه‌فله‌ت ناکات و بخله‌تی و تووشی زیان بیت، که‌وابوو ئینسانی
خاوه‌ن بروا‌ئه‌شی زیره‌ک بیت نه‌که‌ویته ناو شتی خراب، له پاشی ئه‌وه‌ی
که جارێک تووشی بوو، واته ئه‌گه‌ر ئینسان له پێگه‌یه‌که‌وه به‌رنگاری
زیانی دینی یا دنیایی بوو، حه‌قی نییه جارێکی‌تر له‌و پێگه‌وه‌ بروا، وه
بگه‌رپه‌ته‌وه بۆ سه‌ر ئه‌و شته‌ی که زیان به‌خشه!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ فِيهِ خَذْرًا عَمَّا بِهِ بَأْسٌ»^۱ واته: ئینسان له‌ ریزی
خۆپاریزان و خواترسان ناژمیرریت تا ئه‌و کاته‌ی که ته‌رک بکات و دوور
بکه‌ویته‌وه له‌و شته‌ی که خرابه‌ی تێدا نایبیریت له‌ ترسی شتێک که
خرابه‌ی تێدا‌یه و مه‌ترسی خرابه‌ی لێ نه‌کریت!

وه هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى
يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ»^۲ واته: با وه‌رو ئیمانی ته‌واو نییه هه‌یچکام له
ئێوه تا ئه‌و کاته‌ی، که چی بۆخۆی خۆش نه‌ویت، بۆ‌برای
موسولمانیشی خۆش بوئ، نه‌گه‌ر حالی وای لینهات ئه‌وه نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه
که ئیمانی ته‌کمیل و دامه‌زراوه!

۱. فتح الباري لابن حجر (۹/۱).

۲. صحيح بخاری (۲۱/۱).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فرمویه‌تی: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ»^۱ واته: ئیمان و باوه‌ری ته‌واو ته‌کمیل نییه هیچکام له ئیوه، تا هه‌واو ئاره‌زواتی نه‌فسی بکا به شوین که توو و په‌یره‌وی نه‌و یاسایه‌ی که من هیناومه له لایه‌نی په‌روه‌ردگاره‌وه، که بریتیه له قورئان و سوننه‌ت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فرمویه‌تی: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ قَلْبُهُ وَلِسَانُهُ سَوَاءً»^۲ واته: ئیمان و باوه‌ری ته‌واو ته‌کمیل نابیی هیچکام له ئیوه، تا نه‌و کاته‌ی که دل و زمانی یه‌ک نه‌بن، به‌و مانا به دل چی قه‌سدو ئیراده نه‌کات به زمانیش هه‌ر نه‌وه بیت، نه‌ک به دل شتیک قه‌سد بکات و به زمان شتیک‌ی تر بلت، واته: یه‌کره‌نگ و یه‌ک نه‌واخت بیت له وتارو کرده‌وه‌دا!

۱. الابانة الكبرى لابن بطة (۲۹۸/۱) .

۲. جامع الكبير (۱/ باب حرف الهمزة).

پیتی یی

وه ههروهها پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: «يَا بَنُ آدَمَ ارْضَ مِنَ الدُّنْيَا بِالْقُوَّةِ فَإِنَّ الْقُوَّةَ لِمَنْ يَمُوتُ كَثِيرًا»^۱ واته: ئەي ئاده ميزاد رازي به بهوهي كه خوي گهوره له دونيادا پتي به خشيوي ئه وه نه ندازه قووتهي كه جياكراوه ته وه بو تو و سه هم و به شي تو به، چون به راستي قووتي به ده وام و نه براوه بو ئينسانه كان كه به ده وام بيت له پاشي مردن پتيان نه دريت واته: به شي زوري رزق و رزي بو ئينسان له قيامه تدا پتي نه دري!

وه ههروهها پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: «يَا أَبَا بَكْرٍ مَا ظَنُّكَ بِإِثْنَيْنِ أَلَلَهُ ثَالِثُهُمَا»^۲ واته: ئەي ئه بوبه كر ﷺ تو گومانه چونه، به دوو ئينسان كه خوا وا له گه ليانا و ئاگايه به حالي ئه وان، ئه ميه ش له كاتي كدا بوو كه چه زره ت ﷺ له گه ل چه زره ت ئه بوبه كرى سد يقدا ﷺ له ئه شكه وتي حيرادا بوون، وه چه زره ت ئه بوبه كر ﷺ مه ترسي بوو كه كافره كان و بي برواكان پتيان بزنان!

۱. جامع الكبير (۱/ باب حرف الياء).

۲. صحيح بخاري (۴۸۵/۱۱).

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا^۱ ﷺ فه‌رموویه‌تی: «یا ابا زَرِّ جَدِّدِ السَّفِينَةَ فَإِنَّ الْبَحْرَ عَمِيقٌ»^۱ واته: ئە‌ی ئە‌بازەر که‌شتی عه‌دو کرده‌وه کانت نوئ بکه‌ره‌وه، چون ئە‌و ده‌ریایه، که تو له‌سه‌ری قه‌رارت گرتووه قول‌ه و نیازی به ئە‌سبابی چاک و تازه‌و نوئ هه‌یه!

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا^۲ ﷺ فه‌رموویه‌تی: «یا أَنَسُ أَطِيبُ كَسْبِكَ تُسْتَجِيبُ دَعْوَتَكَ»^۲ واته: ئە‌ی ئە‌نه‌س وریابه با که‌سب و کارت پاک و خاوین بئت، واته غه‌لل و غه‌ششی تیا نه‌بئت و تیکه‌ل به‌حه‌رام نه‌بئت، ئە‌گه‌ر به‌یاسای شه‌رع برۆیت له‌که‌سب و کارت، هه‌ر نزایه‌ک بکه‌یت له‌لای خوای گه‌وره‌وه‌رئه‌گیرئ، چون هه‌ر قالب و قه‌واره‌یه‌ک که له‌حه‌رام پئک هاتبئ و دروست بووبئت ئاوری دۆزه‌خ شیاوی ئە‌وه، وه نزاو پارانه‌ویشی لئ وه‌رناگیرئ!

وه هه‌روه‌ها پی‌غهمبه‌ری خوا^۳ ﷺ فه‌رموویه‌تی: «یا حَزْمَةُ اِئْتِ الْمَعْرُوفَ وَاجْتَنِبِ الْمُنْكَرَ»^۳ واته: ئە‌ی حه‌رموله (ناوی یه‌کتیکه له‌سه‌حابه به‌رزه‌کانئ حه‌زرت) شتی باش و به‌که‌لک ئە‌نجام بده و له‌شتی خراب خۆت پارێزه‌و لئئ دوور که‌وه‌ره‌وه!

۱. الزواجر عن اقتراف الكبائر لابن حجر (۵۱/۱).

۲. عمدة القاري (۲۶۰/۱۷).

۳. شعب الايمان للبيهقي (۱۵/۱۳).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا حَبْدًا كُلُّ نَاطِقِي عَالِمٍ وَكُلُّ مُسْتَمِعٍ وَاِع»^۱ واته: خوژگایی هه‌ر که‌سن که شتیک نه‌لینت له پرووی ناگاداری و زانینه‌وه شتی بوتایی، وه خوژگایه هه‌رگویی گریک و بیسه‌ریک نه‌و شته‌ی که نه‌بیسی بیپاراستایی، وه له گه‌راندنه‌وه که‌یدا زیاد و که‌می پی نه‌کردایی!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا حُدَيْفَةُ عَلَيْكَ بِكِتَابِ اللَّهِ»^۲ واته: نه‌ی حوزه‌یفه له‌سه‌ر تو پتویسته عه‌مه‌ل به کتییی خوابکه‌ی، که قورنانی پیروژه، واته له‌سه‌ر تویه عه‌مه‌ل و موازه‌به‌تکردن بکه‌ی له کتییی خوای گه‌وره، وه به گویزه‌ی ماناو حوکمه‌کانی نه‌و په‌رتوکه عاسمانیه‌ بچیت به‌پژوه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا عَبَادَةَ اسْمِعْ وَأَطِعْ فِي عُسْرِكَ وَ يُسْرِكَ»^۳ واته: نه‌ی عوبباده گویی‌رایه‌ل به بو فه‌رمانی خواو پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام له کاتی سه‌ختی و خو‌شی و ناخو‌شیا، وه یا له کاتی ته‌نگی و ئاسایشا ئیتاعه‌و فه‌رمانبه‌رداری خوا بکه، که‌ه‌وابوو ئینسانی خاوه‌ن بروا عیباده‌ت و فه‌رمانبه‌رداری نابی کاتی بیت، نه‌شی به

۱. المحدث الفاصل بين الراوي والواعي (۱۲/۱).

۲. شعب الايمان لليهقي (۴/۴۵۴).

۳. جامع الكبير (۱/ باب حرف الياء).

ده‌وام له هه‌موو کاتی‌کدا خوۆشی یا ناخوۆشی وه... ده‌س له‌فه‌رمان‌به‌رداری
خو‌ا هه‌ل نه‌گری!

وه هه‌روه‌ها پین‌غه‌مبه‌ری خو‌ا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «يَا عُقْبَةُ صَلِّ مَنْ قَطَعَكَ
وَ اعْطَ مَنْ حَزَمَكَ»^۱ واته: نه‌ی عوقبه، سیله‌ی ره‌حم به‌جی بینه له‌گه‌ل
که‌سانیکدا که‌ ئه‌وان سیله‌ی ره‌حمیان بچ‌راندوووه و قه‌تعیان کردوووه
له‌گه‌ل تودا، وه به‌خشین و عه‌تایات بیئت له‌گه‌ل که‌سینکدا، که‌قه‌تعی
عه‌لاقی له‌گه‌ل تودا کردوووه، وه هیچ په‌یوه‌ندیه‌کت له‌گه‌لیان نه‌ماوه!

وه هه‌روه‌ها پین‌غه‌مبه‌ری خو‌ا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «يَا عَلِيُّ لَا تُرْجِ إِلَّا
رَبَّكَ وَلَا تَخَفْ إِلَّا دُنْبَكَ» واته: نه‌ی عه‌لی ئومیده‌واریت به‌غه‌یری خو‌ا به
که‌س نه‌بیئت، وه له‌ هیچ شتی غه‌یری تاوانت مه‌ترسه و وه‌حشه‌تت
نه‌بیئت، که‌واته ئینسانی خاون بر‌وا به‌س ئه‌شی به‌خو‌ا ئومیده‌وار بیئت و
له‌سزای کرده‌وه ناشیرینه‌کانی بترسن، که‌ خو‌ای گه‌وره تۆله‌ی لی نه‌ستینی!

وه هه‌روه‌ها پین‌غه‌مبه‌ری خو‌ا ﷺ فه‌رموویه‌تی: «يَا عَمْرُو نِعْمَ الْمَالُ
الصَّالِحِ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ»^۲ واته: نه‌ی عه‌مر باشت‌ترین که‌له‌پووری چاک و به
که‌لک‌هاتووی دونیایی بو‌ پیاوی چاک و سال‌حه، که‌واته: مالی‌ حه‌لالی
به‌ده‌رد خو‌ر، که‌ تیکه‌ل به‌حه‌رام نه‌بیئت به‌س شی‌اوی پیاوی سال‌ح و

۱. مسند امام احمد (۲۰۶/۳۵).

۲. مسند امام احمد (۱۶۵/۳۶).

باشه و لایقی نه‌وه، چون تهنه‌ی نینسانی سألح و باش به‌شوین حه‌لال و حه‌رامدا نه‌گه‌ری که‌سی به‌ دین نه‌بیت له‌حله‌لال و حه‌رام ناپرسیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام أَكْثَرُ مِنَ الدُّعَاءِ بِالْعَافِيَةِ»^۱ واته: له‌ کاتیکدا مامه‌ی نوینه‌ری خوا پرسیری له‌حزه‌رت ره‌سول عليه السلام کرد فه‌رمووی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام شتیکم فیرکه‌ که‌ به‌و شته، داخوازی بکه‌م له‌خوای گه‌وره، پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام له‌ ولامدا فه‌رمووی: نه‌ی عه‌بباس داخوازی بو بیوہی و چاوپوشی بکه‌ له‌ خوای گه‌وره به‌ زوری، واته: با هه‌مووکات نه‌م داخوازی‌هت بیت!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا فَاطِمَةُ كُونِي لَهُ أُمَّةً يَكُنْ لَكَ عَبْدًا»^۲ واته: نه‌ی فاتیمه (مه‌قسوود فاتیمه‌ی کچ ره‌سولی خوایه عليها السلام) تو وه‌کوو خزمه‌تکار به‌ بو میرده‌کعت فه‌رمانبه‌رداری بکه، نه‌گه‌ر وا بیت میرده‌کیشته وه‌کوو به‌نده له‌ خزمه‌تدا نه‌بیت، نه‌مه‌ خووی ده‌رسیکی گه‌وره‌یه بو موسولمانان که‌ نه‌سین ژن و پیاو له‌ خزمه‌ت یه‌کترداین، وه‌ چاو له‌وه نه‌کهن، که‌ باب و باپیریان کئیته!

۱. جامع الکبیر (۱/ باب حرف الیاء).

۲. شعب الایمان للبیهقی (۲۴۸/۱۸).

وه هه‌روه‌ها پی‌تغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «يَبْصُرُ أَحَدَكُمْ الْقَدَىٰ فِي عَيْنِ أَخِيهِ وَيَنْسَى الْجَدْعَ فِي عَيْنِهِ»^۱ واته: یه‌کن له ئیوه پووشینکی بچووک له چاوی برای خۆیدا نه‌بینی، به‌لام لقه دارخورمایه‌کی گه‌وره له چاوی خۆیدا نایبئی، که‌واته ئینسان له‌به‌ر ناته‌واوی، وه مه‌حه‌به‌تی زۆری خۆی زۆر دیق‌ه‌ته ئه‌کات پووشینکی بچووک، واته عه‌بینکی که‌م له برای موسولمانیا به‌دی ئه‌کات به‌لام عه‌بینکی گه‌وره له خۆیدا هه‌یه‌وه مه‌وجوده به‌دی ناکات و نایبئی!

وه هه‌روه‌ها پی‌تغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «يَسْرُوا وَلَا تَعْسِرُوا وَ بَشُرُوا وَلَا تُنْفِرُوا»^۲ واته: هه‌رکات و سات له‌گه‌ل خه‌لکاندا، به‌شتیکی ئاسان به‌رخورد که‌ن که‌ه‌توانن ئه‌لفه‌تی پی‌توه‌بگرن، وه شتی قورسیان له‌سه‌ر دامه‌نین، با‌فیرار نه‌که‌ن له‌په‌ندو ئامۆزگازی، وه شت به‌سه‌ختی و توندی مه‌گرن له‌سه‌ر خه‌لک، وه مزگیننی بدن به‌په‌حمه‌تی خواو پاداشی هه‌ره‌گه‌وره به‌به‌خشش و چاوپۆشی و عه‌فوی خوا، وه شتیک مه‌لین به‌خه‌لکان که‌له‌دین دوور بکه‌ونه‌وه، وه بی‌زاری نیشان بدن و ده‌ربری که‌ن!

هه‌روه‌ها پی‌تغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فرمویه‌تی: «الْيَمِينُ الْفَاجِرَةُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِالْقِع»^۳ واته: سویتدی درۆ و ناحق کاتی له‌ناو خه‌لکدا زۆر

۱. مسند شهاب القضاعی (۲/۲۶۱). و جامع الکبیر (۱/باب حرف الیاء).

۲. صحیح بخاری (۱/۱۲۲).

۳. جامع الکبیر (۱/باب حرف الیاء).

و پهره‌ی سهند نه‌بیته هۆی ویران بوونی ولات، وه ناوه دانى نه‌کات به‌چۆلگه‌و ویرانه، واته‌خوای گه‌وره عاده‌تی وا جاری بووه هه‌ر کۆمه‌لگایه‌ک موبالات نه‌که‌ن به‌سویندی درۆ و ناحق نه‌وه نه‌و کۆمه‌لگایه نابود نه‌کات و له به‌ینان نه‌بات!

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌رى خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «الْيَوْمُ الرَّهْأُنُ وَ غَدًا السَّبَائُ وَالْغَايَةُ الْجَنَّةُ وَالْهَالِكُ مَنْ دَخَلَ النَّارَ»^۱ واته: نه‌مرۆ که دونیایه رۆژى نه‌وه‌یه که ته‌مه‌نت بنیته گره‌وگان بو سه‌ینى که قیامه‌ته، وه قیامه‌ت رۆژى کیه‌رکییه، که چ که‌سى به‌رنده نه‌بیت و سه‌ر نه‌که‌ویت جا سه‌ره‌نجام هه‌رکه‌سى به‌رنده بوو نه‌وه نه‌چیتته ناو نازو نیعمه‌تی خوای گه‌وره که به‌هه‌شته، وه زه‌لیل و تیاچوو که‌سێکه که به‌چیتته ناو سزای هه‌ره سه‌ختی خوای گه‌وره، که ئاورى جه‌ه‌نمه‌!

وه هه‌روه‌ها پینغه‌مبه‌رى خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَلَا تَسْتَحُونَ تَجْمَعُونَ مَا لَأْتَاكُمْ لَوْلَا تَبْنُونَ مَا لَأَسْكُنُونَ»^۲ واته: نه‌ی ئینسانه‌کان ئاگادار بن، بو شهرم ناکه‌ن، خو‌تان پارێزن له‌م دونیایه! که‌چی له‌حالی‌کدا کۆنه‌که‌نه‌وه له‌م دونیایه‌دا نه‌و شته‌ی که نایخۆن وه بینا نه‌که‌ن و دروست نه‌که‌ن مالێک که بو هه‌میشه‌ تیا‌یا نابن، که‌وابوو نه‌شێ ئیوه له‌م دوو کاره‌ ده‌رسی عیبه‌ت وه‌رگرن!

۱. الکعجم الکبیر للطبرانی (۱۰ / ۲۶۵).

۲. شعب الایمان للبيهقي (۲ / ۱۵۴). و جامع الکبیر (۱ / باب حرف الباء).

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْتُوا السَّلَامَ وَ أَطْعَمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ وَصَلُّوا النَّاسَ نِيَامًا»^۱ واته: نه‌ی ئینسانه‌کان سلا و کردن و مه‌رحه‌بایی له‌ نیوان خو‌تانا په‌ره‌ بی‌ بده‌ن و بلاوی بکه‌نه‌وه، وه‌ ته‌عام و خو‌رک بده‌ن به‌هه‌ژاران و فه‌قیران، وه‌ سیله‌ی ره‌حم و سه‌ردان له‌ خزمان ته‌رک مه‌که‌ن و به‌جیی بی‌تن، نه‌گه‌ر نه‌م کرده‌وانه‌تان نه‌نجام‌دا، به‌ بی‌وه‌ی داخل‌ی به‌هه‌شتی خوا نه‌بن، که‌وابوو نه‌نجامدانی نه‌م کرده‌وانه‌ ه‌وی چوونه‌ ناو به‌هه‌شتی ئینسانه، وه‌ ه‌وی ره‌زامه‌ندی خوای گه‌وره‌یه!

وه هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: «يَا مَعَادُ! قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ سَعْدَيْكَ ثَلَاثًا قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُخْبِرُهُمَا النَّاسَ يَسْتَبْشِرُوا؟ قَالَ: إِذَا يَتَّكَلُوا فَأَخْبِرَ بِهَا مَعَادُ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأْتِمًا»^۲. واته: نه‌ی مه‌عاز (ناوی په‌کینکه له‌ سه‌حابه‌کانی ره‌سوولی خوا علیه‌السلام) مه‌عازیش له‌ ولامدا فه‌رمووی به‌لئ حازرم بو فه‌رمانه‌رداریت و وام له‌خزمه‌تدا نه‌ی نو‌ینه‌ری خوا، سی جار فه‌رمووی حازرم له‌خزمه‌تدا پاشان پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رمووی نیبه‌ هیچ به‌نده‌یه‌کی خوا گه‌واهی

۱. المستدرک علی الصحیحین للحاکم (۶۵/۱۰).

۲. صحیح بخاری (۲۱۸/۱).

بدات به‌وه که هیچ که‌سی نییه غه‌یری خوا شیاوی پهره‌ستش و به‌ندایه‌تی بیت، وه گه‌واهی بدات به‌وه که حه‌زره‌ت موحه‌مه‌د ﷺ به‌نده‌ی خوایه‌و نوینه‌ری خوایه، وه ئەم گه‌واهیدانه‌یشی به‌ دلّ بیت و راستکات، ئیلا خوا‌ی گه‌وره ئاوری جه‌ه‌نهم له‌سه‌ر ئەو به‌نده‌یه حه‌رام نه‌کات و نه‌پاریزی، نه‌مجار مه‌عاز فه‌رمووی: ئە‌ی نوینه‌ری خوا خه‌به‌ر نه‌ده‌م به‌خه‌لکان مزگینه‌ی به‌یه‌کتر به‌ده‌ن؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌ ولامی مه‌عازدا فه‌رمووی: ئە‌گه‌ر خه‌به‌ر به‌ده‌ی به‌خه‌لکان به‌م مزگینه‌یه ته‌رکی کرده‌وه‌کان نه‌که‌ن و پشت له‌سه‌ر نه‌وه ده‌به‌ستن، و به‌م شیویه به‌ی به‌رزیان له‌قیامه‌تدا له‌ده‌س ده‌ر نه‌چی، وه له‌راستیدا نوینه‌ری خوا ﷺ زۆر ئیه‌تیمامی داوه به‌وه‌زعی گه‌له‌که‌ی وه ئیعتینای کردووه به‌ وه‌زعی‌تیا، به‌وه که پله‌یان له‌قیامه‌تدا زۆر به‌رز بیت جا ئامازه‌ی کرد بو مه‌عاز که ئەم مزگینه‌یه رانه‌گه‌یینه‌ی چون رانه‌گه‌یاندنه‌که‌ی نه‌تیجه‌ی باشتره تا رانه‌گه‌یاندنه‌که‌ی ئه‌وه‌بوو مه‌عاز ﷺ له‌ترسی ئه‌وه‌ی که بۆی نه‌بیته که تمان له‌کاتی نزیک‌ی فه‌وتیا خه‌به‌ری دا به‌خه‌لک و شته‌که‌ی به‌یانکرد له‌به‌ر ئه‌وه‌ی گونا‌ه‌بار نه‌بیت و قه‌رزدار نه‌بیت لای خوا.

جائهم په‌رتۆکه‌یه تا ئیره پر ماناترین فه‌رمووده‌ی نوینه‌ری خوایه - سلّوی خوا له‌سه‌ر خۆی و یاره‌به‌رزه‌کانی بیت - ، ئەم فه‌رموودانه هه‌رچه‌ن کۆتان، به‌لام شامیلی هه‌مووکاره چاکه‌کان دین، چ له‌ بواری باوه‌رو عه‌قیده‌دا، وه چ له‌ بواری کرده‌وه‌و سو‌روشتی ئینسانیدا، وه

هەر ئىنساننىڭ بىيانزانى ۋە نىگادارىيان لى بىكات، ۋە بە كىردەۋەشىش ئەنجامىيان بىدات، ئەۋە ئەۋ كەسە بەقازانچ و خىرى ھەردوۋ دۇنيا ئەگات، ۋە خۇشەختى ھەردوۋ دۇنيای تووش ئەبىت!

ۋەلازم و پىۋىستە لەسەر ئىمەى موسولمان ھەروا نەسل و خانەدانى پاكى رەسۋولى ئەكرەممان خۇش گەرەك بىن ۋە ئەۋ پەرى مەحبەبەتمان بۇيان بىت، ۋە جىگای گومان نىبە ھەر كەسى پىغەمبەرى خۋای خۇش گەرەك بىت ئال و بەىت و يارەكانىشى خۇش ئەۋىت، ئەۋ ئال و بەىت و يارانەى كە خۋای گەۋرە ئەۋانەى بۇ ھەلئارەدبوۋ ۋە كىردبوۋى بە پىشتىۋانى ئەۋ ۋە ھەروا نەسل و خانەدانى ئەۋىشى خۇش ئەۋىت، چۈن مەحبەبەتى ئەۋان تىكەل بە مەحبەبەتى ئەۋ خۇشەۋىستەىە. خۋای گەرۋە لە سوۋرەتى ئەحزاب لە ئايەتى ژمارە شەشدا ئەفەرمى: ﴿الَّتِي أُؤَلِّى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ ۋاتە: نۆىنەرى خۋا ﷺ نىسبەت بەخاۋەن بىروايان زۆر دلسۆزترە تا خۇيان بۇ خۇيان، ۋە خىزانە پاكەكانىشى بۇ موسولمانان پلەى دايكىان ھەىە، ۋەكوۋ دايكانى خۇيان ۋانە، ۋە ئەمە شىتىكى سوۋرۋشى و تەبىئىيە، كەسى مەحبەبەتى راستەقىنەى بۇ كەسىك بىت خىزان و بنەمالەكەشى خۇش ئەۋىت، ئاشكرابە كەسى گۋلى خۇش بوىت بۇنەكەشى خۇش ئەۋىت، ۋە ئەمە لای خۋاناسان ھەم نەقلەن، ۋە ھەم عەقلەن سابتەۋ رۋونە!

«وَصَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ»

خۆش ویستی یاره به رزه کانی پیغه مبهری خوا ﷺ

یارانی نوینهری خوا ﷺ ئه و که سانهن، که چاویان به پیغه مبهری خوا ﷺ که وتبیت یا نوینهری خوا ئه وانی دیتبیت له گه ل باوه و ته سلیم بووندا، وه له سهر ئه و حاله ته کۆچی دوایی کردبیت له دونیادا ئیتیر تهفاوتی نیه زۆر له خزمه تیا بووبیت یا که م، وه فرموده ی لئ وه رگرتبئ یانه، وه ئه مه یسه له بهر ئه وه یه ، چون نووری به یه ک گه یشتنی نوینهری خوا ﷺ به چاوپنیکه وتنی به یه ک چاوتروکان دلئ ئینسانی رۆشن ئه کرد، که غه یری ئه و له ماوه یه کی درێژو توولانیدا ئه و کاره ی بۆ نه ده کرا.

وه هۆ که یشی ئه وه بووه که پیغه مبهری خوا ﷺ تایبه تمه ندی بووه به فه زائیل و گه وره یی رۆحی و به نفوس شه خسی، وه به پاکیشانی شته پاکه کان، وه بۆ ئونس و ئولفه تی جوان به بئ حه ددو ئه ژمار. ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ واته: خوای گه وره ره حمه تی خوئی ئه دا به هه ر که سنی له به نده کانی خوئی که مه یل و ویستی له سهری بیت، جا به م بۆنه وه تۆ ئه بینی که قورئانی پیروژ، به شیوه ی گشتی و به شیوه ی

تابیه‌تی تاریفیان‌ی کردووہ تاریفیان‌ی نکات به تاریف کردنیکی جوان و رینک و به‌رز له‌بهردهم ناوه‌زی ههموو خواناسنیک و ههموو پسیورینکدا، وه به‌لگه‌ش له‌سه‌ر واجب بوونی مه‌حه‌به‌ت و خو‌ش‌ویستیان له‌سه‌ر مووسلمانان و خاوه‌ن بر‌وایان‌ی نه‌وه‌یه، چون‌ی نه‌وان بوون بۆ بلا‌وکردنه‌وه‌ی دین، وه تینکوشان له‌ رینگه‌ی دیندا، رچه‌شکین بوون وه کۆمه‌ل و گروپی نه‌وه‌ل بوون بۆ ته‌واوی خاوه‌ن بر‌وایان له‌سه‌ر زه‌ویدا، وه ههر له‌به‌ر نه‌وه‌یه نایه‌ته‌کانی قورئانی پیروژ، به‌ زوری نیشان‌ی نه‌ده‌ن و ده‌لآله‌ت نه‌که‌ن، که نه‌مانه‌ لای‌ی خوای‌ی گه‌وره‌ ریزیان‌ی هه‌یه و پله‌یان‌ی زۆر به‌رز، جا به‌شی‌ی له‌و نایه‌تانه‌ به‌ شیوه‌ی گشتی‌ی پله‌ی به‌ری‌ی نه‌وان باس‌ی نه‌که‌ن، وه‌کوو فه‌رموده‌ی خوای‌ی گه‌وره‌ له‌ سووره‌تی نالی‌ی عیمراندا نایه‌تی ژماره سه‌دو ده‌ نه‌فه‌رمی:

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾

واته: ئیوه‌ باشترین‌ی گه‌ل و نه‌ته‌وه‌ن له‌ ناو‌خه‌لکدا له‌به‌ر نه‌وه، چون‌ی فه‌رمان‌ی نه‌ده‌ن به‌ چاکه‌و کاری‌ی په‌سه‌ند، وه به‌رگری‌ی نه‌که‌ن له‌ خراپه‌و کاری‌ی نه‌شیاو!

وه هه‌روا خوای‌ی گه‌وره‌ له‌ سووره‌تی فه‌تح له‌ نایه‌تی ژماره‌ بیست و

نۆدا نه‌فه‌رمی:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ

رُكْعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ واته: موحه‌مه‌ده‌ ﷺ نوینه‌ری

خوایه، وه نهو که سانهی که وان له خزمه تیا و یاوه ری نهون زور توندو تیژن له گه ل کافران و بی پروا کاندا، به لام له نیوان خویناندا بو به کتر زور میهره بان و به ره حم و به زه بین، تو نهوان نه بینی کرنوش و سوجه بردنیاں بو خوایه، و داخوازی فهزل و ره زامه ندی خوا نه کهن، وه شتی تریان مه تله ب نییه.

واته له گه ل که سیکدا که دوشمنی دینه که یان بیت، زور زور توندو سه ختگیرن به لام کاتی له گه ل نهو که سانه دا که خاون پروان پرو به پروو نه بن زور به به زه بین و میهره بانن، وه زور نهرم و نیانن!

وه به شیکتی تر له و نایه تانه که به شیوهی تایه تی و خسوسی ده لاله ت له سر گه وره یی و پیزی نهو یاره به رزانهی نوینه ری خوا نه کهن نایه تی ژماره سه دی سووره تی تهو به یه که خوی گه وره نه فه رمی:

﴿وَالشَّاقُونَ الْأَوْلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ واته: نهو که وانه له پیشوانه له یاره کانی پیغه مبه ری خوا ﷺ چ له کوچه ریبه کان و چ له وانه ی که پشتیوان و یاریده ده ری دینه که ی خوابوون، واته نه نسا ریبه کانی مه دینه ی پیروز، چ نه وانه ی که شوینکه و تووی نه وان بوون به ریک و پیکتی خوی گه وره له وان پازییه، وه نه وانیش له خوا پازین، وه بو نه وان به هه شتی ناماده کردوه نهو به هه شته ی که له ژیر ماله کانیا پروباری جوان جوان ره وان

و جاریه. وه نهو نینسانانه که چورونه ناو به‌هسته‌که‌ی خوای گه‌وره بو
 هه‌میشه تیایا نه‌میننه‌وه، وه نه‌میش سه‌رکه‌وتتیکی گه‌وره‌یه بو نه‌وان!

وه هه‌روا خوای گه‌وره له سووره‌تی فه‌تحدا له نایه‌تی ژماره ده دا
 نه‌فه‌رمی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ واته:
 به‌راستی نهو که‌سانه‌ی که له حوده‌یببیه‌دا، که مه‌شه‌وره به «بیعه
 الرضوان» عه‌دو قه‌رارادی مردنیان له خزمه‌ت تودا مؤرکرد، که تا ناخر
 له‌حزه‌ی ژیانیان و پرژانی ناخر قه‌تره‌ی خوینیان وان له‌گه‌ل تودا نه‌وانه
 هه‌رچه‌ن به‌زاهیر ده‌ستی عه‌دو قه‌رار به‌ستنیان له ده‌ستی تو ناوه،
 به‌لام له راستیا عه‌دو قه‌راریان له‌گه‌ل زاتی خواد ابه‌ستوه، چون تو
 نوینه‌رو نماینده‌ی خوایت، وه قودره‌تی خوای گه‌وره وا له ژوره‌وه‌ی
 قودره‌ت و توانای نه‌وانه‌وه، وه ناگایه به‌سه‌ر حه‌ره‌کات و سه‌که‌نات و
 ره‌فتاریاندا، وه به‌وه‌ی که‌وا له دلینداو نه‌ینیه!

وه هه‌روا خوای گه‌وره له سووره‌تی فه‌تح له نایه‌تی ژماره هه‌ژده‌دا
 نه‌فه‌رمی: ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا
 فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ واته: سویند به‌خوا،
 به‌راستی خوای گه‌وره رازیبه له نیمانداران له کاتیکدا له «بیعه الرضوان»
 له حوده‌یببیه‌دا عه‌دو په‌یمانان به‌ست له‌گه‌ل تودا، که تا ناخر
 نه‌فه‌س و گیاندان له‌گه‌ل دوشمه‌نه کافره‌کاندا به‌شه‌ر بین و بجه‌نگین،
 نه‌میشه له کاتیکدا بوو که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ته‌شرفی برد بو

مه‌ککه‌ی پیروز بۆ به‌جی هینانی ئادابی عه‌مره، کاتی گه‌یشتنه‌حوده‌ی بییه، که‌جی‌گایه‌که له‌نزیک مه‌ککه‌دا، پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام حه‌زرتی عوسمانی نارد بۆ ناو موشریکه‌کان له مه‌ککه‌دا که پێان راگه‌یه‌نی ئیمه بۆ شه‌ر نه‌هاتووین به‌لکوو بۆ به‌جی هینانی ئادابی عه‌مره هاتووین، کاتی که حه‌زرتی عوسمان عليه السلام گه‌یشته ناو شاری مه‌ککه که ئه‌م هه‌واییانه پێی راگه‌یه‌نی له‌وێ به‌رگریان کرد له حه‌زرتی عوسمان عليه السلام نه‌یان‌ه‌یشت بگه‌رپه‌ته‌وه بۆ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام وه‌ خه‌به‌ریان بلاو کرده‌وه که حه‌زرتی عوسمان شه‌هید کراوه، ئه‌و کاته پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رمانی دا به‌ یاره‌کانی، که ژماره‌یان له‌و سه‌فه‌رده‌ها هزار و چوار سه‌د که‌س بوون هه‌مویان کۆبینه‌وه، ئه‌وه‌بوو له ژیر ئه‌و دره‌ختا له حوده‌ی بییه‌دا هه‌مویان کۆبوونه‌وه و قه‌راریان به‌ست که به‌ عینوان شه‌ر و گرتنی مه‌ککه‌ی پیروز داخل به‌ مه‌ککه‌ ببن، ئه‌و کاته هه‌مووی عه‌هدی گیان له‌ده‌س دانیان به‌ست له‌گه‌ڵ پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام!

به‌غه‌یر باوه‌گه‌وره‌ی قه‌یس نه‌بیت، که له‌ موئافقه‌کان بوو پاش ئه‌م قه‌رارداد و عه‌ده هه‌وآل گه‌یشته موشریکه‌کان و ترس و وه‌حشه‌ت دایگرتن و حه‌زرتی عوسمانیش عليه السلام ئازادکرا وه‌ داخواری سوئح و ئاشتیان کرد، که‌سالکی تر بێن و داخلێ مه‌ککه‌ ببن وه‌ سێ رۆژ له مه‌ککه‌دا بمیننه‌وه، ئه‌و کاته موسوڵمانه‌کان زۆر په‌رۆش و ناره‌حه‌ت بوون، به‌م بۆنه‌وه خوای گه‌وره دلخۆشی یاره به‌رزه‌کانی حه‌زرتی

موحه‌ممهد ﷺ ئەکات و ئەفهرمی: ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ واته: سویند به‌خوای به‌راستی خوای گه‌وره له‌و ئینسانانه‌ی که‌وان له‌ خزمەت نوینەری خوادا رازیه، وه‌سه‌ره‌ رای ئەمه‌یش ئەزانئ و ئاگایه، که‌ ئەو یارانە‌ی نوینەری خوا چی‌ وا له‌ دلێاندا ئەو کاته‌ خوای گه‌وره‌ ئارامشی نه‌فسی و خوگری کرد به‌ نه‌سییان و پاداشی دانه‌وه‌ له‌سه‌ر ئەو عه‌هدو قه‌راره‌ی که‌ له‌ خزمەت نوینەری خوادا به‌ستیان به‌وه‌ که‌ خه‌به‌ریان فه‌تح کرد و ده‌سکه‌وتیکی زۆریان به‌ده‌س هینا! وه‌ هه‌روه‌ها غه‌یری ئەمانه‌یش چه‌نها ئایه‌تی تر هه‌یه‌ له‌ قورئاندا که‌ ده‌لآله‌ت له‌سه‌ر گه‌وره‌یی و پله‌و مه‌قامی هه‌ره‌به‌رزی ئەو یارانە‌ی پیغه‌مبه‌ر ئەکه‌ن، وه‌ ئەوه‌ ئەگه‌یینن که‌ خوای گه‌وره‌ له‌وان رازیه‌ و ئەوانیش له‌ خوا رازین، که‌ ئەمه‌یشه‌ بو‌ فه‌زڵ و گه‌وره‌یی ئەوان به‌سه‌و کافیه‌.

وه‌ هه‌روه‌ها له‌باره‌ی فه‌زڵ و گه‌وره‌یی یارانئ به‌نرخئ چه‌زهرت ﷺ فه‌رمووده‌ی شه‌خسی پیغه‌مبه‌ر ﷺ زۆر هه‌یه‌ که‌ ده‌لآله‌ت له‌سه‌ر پله‌ی به‌رزو پایه‌ی ئەوان ئەکه‌ن، وه‌ به‌راوردکردنی ئەوان له‌گه‌ل ئینسانه‌ عادیه‌کانئ تر، وه‌ که‌وو به‌راورد کردنی ئەستیره‌ی سوره‌بیا وایه‌ له‌گه‌ل کوره‌ی خاکیا چه‌نده‌ فاسله‌و ته‌فاوتیان هه‌یه‌ ئەوانیش نیسه‌ت به‌ غه‌یری خوایان ئاوانه‌ و ئەونده‌ روتبه‌یان به‌رزه‌، خوای گه‌وره‌ جه‌زاو پاداشیان به‌خێر بداته‌وه‌ له‌جئ ئیمه‌، چون ئیمه‌ ناتوانین جه‌زای تیکۆشانئ به‌رزی ئەوان بده‌ینه‌وه‌!

ئه گهر تۆی خواهن بپروا به ئاوه‌زی خۆت تییینی بکه‌ی و دبقه‌ت بکه‌ی ئه‌وه ئه‌سه‌لمینی که ئه‌و یاره به‌رزانه‌ی حه‌زره‌ته ﷺ خوای گه‌وره هه‌لی بژاردوون بۆ به‌ستنی عه‌هدو عه‌قدی به‌ئیندان له‌گه‌لیاندا، چ به‌مال، و چ به‌گیان له‌ ده‌س دان له‌ به‌را به‌ر به‌هه‌شته‌که‌ی خۆیه‌وه و بۆ به‌ ده‌س هینانی په‌زامه‌ندی خوای گه‌وره، وه تۆی موسو‌لمان باوریش دینی و ئاگاداری په‌یدا ئه‌که‌یت که ئه‌و یاره به‌رزانه به‌س ئه‌وانن ئاماده‌بوون بۆ ناشتنی نه‌هالی ئیمان له‌ باغچه‌ی راسته‌قینه‌ی ئیسلامدا، وه بۆ به‌ده‌س هینانی ئه‌خلاق‌ی پاک و بئ غه‌ش له‌ دلانی پاکدا.

ئه‌وانه‌ی خوای گه‌وره له‌ ناو ته‌وا‌ی ئینسانه‌کاندا هه‌لی بژاردن و مه‌دالی گه‌وره‌یی چه‌سه‌پاند به‌سه‌ر شانی موباره‌کیاندا، وه ئه‌وانیش به‌حق وه‌فایان کرد به‌و عه‌هدو به‌ئینه‌ی که دابوو‌یان به‌ خوای خۆیان، وه دره‌ختی ئیمان و عه‌قیده‌یان له‌ ناو دلانی پاکدا ناشت، وه به‌ جوانی و ریک‌و پینکی ئاودتیریان کرد، وه ئه‌م ئه‌رکه گه‌وره‌یانه له‌ باقی ولاته‌کانی تردا مولاچه‌زه کرد، تا ئه‌و جینگایه دره‌ختی باوه‌ر سه‌وز بوو، وه به‌رزوه‌وه بوو و پینگه‌یی و به‌ جوانی سه‌مه‌ری خۆی دا، وه دلانی پاک و رۆحی به‌شه‌ریان به‌ ده‌م و نفوس‌ی به‌ به‌ره‌که‌تاوی خۆیان عه‌تراوی کرد و به‌بۆنی جوانی زیکرو ئه‌ورادئ و ینه‌ی گو‌لی به‌هاری ئاشکرا له‌ به‌ر چاوان و دلانی ئه‌هلی خواناسانی هه‌لبژیراودا بۆنخۆش و عه‌تراوی کرد!

جا نا له‌م جی‌گادا ئینسانی خواناس و خاوه‌ن ئاوه‌ز، باوه‌ر ده‌هیتی به‌وه‌ی پئویسته و لازمه له‌سه‌ر ئیمانداران به‌گشتی ریزو ئیحتیرامیان بو داتین و مه‌حه‌به‌تیا ببی بۆیان له‌به‌ر ئه‌وه‌ی چون ئه‌و یاره به‌رزانه ئه‌و هموو فه‌زائیله‌یان بووه و به‌ ئه‌رکی سه‌رشانی خۆیان عه‌مه‌ئیان کردوو، ئه‌و ئه‌رکانه‌ی که زۆرگرنگ و پئویست بوون بو ئومه‌تی ئیسلامی، چ له‌ بواری تیکۆشانیندا بو جیهاد، وه‌ چ له‌ بواری تیکۆشانیندا له‌ ره‌هنومیایی کردنی ئینسانه‌کاندا، وه‌ رۆشن کردن و داگیرساندنی دلّی ئینسانه‌کان به‌ نووری ئیمان و ئیسلام، که‌واته ئینسانی زانا ئه‌زانئ، وه ئینسانی خواناس ده‌رک ئه‌کات، که ئه‌وانه دادگه‌رو به‌رزو به‌ریز بوون، وه به‌ به‌لگه‌ی روون و ئاشکرا به‌رته‌رییان بووه به‌سه‌ر باقی ئینسانه‌کان له‌م سه‌ر ئه‌زه‌دا.

وه ئه‌گه‌ر تو له‌ راستیا به‌توئ، که پله‌ی ریزی یه‌کئ له‌وانه یا کۆمه‌لئک له‌وانه بناسی، پئویسته له‌سه‌رت که سه‌یری زانست و کردارو ئه‌خلاق و حال و خزمه‌تیا بکه‌ی، تا به‌م تیکۆشانه‌یان ئینسان بگه‌ینه که‌مالی ئینسانیه‌تی خوئ، وه هه‌رکاتئ ئیمه سه‌یری ئه‌وان بکه‌ین که چون بوون به‌راستی ئه‌وان ئه‌بینین که زۆر پله‌یان به‌رز بووه له‌م بواره‌دا!

که‌واته پله‌ی یه‌که‌م باوه‌رو ته‌س‌دیق کردنه به‌خواو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه به‌و شته‌ی، که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ هیناوبه‌تی له‌لایه‌نی زاتی خواوه، وه له‌ کاتیکدا که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ته‌نهاوو و هیچ که‌سئ نه‌بوو یاوه‌رو کۆمه‌کی بی‌ت و نیازی به‌وه بوو که ئینسانیکئ

پاستوێژ کۆمەك و پشتیوانی بیټ، ئا له‌م كاته‌دابوو كه‌ ئه‌سحاب له‌ مه‌یدانی كۆمەك و باوه‌په‌یناندا بوون به‌ یاوه‌رو به‌ردی بنه‌په‌تی بۆ ئه‌ساسی ئه‌م دینه‌ پاكه‌یه‌.

وه‌ پله‌ی دووه‌م قه‌بوڵ كردنی ئه‌ه‌ هه‌موو رهنج و موشه‌ققه‌ته‌ بوو كه‌ رژایه‌ سه‌ریان له‌لایه‌ن بن‌ بڕواكان و موشریكه‌كانه‌وه‌ و دوشمه‌نایه‌تی و به‌ره‌ه‌لستی نابه‌جیی ئه‌وان بوو به‌ ئه‌زیه‌ت كردن و سووكایه‌تی پێكردنیان و ئازار دانیان، وه‌ به‌رخوردی ناشیرین و نابه‌جییان له‌گه‌ڵ ئه‌كردن تا ئه‌و پادده‌یه‌ كه‌ بڕێکیان له‌ ژێر ئه‌شكه‌نجه‌و ئازاردا به‌ ده‌ره‌جه‌ی شه‌هاده‌ت ئه‌گه‌شتن، وه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌و هه‌موو ده‌ردی سه‌ریه‌دا كه‌ رژابوو سه‌ریان ئه‌وان كه‌شتی و پاپۆری نه‌جاتی خۆیان به‌بێ وستان لێخوڤری و هه‌یج باکیان به‌ شه‌پۆلی نابه‌جیی و تیاچوون نه‌ئه‌دا، وه‌ ته‌ركی ولاتی خۆیان ئه‌كردو ژن و مندالیان به‌جی ئه‌هه‌نشت و ئه‌چوون بۆ ولاتانی دوور و له‌ناو غوربه‌ت و موشه‌ققه‌تا ئه‌مانه‌وه‌، جا له‌پاش ئه‌وه‌ به‌هۆی هه‌والێکی دلخۆشكه‌ر گه‌رانه‌وه‌ بۆ مه‌ككه‌ی پیروژ، وه‌ له‌پاش ئه‌وه‌ دوباره‌ گه‌رانه‌وه‌ بۆ حه‌به‌شه‌ و له‌وێ مانه‌وه‌ تا پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ كۆچی كرد بۆ مه‌دینه‌ی منه‌ووره‌.

ئه‌و كاته‌ له‌ حه‌به‌شه‌وه‌ حه‌ره‌كه‌تیان كرد به‌ره‌و مه‌دینه‌ی پیروژ تا به‌خزمه‌ت نوێنه‌ری خوا بگه‌ن، وه‌ له‌ ژێرسایه‌ی گه‌وره‌یی و خۆشه‌ختی ئه‌و نازداره‌دا بحه‌سینه‌وه‌ ئه‌وه‌بوو گه‌یشتنه‌ مه‌دینه‌ی پڕ له‌ نوور و به‌

نوورى حەزرىت خۆيان زياتر نوورانى كرد و ئەوھى كە ئاواتيان بوو دەسيان كەوت!

پەلەى سىتھەم پەيدا بوون و حازر بوونيان لەمەيدانى بلاو كوردنەوھى پەرتۆك و پىسالەتى ئىسلامىدا بوو، وە وارد بوونيان بوو لەمەيدانى جىھاد و شەركردندا لەگەل دوشمەنانى دىنا بە ھەومو ھىزو قەسدو ئىخلاسەو، وە ھەروا وارد بوونيان بۆ چەن شەپىكى قورس و نابەرابەر بوو بە ھەلگرتنى شمشىرى بوردنەو تىژى خۆيان.

وہ ھەروا قەبوئل كوردنى كوشتن و شەھادەت بوو لە پىنگەى خوادا و تەھەممول كوردنى زەخمىار بوون و برىندار بوونى سەخت بوو لەبەر پەزای خواو بەرز بوونەوھى وشەى «لاالە اللہ». وە يەكى لەو شەپانە شەپى بەدر بوو و ھەروا شەپى ئوھود و خەيبەر و خەندەق بوون، كە خواى گەورە لەچەن جىگايەكى زۆردا يارمەتى ئەدان و كۆمەكى ئەكردن، وە مەككەى پىرۆزىيان لە دەستى كافران ئازاد كوردو پىرگارىيان كرد، كە ژمارەى جەنگاوەرانى ئىسلام لەو شەپەدا ھەشت ھەزار كەس لە چاكتىر پىوانى ئەو زەمانە بوون، پاشان داخلى شەپى حونەين بوون، وە فەتح و پىرۆزىيان بەدەس ھىنا، وە زياتر لەمانەش چەن شەپىكى تر و چەن غەزوەھى كى تریان ئەنجام دا، كە ژمارەى ئەم غەزوانە لە شەست و سى غەزوە زياتر بوو، وە لە بىست و حەوتيانا خودى پىغەمبەر ﷺ تەشرفى حازر بوو، نىھايەتەن گەيشتونەتە پەلەك كە شەھادەت و

مردنیان له پټی خوادا به گه‌وره‌ترین پله‌ی به‌خته‌وه‌ری داناوه و گه‌یشتن به‌و شته‌ی که ئاوات و ئاره‌زوویان بوو پټی بگهن له پله‌ی خپرو شه‌هادت و گه‌وره‌یی و شه‌رافت له ناو عالمدا!

پله‌ی چواره‌م له گه‌ل ټه‌وه‌شدا که نزيك بوون له وه‌زعیه‌تی بادیه نشینی، و دووربون له زانست و فیروبونی زانست، وه رگرتی ټهم قورئانه به‌رزه بووه که برټکیان فیږی نووسینی بوون و ټه‌یان‌نووسییه‌وه، وه برټکی‌ترین له‌به‌ریان ټه‌کردو مولاچه‌زیان ټه‌کرد، وه به جوانی ټایه‌ته پیروزه‌کانی و که‌لیماته‌کانی و پیته‌کانیان زه‌بت ټه‌کرد، وه هاوکات هوی نازل‌بوونی ټایه‌ته‌کان و مه‌واریدی نزووله‌که‌یان له دانان و شی‌کردنه‌وه‌دا به جوانی و پټک و پټکی زه‌بت ټه‌کرد.

وه هه‌روا له په‌سولی خواوه وه‌ریان ټه‌گرت و زه‌بتیان ټه‌کرد ټه‌وه‌ی که فه‌رموده و حه‌دیس بوو، له سوننه‌تی قه‌ولی و فعلی و ته‌قریری له‌باره‌ی شی‌کردنه‌وه‌ی ټهم کتیبه گه‌وره‌یه که قورئانه، ټه‌و قورئانه‌ی که له هیچ لایه‌که‌وه شتی به‌تال رووی تی‌ناکات، که ټهمه کتیبیکه له لایه‌نی خوای گه‌وره‌وه نازل بووه و هاتووه‌ته خواره‌وه بو سهر قه‌لبی پاکي په‌سوله لَلا ﷺ جا ټه‌و ټه‌سحابه به‌رزانه به هوی ټه‌و کرده‌وه جوان و په‌سندانه‌وه و به‌هوی ټه‌و ته‌لاش و تی‌کوشانه مه‌قبولانه‌وه گه‌یشتنه مه‌رزپکی زور به‌رزو به‌رفراوان و به‌که‌لک، که به‌ره‌مه‌که‌ی دروست کردن و ته‌شکیلدانی ټه‌ساس و قه‌واره‌ی ده‌ولته‌ی ټیسلامی بوو

له دوورگه‌ی جه‌زیره‌تو لعه‌ره‌ب دا، وه له کۆتایشدا به‌رگی ره‌ستگاربیان له‌به‌ر کرد به نه‌نجامدانی جه‌ججیکی گشتی زۆر زۆر موهیم، که ژماره‌ی ئه‌و به‌رێزانه پێک هاتبوو له سه‌دو چوار هه‌زار که‌س له موسوڵمانانی به‌رز و به‌رێز.

وه ئهم کۆنگه‌ره‌ی جه‌ججه له‌و کاته‌دا، ناو‌را به جه‌ججی مال‌ئاوایی، چون جه‌زهرت عليه السلام له‌و سه‌فه‌ره‌یه‌دا مال‌ئاوایی ناخ‌ری له وه‌ته‌ن و شوینی ئه‌سلی خو‌ی، که مه‌که‌که‌ی پی‌رۆز بوو، کرد ئه‌مه‌یشه به هۆی نگای ده‌رونیه‌وه که له‌لایه‌نی زاتی خواوه بۆی هاتبوو ئیتر وه‌ختی مال‌ئاوایی و گه‌یشتنیه‌تی به زاتی په‌روه‌ردگارا

وه په‌سولی خوایش له‌ناو ئه‌و کۆمه‌له‌ به‌رزو پ‌رپه‌ته‌دا، که پێک هاتبوون له گه‌وران‌ی کۆچه‌ری واته: موهاجرین وه له یاریده‌ده‌ران واته نه‌نسا‌ره‌کانی مه‌دینه، وه له غه‌یری ئه‌وانیش له موسوڵمانانی به‌رزى ئه‌وچه‌رخه‌یه، خوتبه‌یه‌کی زۆر به‌رزى بۆ دان که ئه‌و خوتبه‌یه زۆر به‌لیغ و جامع و به‌که‌لک بوو بۆ زۆری له به‌نده‌کانی قه‌واره‌ی ئه‌م دینه پاکه‌یه له ناو جه‌معیه‌کی راست و باوه‌ر پ‌ی‌کراودا، که هیچ شتیک له راستیه‌کان له‌وان بزرنا‌بیت و نایشارنه‌وه، که به تیکرا ده‌ستیان گرت به‌و نه‌سیحه‌ته جوانانه، وه خو‌لاسه‌و پ‌الفته‌ی ئیسلامیان وه‌رگرت و دانا، وه به ته‌واوی که‌لکیان له دانانی بنه‌ره‌تی دینا وه‌رگرت، چۆن وه‌ری ناگرن؟ که له حالێکدا خوا‌ی گه‌وره هه‌ر له‌و حال‌ی کۆنگه‌ره‌دا له خاکی مینادا ئه‌م نایه‌ته پی‌رۆزه‌ی نارده خواره‌وه:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾^۱ واته: ئەمڕۆ بۆ ئێوەم تەواوکرد بەرنامە‌ی دینتان، وە نێعمەتی خۆم پێداون، وە بۆم تەواوکردون بەو‌ی کە دینی ئیسلامم هەڵبژاردوو هەبۆتان، ڕە کردوو مە بە یاسا و بەرنامەتان، رازیم. واته: شەریعەتم بۆ تەواوکردوون بە حلال و حەرام، وە بۆم تەواوکردوون دینی ئیسلام بە هیدایەت و تەوفیق‌دانسان بۆ لای باشتەری‌ن ڕینگە، وە دینی ئیسلامم لەناو باقی دینەکانیتردا بۆ هەڵبژاردن، کە دینی ئیسلام دینی تێکۆشانی خۆی گەورە پێی رازیبە، وە غەیری دینی ئیسلام دینی تێکی تەرتان لێ وەرناگیری و قەبوڵ ناکرێ!

جا هاتنەخوارەو‌ی ئەم نایەتە مەزگینی دا بە تەکمیل بوونی دینی ئیسلام و پایە دامەزرێوەکانی، ئەوانە‌ی کە ئەحکاماتی ئیسلامی لەوان هەڵ ئەگۆزێ، بە تێکۆشانی موحەتە‌هیدانی بەرزێ ئاگادار بە یاسای دینی پاک و ڕووندا!

و‌ه لە هەمان کاتدا ئەم نایەتە پێرۆزە هۆشدارێکی ترسناک بوو بە نزیک بوونەو‌ی کۆچی دوایی حەزەرەتی موحەمەد ﷺ چون گەشتبوو بە ئاخیری ئەو وەحی و نگا پێپتە‌یە کە بۆی هاتبوو خوار لەلایەن زاتی خواو‌ه، وە بە جیهاد و تێکۆشانی شەخسی لەگەڵ یارە بەرزەکانیدا لە ڕینگە‌ی ڕاگەیانندی پەرتوکی ئاسمانی، کە قورئان بوو، وە لە ڕینگە‌ی دامەزراندنی یاسای بەرزێ، ئەو یاسایە‌ی، کە لە ناو ئەودا هە‌یە پێداویستەکانی بە‌نرخ بۆ ئەهلی عینایەت و زانست لە زانایانی دین.

جا نهو کاته ناخره‌مین نایه‌تی نگای عاسمانی که قورئانه نازل بوو که له‌پاش نه‌وه نایه‌تی تر نه‌هاتووته خواره‌وه، وه نه‌مه‌یش ده‌ققی نه‌و نایه‌ته‌یه، سوورته‌تی به‌قهره نایه‌تی ژماره دو سه‌دو هه‌شتاو یه‌ک:

﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ واته: بترسن له پۆژیک که له‌و رۆژهدا گشته‌که‌تان نه‌گه‌رینه‌وه بۆلای زاتی په‌روه‌ردگار، که خوای گه‌وره‌یه پاشان هه‌رئینسانیک له دنیا‌دا هه‌رچیککی کردبێ و نه‌نجامی دابێ له‌و رۆژهدا، وه‌فا نه‌کرئ به‌ جه‌زاو تو‌له‌که‌ی، وه هه‌یچ که‌سه‌ی سته‌می لێ نا‌کرئ.

وه له‌پاش نازل بوونی نه‌م نایه‌ته به‌رزیه به‌زه‌مانیکی که‌م پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) نه‌خۆش که‌وت، که نه‌م نه‌خۆشینه‌ی ئاخ‌رین نه‌خۆشینی بوو، وه له‌م نه‌خۆشینه‌یدا ره‌فیتی میه‌ره‌بانی خو‌ی چه‌زرتی نه‌بووبه‌کری سد‌دیقی (ﷺ) کرده پی‌شه‌واو ئی‌مام بۆ گه‌وره‌و بچووک بۆ به‌جی هه‌تانی نو‌یژه فه‌رزه‌کان نه‌و نو‌یژه فه‌رزه‌ی که به‌نده‌ی خوا له‌گه‌ل خوای خو‌یدا رازو نیاز نه‌کات.

وه نه‌م کاره‌ساته‌یش بۆ نه‌وه‌بوو تا هه‌یچ گو‌مان و دوودلیه‌ک نه‌میتت بۆ نه‌هلی که‌مال که چه‌زرتی نه‌بووبه‌کری سد‌دیق (ﷺ) پی‌شه‌وا‌ی موسو‌لمانانه له‌دوای فه‌وتی پیغه‌مبه‌ری گه‌وره‌ی هه‌موو ئی‌نسانه‌کان، که‌وا‌بوو چه‌زرت نه‌بووبه‌کر (ﷺ) نه‌وه‌لین جی‌ن‌شین و خه‌لیفه‌ی چه‌زرتی مو‌حه‌مه‌ده (ﷺ) له‌ نه‌نجامدانی نه‌حکاماتی ئی‌سلامیدا، وه نه‌و

راگه‌بینهری یاسای دینه له دوا‌ی کۆچی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌به‌راه‌به‌ری
 پین‌کردنی فه‌رمان و به‌رگری کردن له یاسای دیندا له نیوان عام و خاسداا
 ئه‌وه‌بوو له دوا‌ی کۆچی حه‌زه‌تی موحه‌مه‌د ﷺ بۆ لای زاتی
 په‌روه‌دگار لاشه‌ی موباره‌کی پیروزی چهن رۆژنک به‌خاک نه‌سپیررا، تا
 هه‌مووی زیاره‌تی بکه‌ن و نویتزی جه‌نازه‌ی له‌سه‌ر بکه‌ن ئه‌و کاته
 جه‌معینکی زور له یاره‌ به‌رزه‌کانی ته‌ک ته‌ک و کۆمه‌ل کۆمه‌ل نویتیان
 له‌سه‌ر ئه‌کرد له‌به‌ر ئه‌ده‌ب و ئیحتیرام، واته‌: دوا‌ی کۆچی ئه‌و، یاره
 به‌رزه‌کانی شه‌رمیان ئه‌کرد یه‌کێ به‌ئیمامه‌ت له‌خزمه‌ت ته‌رمی موباره‌ک
 و پیروزیای ئیمام بیت و جه‌ماعه‌ت بکه‌ن، به‌رله‌وه‌ به‌یعه‌ت بکه‌ن به
 خه‌لیفه‌یه‌ک، تا گه‌وران‌ی موهاجیر و ئه‌نسا‌ر له‌سه‌قیفه‌ی به‌نی ساعیده‌دا
 کۆبوونه‌وه‌ و به‌یعه‌تیان به‌ حه‌زه‌تی ئه‌بووبه‌کری سد‌دیق کرد ﷺ ئه‌و
 ئه‌بووبه‌کری که‌ حه‌زه‌ت ﷺ له‌کاتی نه‌خۆشینه‌که‌یدا به‌ جینگه‌داری
 خۆی دیاری کرد و داینا بۆ ئه‌نجامدانی گه‌وره‌ترین رۆکنه‌کانی دینی
 ئیسلام، وه‌ ئه‌وه‌و‌ل که‌سێ که‌ په‌یمانی دا به‌ حه‌زه‌ت ئه‌بووبه‌کری
 سد‌دیق گه‌وره‌ی ئیمه‌ حه‌زه‌تی عومه‌ری کورپی خه‌تتاب ﷺ بوو
 وه‌ حه‌زه‌تی عومه‌ر ئه‌وه‌و‌ل که‌سێ بوو که‌ خوای گه‌وره‌ به‌ هۆی ئه‌وه‌وه
 عیززه‌ت و سه‌ره‌رزی به‌ ئیسلام به‌خشی، وه‌ فه‌رمووده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری
 خوا ﷺ جینی خۆی گرت که‌ فه‌رمووی: «الْحَقُّ مَعَ عَمْرٍ وَ عَمْرٌ مَعَ

الْحَقِّ»^۱ واته: هه‌موو کات حەق له‌گه‌ل عومەردایه، وه عومەریش له‌گه‌ل حەققه، وه له‌پاش ئەو، یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک عه‌هدو په‌یمانان به‌ست له‌گه‌ل حەزرتی ئەبووبه‌کری سەد‌دیقا وه به‌م ر‌یکه‌وتنه‌ گ‌رنگه‌ گ‌وشه‌و که‌ناری ئیسلام له‌ناو خه‌ل‌کدا نوورانی بوو، پاش ئەوه حەزرتی ئەبووبه‌کری سەد‌دیق رضی اللہ عنہ خوتبه‌یه‌کی به‌لیغی به‌رز، که به‌رابەر بوو بۆ یاسای دین بۆ خه‌ل‌ک خوت‌نده‌وه جا له‌ دوا‌ی ئەوه کووبوونه‌وه له‌ سەر دفن کردنی لاشه‌ی پیروزی حەزرتی موحه‌ممەد صلی اللہ علیہ و آله و سلم نوینه‌ری خوا‌ی گه‌وره له‌ هۆده‌ی دایکی موسو‌لماناندا حەزرتی خاتو عائیشه رضی اللہ عنہا وه ئەمه‌یش له‌سەر فه‌رمووده‌ی خودی حەزرت صلی اللہ علیہ و آله و سلم بوو که فه‌رموویه‌تی: «الْأَنْبِيَاءُ يُدْفَنُونَ حَيْثُ مَاتُوا»^۲ واته: پیغه‌مبه‌ران ده‌فن ئەکرین له‌ هەر جی‌گایه‌کدا فه‌وتیان کرد، ئاشکرایه که حەزرتیش له‌ هۆده‌ی خاتو عائیشه‌دا فه‌وتی کردبوو.

پله‌ی پینجه‌م، که بۆ ئەوان زۆربه‌رز بوو (خوا‌یان لی‌ رازی بێت) ئەوه بوو کاتی که جی‌نشین جیتی خۆی گ‌رت و ده‌فنی حەزرت ته‌واو بوو، وه هیچ خیلافیک رووی نه‌دا و حەزرتی ئەبووبه‌کر رضی اللہ عنہ له‌سەر ته‌ختی خه‌لافه‌ت جی‌گیر بوو، وه دامه‌زرا، ماره‌ سیسه‌ پیسه‌کان له‌م لاو له‌ولاوه

۱. لم أجده بهذه العبارة.

۲. سنن ابی داود (۳/۱). و فتح الباری لابن حجر (۱۵۵/۲).

سه‌ریان دهره‌ئینا و نیشانه‌ی هه‌لگه‌پارانه‌وه له دین له نیو بریک له عاره‌به‌کاندا له بریک جیدا دهرکه‌وت، وه بریک له واجباتی ئیسلامیان مه‌نع کرد.

وه هه‌روا موسه‌یله‌مه‌ی که‌زباب و درۆزن که داوای نوینه‌رایه‌تی نه‌کردو نه‌یوت: من له دوا‌ی پیغه‌مبەر ره‌ئیس‌م، دهرکه‌وت. وه هه‌روا چهن شتیکی تریش په‌یدابون، نه‌وه‌بوو چه‌زهره‌تی نه‌بوه‌کری سد‌دیق ﷺ قۆلی جیهادو تیکۆشانی هه‌لمالی له‌شکری ئوسامه، که چه‌زهره‌تی له‌کاتی خۆیدا ناماده‌ی کرد‌بوو بۆ جیهاد، به‌پێی کردو ناردی بۆ نه‌و جیگایه که دیاری کرابوو، فه‌وره‌ن نه‌و قه‌بیله‌و تاقمه‌ی که هه‌ل گه‌رابوونه‌وه داگیرکردن وه موسه‌یله‌مه‌و دارو ده‌سه‌ی کافرێ تواندنه‌وه‌و له به‌ینی بردن.

وه له‌م جیهادو شه‌پارانه‌دا زۆری له حافیزانی قورئانی پیروژ، به دهره‌جه‌ی شه‌هاده‌ت گه‌یشتن، نا له‌وکاته‌دا نه‌و دوو پیاوه گه‌وره، واته: چه‌زهره‌تی نه‌بوه‌کرو چه‌زهره‌تی عومه‌ری فارووق ﷺ رایان هاته سه‌رئه‌وه ئایه‌ته‌کانی قورئانی پیروژ کۆ بکه‌نه‌وه، چون مه‌ترسییان بوو به شه‌هید بوونی په‌رچه‌مدارانی قورئان بریک له ئایه‌ته‌کانی قورئانی پیروژ له‌به‌ین بچن، نه‌و کاته هاتن هه‌موویان کۆ کردنه‌وه، وه به‌نوسینی نوسه‌ری نه‌وه‌و له‌ زه‌یدی کورپی سابت ﷺ که ئه‌م شه‌خسه له زه‌مانی «رسول الله» ﷺ دا نوسه‌ری وه‌حی و نگا بوو، نوسیانه‌وه له به‌رگێکی

پاک و موباره‌کدا، وه له مالی حه‌زه‌تی ئه‌بووبه‌ک‌دا خه‌لیفه‌ی ئیسلام نگاداری لئوه‌ک‌را، تا گه‌یشه‌ زه‌مان و خه‌لافه‌تی حه‌زه‌تی عومه‌ری فاروق رضی الله عنه وه له دوی کۆچی حه‌زه‌تی عومه‌ر رضی الله عنه لای دایکی موسولمانان حه‌زه‌تی حه‌سه رضی الله عنه ماوه و نگاداری لئوه‌ک‌را، تا عه‌دی خه‌لافه‌تی حه‌زه‌تی عوسمان رضی الله عنه وه حه‌زه‌تی ئه‌بووبه‌ک‌ری سددیق له‌کاتی خه‌لافه‌تی خویدا له‌ نه‌خۆشینه‌که‌یدا، خه‌لافه‌ت‌نامه‌ی بو حه‌زه‌تی عومه‌ری فاروق نووسی، وه به‌ جوانی مه‌سئولیه‌تی خه‌لافه‌تی قه‌بوّل کردو ئه‌نجامیدا، وه‌ خوای گه‌وره‌ به‌ هۆی ئه‌وه‌وه‌ ئه‌سلی ئیسلامیه‌تی به‌رزه‌وه‌ کردو کاره‌کانی موره‌ته‌ب کرد، وه به‌ کرده‌وه‌ کانیشی دلانی باز کردو پازی کردن، وه به‌و شیره‌ پیاوانه‌ی که‌ هه‌موویان له‌ لانی حه‌قیقه‌تدا خویان ئاماده‌ کردبوو جیهادی کرد!

ئهو کۆمه‌له‌ ئه‌سحابانه‌ی که‌ ئه‌سحابی شمشیر و فه‌ن و باوه‌ر بوون، ئه‌وه‌بوو له‌ عه‌دی ئهو به‌رزه‌دا جه‌زیره‌تو له‌ره‌ب و ده‌ورو به‌ری، له‌ دوی ئه‌وان عراق و ده‌ورو به‌ری له‌ ده‌ستی سته‌مگه‌ران و مل‌ه‌وران ئازاد کران و رزگار بوون، وه‌ هه‌روا له‌ ولاتی عه‌جه‌م ولاتیکی زۆرو به‌رفراوانی فه‌تخ کردو رزگاری کردن وه‌کوو ئه‌هواز، ماسه‌بزان، کوردستان و ئیران. پاشان پووی کرده‌ خوونشین ولاتی میسریشی فه‌تخ کردو ئازادی کرد، وه‌ له‌ ته‌واوی ئه‌م فتووحاتانه‌دا خۆی و شوینکه‌وتوانی له‌سه‌ر کاملترین وه‌زعیه‌تیک بو چه‌سپاندن و دامه‌زران و به‌راه‌ری پیکردنی ئه‌حکاماتی

ئیسلام بوون، تا نه‌وکاته‌ی که قه‌زاو قه‌ده‌ری خوایی ویستی بوو که فهوت بکات نه‌وه بوو به‌شمشیری زه‌هراوی دلئیکی پر له کینه‌و زه‌ه‌ری مه‌جووسییه‌ت، که نه‌زان و کویردل بوو، به‌ناو نه‌بولوثلوئی موته‌جاویزو دوشمن، شه‌هاده‌تی به‌نه‌سیب بوو، نه‌وه‌بوو چه‌زره‌تی عومه‌ری فارووق رضی الله عنه به‌ر له‌وه‌ی فهوت بکات فه‌رمانی دا بو جینگه‌نشین و خه‌لیفه‌ی ئیسلام. که به‌مه‌شوه‌ره‌ت له‌نیوان شه‌ش که‌س له‌ئه‌سحابی کیرام نه‌سحابه‌کانی ره‌سوله‌للا که له‌نیوان نه‌و شه‌ش که‌سه‌شدا، دوانیان چه‌زره‌تی عوسمان و چه‌زره‌تی عه‌لی بوون یه‌کئیکیان هه‌لبژیرن و بیکه‌ن به‌خه‌لیفه‌ی ئیسلام نه‌وه‌بوو کۆمه‌لی ئه‌سحاب بوو به‌رپوه‌ بردنی کارو باری ئیسلام، به‌باوه‌رو قه‌سدئیکی خاویز، به‌بی هیچ نیگه‌رانیه‌ک چه‌زره‌تی عوسمانیان هه‌لبژارد «جزاهم الله خیراً»

وه له‌راستیا چه‌زرتی عوسمان رضی الله عنه به‌و جووره‌بوو که پئی ئومیده‌وار بوون، وه به‌جیی هئتا نه‌وه‌ی که مه‌رام و مه‌قه‌سدیان بوو، وه چه‌ره‌که‌تئیکی گه‌وره‌ی ئه‌نجام دا، وه ئه‌و فتووحاته‌ی که له‌زه‌مانی چه‌زره‌ت عومه‌ردا رضی الله عنه قه‌راربوو ئه‌نجام بده‌رین ته‌واوی کردن و ئه‌نجامیدان، وه زیاد له‌وه‌یشه‌ کارئیکی گه‌وه‌ره‌و گرنگی به‌و کارانه‌ زیاد کرد. نه‌وه‌بوو قورئانی پیروزی جارئیکتر کۆکرده‌وه بوو نه‌وه‌ی کۆمه‌لی موسولمانان له‌خوئندنه‌وه‌ی قورئاندا له‌سه‌ر شیوازی زاراوه‌ی قوره‌یش نه‌و له‌هجه‌و زاراوه‌ی که قورئان له‌سه‌ر نه‌وه‌ نازل بوو بوو قورئان

بخوینن، وه ئەم هه‌لوێستە‌یش به‌ کۆکردنە‌وه‌ی لیجە‌یه‌ك بوو له‌ زانایانی ئە‌سحاب، وه‌ له‌‌ناو ئە‌و لیجە‌ زانایانە‌دا له‌ گه‌وره‌کانیان هه‌زره‌تی عە‌لی عليه السلام به‌شداربوو، ئە‌م کارە‌یش ئە‌و په‌ری ئاره‌زوی ئیسلام و موسوڵمانان بوو، وه‌ ئە‌رزشی ئە‌م کارە‌یش به‌س خوای گه‌وره‌و زانا به‌سه‌ر هه‌موو شتێ‌ک‌دا ئە‌یزانی، ئە‌وه‌بوو هه‌زره‌تی عوسمان عليه السلام پێ‌شه‌وای موسوڵمانان فه‌رمانی دره‌رکرد به‌ نووسینه‌وه‌ی شه‌ش به‌رگ و نوسخه‌ له‌ قورئانی پیرۆز، که‌ ئە‌م شه‌ش نوسخه‌یه‌ی، دابه‌ش کرد به‌سه‌ر ولاتانی ئیسلامیدا نوسخه‌یه‌ك بۆ‌ شام، نوسخه‌یه‌ك بۆ‌ میسر، نوسخه‌یه‌ك بۆ‌ مه‌که‌ی پیرۆز. وه‌ نوسخه‌یه‌کیتر بۆ‌ به‌حرین و یه‌کیتر بۆ‌ کووفه‌ی عیراق و نوسخه‌ی ئاخریان له‌ پایته‌ختی ئیسلام که‌ مه‌دینه‌ی مونه‌ووهره‌ بوو ماویه‌وه‌.

که‌ ئە‌م نوسخه‌یه‌ مه‌شهور بوو، وه‌ ناو نرابوو به‌ نوسخه‌و مه‌سحە‌فی ئیمام، واته‌ مه‌سحە‌فی عوسمانی ئە‌وه‌بوو ویست و ئیراده‌ی خوای گه‌وره‌ به‌سرابوو به‌وه‌وه‌ که‌ فیتنه‌یه‌ك و ئازاوه‌یه‌ك په‌یدا ببیت به‌هۆی ئازاوه‌گیره‌کان، وه‌ له‌ کۆتاییدا بکیشی به‌ شه‌هاده‌تی هه‌زره‌تی عوسمان عليه السلام. ئە‌وه‌بوو شه‌هیدکرا و له‌ دوای ئە‌وه‌ ئە‌سحاب به‌ عه‌جه‌له‌ عه‌هدو په‌یمانان به‌ هه‌زره‌ت عە‌لی عليه السلام دا، وه‌ به‌یعه‌تیان پێ‌کرد، که‌ ئە‌م زاته‌ خه‌لیفه‌ی چواره‌می موسوڵمانان و خاوه‌نی زانستیکی یه‌گجار گه‌وره‌ بوو.

به‌لام هه‌زار‌ه‌ریف‌ه‌زاو‌جه‌ووی‌دین‌له‌دوای‌شه‌هاده‌تی‌حه‌زرت‌عوسمان‌له‌و‌سه‌رده‌مه‌دا‌به‌جوانی‌پاک‌نه‌بوو،‌تاریکی‌سته‌می‌ئا‌ژاوه‌که‌ده‌وامی‌په‌یدا‌کرد‌له‌کاتیکدا‌که‌نزیکانی‌حه‌زرتی‌عوسمان علیه‌السلام دا‌خوازی‌ده‌س‌کو‌تایی‌تا‌وانبارانیان‌کرد‌ئه‌وانه‌ی‌که‌راسته‌وخۆ‌له‌شه‌هاده‌تی‌حه‌زرتی‌عوسماندا‌ده‌سیان‌هه‌بوو،‌ئه‌وه‌بوو‌ئاوری‌ئه‌م‌ئا‌ژاوه‌یه‌بلیسه‌ی‌سه‌ند‌و‌شه‌ر‌له‌نیوان‌حه‌زرتی‌ئیمام‌علی علیه‌السلام و‌حه‌زرتی‌مه‌عاویه‌دا علیه‌السلام په‌ری‌سه‌ند‌و‌ده‌وامی‌په‌یدا‌کرد،‌تا‌له‌کو‌تاییدا‌کیشای‌بو‌فه‌وتانی‌زوریک‌له‌خه‌لکی‌موسولمان‌له‌و‌سه‌رده‌مه‌دا،‌پاشان‌کو‌مه‌لک‌له‌خه‌لک‌حه‌مله‌یان‌بو‌برده‌ن،‌وه‌وا‌قه‌راریان‌دابوو‌که‌هه‌ر‌دوو‌سه‌ر‌کرده،‌واته:‌حه‌زرتی‌علی‌و‌حه‌زرتی‌مه‌عاویه علیه‌السلام بکوژن،‌وه‌بریک‌شه‌یاتینو‌لئینس،‌که‌له‌و‌سه‌رده‌مه‌دا‌ما‌بوون‌ناردنیان‌تابیان‌کوژن.‌ئه‌وه‌بوو‌هه‌ردوو‌سه‌ر‌کرده‌بریندارکران،‌وه‌له‌ئه‌نجامدا‌حه‌زرتی‌علی علیه‌السلام شه‌هیدبوو-‌رۆ‌حی‌شاد-‌به‌لام‌برینه‌که‌ی‌حه‌زرتی‌مه‌عاویه علیه‌السلام ته‌داوی‌کرا‌و‌خۆشه‌وه‌بوو،‌وه‌له‌مردنی‌به‌و‌برینه‌رزگار‌بوو،‌حه‌زرتی‌مه‌عاویه علیه‌السلام له‌شیعریکدا‌ئه‌فه‌رمی:

نَجْوَتْ وَ قَدْ بَلَ الْمُرَادِيُّ سَيْفَهُ مِنْ ابْنِ أَبِي شَيْخِ الْأَبَاطِحِ طَالِبِ
واته:‌من‌نه‌جاتم‌بوو‌به‌لام‌ئینو‌مولجه‌می‌مورادی‌به‌شمشیره‌که‌ی‌گه‌یسته‌کورپی‌گه‌وره‌ی‌ئه‌بته‌حییه‌کان‌که‌ئه‌بو‌تالییه.

وه له‌م کاته‌دا خه‌لک به‌عه‌جه‌له، به‌یعه‌تیان کرد به‌هزره‌تی ئیمام
 حه‌سه‌ن کورپی هزره‌تی ئیمام علی علیه‌السلام وه ماوه‌ی شه‌ش مانگ
 له‌سه‌ر ته‌ختی خه‌لافه‌ت دانیه‌شت، وه به‌م شه‌ش مانگه‌ ماوه‌ی
 خه‌لافه‌ت، که هزره‌ت فه‌رموو بووی: دوا‌ی من خه‌لافه‌ت سی‌ساله‌،
 ته‌واو بوو، وه ماوه‌که‌ی کۆتای پی‌هات.

وه له‌کاتیدا که ئیمام حه‌سه‌ن علیه‌السلام ویستی وابوو وه وایشی به
 مه‌سه‌له‌حه‌ت زانی بو‌گه‌لی موسولمانان، که یه‌کگرتوو و پیکه‌وه‌بن، وه
 شه‌وه‌ی که هزره‌ت علیه‌السلام فه‌رموو بووی له‌باره‌ی ئیمام حه‌سه‌نه‌وه
 هینایه‌جیی، وه نه‌مه‌یش ده‌ققی فه‌رموو ده‌که‌یه: «به‌راستی کورپی من که
 نه‌م سه‌ییده‌به‌خوای گه‌وره‌نه‌یکا به‌هۆی ناشتی له‌نیوان دوو کۆمه‌لی
 گه‌وره‌له‌موسولمانان، شه‌وه‌بوو له‌گه‌ل هزره‌تی مه‌عاویه‌دا بریک که‌وتن،
 که شه‌رکی خه‌لافه‌ت بده‌نه‌ده‌ستی که سیکی‌تر، وه له‌حه‌ققی خو‌ی
 هاته‌خواره‌وه و مه‌سئولیه‌ت نه‌قل بوو، بو‌لای هزره‌تی مه‌عاویه رضی‌الله‌عنہ
 وه کار بو‌هزره‌تی مه‌عاویه، یه‌ک‌لابوو، وه شه‌وه‌قسانه‌ی که بریک له
 ئینسانه‌کان که به‌ده‌م هه‌لبه‌ست شه‌یلین هیچ کات ناوریان بو‌نادریته‌وه
 و جینگای ئیعتیبار نین. وه له‌عه‌قیده‌و باوه‌ری ئیسلامیدا سابت بووه و
 له‌سه‌ر شه‌وه‌دامه‌زراوه‌که شه‌وه‌ی سه‌حابه‌و هاو‌لی هزره‌ت بووه رضی‌الله‌عنہم
 ناوی به‌چاکه‌بیریت و به‌خراب‌باسی نکریت، چونکه‌نه‌وان چاکترین
 ئومه‌ته‌ی گه‌لی ئیسلامن، وه چاکه‌و خیری زۆری خه‌لکان ناگاته‌خیری

که‌می‌نه‌وان، وه‌هه‌رمه‌موه‌که‌یان‌کرده‌وه‌ی‌چاک و به‌رزو‌جوانیان‌له
پیتاوی‌نیسلام و دیندا‌نه‌نجام‌داوه و سابت‌بووه

پله‌ی‌به‌رزو‌شه‌شه‌میان‌بریتیه‌له‌وه‌ی‌که‌له‌سه‌ر‌جته‌ادو‌گه‌یاندنی
قورئان و سوننه‌ته‌کانی‌پیغه‌مبه‌ری‌خوا ﷺ به‌بنده‌کانی‌خوا‌پایه‌دار
بوون‌تا‌به‌رنامه‌ی‌دینیان‌ته‌حوئی‌گه‌لی‌قه‌رنی‌دووه‌م‌داوه، وه‌نه‌م
کاره‌یشه‌بۆ‌گه‌وره‌یی و شه‌رافه‌تی‌نه‌وان‌لای‌خوای‌گه‌وره‌به‌سه، وه‌نه‌م
شه‌ش‌پله‌به‌رزانه‌که‌نه‌وان‌بوویان‌نه‌سبابی‌بنه‌ره‌تی‌بوون‌بۆ‌نه‌وان‌که
خوای‌گه‌وره‌ده‌رحه‌قیان‌بفه‌رمی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ واته:

ئیوه‌له‌ناو‌نینسانه‌کاندا‌چاکترین‌گه‌ل و نه‌ته‌وه‌ن‌له‌م‌سه‌ر‌عه‌رزه‌دا.
وه‌هه‌روا‌چه‌ن‌ئایه‌تی‌تریش‌له‌باره‌ی‌فه‌زل و گه‌وره‌یی‌نه‌وانه‌وه
هه‌یه، که‌تیکرا‌نیشان‌ئه‌ده‌ن‌ئه‌و‌نه‌سحابانه‌ئه‌هلی‌نه‌جات و به‌خته‌وه‌ری
بوون، وه‌هه‌روا‌حه‌دیی‌به‌رزو‌پیغه‌مبه‌ریش ﷺ ریزو‌گه‌وره‌یی
نه‌وان‌سابت‌ئه‌کات، بۆ‌نموونه‌پیغه‌مبه‌ری‌خوا ﷺ له
باره‌یانه‌وه‌نه‌فه‌رمی: «أَصْحَابِي كَالنَّجْمِ بَأْيِهِمْ اقْتَدَيْتُمْ اهْتَدَيْتُمْ» واته:
یاره‌کانی‌من‌وه‌کوو‌ئه‌ستیره‌کانی‌عاسمان‌وانه، چۆن‌ئه‌ستیره‌کان
وه‌سیله‌ی‌شاره‌زایی‌نینسانه‌کانن‌بۆ‌نه‌نجامدانی‌کاروباریان‌له
سه‌رعه‌رزه‌دا، نه‌سحابه‌کانی‌منیش‌هۆی‌شاره‌زایی‌خه‌لکن، شوین
هه‌رکامیان‌بکه‌ون‌ریگه‌ی‌هیدایه‌تان‌پن‌نیشان‌ئه‌ده‌ن.

وه‌ه‌روا پیغهمبهری خوا^ﷺ فهرموویه‌تی: «لَوْ أَنْفَقَ أَحَدُكُمْ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدًّا أَحَدِهِمْ وَلَا نِصْفَهُ» واته: نه‌گهر یه‌کئی له‌ ئیوه به‌ نه‌ندازه‌ی کئیوی ئوحوود ته‌لا خه‌رج بکات له‌ ریگه‌ی خوادا ناگات و به‌راهه‌ر نییه‌ بو مستیک یا نیوه‌ مستیک له‌ خیری نه‌سحاب، که له‌ ریگه‌ی خوادا خه‌رجیان کردین، که‌وابوو نه‌گهر نه‌سحابه‌یه‌کی ره‌سولی خوا پر به‌ مستیک یا نیوه‌ مستیکی به‌خشینی بووینت له‌ ریگه‌ی خوادا، وه‌ ئینسانیکی غه‌یره سه‌حاییش به‌ نه‌ندازه‌ی کئیوی ئوحوودی ته‌لای له‌ریگه‌ی خوادا به‌خشینی هیشتا به‌راهه‌ر نین و هاوسان نین.

کورت‌هی و تارو که‌لام نه‌وه‌یه، مه‌حه‌به‌ته‌ی نه‌سحابی کیرام^ﷺ به‌شیکه له‌ خو‌لله‌سی باوه‌ری ئینسانی موسولمان، وه‌ به‌شیکه له‌ گه‌وره‌ترین شیعاری ئیسلام، نه‌مه له‌ کاتیکدایه که هیشتا نه‌هلی غروورو بیدعه‌و خه‌یالاتی پووجه‌ل په‌یدا نه‌بووون، واته: به‌ر له‌ په‌یدا‌بوونی نه‌مانه‌ و‌ابوو، وه‌ هه‌رکه‌سینکی دامه‌زراویش لاب‌دات نه‌وه له‌ کتیب و سونه‌تی به‌رزی پیغهمبهر لای داوه.

چون نه‌سحابی کیرام^ﷺ هه‌ره‌مه‌وه‌که‌ی نه‌و کۆمه‌ل و جه‌مه‌بوون که درخت و نه‌هالی ئیسلامیه‌تیا‌ن به‌ چاکی له‌ نه‌رزو مه‌زرای ئیسلامیدا ناشت، وه‌ له‌سه‌ر تیکۆشانی په‌سه‌ن کراوی نه‌وان بوو قه‌واره‌ی بنه‌ره‌تی خانووی ده‌وله‌تی ئیسلامی دامه‌زرا له‌زه‌مانی عه‌دی ریساله‌ته‌وه. تا نه‌م چواره‌ده قه‌رپه‌ی دوای خۆیان، وه‌ سوپاس بو خوا تا

ئاخر زه‌مان و له‌مه‌و دوایش ئه‌مبیتته‌وه، وه‌ه‌روا ئه‌سحابی کیرام ﷺ
ئهو کۆمه‌ل و جه‌مه‌ بوون که گه‌لی به‌شه‌رییه‌تیان له‌ نینو تاریکی و
نه‌زانی و نه‌فامیدا، وه‌ له‌ناو کوفرو سته‌م و فیسق و تاواندا، پزگارکرد و
ده‌ریان هینا و خستیانه‌ سه‌ر پینگه‌ی. هیدایه‌ت و نووری زانست و
باوه‌رو خواپه‌ره‌ستی، ئهو خویه‌ی که په‌روه‌رش ده‌هنده‌ی هه‌موو
عاله‌میانه، که‌وابوو واجبه‌ له‌سه‌رمان که مه‌حه‌به‌تی ئه‌وانمان ببیت، وه
شوکرانه‌یان بکه‌ین بو ئه‌وه هه‌موو چاکه‌یه که کردیان له‌گه‌ل
موسولماناندا، خوی گه‌وره‌ له‌وان پازی بیت، وه ئه‌وان پازی بکات، وه
هه‌روا پازی بیت له‌ که‌سانیکیش که شوین که‌وتووی ئه‌وانن به‌چاکه‌ تا
پوژی قیامه‌ت. ئامین!

«خۆش ویستنی پیشه‌وایان و تیکۆشه‌رانی به‌رزى»

ئایین»

هه‌روا خۆش ویستنی پیشه‌وایان تیکۆشه‌رانی زانست و دین لازم و نه‌رکی سه‌رشانی موسولمانانه، وه شارراوه‌و پۆشیده نییه له‌سه‌ر هه‌یج که‌سێک و ئاوه‌زدارێک، که قورئان و حه‌دیس هه‌ردوکیان نه‌ساس و بنه‌ره‌تى دینی موبینی ئیسلامن، به‌لکوه‌ ئه‌ساسی یه‌که‌م قورئانی پیرۆزه، چون قورئان نه‌و کتیبه‌یه‌ فه‌رمان نه‌دا، که فه‌رمانبه‌رداری پێغه‌مبه‌رى خوا بکری ﷺ وه پێی سپی‌راوه‌ و له‌ نه‌ستۆیدا یه‌ که‌ به‌یانی قورئانی پیرۆز بکات بۆ گه‌لى موسولمانان

وه له‌ ئایه‌ته‌کانی قورئانی پیرۆزه له‌سووره‌تى نه‌هلدا ئایه‌تى ژماره‌ چله‌ و چوار نه‌فه‌رمی:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ واته‌: ناردمانه‌ لای تو‌ نه‌و قورئانه‌ی که‌ دلانی بی‌ناگا رانه‌چله‌ کینێ تا تو‌ به‌یانی حه‌لال و حه‌رام و نه‌حکامات بکه‌ی بۆ خه‌لك.

وه ئاشکرایه عمه‌ل به قورئان و سوننه‌تی پیغمبر ﷺ پینویستی به زانستی نهو دوو سه‌رچاوه گرنکه هه‌یه، که نه‌وه‌یش موجته‌هیدان و تیکۆشه‌ران پیتی گه‌یشتوون و نایل بوون، نه‌و موجته‌هیدانه‌ی به ته‌واومانا ئاگادار بوون به‌سه‌ریانا که نه‌و ئاگاداریشه بریتی بوو له ئاگادار بوون به‌سه‌ر له‌فزو نه‌حوالاتی له‌فز، وه‌کوو ئیعراب، بینا، ئیشتیفاق، ئیعلال، ئیبدال، چه‌زف، ئیدغام وه... وه هم ئاگادار بوون به‌سه‌ر مانای نه‌و له‌فزانهدا که چه‌قیقه‌ت و مه‌جازو مانای مه‌نقوول و موشته‌رک و موخته‌سس و موجه‌ل و موبه‌یین، وه هه‌روه‌ها مانای ناسخ و مه‌نسوخ و عام و خاس و موته‌لق و موقه‌یه‌د، وه... وه هم ئاگادار بوون به‌سه‌ر شیوازه‌کانی ده‌لآله‌تی له‌فزدا، وه‌کوو «دلالة النَّص»، «دلالة الإِشارة» و «دلالة الأیماء»، و «اقتضاء النَّص» دا وه... وه هه‌روا شاره‌زا بوون به‌سه‌ر نه‌و شتانه‌دا که ئایه‌تیاں له‌باره‌وه نازل بووه، وه هه‌روه‌ها نه‌و شتانه‌ی، که هۆی نازل بوونی ئایه‌ته‌کانی قورئان بوون.

وه هم ئاگادار بوون به‌سه‌ر جیگا‌کانی ئیجماع و ئیئتییافی ئیجماعدا، وه به‌سه‌ر ئیختیلاف و رپ‌یگا‌کانی به‌گژی به‌کداچوونی به‌لگه‌کاندا، وه ئاگاداری به‌سه‌ر نه‌و شته‌ بنه‌ره‌تیانه‌دا په‌یدا نابیت مه‌گه‌ر به‌زانینی نه‌و شتانه‌ نه‌بی که باسماں کردن، وه په‌له‌ی ئه‌م زانسته‌یشه به‌گشتی بو که‌س ده‌س نادات مه‌گه‌ر بو پیشه‌وایانی تیکۆشیه‌ر، که ئاگادار بوون به‌سه‌ر ته‌واوی نه‌و شتانه‌دا که باسماں لئوه‌کردن به‌تایبه‌ت ئاگادار بوون به‌سه‌ر

هۆکانی زالکردن و تهرجیح دانی مه‌سائیلدا، ئه‌وه‌یش به‌ده‌س دیت له قووه‌ت و زه‌عیفی به‌لگه‌کان و سه‌نه‌ده‌کان، وه له دروستی جوانی و زه‌عیفی و لاوازی پله‌ی به‌لگه‌کان، وه ئه‌و کۆمه‌له‌ ئینسانانه‌یش که ناگادار بوون ئه‌وانه‌ شیواو پیاوی سه‌لاحیه‌ت و زانیاری ناوه‌ندی بوون، وه ته‌نها ئه‌وان ناگاداری فیه‌قی دینی بوون، که له سووره‌تی ته‌وبه‌دا له‌ئایه‌تی ژماره سه‌دو بیست و دوو ئه‌فه‌رمی:

﴿فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ واته: ئه‌وه بۆ ناچن کۆمه‌لێک له هه‌موو گرووپ و فیرقه‌یه‌ک له‌وان تا فیری زانیاری فیه‌قی دین ببن، واته: با‌ب‌چن فیری فیه‌قی دینی ببن. وه هه‌م له فه‌رمووده‌ی بی‌غه‌مبه‌ری خوادا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی:

«مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَيُلْهِمْهُ رُشْدَهُ»^۱ ئه‌و زانا به‌رزانه مه‌قسوود و مه‌نزورن واته: هه‌رکه‌سی خوای گه‌وره بیه‌وی و ویست و ئیراده‌ی خیری پێ بکات شاره‌زای ئه‌کات له دینا، وه ئاوه‌زو سه‌لاحیه‌تی پێ فیرئه‌کات و ئه‌یخاته دلێه‌وه.

جا هه‌ر به‌م بۆنه‌وه خوای گه‌وره له نێوان ئینسانه‌کاندا پله‌ی نه‌زانی و زانیی قه‌رارداوه و دیاری کردووه که له سووره‌تی نه‌حلا ئایه‌تی ژماره چل و سێدا ئه‌فه‌رمی:

۱. صحیح بخاری (۱/۱۹۹). و مسلم (۵/۲۳۶).

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^۱ واته: پرسیار بکهن نَبِوه له نه‌هلی زانست نه‌گهر نَبِوه نازانن و شاره‌زا نین.

وه‌ه‌ه‌روا خ‌وای گه‌وره له سووره‌تی یووسفدا له نایه‌تی ژماره حه‌فتاوشه‌ش پله‌ی به‌رزی بۆ زانایان دیاری کردوو و فه‌رموویه‌تی:

﴿وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾^۲ واته: له ژووره‌وی هه‌موو زانایه‌ک خاوه‌ن زانستیکی تر هه‌یه که له‌و زانستی زیاتره.

وه هه‌روا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پله‌و ریزی بۆ زانایان دیاری کردوو فه‌رموویه‌تی:

«إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ وَاجْتَهَدَ وَ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَ إِذَا اجْتَهَدَ وَ أخطأَ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ»^۳ واته: نه‌گهر که‌سی له حوکم فه‌رمایانی دین حوکمی کردو تیکۆشانی بوو، وه شته‌که‌ی ده‌رک کرد نه‌وه پاداش و جه‌زای دووچه‌ندانی هه‌یه لای خ‌وای گه‌وره، وه نه‌گهر حوکمی کردو تیکۆشانی بوو، وه شته‌که‌ی ده‌رک نه‌کردو به‌هه‌له‌دا چوو نه‌وه لای خوا یه‌ک پاداشی بۆ دیاری نه‌کرئ له‌به‌ر تیکۆشانه‌که‌ی، جا له‌م فه‌رمووده‌یه‌دا نوینه‌ری خوا ﷺ بۆ نه‌و موجته‌هیده‌ی که ده‌رکی حه‌ق نه‌کات له تیکۆشانه‌که‌یا، دوو پله دیاری نه‌کات، یه‌کئ بۆ زه‌حمه‌ت کیشانه‌که‌ی، دووه‌م بۆ نه‌وه‌ی ده‌رکی حه‌قی کردوو له تیکۆشانه‌که‌یا، به‌لام بۆ نه‌و

۱. الالمام بأحاديث الأحكام قشيري (۱/۳۵۰).

موجته هیده ی که له تیکۆشانه که یا ده رکی حق ناکات و به هه له دا چوو ه یه ک پاداش دیاری نه کات نه وه بیش له بهر تیکۆشانه که یه تی . جا نه گه ر که سه ی پرسیار بکات بلیت: نه وه بۆ چینی نه وه وئ، که سه حابه ی کیرام بوون نیازیان به شویتکه وتنی نه م شتانه نه بووه؟ له ولامدا نه لئین نه وه سه حابه به رزانه له ژیر سایه ی چه تری پر به ره که تی پیغه مبهری خوا ﷺ ژیاون که پیغه مبهری خوا ﷺ خوی ناگادار و زانا به حقیقه ت و کاکله ی قورئان بووه، وه له سهری بووه نه وه ی که نیازو پیویسته باسی بکات و به یانی کات و سوودو که لکیان پی راگه یه نی .

وه کوو سوودو که لکی باوک و دایک بۆ منداله چکۆله کانیان به بی نه وه ی نه وه مندالانه نیازیان به ناسینی هیچ نه وعه پیشه یه ک و هۆیه ک بییت، که واته لای نه وان نه وه نه وعه عورف و ئیستیلاحتانه نه بوون، وه نیازیان به ناسینی رینگاکانی ده لاله ته کان نه بووه، که فلان شت ده لاله تی چۆنه یا چۆن نییه (نه وه ده لاله تانه ی که له پیشه وه باسمانان کردن) به لام چینی دوایی که چینی تابعینه، واته شویتکه وتوانی نه سحاب، نه وان دوورکه وتبونه وه له پیغه مبهری خوا ﷺ ناچار خویان مه شغوول کرد به سه عی و ته لاش و تیکۆشان بۆ به ره ره سی کردنی و شه کانی قورئانی پیروژ و سوننه ت له سه ر تیشکی مانای لۆغه تی عه ره ب، وه نه هلی عورفی عام و خاس و جینگاکانی به کارگرتنی و ئیستیلاحت، که و ابوو بۆیان

جۆرنه‌بوو که به نه‌تیجه بگهن به‌بین ئه‌و شتانه‌ی که باس کران. جا پاش ئه‌وه ئه‌ستیره‌کان پیشه‌وایانی موجه‌هید له‌گۆشه‌و که‌ناری عاسمانی زه‌مانی تابعیندا ده‌رکه‌وتن و په‌یدا‌بوون، خوا له‌هه‌موویان رازی بیت نامین.

یه‌که‌م شه‌خسیه‌تی ناودار ئیمام و پیشه‌وای موسولمانان به‌ناو ئیمام ئه‌بوو حه‌نیفه‌ی کورپی نوعمانی کورپی سابتی کوفی رضی الله عنه بوو که به‌خرمات هه‌ژده‌نه‌فر له‌سه‌حابه‌ی پیغه‌مبهری خوا گه‌یشتوو و چاوی پینکه‌وتوون، وه‌له‌شه‌ش که‌سیان حه‌دیسی پیغه‌مبهری خوا‌ی وه‌رگرتوو، وه‌هاوکات له‌عه‌سری ئه‌بو حه‌نیفه‌دا زۆرینک له‌موجه‌هیدان له‌هه‌موو قه‌بیله‌کان په‌یدا بوون، وه‌دوای ماوه‌یه‌کی که‌م ئیمامی به‌رزو پیشه‌وای موسولمانانی «دار‌ال‌هجره» واته: مه‌دینه‌ی مونه‌وه‌ره‌ی پیروز مالکی کورپی ئه‌نه‌سی یه‌مانی رضی الله عنه په‌یدا‌بووه.

وه‌له‌پاش ماوه‌یه‌کی تر ئیمام و پیشه‌وای گه‌وره‌ی ئیسلام موحه‌مه‌دی کورپی ئیدریسی موته‌للیبی مه‌شه‌وور به‌شافعی رضی الله عنه په‌یدا بووه، که‌ئهم شه‌خسه‌ پال‌دراوه‌ته‌لای باوه‌گه‌وره‌ی که‌شافعی ناو بووه. وه‌له‌پاش ئه‌ویش ئه‌حمه‌دی کورپی حه‌نبه‌لی شه‌بیانی رضی الله عنه په‌یدا بووه، وه‌هه‌روا زۆرئ‌تریش غه‌یری ئه‌و چوار شه‌خسیه‌ته‌گه‌ورانه‌له‌پیشه‌وایانی به‌رز په‌یدا‌بوون، وه‌کوو سه‌فیانی سه‌وری و سه‌فیانی کورپی عوبینه رضی الله عنها وه‌غه‌یری ئه‌مانه‌یش ئه‌شخاسی‌تریش بوون، وه‌هه‌را

نیمامان و پیشه‌وایانی‌تر که له زانستی قورئان و سوننه‌تدا و له ناسینی مه‌واردی هاتنه خواره‌وه‌ی قورئان و له ناسینی جینگاکانی یه‌ك گرتن و جینگا خیلافه‌کاندا و له رای ئه‌سحابی کیرامدا تیرو پیر بوون، ئه‌وه‌بوو خوای گه‌وره بریک له‌وانی موه‌ففق و سه‌رکه‌وتوو کرد بۆ ته‌دوین و ئارای خوئی له رینگه‌ی ئیستینبات و هه‌لگۆزینی ئه‌حکام له قورئان و له سوننه‌تدا که ئه‌وانیشه بریتی بوون له‌و چوار پیشه‌وا ناو‌دارانه که مه‌عرووف و ناسراون، یه‌که‌م: نیمام ئه‌بووحه‌نیفه. دووه‌م: نیمام مالک. سییه‌م: نیمام شافعی. چواره‌م: نیمام ئه‌حمده، ره‌حمه‌تی خواله‌سه‌ر هه‌مویان بی‌ت، ئامین. وه بریکیش له‌وانه مه‌زه‌به‌که‌ی ته‌دوین و جه‌ماوه‌ری نه‌کرا، مه‌گه‌ر ئه‌و به‌شهی نه‌بی‌ت که گه‌یشته ده‌ستی خه‌لکان، وه بۆ خه‌لک ده‌رکه‌وت، که رینگه‌ی هه‌لگۆزینی نیمامه‌کان ئه‌وانه‌ی که مه‌زه‌به‌که‌یان ته‌دوین کراوه چۆن بووه، وه به ناگاداری به‌سه‌ر ئه‌وا دلّی خه‌لکان بازبوو و کراوه و عیلمیان په‌یدا کرد به‌سه‌ریا.

مه‌سه‌له‌ن بۆ نمونه ئه‌وه نیمامی شافعیه رحمه‌الله‌علیه ده‌ستیکی بالای بووه به سه‌ر ته‌دوینی مه‌زه‌به‌که‌یدا، مه‌سه‌له‌ن کتیبی «الرساله»ی له ئوسولّی فیه‌دا داناو، وه به‌سه‌ر ئه‌م ئه‌رزهدا به‌زۆری له زمانه‌کانی دنیا ته‌رجه‌مه کراوه.

هه‌ر به‌م بۆنه‌وه کرده‌ی زۆربه‌ی کۆمه‌لّی ئیسلامی له گۆشه‌و که‌ناری دنیا دا له‌سه‌ر عه‌مه‌لّ کردن به مه‌زه‌به‌ی ئه‌وان دامه‌زراوه و سابت بووه،

وه کهس له عه مه لکردن به مه زه بهی ئه وان خار یج نه بووه، مه گه که سینک گه یشتبته پله ی بهرزی ئیجتهاد له پیشنان وه کوو سه فیانی سه وری و سه فیانی کوری عویینه عَلَيْهَا وه... وه له سه ر ئه ساسی ئه وه ی که باس مان کرد له به یان و ته وز یج دان، واجبه و پئویسته له سه ر هه موو که سینک که پله ی زانیاری نه گه یشتبته پله ی ئه و موخته هیدانه، شوینکه وتووی یه کئ له و چوار ئیما مه بیت له ئه حکامدا تا له سه ر چا ورۆشنی بر وا، وه گه رنه عه مه ل و کرده وه به هر شه ر یعه تیک یا حه دیسیکی پیرو ز، به بی ناسینی باقی نایه ت و فه رموده کانی تر و به بی چا ورۆشنی له بواری به گز یه کدا چوونی به لگه کان و ته رچ یج دانی به لگه کان، ئه وه کرده وه یه که که دووره له هر ئیسانئیکی سه عاده تمه ند.

جا بزانی ههروه کوو مه حه بهت و ریزو خو ش ویستن بو موخته هیده کان لازم و پئویسته، مه حه بهتی باقی زانیانی نایینی ئه وان هی، که بنه رت و دانانی زانسته کانیان به دهس بووه، وه به ئه رکی سه رشانی خو یانیان زانیوه لازمه و زه رووره، ئه و زانسته عاره بیانه ی که له سه ر خولانه وه ی ته گه ری ئه وان قورئان و سوننه ت ئه ناسرین، وه کوو عیلمی نه حو، سه رف، لؤغه ت، به لاغه، فه ه، ئوسوولی فه ه، ئوسوولی دین، وه...!

ئهم هه یه ته، هه یه تیکه که مه سئولیه تی راگه یاندنی ئیسلامیان وه ئه ستو گرتووه، وه له سه ر ئه و راگه یاندنه دینی ئیسلام راوه ستاوه، وه له

هەر عه‌سرو کاتی‌کدا ئه‌گه‌ر کۆرێک و هه‌یه‌تیک له‌سه‌ر حوکمێک کۆبوونه‌وه، واجب‌ه‌ په‌یره‌و‌ییان‌ لێ‌بکری، له‌به‌ر فه‌مووده‌ی زاتی‌ خوای‌ گه‌وره‌ له‌سووره‌تی‌ نێسادا‌ نایه‌تی‌ ژماره‌ سه‌دو‌ پازده‌ فه‌رموویه‌تی:

﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ واته: هەر کەسێ بە پی‌چەوانه‌ی‌ فه‌رمان‌ و ده‌ستووری‌ نوینه‌ری‌ خوای‌ گه‌وره‌ بجوێته‌وه‌ له‌و‌ شتانه‌یدا‌ که‌ پی‌نجه‌مبه‌ری‌ خوا ﷺ هیناویه‌تی‌ پاش‌ نه‌وه‌ی‌ که‌ حه‌ق‌قی‌ بو‌ ده‌رکه‌وت، وه‌ رێگه‌یه‌ک‌ بپێوی‌ که‌ جیاوازه‌ له‌ رێگه‌ی‌ موسوڵمانان‌ و ئیمانداران، واته‌ به‌رێگه‌یکدا‌ بر‌وا‌ که‌ پی‌چەوانه‌ی‌ رێگه‌ی‌ موسوڵمانان‌ بیت، ئیمه‌ نازادی‌ ئه‌که‌ین‌ له‌سه‌ر‌ ئینختیاری‌ خو‌ی‌ هه‌رشتیک‌ی‌ نابار‌ هه‌ل‌ ئه‌بژیری‌ با‌ هه‌لبژیری، وه‌ له‌ ئاخردا‌ داخ‌لی‌ جه‌ه‌ننه‌میشی‌ ئه‌که‌ین، که‌ خرابترین‌ ماواو‌ مه‌سکه‌نه‌ بو‌ی.

که‌وا‌بوو‌ پێویسته‌ خو‌تان‌ پارێزن‌ له‌ نه‌زانی‌ و نه‌زانکاری، وه‌ له‌سه‌ر‌ ئیوه‌یه‌ فیربوونی‌ زانست، چون‌ پی‌نجه‌مبه‌ری‌ خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«مَرْحَبًا بِطَالِبِ الْعِلْمِ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ» واته:

خۆشبه‌ختی‌ بو‌ که‌سێکه‌ که‌ به‌شوێن‌ زانستا‌ نه‌گه‌رێ، به‌راستی‌ فریشته‌کانی‌ په‌روه‌ردگار‌ ب‌الی‌ میه‌ره‌بانی‌ و نه‌وازش‌ و به‌زه‌یی‌ رانه‌خه‌ن‌ بو‌

كەسانىك كە بەشوینى زانستا ئەگەر پەن وە داخووزى زانست ئەكەن!
وە لەسەر ئىتووە كۆمەلى موسولمانان كە شىوہى دەرس خویندن و
داخووزى زانستان، وەكوو زەمانى زوو، دووبارە بكەنەو، واتە: لەسەر
شىووزى قەدیم عىلمەكان فەربەن و بیان خوینن، مەسەلەن بەر لە ھەموو
شتى دەس بە خویندن سەرف و نەحو بکەن و پەزمانى عەرەب و
عىلمى بەلاغەت و فەقھ و ئوسوول وە... فەربەن، چون كە سىك لە
پەگەى ئوسوولەو بەروا ئەو پەگەى گەشتن بە مەتلەبى بەروا!

مه‌ه‌به‌تی پیاوچاکان و سألحان

خوای پاک و میهره‌بان به‌یانی کردوو‌ه که به‌راستی سألحین له‌جومله‌و ره‌دیفی‌ئو که‌سانه‌ن که‌خوای‌گه‌وره‌نیعمه‌تی به‌سه‌ردا ر‌ژاندوون له‌دو‌نیا و‌ئاخیره‌تدا، خوای‌گه‌وره‌له‌سووره‌تی نیساء‌ئایه‌تی ژماره‌شه‌ست و‌نۆو‌حه‌فتادا، ئه‌فه‌رمی:

﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ واته: هه‌رکه‌سئ‌فه‌رمانی‌خواو‌نوینه‌ری‌خوا‌ببا به‌رپۆه‌ئه‌وانه‌له‌رۆژی‌قیامه‌تدا وان‌له‌گه‌ل‌ئو‌که‌سانه‌دا که‌خو‌انیمه‌تی‌خۆی‌به‌سه‌ر‌ئه‌واندا ر‌ژاندوو‌ه، وه‌پله‌ی‌هه‌ره‌به‌رزی‌پیداون، وه‌کوو‌جه‌ماعه‌تی‌نوینه‌ران، راست‌ویژان، شه‌هیدان، پیاوچاکان، سألحان، وه‌ئهم‌تاقمه‌ئینسانانه‌یش‌چاک‌ره‌فتیق‌و‌هاوه‌ئینکن.

وه‌ئهم‌یشه‌فه‌زل‌و‌گه‌وره‌بییه‌که‌که‌له‌لایه‌نی‌خوای‌گه‌وره‌وه‌پتیا‌به‌خشاوه‌و‌عه‌تا‌کراوه، وه‌خوای‌گه‌وره‌خۆی‌ئاگایه‌و‌زانایه، وه‌ته‌نها‌خۆی‌به‌سه‌و‌کافی‌ه‌که‌به‌سه‌ر‌هه‌موو‌شتیکدا‌عیلمی‌هه‌یه‌و‌خه‌به‌رداره

و گومانیش له‌وه‌دا نییه هه‌ر له‌و راستانه‌ن، وه له‌ه‌ریزی ئه‌وان ئه‌ژمیرریت، ئینسانانیک که‌خوا فه‌رمانی داوه به‌کۆمه‌لی به‌شه‌رییه‌ت که‌له‌گه‌لیاندا بن له‌دونیا‌دا، وه‌هه‌لس و که‌وتیان وه‌ک ئه‌وان بیت تا‌قمی راس‌ت و یژان، خ‌وای گه‌وره له‌سووره‌تی ته‌وبه‌دا له‌ئایه‌تی ژماره‌سه‌دو ئۆزده ئه‌فه‌رمی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ واته: ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که‌خواه‌ن ب‌روان و ئیمان‌تان ه‌یناوه به‌خواو پ‌یغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ب‌ترسن له‌خوا و خ‌وتان ب‌پاریزن له‌و شتانه‌ی که‌خوا مه‌نعی کردوون، وه به‌ج‌ی ب‌ینن ئه‌و شتانه‌ی که‌خوا فه‌رمانی پ‌یداون و له‌گه‌ل راستان و راس‌تو‌یژان دا بن.

وه گومان و شه‌ک له‌وه‌دا نییه مه‌قسوود به‌بوون له‌گه‌ل راس‌تو‌یژان نه‌وه‌به که‌له‌گه‌لیان هه‌لس و که‌وتان بیت، وه له‌گه‌لیاندا دانیشن و ره‌ف‌تیان ب‌که‌ن.

وه له‌باوه‌رو کرده‌وه‌ی ئیسلامیشدا شو‌ئینان که‌ون، وه ح‌یکمه‌ت له‌مه‌یشدا ئه‌وه‌یه که‌د‌لی ئه‌و راس‌تو‌یژانه به‌نووری ئیمان ر‌وشنه‌و داگیرساوه، وه پ‌ر له‌ترسی خوا‌یه، وه ش‌تیکی سو‌روشتی و ته‌بیعیه هه‌رکه‌س‌ن له‌نوورو ر‌وشنایی نزیکه‌وه بیت به‌و نوورو ر‌وشناییه، ر‌وشنایی وه‌رته‌گرئ، وه ر‌یگه ده‌رته‌کات و له‌د‌لیا شع‌وروو ئاوه‌زی روش‌د ئه‌کات و ز‌ۆرته‌بیت، چون نو‌ئنه‌ری خوا ﷺ له‌فه‌رمووده‌یه ک‌یا که‌ئه‌بی مووسا ر‌یوا‌یه‌تی کردووه و حه‌د‌یسه‌که‌یش سه‌ح‌یحه فه‌رموویه‌تی:

«إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَ جَلِيسِ السُّوءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَ نَافِعِ الْكَبِيرِ، فَحَامِلِ الْمِسْكِ إِذَا أُنْ تَبَاعَ مِنْهُ وَ إِذَا أُنْ تَجَدَّ مِنْهُ رِيحاً طَيِّباً وَ نَافِعِ الْكَبِيرِ إِذَا أُنْ يَحْرِقُ ثِيَابَكَ وَ إِذَا أُنْ تَجَدَّ مِنْهُ رِيحاً خَبِيثَةً» واته: وینه‌ی دانیشتن له گه‌ل ره‌فیقی صالح و پیاوچاکدا، وه وینه‌ی دانیشتن له گه‌ل ره‌فیقی خرابدا، وه کوو دانیشتن و ره‌فیقی دوو که‌سینکه که یه‌کینکیان میسک و بؤنخۆشی پی‌بیت و نه‌وی تریشیان خه‌ریکی ده‌ماندنی کوره‌ی ناسنگه‌ری بیت، نه‌ویانه که بؤنخۆشی پییه یا لئی نه‌ستینی بؤنخۆشیت ده‌س نه‌که‌وی، یا له بؤنه‌که‌ی نیستیفاده‌و که‌لک ورئه‌گریت، وه ره‌فیقی و دانیشتن له گه‌ل نه‌و که‌سه‌ی که کووره‌ی ناسنگه‌ری گه‌رم نه‌کات و نه‌یده‌میننی، یا لیباسه‌که‌ت نه‌سووتینی و پزیسکی لی نه‌که‌وی یا بؤنی ناخۆشی ناسنه سووتاو نه‌چی به‌سه‌رتا.

که‌واته ره‌فیقی پیاو چاک و پیاو خراب به وینه‌ی نه‌و دوو شتانه‌بوون که باسمان لئوه‌کردن، وه مه‌نشئه و ریشه‌ی خۆشبه‌ختی نه‌و راستویژانه‌ نا به‌م جووره‌یه، سه‌حابه‌ی کپرام عليه السلام له گه‌ل نه‌وه‌یشدا به شیوه‌ی گستی سه‌داقت و راستیان بووه برئکیان به بؤنه‌ی زیاده دانیشتن له خزمه‌ت ره‌سوله‌للا عليه السلام جیاوازیه‌کیان بووه که نه‌وانی تریان نه‌یانبووه، وه نیمتیازه‌که‌یشیان به‌وه بووه که به‌زۆری تیکۆشیون نه‌خلاقیان وه‌کوو نه‌خلاق‌ی رۆحی ره‌سوله‌للا بیت، له راستی و له سه‌برو خوگریدا و له حوزووورو موراقه‌به‌ی زاتی په‌روه‌ردگارا و هه‌روا له نیخلاس و عه‌مه‌لداو

پایه‌داری له سه‌ر تیغ‌کرین و زی‌کرو ئومیدو ترس و خه‌وفدا، وه ئه‌مانیشه شته‌په‌یه‌کن که دلی ئینسان نوورانی و شوعله‌وهر ئه‌که‌ن و دلی ئینسان باز ئه‌که‌ن، وه له راستیا کۆمه‌ئی زۆر له ئه‌سحابی کیرام ئه‌م به‌رت‌ه‌ریانه ده‌س که‌وتوو، که یه‌کن له‌وانه‌ جه‌زه‌تی ئه‌بو‌به‌کری سد‌دیق بو‌وه ع‌ع که به‌ش‌تویه‌کی عام له‌گه‌ل پی‌غه‌مبه‌ردا بو‌وه ع‌ع و مو‌لازمی بو‌وه، مه‌سه‌له‌ن له‌هه‌ووه‌له‌وه تا ئاخ‌ر له‌کاتی خو‌شی وه له‌کاتی ناخو‌شیا بو‌وه وه شو‌ینکه‌وتووی پی‌غه‌مبه‌ر بو‌ه له‌هه‌موو حاله‌تیکدا له‌حالته‌تی سک‌وت و بئ‌ده‌نگیا و له‌حالته‌تی رو‌وکردن بۆ‌لای خوای گه‌وره و له‌حالته‌تی زی‌کرو فیکرا، تا نووری ئیمان زال بو‌و به‌سه‌ر دلی پ‌رنووریا، وه به‌م ش‌تویه دلی بازبو‌وه و کراوه‌ته‌وه و نه‌فسی پاکی گه‌یش‌توو به‌ئاخ‌ر پله‌ی نه‌فس پاکی و رازاوه‌یی، وه له‌دلی پ‌یرووزیا حیل‌م و خو‌گری قه‌راردابوو، که به‌هۆی ئه‌وه‌وه به‌رت‌ه‌ری په‌یدا‌کرد به‌سه‌ر غه‌یری خویدا له‌یاره به‌رزه‌کانی.

وه‌به‌م بۆ‌نه‌وه کۆمه‌ئیک‌ی زۆر له‌ئه‌سحابی کیرام شو‌ینکه‌وتووی بو‌وبوون، وه‌کوو سه‌لمانی فارسی و غه‌یری سه‌لمانی‌ش، وه‌هه‌روا شو‌ینکه‌وتووی سه‌لمانی‌ش بو‌وبوو قاسمی کوری مو‌حه‌مه‌د، وه شو‌ینکه‌وتووی قاسم بو‌وبوو ئی‌مام جه‌غفه‌ری سادق، وه‌هه‌روه‌ها موسو‌لمانان شو‌ین که‌وتووی ئه‌و ئاداب و کردارانه‌ی بوون، وه‌ناوبراوه ئه‌و ئاداب و کردارانه به‌ئادابی سیددیقیه، هه‌روه‌کوو شو‌ینکه‌وتووی گه‌وره‌ی ئی‌مه جه‌زه‌ت عه‌لی که‌وتبوو له‌ئاداب و زی‌کرو فیکری پاک و

خاونداندا شه‌یخ حه‌سه‌نی به‌سری، پاشان له دوای ئەو شوینکه‌وتووی بووبوون له ئاداب و رێباز دا زه‌نجیره‌وار تا گه‌یشتیوووه‌ جوونه‌یدی به‌غدادی کوری موحه‌مه‌دی به‌غدادی، وه‌ ئەو ئاداب و کردارانه، ناو براوه‌ به‌ئاداب و کرداری جوونه‌یدییه‌ یا رێبازی جوونه‌یدییه‌، وه‌ خه‌لکان تا ئەمرۆ له‌ سه‌ر ئەو ئاداب و رێبازه‌ چوون و ده‌وامیان کردوووه‌، وه‌ هه‌موو ئەم ئاداب و رِسوومه‌ به‌شوینکه‌وتن له‌ بۆ پێغه‌مبه‌ری خوا بووه‌ ﷺ وه‌ عه‌ینی ئاداب و ئەخلاق‌ی ئەو بووه‌ وه‌ هه‌یچکام له‌و ئاداب و ئەخلاقانه‌ خارج له‌ شوینکه‌وتنی کتاب و سوننه‌ت نین که‌وابوو دڵی موسوڵمانان نوورانی بووه‌ به‌و ئاداب و نووران‌ه‌ی حه‌زرت‌ه‌ ﷺ وه‌ تیکرا هه‌ر هه‌مووه‌ که‌ی دوورکه‌وتوو نه‌توه‌ له‌ شوینکه‌وتن هه‌واو ته‌به‌عه‌یه‌ت کردن له‌ په‌زائیلی نه‌فسی نه‌مماره‌، وه‌ هه‌رکات دنیا به‌ هۆی هه‌واو هه‌وه‌سه‌وه‌ تاریکتر نه‌بوو دڵی ئەوان به‌ هۆی هه‌یدایه‌ت و رێنمونییه‌کانی حه‌زرت‌ه‌وه‌ ﷺ نووران‌یتر نه‌بوو، وه‌ ئاسه‌واره‌ که‌ی له‌ که‌رامه‌ت و «خارق‌ العاده‌» له‌وانه‌وه‌ جوانتر ده‌رئه‌که‌وت و ئاشکرا نه‌بوو، وه‌ له‌ گه‌ڵ ئەوپراستییه‌شدا زانراوه‌ که‌ گه‌وره‌ترین و به‌رێزترین که‌رامه‌ت بۆیان خوڤگری و پایه‌داری ئەوان بوو له‌سه‌ر به‌رنامه‌ی دین.

جا به‌م بۆنه‌وه‌ که‌ گه‌لی ئیسیلامی به‌گه‌وره‌ترین ئوممه‌ت ناوبراون، وه‌ له‌ ناوخه‌لکاندا هه‌یچ کات چ له‌مه‌و پێش و چ له‌مه‌و دوا زه‌مان خالی نه‌بووه‌ و نابێ له‌ تایفه‌یه‌ک، وه‌ گرووپێک له‌سه‌ر حه‌ق نه‌بن، تا رۆژی،

قیامت به‌رپا نه‌بیت، وه له راستیا حه‌ق ته‌ن‌ها شوینک‌ه‌وتنی خا لیس و بی‌ده‌غیلله‌یه بو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له و شتانه‌یدا که له‌لایه‌نی زاتی خواوه هیناویه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:

«مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطْرِ لَا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ»^۱ واتسه: وینسه و نمونه‌ی ئوممه‌تی من وه‌کوو وینسه‌ی باران وایه نازانری ئه‌ووئه‌که‌ی چاکه و خیره یا ئاخره‌که‌ی، وه له‌لای هه‌موو ئینسانیک‌ی عاقل و به‌ئینساف رونه شوینک‌ه‌وتنی خالس و بی‌غش ئه‌وه بووه که ئه‌سحابی کیرامی ره‌سولی خوا ﷺ بوویانه، وه یا که‌سی له ریبازی ئه‌وانه‌وه بچیت تا رۆزی قیامت.

که‌واته ئه‌و کۆمه‌له‌ سالحانه‌ی که ریگه‌ پيشانده‌رانی حه‌ق و دین بوون بو گهل و نه‌ته‌وه‌کان شتیک که ئه‌وان کردوویانه، وه‌کوو خه‌لوه‌کیشان یا رۆژوو گرتن یا زیکر کردن له ئیواره و به‌یانیدا یا ئه‌وه‌ی که وینسه و نمونه‌ی ئه‌وه له ویردو ئه‌وراد، هه‌ر هه‌مووه‌که‌ی ریشه‌و ئه‌سلنکی له دیندا هه‌یه، ئه‌مه‌ش بو که‌سانیک ئه‌بیت که برۆن موتاله‌عه‌و سه‌یری کتیبی راویانی حه‌دیس و موفه‌سسیرینی قورئان بکه‌ن، وه زیکر کردن به‌ په‌نامه‌کی یا به‌شێوه‌ی ئاشکرا و ده‌نگی به‌رز له شه‌و و رۆژدا سه‌حیحه‌و جوانه‌به‌و شه‌رته‌ی تۆزی نه‌زانی و خرابی نه‌زانکاران و

خرابکارانی تیکه‌ل نه‌بیت، وه تایبه‌تمندی ئهو هه‌موو هه‌یه‌ته زیکرانه‌ی که له‌زه‌مانی پیتشوو‌دا به‌و شتوه‌عاده‌ت و ره‌سم نه‌بوون نابن به‌بیدعه‌و داهیتانی شت له‌دیندا.

چون بدعه‌ له‌ فره‌ه‌نگ و ره‌سمی دیندا ئه‌وه‌یه که مه‌نع کرابیت یا موخالیف و دژی قانونی گشتی ئیسلام بیت، وه ئه‌و شتانه‌ی که باس‌مان کردن ئه‌گه‌ر له‌ سووره‌تیکدا له‌ ریزی فره‌زه‌عینه‌کان و له‌ ریزی فره‌زه‌کیفایه‌کان و له‌ ریزی سوننه‌ته‌ موئه‌ککه‌ده‌کان نه‌بن به‌ پای برپک له‌زانیان خو له‌ سوننه‌ته‌ غه‌یره‌ موئه‌ککه‌ده‌کان به‌ده‌ر نین، که ئه‌مانه‌ له‌ فره‌ه‌نگی دیندا به‌ ته‌ته‌وو‌عیش ته‌عبیر ئه‌کرین، چون کۆله‌که‌و پایه‌ی دین بریتیه‌ له‌ فره‌زی عه‌ین و له‌و فره‌زی کفایه‌ و سوننه‌تی موئه‌ککه‌ده‌و غه‌یره‌ موئه‌ککه‌ده‌، که پیتی ئه‌وتری «تطوع» وه‌ خوای گه‌وره‌یش له‌ سووره‌تی به‌قه‌ره‌ ئایه‌تی ژماره‌ سه‌دو په‌نجاو هه‌شت دا فره‌موویه‌تی:

﴿وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ واته‌: هه‌رکه‌سینک دوا‌ی

حه‌ججی فره‌ز و عه‌مه‌ی فره‌ز، ئه‌گه‌ر حه‌جج و عه‌مه‌ی به‌ جی‌هینا یا هه‌ر کارێکی خیری نه‌نجام دا‌چ فره‌ز بی یا سوننه‌ت خوای گه‌وره‌ پاداش و جه‌زای بو دیاری ئه‌کات، چون خوا‌خوی ئاگایه‌ به‌وه‌ی که به‌نده‌کانی ئه‌نجامی ئه‌ده‌ن له‌ هه‌ر کرده‌وه‌یه‌ک، وه‌ خوا‌پاداش و کرده‌وه‌ی چاکه‌که‌ران به‌ خه‌سارنادات.

و ھەرۋا لە رېزى مەھبەت و خۆش ويستنى پياوچاكان ئەژمىررېت و دانەنرئى مەھبەتتى ھەر فەردىك يا كۆ مەلئىك كە خاۋەن پلەو گەورەيى و تىكۆشان بىت لە بەرز كوردنەۋەي وشەي (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دا، وە لە خىرو چاكەي ئىنسان ئەژمىررېت سەردان و زيارەت كوردنى خۆشەويستنى موسولمان. (سوپاس بۆخوۋاي پەروەرش دەھندەي تەۋاۋى عالەميان)

خەلاس بووم بە ھەمدى خوا لەنوسىن و دانانى ئەم پەرتۆكە بەرزەيە لەچاشتانى رۆژى پىنج شەممە سىي شەۋۋال سالى ھەزارو سىسەدو چل و ھەشتى كۆچى، لە ھۆدەي دەرس وتنەۋەما لە مزگەوتى جامئەي گەورەمان شەيخ عەبدولقادرى گەيلانى خوا رۆحى نورانى كات ئامىن، منى فەقىر دانەرى ئەم پەرتۆكە، عەبدولكەرىم مودەررىس لە ھۆزى عەشیرەتى قازى، دانىشتوۋى بەخشى سەيىد سادق لە شارەزوورى عىراقدا «وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَسَلَّمَ»

ۋەرگىتر لە عارەبىيەۋە بۆ سەر زمانى سۆرانى: سەيىد عەبدو ئىلاي ھوسەينى ھەۋرامى كورپى مەرحومى سەيىد موھەممەد رەشىدى ھوسەينى، خوا خۆش بىن لە مەنىش و لە دانەرى ئەم پەرتۆكەيەۋە لە ھەموو موسولمانانى دىلسۆز لە بوارى دىندا، ۋە ھەرۋا لە داىك و باۋكى ئىتمەيش و باقى ئىماندارانى تىرىش. ئامىن،

لی بوومه‌وه له وه‌رگێزان و نووسینی ئەم کتێبه‌ به‌رزه‌ له‌ رۆژی چوارشه‌ممه‌ی مانگی موحه‌رره‌م سالی هه‌زارو سێسه‌دو هه‌شتاو شه‌ش له‌ شاری مه‌ریوان مزگه‌وتی سه‌لاحه‌ددینی ئەییووبی رضی الله عنه وه‌ لی بوومه‌وه‌ له‌ تایپ کردنی‌ له‌ رۆژی دووشه‌ممه‌ی مانگی دووه‌می به‌هاری سالی هه‌زارو سێسه‌دو هه‌شتاو هه‌شتی هه‌تاوی، هه‌ر له‌ مه‌ریوان، سه‌ییدعه‌بدوڵلا حوسه‌ینی هه‌ورامی.

«وصلی الله علی سیدنا و سندننا و حبیبنا محمد و علی آله و صحبه وسلم و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین!

ئاگادارییه‌ك

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئینسان خالی نییه‌ له‌ هه‌له‌و له‌ له‌بیر چوون، داوام له‌ خوێنه‌ران‌ی به‌رێز هه‌یه‌ هه‌رجۆره‌ هه‌له‌یی یا که‌م و کووریه‌کیان وه‌به‌رچاو که‌وت به‌پێنووسی مه‌حه‌به‌تی براهه‌تیان چاکی که‌ن و خه‌به‌رمان پێ بدن تا بتوانین ئەم نوسراوه‌ به‌بێ خه‌وشی له‌خزمه‌ت گه‌لی موسوڵمانی هاوزماندا چاکتر قه‌رار بده‌ین. به‌کۆمه‌ک و یارمه‌تی خوای گه‌وره‌.

وه‌ له‌ کۆتاییدا له‌ هه‌موو ئه‌وکه‌سانه‌ی که‌ زه‌حمه‌تیان کێشاهه‌ بۆ راستکردنه‌وه‌ی ئەم به‌ره‌مه‌، ئه‌وپه‌ری رێز و ته‌قدیرم هه‌یه‌، به‌تایبه‌ت براه‌ی خۆشه‌ویستم مه‌لا «حسین که‌ریم‌زاده» که‌ له‌وه‌خت و ناوه‌ختادا ئەرك و زه‌حمه‌تم داوه‌تی، هێوای سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازی بۆ ئه‌خوازم.